

Verse Text - (2KI 1:1-2KI 25:30)

<p>2KI 1:1 און מואב האָט וויִדערשפעניקט אָן ישׂראָל נאָך אַחאַבס טויט. edit</p>	<p>2KI 1:1 un Moav hot vidershpenikt on Yisroel noch Achavs toit.</p>	<p>2KI 1:1 Then Moav rebelled against Yisroel after the mot Ach'av.</p>
<p>2KI 1:2 און אַחַזְיָה איז אַרויסגעפֿאַלן דורך דער גראַטע פֿון זיין אויבערשטוב וואָס אין שומרון, און איז קראַנק געוואָרן. און ער האָט געשיקט שלוחים, און האָט זיי אַנגעזאָגט: גייט פֿרעגט ביי בעל-זבֿוב דעם ג-ט פֿון עקרון, אויב איך וועל גענעזן ווערן פֿון דער דאָזיקער קראַנקשאַפֿט. edit</p>	<p>2KI 1:2 un Achazyah iz aroisgefallen durch der grate fun zain oibershtub vos in Shomron, un iz krank gevoren. un er hot geshikt shluchim, un hot zei ongezogt: geit fregt bai Baal- zvuv dem G-t fun Ekron, oib ich vel genezen veren fun der doziker krankshaft.</p>	<p>2KI 1:2 And Achazyah fell down through a lattice in his aliyah (<i>upper room</i>) that was in Shomron, and it was a dire injury: and he sent malachim, and he said unto them, Go, inquire of Ba'al-Zevuv elohei Ekron whether I shall recover of this choli (<i>infirmity</i>) .</p>
<p>2KI 1:3 און אַ מלאַך פֿון ה' האָט גערעדט צו אַליהו דעם תּשבי: שטיי אויף, גיי אַרויף אַנטקעגן די שלוחים פֿון דעם מלך פֿון שומרון, און רעד צו זיי: צי ווייל אין ישׂראָל איז קיין ג-ט נישטאָ, גייט איר פֿרעגן ביי בעל-זבֿוב דעם ג-ט פֿון עקרון? edit</p>	<p>2KI 1:3 un a malech fun Hashem hot geredt tsu Eliyahu dem Tishbi: shtei oif, gei aroifblikendik antkegen di shluchim fun dem melech fun Shomron, un red tsu zei: tsi vail in Yisroel iz kein G-t nishto, geit ir fregen bai Baal-zvuv dem G-t fun Ekron?</p>	<p>2KI 1:3 But the Malach HASHEM said to Eliyahu HaTishbi, Arise, go up to meet the malachim of Melech Shomron, and say unto them, Is it because there is no Elohim in Yisroel, that ye go to inquire of Ba'al-Zevuv elohei Ekron?</p>
<p>2KI 1:4 דרומעך האָט ה' אַזוי געזאָגט: דאָס בעט וואָס דו ביסט אַרויף אַהין, דערפֿון</p>	<p>2KI 1:4 drumech hot Hashem azoi gezogt: dos bet vos du bist aroifblikendik ahin, derfun vestu nisht arofnideren, naiert</p>	<p>2KI 1:4 Now therefore thus saith HASHEM , Thou shalt not get down from that mittah (<i>bed,</i> <i>couch</i>) on which thou art gone</p>

<p>וועסטו נישט אַראָפּנידערן, נייערט שטאַרבן וועסטו שטאַרבן. איז אַליהו געגאַנגען. edit</p>	<p>shtarben vestu shtarben. iz Eliyahu gegangen.</p>	<p>up, but shalt surely die. And Eliyahu departed.</p>
<p>און די שלוחים האָבן זיך אומגעקערט צו אים, און ער האַט צו זיי געזאָגט: וואָס עפעס האָט איר זיך אומגעקערט? edit</p>	<p>2KI 1:5 un di shluchim hoben zich umgekert tsu im, un er hot tsu zei gezogt: vos epes hot ir zich umgekert?</p>	<p>2KI 1:5 And when the malachim turned back unto him, he said unto them, Why are ye now turned back?</p>
<p>האָבן זיי צו אים געזאָגט: אַ מאַן איז אַרויפֿגעקומען אונדז אַנטקעגן, און ער האָט צו אונדז געזאָגט: גייט קערט איין אום צו דעם מלך וואָס האַט אייך געשיקט, און איר זאָלט רעדן צו אים: אַזוי האָט ה' געזאָגט: צי וויל אין ישׂראַל איז קיין ג-ט נישטאַ, שיקסטו פֿרעגן בייַ בַּעַל-זְבוּב דעם ג-ט פֿון עֶקְרוֹן? דערום, דאָס בעט וואָס דו ביסט אַרויף אַהין, דערפֿון וועסטו נישט אַראָפּנידערן, נייערט שטאַרבן וועסטו שטאַרבן. edit</p>	<p>2KI 1:6 hoben zeu tsu im gezogt: a man iz aroifgekumen undz antkegen, un er hot tsu undz gezogt: geit kert ich um tsu dem melech vos hot ich geshikt, un ir zolt reden tsu im: azoi hot Hashem gezogt: tsi vail in Yisroel iz kein G-t nishto, shikstu fregen bai Baal-zvuv dem G-t fun Ekron? derum, dos bet vos du bist aroifblikendik ahin, derfun vestu nisht aropnideren, naiert shtarben vestu shtarben.</p>	<p>2KI 1:6 And they said unto him, There came an ish up to meet us, and he said unto us, Go, turn again unto HaMelech that sent you, and say unto him, Thus saith HASHEM , Is it because there is no Elohim in Yisroel, that thou sendest to inquire of Ba'al-Zevuv elohei Ekron? Therefore thou shalt not get down from that mittah on which thou art gone up, but shalt surely die.</p>
<p>האַט ער צו זיי גערעדט: וואָס איז דאָס אויסזען פֿון דעם מאַן וואָס איז אייך</p>	<p>2KI 1:7 hot er tsu zeu geredt: vos iz dos oiszen fun dem man vos iz ich aroifgekumen antkegen; un hot tsu ich geredt di dozike</p>	<p>2KI 1:7 And he said unto them, What manner of ish was he which came up to meet you, and told you these devarim?</p>

<p>אַרויפֿגעקומען אַנטקעגן; און האַט צו אייך גערעדט די דאָזיקע רייד? edit</p>	<p>reid?</p>	
<p>2Ki 1:8 האָבן זיי צו אים געזאָגט: אַ האַריקער מאַן מיט אַ פֿעלענעם גאַרטל אָנגעגורט אויף זיינע לענדן. האָט ער געזאָגט דאָס איז אַליהו דער תּשבי. edit</p>	<p>2Ki 1:8 hoben zeı tsu im gezogt: a horiker man mit a felenem gartel ongegurt oif zaine lenden. hot er gezogt dos iz Eliyahu der Tishbi.</p>	<p>2Ki 1:8 And they answered him, He was an ish ba'al se'ar (<i>man owning [garment] of [camel] hair</i>) and girt with an ezor ohr (<i>belt of leather</i>) about his waist. And he said, It is Eliyahu HaTishbi.</p>
<p>2Ki 1:9 און ער האָט צו אים געשיקט אַ הויפטמאַן פֿון פֿופֿציק מיט זיינע פֿופֿציק. איז ער אַרויפֿגעגאַנגען צו אים, ערשט ער זיצט אויפֿן שפיץ באַרג. האָט ער צו אים גערעדט: מאַן פֿון ג-ט, דער מלך האָט געזאָגט: נידער אַראָפּ. edit</p>	<p>2Ki 1:9 un er hot tsu im geshikt a hoiptman fun fuftsik mit zaine fuftsik. iz er aroifgegangen tsu im, ersht er zitst oifen shpits barg. hot er tsu im geredt: man fun G-t, der melech hot gezogt: nider arop.</p>	<p>2Ki 1:9 Then HaMelech sent unto him sar chamishim with his fifty. And he went up to him; and, hinei, he sat on the rosh hahar. And he spoke unto him, Thou Ish HaElohim, HaMelech hath said, Come down.</p>
<p>2Ki 1:10 האָט אַליהו געענטפֿערט צו דעם הויפטמאַן פֿון די פֿופֿציק: איז, אויב איך בין אַ מאַן פֿון ג-ט, זאָל אַראָפּנידערן אַ פֿייער פֿון הימל, און פֿאַרצערן דיך און דייןע פֿופֿציק. האָט אַראָפּגענידערט אַ פֿייער פֿון הימל, און האָט פֿאַרצערט אים און זיינע</p>	<p>2Ki 1:10 hot Eliyahu geentfert tsu dem hoiptman fun di fuftsik: iz, oib ich bin a man fun G-t, zol aropnideren a faier fun himel, un fartseren dich un daine fuftsik. hot aropgenidert a faier fun himel, un hot fartsert im un zaine fuftsik.</p>	<p>2Ki 1:10 And Eliyahu answered and said to the sar hachamishim, If I be an Ish HaElohim, then let eish come down from Shomayim, and consume thee and thy fifty. And there came down eish from Shomayim, and consumed him and his fifty.</p>

<p>edit .פּוֹפְצִיק.</p>		
<p>הָאָט ער ווידער געשיקט 2KI 1:11 צו אים אַן אַנדער הויפטמאַן פֿון פּוֹפְצִיק מיט זײַנע פּוֹפְצִיק. און ער האָט זיך אָפּגערוּפֿן און גערעדט צו אים: מאַן פֿון ג-ט, אַזוי האָט דער מלך געזאָגט: אַייל זיך נידער אַראָפּ. edit</p>	<p>2KI 1:11 hot er vider geshikt tsu im an ander hoiptman fun fuftsik mit zaine fuftsik. un er hot zich opgerufen un geredt tsu im: man fun G-t, azoi hot der melech gezogt: eil zich nider arop.</p>	<p>2KI 1:11 Again also he sent unto him another sar chamishim with his fifty. And he answered and said unto him, O Ish HaElohim, thus hath HaMelech said, Come down quickly.</p>
<p>הָאָט אַליהו געענטפֿערט 2KI 1:12 און האָט צו זיי גערעדט: אויב איך בין אַ מאַן פֿון ג-ט, זאָל אַראָפּנידערן אַ פֿײַער פֿון הימל, און פֿאַרצערן דיך און דײַנע פּוֹפְצִיק. האָט אַראָפּגענידערט אַ פֿײַער פֿון הימל, און האָט פֿאַרצערט אים און זײַנע פּוֹפְצִיק. edit</p>	<p>2KI 1:12 hot Eliyahu geentfert un hot tsu zei geredt: oib ich bin a man fun G-t, zol aropnideren a faier fun himel, un fartseren dich un daine fuftsik. hot aropgenidert a faier fun himel, un hot fartsert im un zaine fuftsik.</p>	<p>2KI 1:12 And Eliyahu answered and said unto them, If I be an Ish HaElohim, let eish come down from Shomayim, and consume thee and thy fifty. And the eish Elohim came down from Shomayim, and consumed him and his fifty.</p>
<p>הָאָט ער ווידער געשיקט 2KI 1:13 צו אים אַ הויפטמאַן פֿון דריטע פּוֹפְצִיק מיט זײַנע פּוֹפְצִיק, און דער דריטער הויפטמאַן פֿון פּוֹפְצִיק איז אַרויפֿגעגאַנגען, און ער איז געקומען און האָט זיך געבוקט אויף זײַנע קני פֿאַר אַליהו, און ער האָט זיך בײַ אים געבעטן, און האָט צו אים</p>	<p>2KI 1:13 hot er vider geshikt tsu im a hoiptman fun drite fuftsik mit zaine fuftsik, un der driter hoiptman fun fuftsik iz aroifgegangen, un er iz gekumen un hot zich gebukt oif zaine kni far Eliyahuen, un er hot zich bai im gebeten, un hot tsu im geredt: man fun G-t, zol, ich bet dich, main nefesh, un di nefoshes fun di dozike fuftsik knecht daine, zain verdik in</p>	<p>2KI 1:13 And he sent again a third sar chamishim with his fifty. And the sar hachamishim hashlishi went up, and came and fell on his birkayim (<i>knees</i>) before Eliyahu, and besought him, and said unto him, O Ish HaElohim, please, let my nefesh, and the nefesh of these fifty thy avadim, be precious in thy eyes.</p>

<p>גערעדט: מאן פֿון ג-ט, זאָל, איך בעט דיד, מיין נפֿש, און די נפֿשות פֿון די דאָזיקע פֿופֿציק קנעכט דיינע, זיין ווערדיק אין דיינע אויגן. edit</p>	<p>daine oigen.</p>	
<p>2KI 1:14 זע, אַ פֿייער האָט אַראָפֿגענידערט פֿון הימל, און האָט פֿאַרצערט די צוויי פֿריערדיקע הויפטלייט פֿון פֿופֿציק מיט זייערע פֿופֿציק; און אַצונד, זאָל מיין נפֿש זיין ווערדיק אין דיינע אויגן. edit</p>	<p>2KI 1:14 ze, a faier hot aropgenidert fun himel, un hot fartsert di tsvei frierdike hoiptlait fun fuftsik mit zeyere fuftsiken; un atsund, zol main nefesh zain verdik in daine oigen.</p>	<p>2KI 1:14 Hinei, there came eish down from Shomayim, and consumed the two sarim of the chamishim harishonim with their fifties; therefore let my nefesh now be precious in thy eyes.</p>
<p>2KI 1:15 האָט אַ מלאַך פֿון ה' גערעדט צו אַליהוּן: נידער אַראָפֿ מיט אים; זאָלסט נישט מורא האָבן פֿאַר אים. איז ער אויפֿגעשטאַנען און האָט אַראָפֿגענידערט מיט אים צום מלך. edit</p>	<p>2KI 1:15 hot a malech fun Hashem geredt tsu Eliyahuen: nider arop mit im; zolst nisht moire hoben far im. iz er oifgeshtanen un hot aropgenidert mit im tsum melech.</p>	<p>2KI 1:15 And the Malach HASHEM said unto Eliyahu, Go down with him; be not afraid of him. And he got up, and went down with him unto HaMelech.</p>
<p>2KI 1:16 און ער האָט צו אים גערעדט: אַזוי האָט ה' געזאָגט: אַזוי ווי דו האָסט געשיקט שלוחים צו פֿרעגן ביי בַעַל-זְבוּב דעם ג-ט פֿון עַקְרוֹן, איז דאָס ווייל אין יִשְׂרָאֵל איז קייַן ג-ט נישטאָ צו פֿרעגן זיין וואָרט? דערום, דאָס בעט</p>	<p>2KI 1:16 un er hot tsu im geredt: azoi hot Hashem gezogt: azoi vi du host geshikt shluchim tsu fregen bai Baal-zvuv dem G-t fun Ekron, iz dos vail in Yisroel iz kein G-t nishto tsu fregen zain vort? derum, dos bet vos du bist aroifblikendik ahin, derfun vestu nisht arofnideren, naiert shtarben vestu shtarben.</p>	<p>2KI 1:16 And he said unto him, Thus saith HASHEM , Forasmuch as thou hast sent malachim to inquire of Ba'al- Zevuv elohei Ekron, is it because there is no Elohim in Yisroel to inquire of His Davar? Therefore thou shalt not get down from that mittah (<i>bed,</i> <i>couch</i>) on which thou art gone</p>

<p>וואָס דו ביסט אַרויף אַהין, דערפֿון וועסטו נישט אַראָפֿנידערן, נײַערט שטאַרבן וועסטו שטאַרבן. edit</p>		<p>up, but shalt surely die.</p>
<p>און ער איז געשטאַרבן 2Ki 1:17 אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון ה' וואָס אַליהו האָט גערעדט. און יהוֹרָם איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט אין צווייטן יאָר פֿון יהוֹרָם דעם זון פֿון יהוֹשָפָט, דעם מלך פֿון יהודה; ווייל ער האָט קיין זון נישט געהאַט. edit</p>	<p>2Ki 1:17 un er iz geshtorben azoi vi dos vort fun Hashem vos Eliyahu hot geredt. un Yehoram iz gevoren melech oif zain ort in tsveiten yor fun Yehoram dem zun fun Yehoshaphaten, dem melech fun Yehudah; vail er hot kein zun nisht gehat.</p>	<p>2Ki 1:17 So he died according to the Devar HASHEM which Eliyahu had spoken. And Yehoram reigned in his place in the second year of Yehoram ben Yehoshaphat Melech Yehudah; because bno he had not.</p>
<p>און די איבעריקע זאַכן 2Ki 1:18 פֿון אַחֲזִיָהוּן וואָס ער האָט געטאַן, זיי זײַנען שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישׂראֵל. edit</p>	<p>2Ki 1:18 un di iberike zachen fun Achazyahuen vos er hot geton, zei zainen shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenen fun di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>2Ki 1:18 Now the rest of the acts of Achazyahu which he did, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim of the Melachim of Yisroel?</p>
<p>און עס איז געווען, ווען ה' האָט געזאָלט אַרויפֿנעמען אַליהו אין אַ שטורעמווינט אויפֿן הימל, זײַנען אָלישע און אַליהו געגאַנגען פֿון גלגל. edit</p>	<p>2Ki 2:1 un es iz geven, ven Hashem hot gezolt aroifnemen Eliyahuen in a shturemvint oifen himel, zainen Elishah un Eliyahu gegangen fun Gilgal.</p>	<p>2Ki 2:1 And it came to pass, when HASHEM would take up Eliyahu into Shomayim in a se'arah (<i>storm wind, whirlwind</i>), that Eliyahu went with Elishah from Gilgal.</p>
<p>און עס איז געווען, ווען ה' האָט געזאָלט אַרויפֿנעמען אַליהו אין אַ שטורעמווינט אויפֿן הימל, זײַנען אָלישע און אַליהו געגאַנגען פֿון גלגל. edit</p>	<p>2Ki 2:2 hot Eliyahu gezogt tsu Elishahen: blaib do, ich bet dich, vorem Hashem hot mich geschikt biz beit-El. hot Elishah</p>	<p>2Ki 2:2 And Eliyahu said unto Elishah, Tarry here, now; for HASHEM hath sent me to Beit- El. And Elishah said unto him,</p>

<p>געשיקט ביז בית-אל. האָט אָלישע געזאָגט: אַזוי ווי ה' לעבט, און אַזוי ווי דיין זעל לעבט, אויב איך וועל דיך פֿאַרלאָזן! און זיי האָבן אַראָפּגענידערט קיין בית-אל. edit</p>	<p>gezogt: azoi vi Hashem lebt, un azoi vi dain zel lebt, oib ich vel dich farlozen! un zei hoben aropgenidert kein beit-El.</p>	<p>As HASHEM liveth, and as thy nefesh liveth, I will not leave thee. So they went down to Beit-El.</p>
<p>2KI 2:3 זיינען אַרויסגעגאַנגען די יונגע נביאים וואָס אין בית-אל צו אָלישען, און האָבן צו אים געזאָגט: וויסטו אַז היינט נעמט ה' אַוועק דיין האַר פֿון דיין קאָפּ? האָט ער געזאָגט: יא, איך ווייס; שווייגט. edit</p>	<p>2KI 2:3 zainen aroisgegangen di yunge neviim vos in beit-El tsu Elishahen, un hoben tsu im gezogt: veistu az haint nemt Hashem avek dain Har fun dain kop? hot er gezogt: yo, ich veis; shvaigt.</p>	<p>2KI 2:3 And the Bnei HaNevi'im that were at Beit-El came forth to Elishah, and said unto him, Doest thou have da'as that HASHEM will take away thy adon from over thy rosh hayom? And he said, Yes, I have da'as; be silent.</p>
<p>2KI 2:4 האָט אַליהו צו אים געזאָגט: אָלישע, בלייב דאָ, איך בעט דיך, וואָרום ה' האָט מיד געשיקט קיין יריחו. האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי ה' לעבט, און אַזוי ווי דיין זעל לעבט, אויב איך וועל דיך פֿאַרלאָזן. און זיי זיינען געקומען קיין יריחו. edit</p>	<p>2KI 2:4 hot Eliyahu tsu im gezogt: Elishah, blaiB do, ich bet dich, vorem Hashem hot mich geschikt kein Yericho. hot er gezogt: azoi vi Hashem lebt, un azoi vi dain zel lebt, oib ich vel dich farlozen. un zei zainen gekumen kein Yericho.</p>	<p>2KI 2:4 And Eliyahu said unto him, Elishah, tarry here, now; for HASHEM hath sent me to Yericho. And he said, As HASHEM liveth, and as thy nefesh liveth, I will not leave thee. So they came to Yericho.</p>
<p>2KI 2:5 האָבן גענענט די יונגע נביאים וואָס אין יריחו צו אָלישען, און האָבן צו אים געזאָגט: וויסטו אַז היינט</p>	<p>2KI 2:5 hoben genent di yunge neviim vos in Yericho tsu Elishahen, un hoben tsu im gezogt: veistu az haint nemt Hashem avek dain Har fun dain</p>	<p>2KI 2:5 And the Bnei HaNevi'im that were at Yericho came to Elishah, and said unto him, Doest thou have da'as that hayom (today) HASHEM will</p>

<p>נעמט ה' אַוועק דיין האַר פֿון דיין קאַפּ? האָט ער געזאָגט: יאָ, איד ווייס; שווייגט. edit</p>	<p>kop? hot er gezogt: yo, ich veis; shvaigt.</p>	<p>take away thy adon from over thy rosh? And he answered, Yes, I have da'as; be silent.</p>
<p>2KI 2:6 האָט אַליהו צו אים געזאָגט: בלייב דאָ, איד בעט דיך, וואַרום ה' האָט מיך געשיקט ביזן ירדן. האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי ה' לעבט, און אַזוי ווי דיין זעל לעבט, אויב איד וועל דיך פֿאַרלאָזן! און זיי זיינען ביידע געגאַנגען. edit</p>	<p>2KI 2:6 hot Eliyahu tsu im gezogt: blaib do, ich bet dich, vorem Hashem hot mich geshikt bizen Yarden. hot er gezogt: azoi vi Hashem lebt, un azoi vi dain zel lebt, oib ich vel dich farlozen! un ze zainen beide gegangen.</p>	<p>2KI 2:6 And Eliyahu said unto him, Tarry, now, here; for HASHEM hath sent me to the Yarden. And he said, As HASHEM liveth, and as thy nefesh liveth, I will not leave thee. And they two walked on.</p>
<p>2KI 2:7 זיינען פֿופֿציק מאַן פֿון די יונגע נביאים געגאַנגען, און האָבן זיך געשטעלט אַקעגן איבער פֿון דער ווייטן; און זיי ביידע זיינען געשטאַנען ביים ירדן. edit</p>	<p>2KI 2:7 zainen fuftsik man fun di yunge neviim gegangen, un hoben zich geshtelt akegen iber fun der veiten; un ze beide zainen geshtanen baim Yarden.</p>	<p>2KI 2:7 And chamishim ish (fifty men) of the Bnei HaNevi'im went, standing opposite them at a distance; and they two stood by the Yarden.</p>
<p>2KI 2:8 האָט אַליהו גענומען זיין מאַנטל, און צונויפֿגעוויקלט, און געשלאָגן דאָס וואַסער, און עס האָט זיך צעטיילט אַהין און אַהער, און זיי זיינען ביידע אַריבערגעגאַנגען אין טריקעניש. edit</p>	<p>2KI 2:8 hot Eliyahu genumen zain mantl, un tsunoifgeviklt, un geshlogen dos vaser, un es hot zich tseteilt ahin un aher, un ze zainen beide aribergegangen in trikenish.</p>	<p>2KI 2:8 And Eliyahu took his aderet (mantle, cloak), and rolled it up, and struck the mayim, and they were split from here and from there, so that they two crossed over on charavah (dry ground).</p>
<p>2KI 2:9 און עס איז געווען, ווי זיי זיינען אַריבערגעגאַנגען, אַזוי</p>	<p>2KI 2:9 un es iz geven, vi ze zainen aribergegangen, azoi hot Eliyahu gezogt tsu Elishahen:</p>	<p>2KI 2:9 And it came to pass, when they were crossed over, that Eliyahu said unto Elishah,</p>

<p>הָאֵט אֵלֶיהוּ גַעזָאָגט צו אֵלִישָׁען: בַּעַט וואָס אִיךְ זאָל דיר טאָן, אַיִדער אִיךְ וועל אַוועקגענומען ווערן פֿון דיר. הָאֵט אֵלִישָׁע גַעזָאָגט: זאָל, אִיךְ בַּעַט דִּיך, אַ צווייעדיקער טײל פֿון דײַן גײַסט זײַן אויף מיר. edit</p>	<p>bet vos ich zol dir ton, eider ich vel avekgenumen veren fun dir. hot Elishah gezogt: zol, ich bet dich, a tsveyediker teil fun dain Gaist zain oif mir.</p>	<p>Request what I shall do for thee, before I am taken away from thee. And Elishah said, Let, now, a double portion of thy ruach be upon me.</p>
<p>2KI 2:10 הָאֵט ער גַעזָאָגט: הָאָסֵט אַ שווערע זאָך געבעטן. אויב דו וועסט מִיך זען ווען אִיךְ ווער אַוועקגענומען פֿון דיר, וועט דיר אַזוי געשען, אויב אַבער נישט, וועט עס נישט געשען. edit</p>	<p>2KI 2:10 hot er gezogt: host a shvere zach gebeten. oib du vest mich zen ven ich ver avekgenumen fun dir, vet dir azoi geshen, oib ober nisht, vet es nisht geshen.</p>	<p>2KI 2:10 And he said, Thou hast asked a hard thing; nevertheless, if thou see me when lukach (<i>I am taken away</i>) from thee, it shall be so unto thee; but if not, it shall not be so.</p>
<p>2KI 2:11 און עס איז געווען, ווי זיי גייען אַזוי, גייען און רעדן, ערשט אַ פֿײַערדיקער רײטוואָגן מיט פֿײַערדיקע פֿערד, און זיי האָבן פֿונאַנדערגעשיידט צווישן זיי ביידן, און אֵלֶיהוּ איז אַרויף מיט אַ שטורעמווינט אין הימל edit .</p>	<p>2KI 2:11 un es iz geven, vi zei geyen azoi, geyen un reden, ersht a faierdiker raitvogen mit faierdike ferd, un zei hoben funandergesheidt tsvishen zei beiden, un Eliyahu iz arofblikendik mit a shturemvint in himel .</p>	<p>2KI 2:11 And it came to pass, as they still walked on, and talked, that, hinei, there appeared a merkavah of eish, and susim of eish, and separated the two of them between them; and Eliyahu went up in a se'arah (<i>storm wind, whirlwind</i>) into Shomayim.</p>
<p>2KI 2:12 און ווי אֵלִישָׁע הָאֵט עס געזען, אַזוי הָאֵט ער געשרייען: פֿאַטער מײַנער,</p>	<p>2KI 2:12 un vi Elishah hot es gezen , azoi hot er geshrien: foter meiner, foter meiner, raitvegen</p>	<p>2KI 2:12 And Elishah saw, and he cried, Avi, Avi, the merkavah (<i>war chariot</i>) of Yisroel, and</p>

<p>פֿאַטער מײַנער, רײַטוועגן און רײַטער פֿון יִשְׂרָאֵל! און ער האַט אים מער נישט געזען. האַט ער אָנגענומען זײַנע קליידער, און האַט זײ צעריסן אויף צוויי שטיקער. edit</p>	<p>un raiter fun Yisroel! un er hot im mer nisht gezen. hot er ongenumen zaine kleider, un hot ze tserisen oif tsvei shtiker.</p>	<p>the parash (<i>horsemen, charioteers</i>) thereof. And he saw him no more; and he took hold of his own robe, and tore his apparel in two pieces.</p>
<p>און ער האַט אויפֿגעהויבן אַלְיָהוּס מאַנטל וואָס איז אַראָפֿגעפֿאַלן פֿון אים, און האַט זיך אומגעקערט און זיך געשטעלט ביים ברעג יַרְדֵּן. edit</p>	<p>2KI 2:13 un er hot oifgehoiben Eliyahu mantl vos iz aropgefallen fun im, un hot zich umgekert un zich geshtelt baim breg Yarden.</p>	<p>2KI 2:13 He took up also the aderet Eliyahu that fell from him, and went back, and stood by the bank of the Yarden;</p>
<p>און ער האַט גענומען אַלְיָהוּס מאַנטל וואָס איז אַראָפֿגעפֿאַלן פֿון אים, און האַט געשלאָגן דאָס וואַסער, און האַט געזאָגט: וווּ איז ה'ִ אלוקי אַלְיָהוּן? און אַז ער אויך האַט געשלאָגן דאָס וואַסער, האַט דאָס וואַסער זיך צעטיילט אַהין און אַהער, און אַלישע איז אַריבערגעגאַנגען. edit</p>	<p>2KI 2:14 un er hot genumen Eliyahu mantl vos iz aropgefallen fun im, un hot geschlogen dos vaser, un hot gezogt: vu iz Hashem Elochei Eliyahuen? un az er oich hot geschlogen dos vaser, hot dos vaser zich tseteilt ahin un aher, un Elishah iz aribergegangen.</p>	<p>2KI 2:14 And he took the aderet Eliyahu that fell from him, and struck the mayim, and said, Where is HASHEM Elohei Eliyahu? And when he also had struck the mayim, they split from here and from there; and Elishah crossed over.</p>
<p>און די יונגע נביאים וואָס פֿון יריחו האָבן אים געזען פֿון אַ קעגן איבער, און זײ האָבן געזאָגט: דער גײַסט פֿון אַלְיָהוּן רוט אויף אַלישען. און זײ</p>	<p>2KI 2:15 un di yunge neviim vos fun Yericho hoben im gezen fun a kegen iber, un ze hoben gezogt: der Gaist fun Eliyahuen rut oif Elishahen. un ze zainen im gekumen antkegen, un</p>	<p>2KI 2:15 And when the Bnei HaNevi'im which were watching at Yericho saw him from a distance, they said, The ruach Eliyahu doth rest on Elishah. And they came to meet</p>

<p>זיינען אים געקומען אַנטקעגן, און האָבן זיך געבוקט פֿאַר אים צו דער ערד. edit</p>	<p>hoben sich gebukt far im tsu der erd.</p>	<p>him, and bowed themselves to the ground before him.</p>
<p>2KI 2:16 און זיי האָבן צו אים געזאָגט: אָט, איך בעט דיך, זיינען צווישן דייע קנעכט פֿופֿציק מאַן, העלדישע יונגען; זאָלן זיי גיין, איך בעט דיך, און זוכן דיין האַר; טאַמער האָט אים דער גייסט פֿון ה' פֿאַרטראָגן און אים פֿאַרוואַרפֿן אויף איינעם פֿון די בערג, אָדער אין איינעם פֿון די טאָלן. האָט ער געזאָגט: איר זאָלט נישט שיקן. edit</p>	<p>2KI 2:16 un zeï hoben tsu im gezogt: ot, ich bet dich, zainen tsvishen daine knecht fuftsik man, heldishe yungen; zolen zeï gein, ich bet dich, un zuchen dain Har; tomer hot im der Gaist fun Hashem fartrogen un im farvorfen oif einem fun di berg, oder in einem fun di tolen. hot er gezogt: ir zolt nisht shiken.</p>	<p>2KI 2:16 And they said unto him, Hinei now, there be among thy avadim chamishim anashim bnei chayil (fifty able-bodied men) ; let them go, now, and look for thy adon; perhaps the Ruach HASHEM hath taken him up, and set him down upon one of the harim, or in one of the geya'ot (valleys) . And he said, Ye shall not send.</p>
<p>2KI 2:17 זיינען זיי צוגעשטאַנען צו אים ביז ער האָט זיך געשעמט, און ער האָט געזאָגט: שיקט. און זיי האָבן געשיקט פֿופֿציק מאַן, און זיי האָבן געזוכט דריי טעג, און האָבן אים נישט געפֿונען. edit</p>	<p>2KI 2:17 zainen zeï tsugeshtanen tsu im biz er hot zich geshemt, un er hot gezogt: shikt. un zeï hoben geshikt fuftsik man, un zeï hoben gezucht drai teg, un hoben im nisht gefunen.</p>	<p>2KI 2:17 And when they urged him until he was ashamed, he said, Send. They sent therefore chamishim ish; and they searched shloshah yamim, but found him not.</p>
<p>2KI 2:18 האָבן זיי זיך אומגעקערט צו אים, ווי ער איז געזעסן אין יריחו; און ער האָט צו זיי געזאָגט: האָב איך אייך נישט געזאָגט: איר זאָלט נישט גיין?</p>	<p>2KI 2:18 hoben zeï zich umgekert tsu im, vi er iz gezesen in Yericho; un er hot tsu zeï gezogt: hob ich ich nisht gezogt: ir zolt nisht gein?</p>	<p>2KI 2:18 And when they returned to him (for he tarried at Yericho), he said unto them, Did I not say unto you, Go not?</p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p>און די מענטשן פֿון דער 2KI 2:19 שטאָט האָבן געזאָגט צו אַלישען: זע נאָר, דער אָרט פֿון דער שטאָט איז אַ גוטער, אַזוי ווי מײַן האָר זעט, אָבער דאָס וואָסער איז שלעכט, און דאָס לאַנד פֿאַרוואַרפֿט. edit</p>	<p>2KI 2:19 un di mentshen fun der shtot hoben gezogt tsu Elishahen: ze nor, der ort fun der shtot iz a guter, azoi vi main Har zet, ober dos vaser iz shlecht, un dos land farvorft.</p>	<p>2KI 2:19 And the anshei HaIr said unto Elishah, Hinei, now, the situation of this city is tov, as adoni seeth; but the mayim is ra'im, and ha'aretz (<i>the land</i>) meshakkalet (<i>barren,</i> <i>unfruitful</i>) .</p>
<p>אָט ער געזאָגט: 2KI 2:20 ברענגט מיר אַ נײַע שיסל, און טוט אַרײַן אַהין זאַלץ. האָבן זײ עס אים געבראַכט. edit</p>	<p>2KI 2:20 hot er gezogt: brengt mir a naie shisel, un tut arain ahin zalts. hoben zei es im gebracht.</p>	<p>2KI 2:20 And he said, Bring me a tzelokhit chadasha (<i>new bowl</i>) , and put melach therein. And they brought it to him.</p>
<p>און ער איז 2KI 2:21 אַרויסגעגאַנגען צו דעם אַרויסגאַנג פֿונעם וואָסער, און האָט אַהין אַרײַנגעוואָרפֿן זאַלץ, און געזאָגט: אַזוי האָט ה' געזאָגט: אײַך האָב געהײלט {רפא} דאָס דאָזיקע וואָסער; מער זאַל פֿון דאָרטן נישט זײַן קײַן טױט און קײַן פֿאַרוואַרפֿערײַן. edit</p>	<p>2KI 2:21 un er iz aroisgegangen tsu dem aroisgang funem vaser, un hot ahin araingevorfen zalts, un gezogt: azoi hot Hashem gezogt: ich hob geheilt dos dozike vaser; mer zol fun dorten nisht zain kein toit un kein farvarferin.</p>	<p>2KI 2:21 And he went forth unto the motza hamayim (<i>spring of</i> <i>water</i>) , and cast the melach in there, and said, Thus saith HASHEM , I have healed these mayim; there shall not be from there any more mavet or meshakkalet (<i>unfruitfulness,</i> <i>barrenness</i>) .</p>
<p>און דאָס וואָסער איז 2KI 2:22 געהײלט {רפא} געוואָרן ביז אויף הײַנטיקן טאָג, אַזוי ווי דאָס וואָרט וואָס אַלישע האָט גערעדט. edit</p>	<p>2KI 2:22 un dos vaser iz geheilt gevoren biz oif haintiken tog, azoi vi dos vort vos Elishah hot geredt.</p>	<p>2KI 2:22 So the mayim were healed unto hayom hazeh (<i>this day</i>) , according to the devar Elishah which he spoke.</p>

<p>2KI 2:23 און ער איז אַרויפֿגעגאַנגען פֿון דאָרטן קיין בית-אל. און ווי ער גייט אַרויף מיטן וועג, אַזוי זיינען אַרויסגעגאַנגען פֿון שטאָט קליינע יינגלעך, און האָבן געשפּעט פֿון אים, און האָבן צו אים געזאָגט: גיי אַרויף, פּליכקאָפּ! גיי אַרויף, פּליכקאָפּ! edit</p>	<p>2KI 2:23 un er iz aroifgegangen fun dorten kein beit-El. un vi er geit aroifblikendik miten veg, azoi zainen aroisgegangen fun shtot kleine yinglech, un hoben geshpet fun im, un hoben tsu im gezogt: gei aroifblikendik, plichkop! gei aroifblikendik, plichkop!</p>	<p>2KI 2:23 And he went up from there unto Beit-El; and as he was going up along the derech, there came forth ne'arim ketanim out of the Ir, and jeered in mockery at him, and said unto him, Go on up, thou kere'ach (bald head) ; go on up, thou kere'ach.</p>
<p>2KI 2:24 האָט ער זיך אומגעקערט הינטער זיך, און האָט זיי דערזען, און ער האָט זיי געשלאָגן אין נאַמען פֿון ה'. זיינען אַרויסגעקומען צוויי בערינטעס פֿון וואַלד, און האָבן צעריסן פֿון זיי צוויי און פֿערציק קינדער. edit</p>	<p>2KI 2:24 hot er zich umgekert hinter zich, un hot zei derzen, un er hot zei geshlogen in nomen fun Hashem. zainen aroisgekumen tsvei berintes fun vald, un hoben tserisen fun zei tsvei un fertsik kinder.</p>	<p>2KI 2:24 And he turned around, and looked on them, and cursed them in the Shem HASHEM . And there came forth two dubim (female bears) out of the woods, and mauled 42 yeladim of them.</p>
<p>2KI 2:25 און ער איז אַוועקגעגאַנגען פֿון דאָרטן צום באַרג כַּרְמֶל, און פֿון דאָרטן האָט ער זיך אומגעקערט קיין שומרון. edit</p>	<p>2KI 2:25 un er iz avekgegangen fun dorten tsum barg Carmel, un fun dorten hot er zich umgekert kein Shomron.</p>	<p>2KI 2:25 And he went from there to Mt Carmel, and from there he returned to Shomron.</p>
<p>2KI 3:1 און יהוֹרָם דער זון פֿון אַחאָבֿן איז געוואָרן מלך איבער יִשְׂרָאֵל אין שומרון אין אַכצנטן יאָר פֿון יהושָפֿט דעם</p>	<p>2KI 3:1 un Yehoram der zun fun Achaven iz gevoren melech iber Yisroel in Shomron in achtsnten yor fun Yehoshaphat dem melech fun Yehudah; un er hot</p>	<p>2KI 3:1 Now Yehoram ben Ach'av began to reign over Yisroel in Shomron the eighteenth year of Yehoshaphat Melech Yehudah, and reigned twelve shanah.</p>

<p>מלך פֿון יהודה; און ער האָט געקײניגט צוועלף יאָר. edit</p>	<p>gekinigt tsvelf yor.</p>	
<p>און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', נאָר נישט אַזוי ווי זײַן פֿאַטער און ווי זײַן מוטער; וואָרום ער האָט אָפּגעטאָן דעם זײלשטיין פֿון בַּעַל וואָס זײַן פֿאַטער האָט געמאַכט. edit</p>	<p>2Ki 3:2 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, nor nisht azoi vi zain foter un vi zain muter; vorem er hot opgeton dem zailshtein fun Baal vos zain foter hot gemacht.</p>	<p>2Ki 3:2 And he wrought rah in the eyes of HASHEM ; but not like Aviv, nor like Immo; for he put away matzvat HaBa'al (<i>the image of Ba'al</i>) that Aviv had made.</p>
<p>אַבער ער איז געווען באַהעפֿט אָן די זינד פֿון יִרְבֵּעַם דעם זון פֿון נַבָּטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן יִשְׂרָאֵל; ער האָט זיך נישט אָפּגעקערט דערפֿון. edit</p>	<p>2Ki 3:3 ober er iz geven baheft on di zind fun Yarovam dem zun fun Nevaten, vos er hot gemacht zindiken Yisroel; er hot zich nisht opgekert derfun.</p>	<p>2Ki 3:3 Nevertheless his deveykus was unto the chattot Yarov'am Ben Nevat, which caused Yisroel to sin; therefrom he did not turn away.</p>
<p>און מִישַׁע דער מלך פֿון מואָב האָט געהאַלטן שאָף, און ער פֿלעגט צאָלן דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל די וואָל פֿון הונדערט טויזנט לעמער און הונדערט טויזנט ווידערס. edit</p>	<p>2Ki 3:4 un Mesha der melech fun Moav hot gehalten shof, un er flegt tsolen dem melech fun Yisroel di vol fun hundert toizent lemer un hundert toizent viders.</p>	<p>2Ki 3:4 And Mesha Melech Moav was a sheep breeder, and rendered unto the Melech Yisroel 100,000 lambs, and 100,000 rams, with the tzemer (<i>wool</i>) .</p>
<p>און עס איז געווען, ווי אַחאַב איז געשטאַרבן, אַזוי האָט דער מלך פֿון מואָב ווידערשפעניקט אָן דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2Ki 3:5 un es iz geven, vi Achav iz geshtorben, azoi hot der melech fun Moav vidershpenikt on dem melech fun Yisroel.</p>	<p>2Ki 3:5 But it came to pass, when Ach'av was mot, that Melech Moav rebelled against Melech Yisroel.</p>

<p>און עס איז נישט געווען קיין וואסער פֿאַרן חיל, און פֿאַר די בהמות וואָס הינטער זיי. edit</p>	<p>faran cheil, un far di beheimes vos hinter zei.</p>	<p>followed them.</p>
<p>2KI 3:10 האָט דער מלך פֿון יִשְׂרָאֵל געזאָגט: וויי! וואָרום ה' האָט צונויפֿגערופֿן די דאָזיקע דרייַ מלכים, זיי צו געבן אין דער האַנט פֿון מואָב. edit</p>	<p>2KI 3:10 hot der melech fun Yisroel gezogt: vei! vorem Hashem hot tsunoifgerufen di dozike drai Molechim, zei tsu geben in der hant fun Moav.</p>	<p>2KI 3:10 And Melech Yisroel said, Alas that HASHEM hath called these three melachim together, to deliver them into the yad Moav!</p>
<p>2KI 3:11 האָט יהושפֿט געזאָגט: איז דאָ נישטאָ אַ נביא פֿון ה', אַז מיר זאלן פֿרעגן דורך אים ביי ה'? האָט זיך אָפֿגערופֿן איינער פֿון די קנעכט פֿון דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל, און האָט געזאָגט: דאָ איז דאָ אַלישע דער זון פֿון שפֿטן, וואָס האָט געגאָסן וואָסער אויף די הענט פֿון אַליהוּן. edit</p>	<p>2KI 3:11 hot Yehoshaphat gezogt: iz do nishto a novi fun Hashem, az mir zolen fregen durch im bai Hashem? hot zich opgerufen einer fun di knecht fun dem melech fun Yisroel, un hot gezogt: do iz do Elishah der zun fun Shiptan, vos hot gegosen vaser oif di hent fun Eliyahuen.</p>	<p>2KI 3:11 But Yehoshaphat said, Is there not here a navi of HASHEM , that we may inquire of HASHEM through him? And one of the avadim of Melech Yisroel answered and said, Here is Elishah Ben Shaphat, which poured mayim on the hands of Eliyahu.</p>
<p>2KI 3:12 האָט יהושפֿט געזאָגט: ביי אים איז דאָ דאָס וואָרט פֿון ה'. און דער מלך פֿון יִשְׂרָאֵל און יהושפֿט און דער מלך פֿון אַדום האָבן אַראָפֿגענידערט צו אים. edit</p>	<p>2KI 3:12 hot Yehoshaphat gezogt: bai im iz do dos vort fun Hashem. un der melech fun Yisroel un Yehoshaphat un der melech fun Edom hoben aropgenidert tsu im.</p>	<p>2KI 3:12 And Yehoshaphat said, The Devar HASHEM is with him. So Melech Yisroel and Yehoshaphat and Melech Edom went down to him.</p>
<p>2KI 3:13 האָט אַלישע געזאָגט צו דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל: וואָס</p>	<p>2KI 3:13 hot Elishah gezogt tsu dem melech fun Yisroel: vos ker ich</p>	<p>2KI 3:13 And Elishah said unto Melech Yisroel, What have I to</p>

<p>קער איך זיך אָן מיט דיר? גיי צו די נביאים פֿון דיין פֿאַטער, און צו די נביאים פֿון דיין מוטער. האָט דער מלך פֿון יִשְׂרָאֵל צו אים געזאָגט: ניטע! וואָרום ה' האָט צונויפֿגערופֿן די דאָזיקע דרייַ מלכים, זיי צו געבן אין דער האַנט פֿון מואָב.</p> <p>edit</p>	<p>zich on mit dir? gei tsu di neviim fun dain foter, un tsu di neviim fun dain muter. hot der melech fun Yisroel tsu im gezogt: nite! vorem Hashem hot tsunoifgerufen di dozike drai Molechim, zei tsu geben in der hant fun Moav.</p>	<p>do with thee? Get thee to the nevi'im of Avicha, and to the nevi'im of Immecha. And Melech Yisroel said unto him, No; for HASHEM hath called these three melachim, to deliver them into the yad Moav.</p>
<p>2Ki 3:14 האָט אַלישע געזאָגט: אַזוי ווי עס לעבט ה' צבֿאות וואָס איך שטיי פֿאַר אים, אַז ווען איך שוין נישט דעם פנים פֿון יהושפֿט דעם מלך פֿון יהודה, אויב איך וואָלט געקוקט אויף דיר, און אויב איך וואָלט דיך אָנגעזען! edit</p>	<p>2Ki 3:14 hot Elishah gezogt: azoi vi es lebt Hashem tsboöt vos ich shtei far im, az ven ich shoin nisht dem ponem fun Yehoshaphat dem melech fun Yehudah, oib ich volt gekukt oif dir, un oib ich volt dich ongezen!</p>	<p>2Ki 3:14 And Elishah said, As HASHEM Tzva'os liveth, before whom I stand, surely, were it not that I regard the presence of Yehoshaphat Melech Yehudah, I would not look toward thee, nor see thee.</p>
<p>2Ki 3:15 און אַצונד, ברענגט מיר אַ שפילער. און עס איז געווען, ווי דער שפילער האָט געשפילט, אַזוי איז אויף אים געווען די האַנט פֿון ה'. edit</p>	<p>2Ki 3:15 un atsund, brengt mir a shpiler. un es iz geven, vi der shpiler hot geshpilt, azoi iz oif im geven di hant fun Hashem.</p>	<p>2Ki 3:15 But now bring me menagen. And it came to pass, when the menagen played, that the Yad HASHEM came upon him.</p>
<p>2Ki 3:16 און ער האָט געזאָגט: אַזוי האָט ה' געזאָגט: מאַכט דעם דאָזיקן טאַל גריבער אויף גריבער. edit</p>	<p>2Ki 3:16 un er hot gezogt: azoi hot Hashem gezogt: macht dem doziken tal griber oif griber.</p>	<p>2Ki 3:16 And he said, Thus saith HASHEM , Make this valley full of ditches.</p>

<p>וואַרום אַזוי האָט ה' 2KI 3:17 געזאָגט: איר וועט נישט זען קיינ ווינט, און נישט זען קיינ רעגן, און דער דאָזיקער טאָל וועט אָנגעפֿילט ווערן מיט וואַסער, און איר וועט טרינקען, איר און אייערע פֿיך און אייערע בהמות. edit</p>	<p>2KI 3:17 vorem azoi hot Hashem gezogt: ir vet nisht zen kein vint, un nisht zen kein regen, un der doziker tal vet ongefilt veren mit vaser, un ir vet trinken, ir un eyere fich un eyere beheimes.</p>	<p>2KI 3:17 For thus saith HASHEM , Ye shall not see ruach, neither shall ye see geshem; yet this valley shall be filled with mayim, that ye may drink, both ye, and your cattle, and your behemah (<i>livestock</i>) .</p>
<p>2KI 3:18 און דאָס איז נאָך ווינציק אין די אויגן פֿון ה'; ער וועט איך געבן מואב אין אייער האַנט. edit</p>	<p>2KI 3:18 un dos iz noch vintsik in di oigen fun Hashem; er vet ich geben Moav in ier hant.</p>	<p>2KI 3:18 And this is but a light thing in the eyes of HASHEM ; He will deliver Moav also into your yad.</p>
<p>2KI 3:19 און איר וועט שלאָגן יעטוועדער באַפֿעסטיקטע שטאָט, און יעטוועדער אויסדערווילטע שטאָט; און יעטוועדער גוטן בוים וועט איר איינוואַרפֿן, און יעטוועדער קוואַל וואַסער וועט איר פֿאַרשטאַפֿן, און יעטוועדער גוט שטיק פֿעלד וועט איר פֿאַרדאַרבן מיט שטיינער. edit</p>	<p>2KI 3:19 un ir vet shlogen yetveder bafestikte shtot, un yetveder oisderveilte shtot; un yetveder guten boim vet ir invarfen, un yetveder kval vaser vet ir farshtopen, un yetveder gut shtik feld vet ir fardorben mit shteiner.</p>	<p>2KI 3:19 And ye shall strike every fortified city, every ir mivchor, and shall fell every etz tov, stop up kol ma'yan mayim, mar every good allotment of land with avanim.</p>
<p>2KI 3:20 און עס איז געווען אין דער פֿרי, ווען מע ברענגט אויף דעם קרבן {מנחה}, ערשט וואַסער קומט אַרויס</p>	<p>2KI 3:20 un es iz geven in der peire, ven me brengt oif dem korben, ersht vaser kumt arois fun dem veg fun Edom, un dos land iz ful gevoren miten vaser.</p>	<p>2KI 3:20 And it came to pass in the boker, when the minchah was offered, that, hinei, there came mayim by the derech of Edom, and HaAretz was filled with</p>

<p>פֿון דעם וועג פֿון אָדום, און דאָס לאַנד איז פֿול געוואָרן מיטן וואַסער. edit</p>		<p>mayim.</p>
<p>2KI 3:21 און גאַנץ מואָב האָבן געהערט אַז די מלכים זיינען אַרויפֿגעקומען מלחמה צו האַלטן אויף זיי, און זיי האָבן זיך איינגעזאַמלט, פֿון איטלעכן וואַס גורט אָן אָן אַנגורט און העכער; און זיי האַבן זיך געשטעלט ביים געמאַרק. edit</p>	<p>2KI 3:21 un gants Moav hoben gehert az di Molechim zainen aroufgekumen milchome tsu halten oif zei, un zei hoben zich ingezamlt, fun itlechen vos gurt on an ongurt un hecher; un zei hoben zich geshtelt baim gemark.</p>	<p>2KI 3:21 And when kol Moav heard that the melachim were come up to fight against them, they gathered all that could bear arms, and older, and stood at the border.</p>
<p>2KI 3:22 און ווי זיי האָבן זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, אַזוי האַט די זון געשײַנט אויפֿן וואַסער, און די מואָבים האָבן געזען פֿון ווייטן דאָס וואַסער רויט אַזוי ווי בלוט. edit</p>	<p>2KI 3:22 un vi zei hoben zich gefedert in der peire, azoi hot di zun geshaint oifen vaser, un di Moavim hoben gezen fun veiten dos vaser roit azoi vi blut.</p>	<p>2KI 3:22 And they rose up early in the boker, and the shemesh shone upon the mayim, and Moav saw the mayim on the other side, and to them it looked as red as dahm;</p>
<p>2KI 3:23 האָבן זיי געזאָגט: בלוט איז דאָס; צעקריגן האָבן זיך צעקריגט די מלכים, און זיי האַבן געשלאָגן איינער דעם אַנדערן. און אַצונד, צום רויב, מואָב! edit</p>	<p>2KI 3:23 hoben zei gezogt: blut iz dos; tsekrigen hoben zich tsekrigt di Molechim, un zei hoben geshlogen einer dem anderen. un atsund, tsum roib, Moav!</p>	<p>2KI 3:23 And they said, This is dahm; the melachim are surely slain, and they have struck one another; now therefore, Moav, to the plunder!</p>
<p>2KI 3:24 און זיי זיינען געקומען אין לאַגער פֿון ישׂראֵל, און די</p>	<p>2KI 3:24 un zei zainen gekumen in lager fun Yisroel, un di Yisroel zainen oifgeshtanen un hoben</p>	<p>2KI 3:24 And when they came to the machaneh Yisroel, Yisroel rose up and struck Moav, so</p>

<p>יִשְׂרָאֵל זִינְען אויפֿגעשטאַנען און האָבן געשלאָגן מואָב. edit</p>	<p>geschlogen Moav.</p>	<p>that they fled before them; but they went forward striking Moav, even invading their country.</p>
<p>און די שטעט האָבן זיי צעשטערט, און וווּ נאָר אַ גוט שטיק פֿעלד, האָבן זיי איטלעכער געוואָרפֿן אַ שטיין און האָבן עס אָנגעפֿילט, און יעטוועדער קוואַל וואַסער האָבן זיי פֿאַרשטאַפֿט. און יעטוועדער גוטן בוים האָבן זיי איינגעוואָרפֿן, ביז זיי האָבן בלויז איבערגעלאָזן אירע מויערשטיינער אין קיר- חַרְשֶׁת; און די שליידערער האָבן זי אַרומגערינגלט, און האָבן זי צעשלאָגן. edit</p>	<p>2KI 3:25 un di shtet hoben ze tseshtert, un vu nor a gut shtik feld, hoben ze itlecher gevorfen a shtein un hoben es ongefilt, un yetveder kval vaser hoben zei farshtopt. un yetveder guten boim hoben ze ingevorfen, biz zei hoben bloiz ibergelozen ire moiershteiner in Kir Chareset; un di shleiderer hoben zi arumgeringlt, un hoben zi tseshlogen.</p>	<p>2KI 3:25 And they beat down the towns, and on every good allotment of land every ish cast his even (stone) , and filled it; and they stopped up kol ma'yan mayim, and felled kol etz tov; only in Kir Charaset left they the avanim thereof; howbeit the slingers surrounded it, and struck it.</p>
<p>און דער מלך פֿון מואָב האַט געזען אַז די מלחמה איז שטאַרקער פֿון אים, און ער האַט גענומען מיט זיך זיבן הונדערט מאַן וואָס ציען אַ שווערד, פֿדי דורכצוברעכן צו דעם מלך פֿון אַדום, אָבער זיי האָבן נישט געקענט. edit</p>	<p>2KI 3:26 un der melech fun Moav hot gezen az di milchome iz shtarker fun im, un er hot genumen mit zich ziben hundert man vos tsien a shverd, kedei durchtsubrechen tsu dem melech fun Edom, ober ze hoben nisht gekent.</p>	<p>2KI 3:26 And when Melech Moav saw that the milchamah was chazak against him, he took with him 700 ish that drew cherev, to break through even unto Melech Edom; but they could not.</p>
<p>און דער מלך פֿון אַדום האַט גענומען זיין זון און האָט געקענט. edit</p>	<p>2KI 3:27 hot er genumen zain zun dem bchor vos hot gezolt</p>	<p>2KI 3:27 Then he took bno habechor that should have</p>

<p>דעם בכור וואָס האָט געזאָלט קיניגן אַנשטאַט אים, און האָט אים אויפגעבראַכט פֿאַר אַ בראַנדאָפֿער {עלָה} אויף דער מויער. און עס איז געוואָרן אַ גרויסער צאָרן {קֶצֶף} אויף יִשְׂרָאֵל; און זיי האַבן אַוועקגעצויגן פֿון אים, און האָבן זיך אומגעקערט אין לאַנד. edit</p>	<p>kinigen anshtot im, un hot im oifgebracht far a brandopfer oif der moier. un es iz gevoren a groiser tsoren oif Yisroel; un zei hoben avekgetsoigen fun im, un hoben zich umgekert in land.</p>	<p>reigned in his stead, and offered him for an olah upon the chomah. And there was ketzef gadol (<i>great fury</i>) against Yisroel; and they withdrew, and returned to their own land.</p>
<p>2Ki 4:1 און איינע אַ פֿרוי פֿון די ווייבער פֿון די יונגע נביאים האָט געשריען צו אַלישע, אַזוי צו זאָגן: דיין קנעכט, מיין מאַן, איז טויט; און דו ווייסט אַז דיין קנעכט איז געווען אַ ירא ה'; און דער בעל-חוב איז געקומען נעמען צו זיך מייע צוויי קינדער פֿאַר קנעכט. edit</p>	<p>2Ki 4:1 un eine a froi fun di vaiber fun di yunge neviim hot geshrien tsu Elishah, azoi tsu zogen: dain knecht, main man, iz toit; un du veist az dain knecht iz geven a yore Hashem; un der Baal-chov iz gekumen nemen tsu zich maine tsvei kinder far knecht.</p>	<p>2Ki 4:1 Now there cried out a certain isha of the nashim of the Bnei HaNevi'im unto Elishah, saying, Thy eved my ish is dead; and thou knowest that thy eved did fear HASHEM : and the creditor is come to take unto him my two yeladim to be avadim (<i>slaves</i>) .</p>
<p>2Ki 4:2 האָט אַלישע צו איר געזאָגט: וואָס זאָל איך דיר טאָן? זאָג מיר וואָס האָסטו אין הויז? האָט זי געזאָגט: דיין דינסט האָט גאַרנישט אין הויז, נאָר בלויז אַ קריגל אייל. edit</p>	<p>2Ki 4:2 hot Elishah tsu ir gezogt: vos zol ich dir ton? zog mir vos hostu in hoiz? hot zi gezogt: dain dinst hot gornisht in hoiz, nor bloiz a krigl eil.</p>	<p>2Ki 4:2 And Elishah said unto her, What shall I do for thee? Tell me, what hast thou in the bais? And she said, Thine shifchah hath not anything in the bais, except a flask of shemen.</p>
<p>2Ki 4:3 האָט ער געזאָגט: גיי</p>	<p>2Ki 4:3 hot er gezogt: gei barg dir</p>	<p>2Ki 4:3 Then he said, Go, borrow</p>

<p>באַרג דיר כלים פֿון דערויסן, פֿון אַלע דיינע שכנים, ליידיקע כלים; זאָלסט נישט קאַרגן. edit</p>	<p>keilim fun deroisen, fun ale daine shcheynim, leidike keilim; zolst nisht kargen.</p>	<p>thee kelim from all around of all thy shchenim, even empty kelim; borrow not a few.</p>
<p>2KI 4:4 און זאָלסט אַרײַנגיין און פֿאַרשליסן די טיר הינטער דיר און הינטער דיינע זין, און זאָלסט אָנגיסן אין אַלע די דאָזיקע כלים; און די פֿולע זאָלסטו אַוועקרוקן. edit</p>	<p>2KI 4:4 un zolst arangein un farshlisen di tir hinter dir un hinter daine zin, un zolst ongisen in ale di dozike keilim; un di fule zolstu avekruken.</p>	<p>2KI 4:4 And when thou art come in, thou shalt shut the delet behind thee and behind thy banim, shalt pour out into all those kelim, and thou shalt set aside that which is full.</p>
<p>2KI 4:5 איז זי אַוועקגעגאַנגען פֿון אים, און זי האָט פֿאַרשלאָסן די טיר הינטער זיך און הינטער אירע זין: זיי האָבן איר דערלאָנגט, און זי האָט אַנגעגאַסן. edit</p>	<p>2KI 4:5 iz zi avekgegangen fun im, un zi hot farshlosen di tir hinter zich un hinter ire zin: zei hoben ir derlangt, un zi hot ongegosen.</p>	<p>2KI 4:5 So she went from him, and shut the delet behind her and behind her banim, who were bringing to her; and she poured.</p>
<p>2KI 4:6 און עס איז געווען, ווי די כלים זיינען געוואָרן פֿול, אַזוי האָט זי געזאָגט צו איר זון: דערלאָנג מיר נאָך אַ כלי. האָט ער צו איר געזאָגט: נישטאַ מער קיין כלי. און דאָס אייל האָט זיך אָפּגעשטעלט. edit</p>	<p>2KI 4:6 un es iz geven, vi di keilim zainen gevoren ful, azoi hot zi gezogt tsu ir zun: derlang mir noch a keile. hot er tsu ir gezogt: nishto mer kein keile. un dos eil hot zich opgeshtelt.</p>	<p>2KI 4:6 And it came to pass, when the kelim were full, that she said unto her ben, Bring me another keli. And he said unto her, There is not any more keli. And the shemen stopped.</p>
<p>2KI 4:7 איז זי געקומען, און האָט דערציילט דעם מאַן פֿון ג-ט, און ער האָט געזאָגט: גיי פֿאַרקויף דאָס אייל, און</p>	<p>2KI 4:7 iz zi gekumen, un hot dertseilt dem man fun G-t, un er hot gezogt: gei farkoif dos eil, un batsol dain choiv, un du mit daine zin vest leben oif dem</p>	<p>2KI 4:7 Then she came and told the Ish HaElohim. And he said, Go, sell the shemen, and pay thy debt, and live thou and thy banim on the rest.</p>

<p>באַצאַל דיין חובֿ, און דו מיט דיינע זין וועסט לעבן אויף דעם רעשט. edit</p>	<p>resht.</p>	
<p>2Ki 4:8 און עס איז געווען איין טאָג, איז אַלישע אַריבערגעגאַנגען קיין שוֹנֶם, און דאָרטן איז געווען אַ רייכע פֿרוי, האָט זי אים פֿאַרהאַלטן צו עסן ברויט. און עס איז געווען, אַז ווען נאָר ער איז דורכגעגאַנגען, פֿלעגט ער פֿאַרקערן אַהין צו עסן ברויט. edit</p>	<p>2Ki 4:8 un es iz geven ein tog, iz Elishah aribergegangen kein Shunem, un dorten iz geven a raiche froi, hot zi im farhalten tsu esen broit. un es iz geven, az ven nor er iz durchgegangen, flegt er farkeren ahin tsu esen broit.</p>	<p>2Ki 4:8 And then one day Elishah passed over to Shunem, where was an isha gedolah; and she constrained him to eat lechem. And so it was, that as oft as he passed by, he turned in there to eat lechem.</p>
<p>2Ki 4:9 האָט זי געזאָגט צו איר מאָן: זע, איד בעט דיד, איד ווייס אַז דאָס איז אַ הייליקער מאָן פֿון ג-ט וואָס גייט דורך ביי אונדז תמיד. edit</p>	<p>2Ki 4:9 hot zi gezogt tsu ir man: ze, ich bet dich, ich veis az dos iz a heiliker man fun G-t vos geit durch bai undz tmid.</p>	<p>2Ki 4:9 And she said unto her ish, Hinei now, I perceive that this is an Ish Elohim Kadosh, which passeth by us tamid.</p>
<p>2Ki 4:10 לאָמיר מאַכן, איד בעט דיך, אַ קליין געמויערט אייבערסטיבל, און לאָמיר דאָרטן אַוועקשטעלן פֿאַר אים אַ בעט, און אַ טיש און אַ שטול, און אַ לאַמפּ, און עס וועט זיין, ווי ער קומט צו אונדז, אַזוי וועט ער איינקערן אַהין. edit</p>	<p>2Ki 4:10 lomir machen, ich bet dich, a klein gemoiert eiberstibl, un lomir dorten avekshtelen far im a bet, un a tish un a shtul, un a lomp; un es vet zain, vi er kumt tsu undz, azoi vet er inkeren ahin.</p>	<p>2Ki 4:10 Please, let us make a small aliyyat kir (walled upper room) ; and let us set for him there a mittah (bed) , and a shulchan (table) , and a kisse (chair) , and a menorah: and it shall be, when he cometh to us, that he shall turn in there.</p>

<p>און עס איז געווען איין 2KI 4:11 טאָג, איז ער אַהין געקומען, און ער האָט איינגעקערט אין דער אויבערשטוב, און האָט זיך דאָרטן געלייגט. edit</p>	<p>2KI 4:11 un es iz geven ein tog, iz er ahin gekumen, un er hot ingekert in der oibershtub, un hot zich dorten geleigt.</p>	<p>2KI 4:11 And then one day he came there, and he turned in the aliyyah (<i>upper room</i>) , and lay there.</p>
<p>און ער האָט געזאָגט צו זיין יונג גיחזי: רוף די דאָזיקע שונמית. האָט ער זי גערופֿן, און זי האָט זיך געשטעלט פֿאַר אים. edit</p>	<p>2KI 4:12 un er hot gezogt tsu zain yung Geichazi: ruf di dozike Shunammit. hot er zi gerufen, un zi hot zich geshtelt far im.</p>	<p>2KI 4:12 And he said to Geichazi his na'ar, Call this Shunammit. And when he had called her, she stood before him.</p>
<p>האָט ער צו אים געזאָגט: זאָג אַקאַרשט צו איר: זע, דו האַסט געזאָרגט פֿון אונדזערט וועגן די דאָזיקע גאַנצע זאָרג; וואָס איז דאָ צו טאָן פֿאַר דיר? איז דאָ צו רעדן פֿאַר דיר צום מלך אָדער צום האָר פֿון חיל? האָט זי געזאָגט: צווישן מיין שטאַם זיין איך. edit</p>	<p>2KI 4:13 hot er tsu im gezogt: zog akorsht tsu ir: ze, du host gezogt fun undzert vegem di dozike gantse zorg; vos iz do tsu ton far dir? iz do tsu reden far dir tsum melech oder tsum Har fun cheil? hot zi gezogt: tsvishen main shtam zits ich.</p>	<p>2KI 4:13 And he said unto him, Say now unto her, Hinei, thou hast been careful for us with all this care; what is to be done for thee? Wouldest thou be spoken for to HaMelech, or to the Sar HaTzava? And she answered, I dwell among mine own people.</p>
<p>האָט ער געזאָגט: וואָס איז פֿאַרט דאָ צו טאָן פֿאַר איר? האָט גיחזי געזאָגט: פֿאַר וואָר זי האָט נישט קיין קינד, און איר מאַן איז אַלט. edit</p>	<p>2KI 4:14 hot er gezogt: vos iz fort do tsu ton far ir? hot Geichazi gezogt: far vor zi hot nisht kein kind, un ir man iz alt.</p>	<p>2KI 4:14 And he said, What then is to be done for her? And Geichazi answered, Verily she hath no ben, and her ish is zaken.</p>
<p>האָט ער געזאָגט: רוף זי, און ער האָט זי גערופֿן, און זי</p>	<p>2KI 4:15 hot er gezogt: ruf zi, un er hot zi gerufen, un zi hot zich geshtelt in tir.</p>	<p>2KI 4:15 And he said, Call her. And when he had called her, she stood in the petach (<i>doorway</i>) .</p>

<p>הָאָט זיך געשטעלט אין טיר. edit</p>		
<p>2KI 4:16 הָאָט ער געזאָגט: אין דער צײַט, אַזוי ווי איצט איבער אַ יאָר, וועסטו האַלדזן אַ זון. הָאָט זי געזאָגט: נײַן, מײַן האַר מאַן פֿון ג-ט! זאָלסט נישט נאָרן דײַן דינסט. edit</p>	<p>2KI 4:16 hot er gezogt: in der tsait, azoi vi itst iber a yor, vestu haldzen a zun. hot zi gezogt: nain, main Har man fun G-t! zolst nisht naren dain dinst.</p>	<p>2KI 4:16 And he said, About this mo'ed, according to the et chayyah, thou choveket ben (<i>shalt embrace a son</i>) . And she said, No, adoni, thou Ish HaElohim, do not give false hope unto thine shifchah.</p>
<p>2KI 4:17 און די פֿרוי איז טראָגעדיק געוואָרן, און זי האָט געבאָרן אַ זון אין דער צײַט אין אַ יאָר אַרום, אַזוי ווי אַלישע האָט צו איר גערעדט. edit</p>	<p>2KI 4:17 un di froi iz trogedik gevoren, un zi hot geboren a zun in der tsait in a yor arum, azoi vi Elishah hot tsu ir geredt.</p>	<p>2KI 4:17 And the isha conceived, and bore ben at that mo'ed that Elishah had said unto her, according to the et chayyah.</p>
<p>2KI 4:18 און דאָס קינד איז אויפֿגעוואַקסן; און עס איז געווען איין טאָג, איז ער אַרויסגעגאַנגען צו זײַן פֿאָטער בײַ די שניטערס. edit</p>	<p>2KI 4:18 un dos kind iz oifgevaksen; un es iz geven ein tog, iz er aroisgegangen tsu zain foter bai di shniters.</p>	<p>2KI 4:18 The yeled grew, and it happened one day, that he went out to Aviv to the kotzerim (<i>harvesters, reapers</i>) .</p>
<p>2KI 4:19 און ער האָט געזאָגט צו זײַן פֿאָטער: מײַן קאָפּ, מײַן קאָפּ! האָט ער געזאָגט צום יונג: טראָג אים אַוועק צו זײַן מוטער. edit</p>	<p>2KI 4:19 un er hot gezogt tsu zain foter: main kop, main kop! hot er gezogt tsum yung: trog im avek tsu zain muter.</p>	<p>2KI 4:19 And he said unto Aviv, My rosh, my rosh. And he said to the na'ar, Carry him to immo.</p>
<p>2KI 4:20 האָט ער אים אַוועקגעטראָגן און אים געבראַכט צו זײַן מוטער. און</p>	<p>2KI 4:20 hot er im avekgetrogen un im gebracht tsu zain muter. un er iz gezesen oif ire kni biz halben tog, un iz geshtorben.</p>	<p>2KI 4:20 And when he had lifted him, and brought him to immo, he sat on her birkayim (<i>knees</i>) till tzohorayim, and then died.</p>

<p>ער איז געזעסן אויף אירע קני ביז האַלבן טאָג, און איז געשטאַרבן. edit</p>		
<p>און איז זי אַרויפֿגעגאַנגען, און האַט אים אַוועקגעלייגט אויפֿן בעט פֿון דעם מאַן פֿון ג-ט, און זי האַט אים פֿאַרשלאָסן, און איז אַרויסגעגאַנגען. edit</p>	<p>2Ki 4:21 iz zi aroifgegangen, un hot im avekgeleigt oifen bet fun dem man fun G-t, un zi hot im farshlosen, un iz aroisgegangen.</p>	<p>2Ki 4:21 And she went up, and laid him on the mittat Ish HaElohim, and shut [the door] behind her and went out.</p>
<p>און זי האַט גערופֿן צו איר מאַן און האַט געזאָגט: שיק מיר, איד בעט דיך, איינעם פֿון די יונגען מיט איינער פֿון די אייזעלינס, און איד וועל אַריבערלויפֿן צום מאַן פֿון ג-ט, און וועל זיך אומקערן. edit</p>	<p>2Ki 4:22 un zi hot gerufen tsu ir man un hot gezogt: shik mir, ich bet dich, einem fun di yungen mit einer fun di eizelins, un ich vel ariberloifen tsum man fun G-t, un vel zich umkeren.</p>	<p>2Ki 4:22 And she called unto her ish, and said, Send me now, please, one of the ne'arim, and one of the donkeys, that I may run to the Ish HaElohim, and return.</p>
<p>האַט ער צו איר געזאָגט: פֿאַר וואָס גייסטו צו אים הייַנט, נישט ראש-חודש און נישט שבת? האַט זי געזאָגט: עס איז פֿריד. edit</p>	<p>2Ki 4:23 hot er tsu ir gezogt: far vos geistu tsu im haint, nisht Rosh- choidesh un nisht shbt? hot zi gezogt: es iz frid.</p>	<p>2Ki 4:23 And he said, Madu'a (<i>why</i>) wilt thou go to him today? It is neither Rosh Chodesh, nor Shabbos. And she said, Shalom.</p>
<p>און זי האַט אָנגעזאָטלט די אייזעלין, און האַט געזאָגט צו איר יונג: טרייב און גיי; זאָלסט מיד נישט אויפֿהאַלטן אין רייטן, סיידן איד האָב דיר געהייסן. edit</p>	<p>2Ki 4:24 un zi hot ongezotlt di eizelin, un hot gezogt tsu ir yung: traib un gei; zolst mich nisht oifhalten in raiten, saiden ich hob dir geheisen.</p>	<p>2Ki 4:24 Then she saddled a donkey, and said to her na'ar, lead on, and go forward; slack not thy riding for me, except I bid thee.</p>

<p>2KI 4:25 און זי איז געגאנגען און געקומען צום מאן פֿון ג-ט אויפֿן באַרג כַּרְמֶל. און עס איז געווען, ווי דער מאן פֿון ג-ט האָט זי דערזען פֿון ווייטן, אַזוי האָט ער געזאָגט צו זיין יונג גיחזין: אָן איז יענע שונאַמית.</p> <p>edit</p>	<p>2KI 4:25 un zi iz gegangen un gekumen tsum man fun G-t oifen barg Carmel. un es iz geven, vi der man fun G-t hot zi derzen fun veiten, azoi hot er gezogt tsu zain yung Geichazien: on iz yene Shunammit.</p>	<p>2KI 4:25 So she went and came unto the Ish HaElohim at Mt Carmel. And it came to pass, when the Ish HaElohim saw her afar off, that he said to Geichazi his na'ar, Hinei, over there is that Shunammit:</p>
<p>2KI 4:26 אַצונד לויף אַקאַרשט איר אַנטקעגן, און זאָג צו איר: איז פֿריד צו דיר? איז פֿריד צו דיין מאָן? איז פֿריד צום קינד? האָט זי געזאָגט: פֿריד.</p> <p>edit</p>	<p>2KI 4:26 atsund loif akorsht ir antkegen, un zog tsu ir: iz frid tsu dir? iz frid tsu dain man? iz frid tsum kind? hot zi gezogt: frid.</p>	<p>2KI 4:26 Run now, to meet her, and say unto her, Is it shalom with thee? Is it shalom with thy ish? Is it shalom with the yeled? And she answered, Shalom:</p>
<p>2KI 4:27 און זי איז געקומען צום מאן פֿון ג-ט אויפֿן באַרג, און זי האָט זיך אָנגענומען אָן זיינע פֿיס; האָט גיחזי גענענט זי אַוועקצושטויסן, אָבער דער מאן פֿון ג-ט האָט געזאָגט: לאַז זי אָפּ, וואָרום איר זעל איז פֿאַרביטערט, און ה' האָט פֿאַרהוילן פֿון מיר, און האָט מיר נישט דערציילט.</p> <p>edit</p>	<p>2KI 4:27 un zi iz gekumen tsum man fun G-t oifen barg, un zi hot zich ongenumen on zaine fis; hot Geichazi genent zi avektsushtosen, ober der man fun G-t hot gezogt: loz zi op, vorem ir zel iz farbitert, un Hashem hot farhoilen fun mir, un hot mir nisht dertseilt.</p>	<p>2KI 4:27 And when she came to the Ish HaElohim at the har, she took hold of him by the raglayim: but Geichazi came near to thrust her away. And the Ish HaElohim said, Let her alone; for her nefesh is marah within her: and HASHEM hath hid it from me, and hath not told me.</p>
<p>2KI 4:28 האָט זי געזאָגט: האָב איך דען געבעטן אַ זון ביי מיין האָר? האָב איך נישט געזאָגט: זאַלסט מיר נישט גענאַרן?</p> <p>edit</p>	<p>2KI 4:28 hot zi gezogt: hob ich den gebeten a zun bai main Har? hob ich nisht gezogt: zolst mich nisht genaren?</p>	<p>2KI 4:28 Then she said, Did I make request of adoni for a ben? Did I not say, Do not deceive me?</p>

<p>הָאָט ער געזאָגט צו 2KI 4:29 גִּיחֲזִיז: גֹּרֵט אָן דִּינע לענדן, און נעם מײַן שטעקן אין דײַן האַנט, און גײ; אַז דו וועסט אַנטרעפֿן עמיצן, זאָלסטו אים נישט באַגריסן, און אַז עמעצער וועט דײַך באַגריסן, זאָלסטו אים נישט ענטפֿערן; און זאָלסט אַרויפֿטאָן מײַן שטעקן אויפֿן ייִנגלס פנים. edit</p>	<p>2KI 4:29 hot er gezogt tsu Geichazien: gurt on daine lenden, un nem main shteken in dain hant, un gei; az du vest ontrefen emitsen, zolstu im nisht bagrisen, un az emetser vet dich bagrisen, zolstu im nisht entfernen; un zolst aroifon main shteken oifen yingls ponem.</p>	<p>2KI 4:29 Then he said to Geichazi, Gird up thy loins, and take my mishe'net (staff) in thine yad, and run: if thou meet any ish, salute him not; and if any ish salute thee, answer him not again: and lay my mishe'net (staff) upon the face of the na'ar.</p>
<p>הָאָט געזאָגט די מוטער 2KI 4:30 פֿון ייִנגל: אַזוי ווי ה' לעבט, און אַזוי ווי דײַן זעל לעבט, אויב איך וועל דײַך אָפּלאָזן! איז ער אויפֿגעשטאַנען און איז געגאַנגען נאָך איר. edit</p>	<p>2KI 4:30 hot gezogt di muter fun yingel: azoi vi Hashem lebt, un azoi vi dain zel lebt, oib ich vel dich oplozen! iz er oifgeshtanen un iz gegangen noch ir.</p>	<p>2KI 4:30 And the em hana'ar said, As HASHEM liveth, and as thy nefesh liveth, I will not leave thee. And he arose, and followed her.</p>
<p>2KI 4:31 און גִּיחֲזִי אִיז אַוועקגעגאַנגען זײ פֿאַרויס, און הָאָט אַרויפֿגעטאַן דעם שטעקן אויפֿן ייִנגלס פנים, אַבער קײן קול און קײן הערונג. הָאָט ער זײַך אומגעקערט אים אַנטקעגן, און הָאָט אים דערציילט, אַזוי צו זאָגן: דער ייִנגל הָאָט זײַך נישט אויפֿגעכאַפּט. edit</p>	<p>2KI 4:31 un Geichazi iz avekgegangen zei forois, un hot aroihton dem shteken oifen yingls ponem, ober kein kol un kein herung. hot er zich umgekert im antkegen, un hot im dertseilt, azoi tsu zogen: der yingel hot zich nisht oifgechapt.</p>	<p>2KI 4:31 And Geichazi passed on ahead of them, and laid the mishe'net (staff) upon the face of the na'ar; but there was neither kol (voice) , nor keshet (attention) . So he went back to meet him, and told him, saying, The na'ar is not awakened.</p>

<p>און אַלישע איז געקומען 2KI 4:32 אין הויז, ערשט דער יינגל איז טויט, אַוועקגעלייגט אויף זיין בעט. edit</p>	<p>2KI 4:32 un Elishah iz gekumen in hoiz, ersht der yingel iz toyt, avekgeleigt oif zain bet.</p>	<p>2KI 4:32 And when Elishah was come into the bais, hinei, the na'ar was dead, and lying upon his mittah.</p>
<p>איז ער אַרײַנגעגאַנגען און 2KI 4:33 האַט פֿאַרשלאָסן די טיר הינטער זיי צווייען, און ער האַט מתפלל געווען צו ה'. edit</p>	<p>2KI 4:33 iz er araingegangen un hot farshlosen di tir hinter zei tsveyen, un er hot mispalel geven tsu Hashem.</p>	<p>2KI 4:33 So he went in, and shut the delet on the two of them, and davened unto HASHEM .</p>
<p>און ער איז אַרויף און 2KI 4:34 האַט זיך געלייגט איבערן קינד, און האָט אַרויפֿגעטאַן זיין מויל אויף זיין מויל, און זיינע אויגן אויף זיינע אויגן, און זיינע הענט אויף זיינע הענט, און ער האַט זיך אויסגעצויגן אויף אים, ביז דער לייב פֿון יינגל איז געוואָרן וואַרעם. edit</p>	<p>2KI 4:34 un er iz aroifblikendik un hot zich geleigt iberen kind, un hot aroifgeton zain moil oif zain moil, un zaine oigen oif zaine oigen, un zaine hent oif zaine hent, un er hot zich oisgetsoigen oif im, biz der laib fun yingel iz gevoren vorem.</p>	<p>2KI 4:34 And he went up, and lay upon the yeled, and put his mouth upon his mouth, and his eyes upon his eyes, and his palms upon his palms: and stretched himself upon him; and the basar of the yeled grew warm.</p>
<p>און ער האָט זיך 2KI 4:35 אומגעקערט, און איז אומגעגאַנגען אין הויז איין מאַל אַהין און איין מאַל אַהער; און ער איז אַרויף און האַט זיך אויסגעצויגן אויף אים; און דער יינגל האָט גענאַסן ביז זיבן מאַל, און דער יינגל האָט אויפֿגעמאַכט זיינע אויגן. edit</p>	<p>2KI 4:35 un er hot zich umgekert, un iz umgegangen in hoiz ein mol ahin un ein mol ahin; un er iz aroifblikendik un hot zich oisgetsoigen oif im; un der yingel hot genosen biz ziben mol, un der yingel hot oipgemacht zaine oigen.</p>	<p>2KI 4:35 Then he turned away, and paced in the bais to and fro; and went up, and stretched himself upon him; and the na'ar sneezed seven times, and the na'ar opened his eyes.</p>

<p>2KI 4:36 האָט ער גערופֿן גִּיחֲזִין, און האָט געזאָגט: רוף די דאָזיקע שׁוֹנַמִּית. האָט ער זי גערופֿן, און זי איז אַרײַנגעקומען צו אים; האָט ער געזאָגט: נעם דיין זון. edit</p>	<p>2KI 4:36 hot er gerufen Geichazien, un hot gezogt: ruf di dozike Shunammit. hot er zi gerufen, un zi iz araingekumen tsu im; hot er gezogt: nem dain zun.</p>	<p>2KI 4:36 And he summoned Geichazi, and said, Call this Shunammit. So he called her. And when she was come in unto him, he said, Take up thy ben.</p>
<p>2KI 4:37 איז זי צוגעקומען, און איז געפֿאַלן צו זײַנע פֿיס, און האָט זיך געבוקט צו דער ערד. און זי האָט גענומען איר זון, און איז אַרויסגעגאַנגען. edit</p>	<p>2KI 4:37 iz zi tsugekumen, un iz gefallen tsu zaine fis, un hot zich gebukt tsu der erd. un zi hot genumen ir zun, un iz araisgegangen.</p>	<p>2KI 4:37 Then she went in, and fell at his raglayim, and bowed herself to the ground, and took up her ben, and went out.</p>
<p>2KI 4:38 און אַלישע האָט זיך אומגעקערט קיין גִּלְגָל; און אַ הונגער איז געווען אין לאַנד; און די יונגע נבֿיאים זײַנען געזעסן פֿאַר אים; האָט ער געזאָגט צו זײַן יונג: שטעל צו דעם גרויסן טאָפּ, און קאָך אָפּ אַ געקעכטס פֿאַר די יונגע נבֿיאים. edit</p>	<p>2KI 4:38 un Elishah hot zich umgekert kein Gilgal; un a hunger iz geven in land; un di yunge neviim zainen gezesen far im; hot er gezogt tsu zain yung: shtel tsu dem groisen top; un koch op a gekechts far di yunge neviim.</p>	<p>2KI 4:38 And Elishah returned to Gilgal; and there was a ra'av (<i>famine</i>) in the land; and the Bnei HaNevi'im were sitting before him; and he said unto his na'ar, Put on the siyr hagedolah, and cook stew for the Bnei HaNevi'im.</p>
<p>2KI 4:39 איז איינער אַרויסגעגאַנגען אין פֿעלד קלײַבן קרײַטעכער, און ער האָט געפֿונען אַ פֿעלדביימל און האָט אָנגעקליבן דערפֿון ווילדע אווערקעס אַ פֿול קלייד זײַנס. און ער איז</p>	<p>2KI 4:39 iz einer aroisgegangen in feld klaiben kraitecher, un er hot gefunen a feldbeiml un hot ongekliben derfun vilde ugerkes a ful kleid zains. un er iz gekumen un hot es araingeshniten in top-gekechts; vail zei hoben es nisht gekent.</p>	<p>2KI 4:39 And one went out into the sadeh to gather orot (<i>herbs</i>), and found a gefen sadeh, and gathered thereof pakku'ot sadeh (<i>wild gourds</i>), the fold of his begeh he filled, and came and cut them up into the siyr of stew; though no one knew what</p>

<p>געקומען און האָט עס אַרײַנגעשניטן אין טאָפּ געקעכטס; ווייל זיי האָבן עס נישט געקענט. edit</p>		<p>they were.</p>
<p>2KI 4:40 האָט מען אַרײַנגעגאַסן די מענטשן צום עסן; און עס איז געווען, ווי זיי האָבן געגעסן פֿון דעם געקעכטס, אַזוי האָבן זיי אויסגעשריען און געזאָגט: טויט איז אין טאָפּ, מאַן פֿון ג-ט. און זיי האָבן נישט געקענט עסן. edit</p>	<p>2KI 4:40 hot men araingegosen di mentshen tsum esen; un es iz geven, vi zeI hoben gegesen fun dem gekechts, azoi hoben zeI oisgeshrien un gezogt: toit iz in top; man fun G-t. un zeI hoben nisht gekent esen.</p>	<p>2KI 4:40 So they poured out for the anashim to eat. And it came to pass, as they were eating of the stew, that they cried out, and said, O thou Ish HaElohim, there is mavet in the siyr. And they could not eat thereof.</p>
<p>2KI 4:41 האָט ער געזאָגט: טאָ ברענגט מעל. און ער האָט אַרײַנגעשאָטן אין טאָפּ, און האָט געזאָגט: גיס אַרײַן פֿאַר די מענטשן, און זאָלן זיי עסן. און קיין שום בייז איז אין טאָפּ נישט געווען. edit</p>	<p>2KI 4:41 hot er gezogt: to brengt mel. un er hot araingeshoten in top; un hot gezogt: gis arain far di mentshen, un zolen zeI esen. un kein shum beiz iz in top. nisht geven.</p>	<p>2KI 4:41 But he said, Then bring kemakh (meal, flour) . And he cast it into the siyr; and he said, Serve to HaAm, that they may eat. And there was no rah in the siyr.</p>
<p>2KI 4:42 און אַ מאַן איז געקומען פֿון בעל-שָׁלְשָׁה, און האָט געבראַכט דעם מאַן פֿון ג-ט ברויט פֿון ערשטער תבואה, צוואַנציק גערשטענע ברויטן, און פֿרישע זאַנגען אין זײַן זאַק. האָט ער געזאָגט: גיב די מענטשן און זאָלן זיי עסן. edit</p>	<p>2KI 4:42 un a man iz gekumen fun Baal-Shalishah, un hot gebracht dem man fun G-t broit fun ershter tvuh, tsvantsik gershtene broiten, un frische zangen in zain zak. hot er gezogt: gib di mentshen un zolen zeI esen.</p>	<p>2KI 4:42 And there came an ish from Ba'al-Shalishah, and brought the Ish HaElohim lechem bikkurim, twenty loaves of se'orim (barley) , and [roasted] ears of corn in his sack. And he said, Give unto HaAm, that they may eat.</p>

<p>2KI 4:43 האָט זיין משרת געזאָגט: ווי קען איך דאָס דערלאַנגען פֿאַר הונדערט מאַן? האָט ער געזאָגט: גיב די מענטשן, און זאָלן זיי עסן. וואַרום אַזוי האָט ה' געזאָגט: זיי וועלן עסן און נאָך איבערלאָזן. edit</p>	<p>2KI 4:43 hot zain meshores gezogt: vi ken ich dos derlangen far hundert man? hot er gezogt: gib di mentshen, un zolen zei esen. vorem azoi hot Hashem gezogt: zei velen esen un noch iberlozen.</p>	<p>2KI 4:43 And the one serving him said, What, should I set this before a hundred ish? He said again, Give HaAm, that they may eat; for thus saith HASHEM , They shall eat, and there shall be shirayim.</p>
<p>2KI 4:44 און ער האָט דערלאַנגט פֿאַר זיי, און זיי האָבן געגעסן און נאָך איבערגעלאָזן, אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון ה'. edit</p>	<p>2KI 4:44 un er hot derlangt far zei, un zei hoben gegesen un noch ibergelozen, azoi vi dos vort fun Hashem.</p>	<p>2KI 4:44 So he set it before them, and they did eat, and there was shirayim thereof, according to the Devar HASHEM .</p>
<p>2KI 5:1 און נַעֲמָן דער חיל-לידער פֿון דעם מלך פֿון אַרם איז געווען אַ גרויסער מאַן ביי זיין האַר, און אָנגעזען, וואַרום דורך אים האָט ה' געגעבן אַ גרויסע ישועה צו אַרם. און דער מאַן איז געווען אַ העלדישער גבור, אָבער אַ מצורע. edit</p>	<p>2KI 5:1 un Naaman der cheil-lider fun dem melech fun Aram iz geven a groiser man bai zain Har, un ongezen, vorem durch im hot Hashem gegeben a groise yeshue tsu Aram. un der man iz geven a heldisher giber, ober a metsoire.</p>	<p>2KI 5:1 Now Na'aman, Sar Tzeva Melech Aram, was an ish gadol before his adon and highly honored, because by him HASHEM had given deliverance unto Aram; he was also a gibbor chayil, but metzorah <i>(having leprosy)</i> .</p>
<p>2KI 5:2 און די אַרמים זיינען אַרויסגעגאַנגען אין באַנדעס, און האָבן געפֿאַנגען פֿון לאַנד ישׂראֵל אַ קליין מיידל; און זי האָט באַדינט נַעֲמָנס ווייב. edit</p>	<p>2KI 5:2 un di Aramim zainen araisgegangen in bandes, un hoben gefangen fun land Yisroel a klein meidl; un zi hot badint Naamans vaib.</p>	<p>2KI 5:2 And Aram <i>(the Syrians)</i> had gone out gedudim <i>(in bands of soldiers)</i> , and had taken away captive out of Eretz Yisroel a na'arah ketanah; and she waited on Na'aman's isha.</p>
<p>2KI 5:3 האָט זי געזאָגט צו איר</p>	<p>2KI 5:3 hot zi gezogt tsu ir harinte: halevay iz main Har bai dem</p>	<p>2KI 5:3 And she said unto her gevirah, If only adoni were</p>

<p>האַרִינטע: הלוואַי איז מיין האַר ביי דעם נביא וואָס איז שומרון; ער וואָלט אים דענצמאָל אויסגעהיילט פֿון זיין צרעת. edit</p>	<p>novi vos in Shomron; er volt im dentsmol oisgeheilt fun zain tsara'at.</p>	<p>before the navi that is in Shomron! For he would recover him of his tzara'at.</p>
<p>2KI 5:4 איז ער געקומען און האָט דערציילט זיין האַר, אַזוי צו זאָגן: אַזוי און אַזוי האָט גערעדט די מיידל וואָס פֿון לאַנד ישׂראָל. edit</p>	<p>2KI 5:4 iz er gekumen un hot dertseilt zain Har, azoi tsu zogen: azoi un azoi hot geredt di meidl vos fun land Yisroel.</p>	<p>2KI 5:4 And one went in, and told his adon, saying, Thus and thus said the na'arah that is of Eretz Yisroel.</p>
<p>2KI 5:5 האָט דער מלך פֿון אַרם געזאָגט: קום גיי, און איך וועל שיקן אַ בריוו צו דעם מלך פֿון ישׂראָל. איז ער געגאַנגען און ער האָט גענומען מיט זיך צען צענטנער זילבער, און זעקסטויזנט גאַלדשטיק, און צען גאַנג קליידער. edit</p>	<p>2KI 5:5 hot der melech fun Aram gezogt: kum gei, un ich vel shiken a briv tsu dem melech fun Yisroel. iz er gegangen un er hot genumen mit zich Tzoan tsentner zilber, un zekstoiznt goldshetik, un Tzoan gang kleider.</p>	<p>2KI 5:5 And Melech Aram said, Go to, go, and I will send a sefer (letter) unto Melech Yisroel. And he departed, and took with him ten talents of kesef, and six thousand pieces of zahav, and ten changes of begadim.</p>
<p>2KI 5:6 און ער האָט געבראַכט דעם בריוו צו דעם מלך פֿון ישׂראָל, אַזוי צו זאָגן: און אַצונד, ווי דער דאָזיקער בריוו קומט צו דיר, אָט האָב איך דיר געשיקט מיין קנעכט נַעֲמָנֶען, זאַלסטו אים אויסהיילן פֿון זיין צרעת. edit</p>	<p>2KI 5:6 un er hot gebracht dem briv tsu dem melech fun Yisroel, azoi tsu zogen: un atsund, vi der doziker briv kumt tsu dir, ot hob ich dir geshikt main knecht Naamanen, zolstu im oisheilen fun zain tsara'at.</p>	<p>2KI 5:6 And he brought the sefer (letter) to Melech Yisroel, saying, Now when this letter is come unto thee, hinei, I have therewith sent Na'aman avdi to thee, that thou mayest of his tzara'at recover him.</p>

<p>2KI 5:7 און עס איז געווען, ווי דער מלך פֿון ישׂראל האָט איבערגעלייענט דעם בריוו, אַזוי האָט ער צעריסן זיינע קליידער, און האָט געזאָגט: בין איך דען האַלקים צו טייטן און צו מאַכן לעבעדיק, אַז דער דאָזיקער שיקט צו מיר, צו היילן אַ מענטש פֿון זיין צרעת? יאָ, מערקט נאָר, איך בעט אייך, און זעט, אַז אַן אויסרייד ער זוכט אַקעגן מיר.</p> <p>edit</p>	<p>2KI 5:7 un es iz geven, vi der melech fun Yisroel hot ibergeleyent dem briv, azoi hot er tserisen zaine kleider, un hot gezogt: bin ich den HaElokim tsu teiten un tsu machen lebedik, az der doziker shikt tsu mir, tsu heilen a mentsh fun zain tsará'at? yo, merkt nor, ich bet ich, un zet, az an oisreid er zucht akegen mir.</p>	<p>2KI 5:7 And it came to pass, when Melech Yisroel had read the sefer, that he tore his begadim, and said, Am I HaElohim, to kill and to make alive, that this doth send unto me to recover an ish of his tzara'at? Wherefore consider, now, and see how he seeketh a quarrel against me.</p>
<p>2KI 5:8 און עס איז געווען, ווי אַלישע דער מאַן פֿון ג-ט האָט געהערט אַז דער מלך פֿון ישׂראל האָט צעריסן זיינע קליידער, האָט ער געשיקט צום מלך, אַזוי צו זאָגן: פֿאַר וואָס האָסטו צעריסן דייןע קליידער? זאָל ער אַקאַרשט קומען צו מיר, און ער וועט וויסן אַז עס איז דאָ אַ נביא אין ישׂראל.</p> <p>edit</p>	<p>2KI 5:8 un es iz geven, vi Elishah der man fun G-t hot gehert az der melech fun Yisroel hot tserisen zaine kleider, hot er geshikt tsum melech, azoi tsu zogen: far vos hostu tserisen daine kleider? zol er akorsht kumen tsu mir, un er vet visen az es iz do a novi in Yisroel.</p>	<p>2KI 5:8 And it was so, when Elishah Ish HaElohim had heard that Melech Yisroel had torn his beged, that he sent to HaMelech, saying, Why hast thou torn thy beged? Let him come now to me, and he shall know that there is a navi in Yisroel.</p>
<p>2KI 5:9 איז נַעֲמָן געקומען מיט זיינע פֿערד און מיט זיינע רייטוועגן, און האָט זיך</p>	<p>2KI 5:9 iz Naaman gekumen mit zaine ferd un mit zaine raitvegen, un hot zich geshtelt far dem ingang fun Elishahs</p>	<p>2KI 5:9 So Na'aman came with his susim and with his merkavah, and stood at the petach of the bais Elishah.</p>

<p>געשטעלט פֿאַר דעם איינגאַנג פֿון אַלישעס הויז. edit</p>	<p>hoiz.</p>	
<p>האַט אַלישע געשיקט צו אים אַ שְׁלִיחַ, אַזוי צו זאָגן: גיי, און זאָלסט זיך באַדן זיבן מאַל אין יַרְדֵּן, און דיין לייב וועט זיך אומקערן צו דיר, און וועסט ווערן ריי. edit</p>	<p>2KI 5:10 hot Elishah geshikt tsu im a sholiich, azoi tsu zogen: gei, un zolst zich boden ziben mol in Yarden, un dain laib vet zich umkeren tsu dir, un vest veren rein.</p>	<p>2KI 5:10 And Elishah sent a malach unto him, saying, Go and wash sheva times in the Yarden, and thy basar shall come back to thee, and thou shalt be tahor.</p>
<p>האַט נַעֲמָן געצערנט, און ער איז אַוועקגעגאַנגען, און האַט געזאָגט: זע, איד האָב געמיינט, אַרויסגיין וועט ער אַרויסגיין צו מיר, און וועט זיך אַוועקשטעלן און וועט רופֿן דעם נאַמען פֿון ה' זיין ג-ט, און פֿאַכן מיט זיין האַנט אויף דעם אָרט, און אַוועקנעמען די צרעת. edit</p>	<p>2KI 5:11 hot Naaman getsernt, un er iz avekgegangen, un hot gezogt: ze, ich hob gemeint, aroisgein vet er aroisgein tsu mir, un vet zich avekshtelen un vet rufen dem nomen fun Hashem zain G-t, un fochen mit zain hant oif dem ort, un aveknemen di tsará'at.</p>	<p>2KI 5:11 But Na'aman was in wrath, and went away, and said, Hinei, I thought that he will surely come out to me, and stand, and call on the Shem HASHEM Elohav, and wave his yad over the makom, and give recovery from the metzorah (<i>leprosy, leprous area</i>) .</p>
<p>זיינען נישט אַמְנָה און פֿרפֿר, די טייכן פֿון דמשק בעסער פֿון אַלע וואַסערן פֿון יִשְׂרָאֵל? קען איד זיך נישט באַדן אין זיי, און ווערן ריי? און ער האָט זיך אומגעקערט און איז אַוועקגעגאַנגען מיט גרימצאַרן. edit</p>	<p>2KI 5:12 zainen nisht Amanah un Parpar, di taichen fun Damascus beser fun ale vaseren fun Yisroel? ken ich zich nisht boden in zei, un veren rein? un er hot zich umgekert un iz avekgegangen mit grimtsoren.</p>	<p>2KI 5:12 Are not Avana and Parpar, naharot of Damascus, better than all the mayim of Yisroel? May I not wash in them, and be tahor? So he turned and went away in chemah (<i>anger, hot temper</i>) .</p>

<p>הָאָבִן זַיִנֵּעַ קִנְעֵכֵט 2Ki 5:13 גענענט, און האָבן גערעדט און צו אים געזאָגט: מײַן פֿאַטער, אַז דער נְבִיאַ וואָלט דיר געהייסן אַ גרויסע זאַך, וואָלסטו דען נישט געטאָן? הײַנט ווי אַז ער זאָגט דיר נאָר: באַד זיך, און ווער רײַן? edit</p>	<p>2Ki 5:13 hoben zaine knecht genent, un hoben geredt un tsu im gezogt: main foter, az der novi volt dir geheisen a groise zach, volstu den nisht geton? haint vi az er zogt dir nor: bod zich, un ver rein?</p>	<p>2Ki 5:13 And his avadim came near, and spoke unto him, and said, Avi, if the navi had bid thee do some davar gadol, wouldest thou not have done it? How much rather then, when he saith to thee, Wash, and be tahor?</p>
<p>הָאָט ער אַראָפּגענידערט 2Ki 5:14 און זיך געטוּבֵלֵט אין יַרְדֵּן זיבן מאַל, אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון דעם מאַן פֿון ג-ט, און זײַן לײַב הָאָט זיך אומגעקערט אַזוי ווי דער לײַב פֿון אַ קלײַן ייִנגל, און ער איז געוואָרן רײַן. edit</p>	<p>2Ki 5:14 hot er aropgenidert un zich getoivelt in Yarden ziben mol, azoi vi dos vort fun dem man fun G-t, un zain laib hot zich umgekert azoi vi der laib fun a klein yingel, un er iz gevoren rein.</p>	<p>2Ki 5:14 Then went he down, and did undergo tevilah (<i>dipped himself, immersed himself</i>) sheva times in the Yarden, according to the devar of the Ish HaElohim; his basar came back like unto the basar of a na'ar katan; he was tahor.</p>
<p>הָאָט ער זיך אומגעקערט 2Ki 5:15 צום מאַן פֿון ג-ט, ער מיט זײַן גאַנצער מחנה, און ער איז געקומען און האָט זיך געשטעלט פֿאַר אים, און האָט געזאָגט: אָט אַצונד ווייס איך אַז נישטאַ קײַן ג-ט אויף דער גאַנצער ערד נאָר בלױז אין יִשְׂרָאֵל. און אַצונד, נעם אָן, איך בעט דיך, אַ מתנה פֿון דײַן קנעכט. edit</p>	<p>2Ki 5:15 hot er zich umgekert tsum man fun G-t, er mit zain gantser machne, un er iz gekumen un hot zich geshtelt far im, un hot gezogt: ot atsund veis ich az nishto kein G-t oif der gantser erd nor bloiz in Yisroel. un atsund, nem on, ich bet dich, a Mattanah fun dain knecht.</p>	<p>2Ki 5:15 He returned to the Ish HaElohim, he and all his machaneh came, stood before him; and he said, Hinei, now I know that there is no Elohim in kol ha'aretz, but in Yisroel; now therefore, please, take a brocha of thy eved.</p>

<p>2KI 5:16 האָט ער געזאָגט: אַזוי ווי עס לעבט ה' וואָס איך שטיי פֿאַר אים, אויב איך וועל נעמען! און ער איז צוגעשטאַנען צו אים צו נעמען, אַבער ער האָט נישט געוואָלט. edit</p>	<p>2KI 5:16 hot er gezogt: azoi vi es lebt Hashem vos ich shtei far im, oib ich vel nemen! un er iz tsugeshtanen tsu im tsu nemen, ober er hot nisht gevolt.</p>	<p>2KI 5:16 But he said, As HASHEM liveth, before whom I stand, I will receive none. And he urged him to take it; but he refused.</p>
<p>2KI 5:17 האָט נַעֲמָן געזאָגט: אויב דאָס נישט, זאָל, איך בעט דיך, געגעבן ווערן דיין קנעכט ערד, די משא פֿון צוויי מוילאייזלען; וואָרום דיין קנעכט וועט מער נישט מאַכן בראַנדאָפֿער {עֲלֵה} אָדער שלאַכטאָפֿער צו אַנדערע ג-טער נאָר בלויז צו ה'. edit</p>	<p>2KI 5:17 hot Naaman gezogt: oib dos nisht, zol, ich bet dich, gegeben veren dain knecht erd, di Massa fun tsvei moileizlen; vorem dain knecht vet mer nisht machen brandopfer oder shlachtopfer tsu andere G-ter nor bloiz tsu Hashem.</p>	<p>2KI 5:17 And Na'aman said, Shall there not then, please, be given to thy eved two mules' massa (burden) of adamah? For thy eved will henceforth offer neither olah nor zevach unto elohim acherim, but unto HASHEM .</p>
<p>2KI 5:18 פֿאַר דער דאָזיקער זאָך זאָל ה' פֿאַרגעבן דיין קנעכט: ווען מיין האַר קומט אין הויז פֿון רמוֹן זיך דאָרטן צו בוקן, און ער איז אָנגעלענט אויף מיין האַנט, און איך וועל זיך בוקן אין הויז פֿון רמוֹן, ווען איך מוז זיך בוקן אין הויז פֿון רמוֹן, זאָל ה' פֿאַרגעבן דיין קנעכט אין דער דאָזיקער זאָך. edit</p>	<p>2KI 5:18 far der doziker zach zol Hashem fargeben dain knecht: ven main Har kumt in hoiz fun Rimmon zich dorten tsu buken, un er iz ongelent oif main hant, un ich vel zich buken in hoiz fun Rimmon, ven ich muz zich buken in hoiz fun Rimmon, zol Hashem fargeben dain knecht in der doziker zach.</p>	<p>2KI 5:18 In this thing HASHEM pardon thy eved, that when adoni goeth into the Bais Rimmon to bow down there, and he leaneth on my yad, and I bow myself in the Bais Rimmon; when I bow down myself in the Bais Rimmon, HASHEM pardon thy eved in this thing.</p>

<p>2KI 5:19 הָאָט ער צו אים געזאָגט: גיי בשלום. און ער איז אָוועקגעגאַנגען פֿון אים אַ שטרעק לאַנד. edit</p>	<p>2KI 5:19 hot er tsu im gezogt: gei besholem. un er iz avekgegangen fun im a shtrek land.</p>	<p>2KI 5:19 And he said unto him, Go in shalom. So he departed from him some distance.</p>
<p>2KI 5:20 און גיחזי, דער יונג פֿון אָלישע דעם מאַן פֿון ג-ט, הָאָט געזאָגט: אָט הָאָט מיין האַר אָפּגעזאָגט דעם דאָזיקן נַעֲמָן דעם אַרמי, אַנצונעמען פֿון זײַן הָאָנט דאָס וואָס ער הָאָט געבראַכט. אַזוי ווי ה' לעבט, אַז אײַך מוז אים נאַכלױפֿן, און נעמען פֿון אים עפעס! edit</p>	<p>2KI 5:20 un Geichazi, der yung fun Elishah dem man fun G-t, hot gezogt: ot hot main Har opgezogt dem doziken Naaman dem Aramit, ontsunemen fun zain hant dos vos er hot gebracht. azoi vi Hashem lebt, az ich muz im nochloifen, un nemen fun im epes!</p>	<p>2KI 5:20 But Geichazi, the na'ar Elishah the Ish HaElohim, said, Hinei, adoni hath spared Na'aman HaArami hazeh by not accepting at his hands that which he brought: but, as HASHEM liveth, I will run after him, and take something of him.</p>
<p>2KI 5:21 און גיחזי האָט נאַכגעיאָגט נַעֲמָנען; און ווי נַעֲמָן הָאָט געזען עמיצן לױפֿן נאָך אים, אַזוי איז ער אַראָפּגעשפרונגען פֿון רײַטוואָגן אים אַנטקעגן, און הָאָט געזאָגט: איז פֿריד? edit</p>	<p>2KI 5:21 un Geichazi hot nochgeiogt Naamanen; un vi Naaman hot gezen emitsen loifen noch im, azoi iz er aropgeshprungen fun raitvogen im antkegen, un hot gezogt: iz frid?</p>	<p>2KI 5:21 So Geichazi pursued after Na'aman. And when Na'aman saw him running after him, he got down from the merkavah to meet him, and said, HaShalom <i>(is all well)</i> ?</p>
<p>2KI 5:22 הָאָט ער געזאָגט: פֿריד. מיין האַר הָאָט מיך געשיקט אַזוי צו זאָגן: אָט אַקאַרשט אַצונד זײַנען געקומען צו מיר צוויי יונגעלײַט פֿון דעם געבערג פֿון אַפֿרים, פֿון די</p>	<p>2KI 5:22 hot er gezogt: frid. main Har hot mich geshikt azoi tsu zogen: ot akorsht atsund zainen gekumen tsu mir tsvei yungelait fun dem geberg fun Ephrayim, fun di yunge neviim. gib far zei, ich bet dich, a tsentner zilber</p>	<p>2KI 5:22 And he said, Shalom <i>(all is well)</i> . Adoni hath sent me, saying, Hinei, even now there came to me from har Ephrayim two ne'arim of the Bnei HaNevi'im; give them, now, a talent of kesef, and two changes</p>

<p>יונגע נביאים. גיב פֿאַר זיי, איך בעט דיך, אַ צענטנער זילבער און צוויי גאַנג קליידער. edit</p>	<p>un tsvei gang kleider.</p>	<p>of begadim.</p>
<p>2KI 5:23 האָט נְעֻמָן געזאָגט: באַוויליק, נעם צוויי צענטער. און ער איז צוגעשטאַנען צו אים, און האָט איינגעבונדן צוויי צענטנער זילבער אין צוויי זעקלעך, און צוויי גאַנג קליידער, און געגעבן צו צוויי פֿון זיינע יונגען, און זיי האָבן עס געטראָגן אים פֿאַרויס. edit</p>	<p>2KI 5:23 hot Naaman gezogt: bavilik, nem tsvei tsenter. un er iz tsugeshtanen tsu im, un hot ingebunden tsvei tsentner zilber in tsvei zeklech, un tsvei gang kleider, un gegeben tsu tsvei fun zaine yungen, un zei hoben es getrogen im forois.</p>	<p>2KI 5:23 And Na'aman said, Be content, take two talents. And he urged him, and bound two talents of kesef in two bags, with two changes of begadim, and laid them upon two of his ne'arim; and they bore them before him.</p>
<p>2KI 5:24 און ווי ער איז געקומען צום בערגל, אַזוי האָט ער עס צוגענומען פֿון זייער האַנט, און באַהאַלטן אין הויז; און ער האָט אַוועקגעשיקט די מענטשן, און זיי זיינען אַוועקגעגאַנגען. edit</p>	<p>2KI 5:24 un vi er iz gekumen tsum bergel, azoi hot er es tsugenumen fun zeyer hant, un bahalten in hoiz; un er hot avekgeschikt di mentshen, un zei zainen avekgegangen.</p>	<p>2KI 5:24 And when he came to a secluded spot, he took them from their yad, and put them away in the bais; and he let the anashim go, and they departed.</p>
<p>2KI 5:25 און ער איז געקומען און האָט זיך געשטעלט פֿאַר זיין האַר. האָט אָלישע צו אים געזאָגט: פֿון וואַנען, גיחזי? האָט ער געזאָגט: דיין קנעכט איז אין ערגעץ נישט געגאַנגען. edit</p>	<p>2KI 5:25 un er iz gekumen un hot zich geshtelt far zain Har. hot Elishah tsu im gezogt: fun vanen, Geichazi? hot er gezogt: dain knecht iz in ergets nisht gegangen.</p>	<p>2KI 5:25 But he went in, and stood before his adon. And Elishah said unto him, From where comest thou, Geichazi? And he said, Thy eved went nowhere.</p>

<p>2KI 5:26 האָט ער צו אים געזאָגט: איז נישט מיין האַרץ מיטגעגאַנגען ווען אַ מאַן האָט זיך אומגעדרייט פֿון זיין רײטוואָגן דיר אַנטקעגן? איז דאָס אַ צײַט צו נעמען זילבער, און נעמען קליידער, אָדער איילבערטגערטנער און וויינגערטנער, אָדער שאָף און רינדער, אָדער קנעכט און דינסטן? edit</p>	<p>2KI 5:26 hot er tsu im gezogt: iz nisht main harts mitgegangen ven a man hot zich umgedreit fun zain raitvogen dir antkegen? iz dos a tsait tsu nemen zilber, un nemen kleider, oder eilbertgertner un vaingertner, oder shof un rinder, oder knecht un dinsten?</p>	<p>2KI 5:26 And he said unto him, Went not mine lev (<i>spirit</i>) with thee, when the ish turned again from his merkavah to meet thee? Is it a time to receive kesef, and to receive begadim, and zeitim (<i>olive groves</i>) , and kramim, and tzon, and bakar, and avadim, and shefachot?</p>
<p>2KI 5:27 דערום זאל נעמנס צרעת זיך באַהעפֿטן אָן דיר און אָן דיין זאַמען אויף אייביק. און ער איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פֿאַר אים מצורע [ווייס] ווי שניי. edit</p>	<p>2KI 5:27 derum zol Naamans tsará'at zich baheften on dir un on dain zomen oif eibik. un er iz aroisgegangen fun far im metsoire [veis] vi shnei.</p>	<p>2KI 5:27 The tzara'at therefore of Na'aman shall make its deveykus unto thee, and unto thy zera l'olam. And he went out from his presence metzorah, like sheleg (<i>snow</i>) .</p>
<p>2KI 6:1 און די יונגע נביאים האָבן געזאָגט צו אַלישע. זע נאָר, דער אָרט וווּ מיר זיצן פֿאַר דיר איז צו ענג פֿאַר אונדז. edit</p>	<p>2KI 6:1 un di yunge neviim hoben gezogt tsu Elishah. ze nor, der ort vu mir zitsen far dir iz tsu eng far undz.</p>	<p>2KI 6:1 And the Bnei HaNevi'im said unto Elishah, Hinei now, the makom where we dwell with thee is too tzar (<i>cramped, crowded</i>) for us.</p>
<p>2KI 6:2 לאָמיר גיין ביזן ירדן, און לאָמיר נעמען פֿון דאָרטן איטלעכער פֿון אונדז איין קלאָץ, און לאָמיר אונדז דאָרטן מאַכן אַן אָרט צו ווינען דאָרטן. האָט ער</p>	<p>2KI 6:2 lomir gein bizen Yarden, un lomir nemen fun dorten itlecher fun undz ein klots, un lomir undz dorten machen an ort tsu voinen dorten. hot er gezogt: geit.</p>	<p>2KI 6:2 Let us go, now, unto the Yarden, and take from there every ish one korah (<i>beam</i>) , and let us build us a makom (<i>place, home</i>) there, where we may dwell. And he answered, Go, ye.</p>

<p>געזאָגט: גייט. edit</p>		
<p>2KI 6:3 האָט איינער געזאָגט: באַוויליק, איך בעט דײַך, און גיי מיט דײַנע קנעכט. האָט ער געזאָגט: איך וועל גיין. edit</p>	<p>2KI 6:3 hot einer gezogt: bavilik, ich bet dich, un gei mit daine knecht. hot er gezogt: ich vel gein.</p>	<p>2KI 6:3 And one said, Be agreed, now, and go with thy avadim. And he answered, I will go.</p>
<p>2KI 6:4 איז ער געגאַנגען מיט זיי, און זיי זײַנען געקומען צום יַרדן, און זיי האָבן אָפּגעהאַקט די ביימער. edit</p>	<p>2KI 6:4 iz er gegangen mit zei, un zei zainen gekumen tsum Yarden, un zei hoben opgehakt di beimer.</p>	<p>2KI 6:4 So he went with them. And when they came to the Yarden, they cut down haetzim (<i>the trees, the wood</i>) .</p>
<p>2KI 6:5 און עס איז געווען, ווי איינער וואַרפֿט אום אַ קלאָץ, אַזוי איז דער אייזן אַרײַנגעפֿאַלן אין וואַסער, און ער האָט אויסגעשרײַען און געזאָגט: וויי, מיין האַר, וואַרום ער איז אַ געליענער. edit</p>	<p>2KI 6:5 un es iz geven, vi einer vorft um a klots, azoi iz der izen araingefalen in vaser, un er hot oisgeshrien un gezogt: vei, main Har, vorem er iz a geliener.</p>	<p>2KI 6:5 But as one was felling the korah (<i>beam, i.e., tree</i>) , the barzel (<i>iron [axehead]</i>) fell into the mayim; and he cried out, and said, Alas, adoni! For it was sha'ul (<i>being borrowed</i>) .</p>
<p>2KI 6:6 האָט דער מאַן פֿון ג-ט געזאָגט: וווּ איז ער אַרײַנגעפֿאַלן? האָט ער אים געוויזן דעם אָרט, און ער האָט אָפּגעשניטן אַ העלצל, און האָט עס אַהין אַרײַנגעוואַרפֿן, און דער אייזן איז אַרױפֿגעשוומען. edit</p>	<p>2KI 6:6 hot der man fun G-t gezogt: vu iz er araingefalen? hot er im gevizen dem ort, un er hot opgeshniten a heltsl, un hot es ahin araingevorfen, un der izen iz aroifgeschvumen.</p>	<p>2KI 6:6 And the Ish HaElohim said, Where fell it? And he showed him the makom (<i>place</i>) . And he cut an etz (<i>piece of wood, stick</i>) , and cast it in there; and the barzel did float up to the surface.</p>
<p>2KI 6:7 און ער האָט געזאָגט: הייב דיר אים אַרויס; האָט ער</p>	<p>2KI 6:7 un er hot gezogt: heib dir im arois; hot er oisgeshtrekt zain hant, un hot im</p>	<p>2KI 6:7 Therefore said he, Take it out to thee. And he stretched out his yad, and took it.</p>

<p>אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט אים אַרויסגענומען. edit</p>	<p>araisgenumen.</p>	
<p>2KI 6:8 און דער מלך פֿון אַרם האָט געהאַלטן מלחמה אויף יִשְׂרָאֵל, און ער האָט אַפֿגערעדט מיט זיינע קנעכט, אַזוי צו זאָגן: אין יענעם און יענעם אָרט וועט זיין מיין לאַגערונג. edit</p>	<p>2KI 6:8 un der melech fun Aram hot gehalten milchome oif Yisroel, un er hot opgeredt mit zaine knecht, azoi tsu zogen: in yenem un yenem ort vet zain main lagerung.</p>	<p>2KI 6:8 Then Melech Aram warred against Yisroel, and took counsel with his avadim, saying, In such and such makom shall be my chosen encampment places.</p>
<p>2KI 6:9 האָט דער מאַן פֿון ג-ט געשיקט צו דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל, אַזוי צו זאָגן: היט זיך פֿאַרבייזוגיין דעם דאָזיקן אָרט, וואָרום אַהין לאָזן זיך אַראָפּ די אַרמים. edit</p>	<p>2KI 6:9 hot der man fun G-t geshikt tsu dem melech fun Yisroel, azoi tsu zogen: hit zich farbaitsugein dem doziken ort, vorem ahin lozen zich arop di Aramim.</p>	<p>2KI 6:9 And the Ish HaElohim sent unto Melech Yisroel, saying, Beware that thou be shomer not to pass this makom; for there come down Aram.</p>
<p>2KI 6:10 און דער מלך פֿון יִשְׂרָאֵל האָט געשיקט צו דעם אָרט וואָס דער מאַן פֿון ג-ט האָט אים געזאָגט און אים געוואָרנט; און ער האָט זיך דאָרטן אויסגעהיט נישט איין מאָל און נישט צוויי מאָל. edit</p>	<p>2KI 6:10 un der melech fun Yisroel hot geshikt tsu dem ort vos der man fun G-t hot im gezogt un im gevorent; un er hot zich dorten oisgehit nisht ein mol un nisht tsvei mol.</p>	<p>2KI 6:10 And Melech Yisroel sent to the makom which the Ish HaElohim told him and warned him of, and he was watchful there, not just once nor twice.</p>
<p>2KI 6:11 איז אויפֿגערודערט געוואָרן דאָס האַרץ פֿון דעם מלך פֿון אַרם איבער דער דאָזיקער זאַך, און ער האָט</p>	<p>2KI 6:11 iz oifgerudert gevoren dos harts fun dem melech fun Aram iber der doziker zach, un er hot gerufen zaine knecht, un hot tsu zei gezogt: kent ir mir nisht</p>	<p>2KI 6:11 Therefore the lev Melech Aram was over this matter much incensed; and he summoned his avadim, and said unto them, Will ye not show me</p>

<p>גערופן זיינע קנעכט, און האָט צו זיי געזאָגט: קענט איר מיר נישט זאָגן, ווער פֿון אונדזערע איז מיט דעם מלך פֿון ישׂראָל?</p> <p>edit</p>	<p>zogen, ver fun undzere iz mit dem melech fun Yisroel?</p>	<p>who of us is [traitor] to Melech Yisroel?</p>
<p>2KI 6:12 האָט איינער פֿון זיינע קנעכט געזאָגט: ניין, מיין האָר מלך, נייערט אַלישע דער נביא וואָס אין ישׂראָל דערציילט דעם מלך פֿון ישׂראָל די רייד וואָס דו רעדסט אין דיין שלאָפֿקאַמער. edit</p>	<p>2KI 6:12 hot einer fun zaine knecht gezogt: nain, main Har melech, naiert Elishah der novi vos in Yisroel dertseilt dem melech fun Yisroel di reid vos du redst in dain shlofkamer.</p>	<p>2KI 6:12 And one of his avadim said, None, adoni HaMelech; but Elishah HaNavi that is in Yisroel, telleth Melech Yisroel the devarim that thou speakest in thy cheder mishkav <i>(bedroom)</i> .</p>
<p>2KI 6:13 האָט ער געזאָגט: גייט און זעט וווּ ער איז, און איד וועל שיקן און וועל אים נעמען. איז אים אָנגעזאָגט געוואָרן, אַזוי צו זאָגן: ער איז אין דוֹתן. edit</p>	<p>2KI 6:13 hot er gezogt: geit un zet vu er iz, un ich vel shiken un vel im nemen. iz im ongezogt gevoren, azoi tsu zogen: er iz in Dotan.</p>	<p>2KI 6:13 And he said, Go and spy where he is, that I may send and take him captive. And it was told him, saying, Hinei, he is in Dotan.</p>
<p>2KI 6:14 און ער האָט געשיקט אַהין פֿערד און רייטוועגן און אַ גרויסן חיל, און זיי זיינען געקומען ביי נאַכט, און האָבן אַרומגערינגלט די שטאָט. edit</p>	<p>2KI 6:14 un er hot geshikt ahin ferd un raitvegen un a groisen cheil, un zei zainen gekumen bai nacht, un hoben arumgeringlt di shtot.</p>	<p>2KI 6:14 Therefore sent he there susim, and merkavot, and a strong army contingent; and they came by lailah, and surrounded the ir.</p>
<p>2KI 6:15 און דער משרת פֿון דעם מאַן פֿון ג-ט האָט זיך געפֿעדערט אויפֿצושטיין, און ער איז אַרויסגעגאַנגען, ערשט</p>	<p>2KI 6:15 un der meshores fun dem man fun G-t hot zich gefedert oiftsushtein, un er iz aroisgegangen, ersht a cheil ringlt arum di shtot, mit ferd un</p>	<p>2KI 6:15 And when the mesharet <i>(minister, servant)</i> of the Ish HaElohim was risen early, and went forth, hinei, an army surrounded the ir with susim</p>

<p>אָ חיל רינגלט אַרום די שטאָט, מיט פֿערד און רייטוועגן. האָט זיין יונג צו אים געזאָגט: ווי, מיין האָר, וואָס זאלן מיר טאָן? edit</p>	<p>raitvegen. hot zain yung tsu im gezogt: vei, main Har, vos zolen mir ton?</p>	<p>and merkavot. And his na'ar said unto him, Alas, adoni! What shall we do?</p>
<p>2Ki 6:16 האָט ער געזאָגט: זאָלסט נישט מורא האָבן; וואָרום די וואָס מיט אונדז זיינען מער ווי די וואָס מיט זיי. edit</p>	<p>2Ki 6:16 hot er gezogt: zolst nisht moire hoben; vorem di vos mit undz zainen mer vi di vos mit zei.</p>	<p>2Ki 6:16 And he answered, Fear not; for they that be with us are rabbim (<i>many</i>) more than they that be with them.</p>
<p>2Ki 6:17 און אַלישע האָט מתפלל געווען און האָט געזאָגט: ה' עפֿן, איד בעט דיד, זיינע אויגן, און זאל ער זען. האָט ג-ט געעפֿנט די אויגן פֿון דעם יונג, און ער האָט געזען, ערשט דער באַרג איז פֿול מיט פֿערד און רייטוועגן פֿייערדיקע רונד אַרום אַלישען. edit</p>	<p>2Ki 6:17 un Elishah hot mispalel geven un hot gezogt: Hashem efen, ich bet dich, zaine oigen, un zol er zen. hot G-t geefent di oigen fun dem yung, un er hot gezen, ersht der barg iz ful mit ferd un raitvegen faierdike rund arum Elishahen.</p>	<p>2Ki 6:17 And Elishah davened, and said, HASHEM , now, open his eyes, that he may see. And HASHEM opened the eyes of the na'ar and he saw; and, hinei, the har was full of susim and merkavot of eish all around Elishah.</p>
<p>2Ki 6:18 און ווי זיי האָבן אַראָפֿגענידערט צו אים, אַזוי האָט אַלישע מתפלל געווען צו ה', און האָט געזאָגט: שלאָג, איד בעט דיד, דאָס דאָזיקע פֿאַלק מיט בלינדקייט. האָט ער זיי געשלאָגן מיט בלינדקייט, אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון אַלישען. edit</p>	<p>2Ki 6:18 un vi zei hoben aropgenidert tsu im, azoi hot Elishah mispalel geven tsu Hashem, un hot gezogt: shlog, ich bet dich, dos dozike folk mit blindkeit. hot er zei geshlogen mit blindkeit, azoi vi dos vort fun Elishahen.</p>	<p>2Ki 6:18 And when they made their descent unto him, Elishah davened unto HASHEM , and said, Strike now hagoy hazeh, with blindness. And He struck them with blindness according to the davar Elishah.</p>

<p>און אַלישע האָט צו זיי 2KI 6:19 געזאָגט: נישט דאָס איז דער וועג, און נישט דאָס איז די שטאָט. גייט מיר נאָך און איד וועל אייך פֿירן צו דעם מאַן וואָס איר זוכט. און ער האָט זיי אַוועקגעפֿירט קיין שומרון. edit</p>	<p>2KI 6:19 un Elishah hot tsu zei gezogt: nisht dos iz der veg, un nisht dos iz di shtot. geit mir noch un ich vel ich firen tsu dem man vos ir zucht. un er hot zei avekgefirt kein Shomron.</p>	<p>2KI 6:19 And Elishah said unto them, This is not the derech, neither is this the ir; follow me, and I will lead you to the ish whom ye seek. But he led them to Shomron.</p>
<p>און עס איז געווען, ווי זיי 2KI 6:20 זיינען געקומען קיין שומרון, אַזוי האָט אַלישע געזאָגט: ה', עפֿן די אויגן פֿון די דאָזיקע, זיי זאָלן זען. האָט ה' געעפֿנט זייערע אויגן, און זיי האָבן געזען, ערשט זיי זיינען אין מיטן שומרון. edit</p>	<p>2KI 6:20 un es iz geven, vi zei zainen gekumen kein Shomron, azoi hot Elishah gezogt: Hashem, efen di oigen fun di dozike, zei zolen zen. hot Hashem geefent zeyere oigen, un zei hoben gezen, ersht zei zainen in miten Shomron.</p>	<p>2KI 6:20 And it came to pass, when they were come into Shomron, that Elishah said, HASHEM , open the eyes of these, that they may see. And HASHEM opened their eyes, and they saw; and, hinei, they were in the midst of Shomron.</p>
<p>און דער מלך פֿון ישׂראֵל 2KI 6:21 האָט געזאָגט צו אַלישען, ווען ער האָט זיי געזען: זאָל איד דערשלאָגן? זאָל איד דערשלאָגן, מיין פֿאַטער? edit</p>	<p>2KI 6:21 un der melech fun Yisroel hot gezogt tsu Elishahen, ven er hot zei gezen: zol ich dershlogen? zol ich dershlogen, main foter?</p>	<p>2KI 6:21 And Melech Yisroel said unto Elishah, when he saw them, Avi, shall I strike them? Shall I strike them?</p>
<p>און האָט ער געזאָגט: זאָלסט 2KI 6:22 נישט דערשלאָגן. צי די וואָס דו האָסט געפֿאַנגען מיט דיין שווערד און מיט דיין בויגן דערשלאָגסט דאָס? שטעל פֿאַר זיי ברויט און וואַסער, און</p>	<p>2KI 6:22 hot er gezogt: zolst nisht dershlogen. tsi di vos du host gefangen mit dain shverd un mit dain boigen dershlogst dos? shtel far zei broit un vaser, un zolen zei esen un trinken, un gein tsu zeyer Har.</p>	<p>2KI 6:22 And he answered, Thou shalt not strike them; wouldest thou strike those whom thou hast taken captive with thy cherev and with thy keshet? Set lechem and mayim before them, that they may eat and drink, and go back to</p>

<p>זאלן זיי עסן און טרינקען, און גיין צו זייער האַר. edit</p>		<p>adoneihem.</p>
<p>האַט ער זיי געמאַכט אַ גרויסן מאַלצייט און זיי האָבן געגעסן און געטרונקען, און ער האַט זיי אַוועקגעשיקט, און זיי זיינען אַוועקגעגאַנגען צו זייער האַר. און די באַנדעס פֿון אַרם זיינען מער ווידער נישט געקומען אין לאַנד פֿון ישׂראַל. edit</p>	<p>2Ki 6:23 hot er zei gemacht a groisen moltsait un zei hoben gegesen un getrunken, un er hot zei avekgeschikt, un zei zainen avekgegangen tsu zeyer Har. un di bandes fun Aram zainen mer vider nisht gekumen in land fun Yisroel.</p>	<p>2Ki 6:23 And he prepared kerah gedolah (a great meal) for them; and when they finished eating and drinking, he sent them away, and they went to adoneihem. So the raiding parties of Aram (Syria) came no more into Eretz Yisroel.</p>
<p>און עס איז געווען נאָך דעם, האָט בן-הַדַּד דער מלך פֿון אַרם איינגעזאַמלט זיין גאַנצן חיל, און ער איז אַרויפֿגעגאַנגען און האָט געלעגערט אויף שׁוֹמְרוֹן. edit</p>	<p>2Ki 6:24 un es iz geven noch dem, hot Ben-Hadad der melech fun Aram ingezamlt zain gantsen cheil, un er iz aroifgegangen un hot gelegert oif Shomron.</p>	<p>2Ki 6:24 And it came to pass after this, that Ben-Hadad Melech Aram gathered all his machaneh, and went up, and laid siege to Shomron.</p>
<p>און עס איז געוואָרן אַ גרויסער הונגער אין שׁוֹמְרוֹן, בעת-אָט זיי האָבן געלעגערט אויף איר, ביז אַ קאַפּ פֿון אַן אייזל איז געווען אַכציק זילבערסטיק און אַ פֿערטל קבֿ טויבנמיסט פֿינף זילבערסטיק. edit</p>	<p>2Ki 6:25 un es iz gevoren a groiser hunger in Shomron, beis-ot zei hoben gelegert oif ir, biz a kop fun an eizl iz geven achtsik zilberstik un a fertl kav toibnmist finf zilberstik.</p>	<p>2Ki 6:25 And there was a ra'av gadol in Shomron; and, hinei, they laid siege to it, until a rosh chamor was sold for fourscore pieces of kesef, and a quarter of a kav of dove's dung for five pieces of kesef.</p>
<p>און עס איז געווען, ווי דער מלך פֿון ישׂראַל איז</p>	<p>2Ki 6:26 un es iz geven, vi der melech fun Yisroel iz farbaigegangen oif der moier,</p>	<p>2Ki 6:26 And as Melech Yisroel was passing by upon the chomah (wall) , there cried out an isha</p>

<p>פֿאַרבייגעגאַנגען אויף דער מויער, האָט אַ פֿרוי געשרייען צו אים, אַזוי צו זאָגן: העלף, מיין האָר מלך. edit</p>	<p>hot a fROI geshrien tsu im, azoi tsu zogen: helf, main Har melech.</p>	<p>unto him, saying, Hoshi'a (<i>save</i>) , adoni HaMelech!</p>
<p>2KI 6:27 האָט ער געזאָגט: אַז ה' העלפֿט דיר נישט, פֿון וואַנען זאָל איך דיר העלפֿן? פֿון שיער צי פֿון קעלער? edit</p>	<p>2KI 6:27 hot er gezogt: az Hashem helft dir nisht, fun vanen zol ich dir helfen? fun shaier tsi fun keler?</p>	<p>2KI 6:27 And he said, If HASHEM saves thee not, from where can I save thee? From the goren (<i>threshing floor</i>) or from the yekev (<i>wine press</i>) ?</p>
<p>2KI 6:28 און דער מלך האָט צו איר געזאָגט: וואָס איז דיר? האָט זי געזאָגט: די דאָזיקע פֿרוי האָט צו מיר געזאָגט: גיב אַהער דיין זון, און מיר וועלן אים היינט אויפֿעסן, און מיין זון וועלן מיר אויפֿעסן מאָרגן. edit</p>	<p>2KI 6:28 un der melech hot tsu ir gezogt: vos iz dir? hot zi gezogt: di dozike fROI hot tsu mir gezogt: gib aher dain zun, un mir velen im haint oifesen, un main zun velen mir oifesen morgen.</p>	<p>2KI 6:28 And HaMelech said unto her, What troubleth thee? And she answered, This isha said unto me, Give thy ben, that we may eat him hayom (<i>today</i>) , and we will eat beni (<i>my son</i>) machar (<i>tomorrow</i>) .</p>
<p>2KI 6:29 האָבן מיר אָפֿגעקאָכט מיין זון, און מיר האָבן אים אויפֿגעגעסן; און אַז איך האָב צו איר געזאָגט אויפֿן אַנדערן טאָג: גיב אַהער דיין זון, און מיר וועלן אים אויפֿעסן, האָט זי באַהאַלטן איר זון. edit</p>	<p>2KI 6:29 hoben mir opgekocht main zun, un mir hoben im oifgegeesen; un az ich hob tsu ir gezogt oifen anderen tog: gib aher dain zun, un mir velen im oifesen, hot zi bahalten ir zun.</p>	<p>2KI 6:29 So we cooked beni (<i>my son</i>) , and did eat him; and I said unto her on the yom ha'acher (<i>the day after</i>) , Give thy ben, that we may eat him; and she hath hid her ben.</p>
<p>2KI 6:30 און עס איז געווען, ווי דער מלך האָט געהערט די ווערטער פֿון דער פֿרוי, אַזוי האָט ער צעריסן זיינע</p>	<p>2KI 6:30 un es iz geven, vi der melech hot gehert di verter fun der fROI, azoi hot er tserisen zaine kleider, beis er iz farbaigegangen oif der moier,</p>	<p>2KI 6:30 And it came to pass, when HaMelech heard the divrei haisha, that he tore his begadim; and he passed by upon the chomah, and the</p>

<p>קליידער, בעת ער איז פֿאַרבייגעגאַנגען אויף דער מויער, און דאָס פֿאַלק האָט געזען, ערשט זאָק איז אויף זיין לייב פֿון אונטן. edit</p>	<p>un dos folk hot gezen, ersht zak iz oif zain laib fun unten.</p>	<p>people looked, and, hinei, he had, underneath, sackcloth upon his basar.</p>
<p>2Ki 6:31 און ער האָט געזאָגט: זאָל מיר אַלקים טאָן אַזוי און נאָך מער, אויב דער קאַפּ פֿון אַלישע דעם זון פֿון שְׁפֹטן וועט בלייבן אויף אים היינט! edit</p>	<p>2Ki 6:31 un er hot gezogt: zol mir Elokim ton azoi un noch mer, oib der kop fun Elishah dem zun fun Shiptan vet blaiben oif im haint!</p>	<p>2Ki 6:31 Then he said, Elohim do so and more also to me, if the rosh Elishah Ben Shaphat shall remain on him hayom (today) .</p>
<p>2Ki 6:32 און אַלישע איז געזעסן אין זיין הויז, און די עלטסטע זיינען געזעסן מיט אים. און [דער מלך] האָט געשיקט פֿון זיך אַ מאַן. אָבער איידער דער שליח איז אָנגעקומען צו אים, האָט ער געזאָגט צו די עלטסטע: איר זעט ווי דער דאָזיקער זון פֿון דעם רויַח שיקט אַראָפּצונעמען מיין קאַפּ? זעט, ווי דער שליח קומט, פֿאַרשליסט די טיר, און איר זאָלט זיך אָנשפּאַרן אָן דער טיר אַקעגן אים. פֿאַר וואָר, דער שאַרד פֿון זיין האַרס פֿיס איז הינטער אים. edit</p>	<p>2Ki 6:32 un Elishah iz gezesen in zain hoiz, un di eltste zainen gezesen mit im. un [der melech] hot geshikt fun zich a man. ober eider der sholiich iz ongekumen tsu im, hot er gezogt tsu di eltste: ir zet vi der doziker zun fun dem retseyech shikt aroptsunemen main kop? zet, vi der sholiich kumt, farshlist di tir, un ir zolt zich onshparen on der tir akegen im. far vor, der shorch fun zain Har's fis iz hinter im.</p>	<p>2Ki 6:32 But Elishah sat in his bais, and the Zekenim sat with him; and he sent an ish ahead of him; but before the malach came to him, he said to the Zekenim, See ye how this ben hameratze'ach (son of a murderer) hath sent to cut off mine rosh? Look, when the malach cometh, shut the delet (door) , and hold him shut out by the delet; is not the sound of the raglei adonav behind him?</p>

<p>2KI 6:33 ווי ער רעדט נאך מיט זיי, ערשט דער שליח נידערט אַראָפּ צו אים. און [דער מלך] האַט געזאָגט: זע, דאָס דאָזיקע בייז איז פֿון ה'; וואָס קען איד נאָך האָפֿן פֿון ה'?</p> <p>edit</p>	<p>2KI 6:33 vi er redt noch mit ze, ersht der sholiich nidert arop tsu im. un [der melech] hot gezogt: ze, dos dozike beiz iz fun Hashem; vos ken ich noch hofen fun Hashem?</p>	<p>2KI 6:33 And while he yet was speaking with them, hinei, the malach (<i>messenger</i>) came down unto him; and he said, Hinei, this ra'ah (<i>evil, disaster</i>) is from HASHEM ; what hope can I have from HASHEM ?</p>
<p>2KI 7:1 האָט אַלישע געזאָגט: הערט דאָס וואָרט פֿון ה': אַזוי האַט ה' געזאָגט: מאַרגן אין דער צייט וועט אַ סָאָה זעמלמעל זיין פֿאַר אַ שקל, און צוויי סָאָה גערשטן פֿאַר אַ שקל, אין דעם מויער פֿון שומרון.</p> <p>edit</p>	<p>2KI 7:1 hot Elishah gezogt: hert dos vort fun Hashem: azoi hot Hashem gezogt: morgen in der tsait vet a saoh zemelmel zain far a shkl, un tsvei saoh gershten far a shkl, in dem moier fun Shomron.</p>	<p>2KI 7:1 Then Elishah said, Hear ye the Devar HASHEM ; Thus saith HASHEM , Machar (<i>tomorrow</i>) about this time shall a se'ah of solet (<i>fine flour</i>) be sold for a shekel, and two seahs of se'orim for a shekel, at the Sha'ar Shomron.</p>
<p>2KI 7:2 האָט דער הויפטמאַן וואָס דער מלך איז געווען אַנגעלענט אויף זיין האַנט געענטפֿערט דעם מאַן פֿון ג-ט, און האָט געזאָגט: אַפֿילו ה' זאָל מאַכן פֿענצטער אין הימל, קען דען דאָזיקע זאָך געשען? האָט ער געזאָגט: אָט וועסטו זען מיט די ינע אויגן, אַבער עסן דערפֿון וועסטו נישט.</p> <p>edit</p>	<p>2KI 7:2 hot der hoiptman vos der melech iz geven ongelent oif zain hant geentfert dem man fun G-t, un hot gezogt: afile Hashem zol machen fentster in himel, ken den dozike zach geshen? hot er gezogt: ot vestu zen mit daine oigen, ober esen derfun vestu nisht.</p>	<p>2KI 7:2 Then an officer on whose arm HaMelech leaned answered the Ish HaElohim, and said, Hinei, even if HASHEM would make windows in Shomayim, could this thing happen? And he said, Thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat thereof.</p>
<p>2KI 7:3 און פֿיר מענטשן מצורָעִים, זיינען געווען ביים</p>	<p>2KI 7:3 un fir mentshen metsoro'im, zainen geven baim</p>	<p>2KI 7:3 And there were arba'ah anashim that were metzora'im</p>

<p>איינגאַנג פֿון טויער; האָבן זיי געזאָגט איינער צום אנדערן: וואָס זיצן מיר דאָ ביז מיר וועלן שטאַרבן? edit</p>	<p>ingang fun toier; hoben ze gezogt einer tsum anderen: vos zitsen mir do biz mir velen shtarben?</p>	<p>at the petach haSha'ar (<i>city gate</i>) ; and they said one to another, Why sit we here until we die?</p>
<p>זאָלן מיר זאָגן: מיר וועלן אַריינגיין אין שטאָט, איז דער הונגער אין שטאָט, און מיר וועלן דאָרטן שטאַרבן; און אויב מיר וועלן דאָ זיצן, וועלן מיר אויך שטאַרבן. דערום קומט אַצונד און לאָמיר צופֿאַלן צו דעם לאָגער פֿון אַרם; אויב זיי וועלן אונדז לאָזן לעבן, וועלן מיר לעבן, און אויב זיי וועלן אונדז טייטן, וועלן מיר שטאַרבן. edit</p>	<p>2KI 7:4 zolen mir zogen: mir velen araingein in shtot, iz der hunger in shtot, un mir velen dorten shtarben; un oib mir velen do zitsen, velen mir oich shtarben. derum kumt atsund un lomir tsufalen tsu dem lager fun Aram; oib ze velen undz lozen leben, velen mir leben, un oib zei velen undz teiten, velen mir shtarben.</p>	<p>2KI 7:4 If we say, We will enter into the Ir, then the ra'av (<i>famine</i>) is in the Ir, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us throw ourselves unto the Machaneh Aram (<i>Syrian Camp</i>) ; if they spare us alive, we shall live; and if they kill us, we shall die.</p>
<p>זיינען זיי אויפֿגעשטאַנען אין אָוונט צו גיין צו דעם לאָגער פֿון אַרם, און זיי זיינען געקומען צום עק לאָגער פֿון אַרם, ערשט דאָרטן איז קיין מענטש נישטאָ. edit</p>	<p>2KI 7:5 zainen ze oifgeshtanen in ovent tsu gein tsu dem lager fun Aram, un zei zainen gekumen tsum ek lager fun Aram, ersht dorten iz kein mentsh nishto.</p>	<p>2KI 7:5 And they rose up at neshef (<i>twilight, dusk</i>) to go unto the Machaneh Aram; and when they were come to the edge of the Machaneh Aram, hinei, there was no ish there.</p>
<p>וואָרום אַדנִי האָט געמאַכט הערן אין דעם לאָגער פֿון אַרם אַ ליאַרעם פֿון רייטוועגן, און אַ ליאַרעם פֿון פֿערד, אַ ליאַרעם פֿון אַ גרויסן</p>	<p>2KI 7:6 vorem Adonoi hot gemacht heren in dem lager fun Aram a liarem fun raitvegen, un a liarem fun ferd, a liarem fun a groisen cheil, un zei hoben gezogt einer tsum anderen: ze,</p>	<p>2KI 7:6 For Adonoi had made the Machaneh Aram to hear a noise of chariots and a noise of susim, even the noise of a chayil gadol (<i>a great army</i>) ; and they said one to another, Hinei, the</p>

<p>חיל, און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: זע, דער מלך פֿון ישׂראַל האָט אַנגעדונגען אויף אונדז די מלכים פֿון די חתים, און די מלכים פֿון מצרים, צו קומען אויף אונדז. edit</p>	<p>der melech fun Yisroel hot ongedungen oif undz di Molechim fun di Chetim, un di Molechim fun Mitsrayim, tsu kumen oif undz.</p>	<p>Melech Yisroel hath hired against us the Melachim of the Chittim, and the Melachim of the Mitzrayim, to come upon us.</p>
<p>און זיי זיינען אויפֿגעשטאַנען און זיינען אַנטלאָפֿן אין אָוונט, און האָבן איבערגעלאָזט זייערע געצעלטן, און זייערע פֿערד און זייערע אייזלען, דעם לאַגער אַזוי ווי ער איז, און זיינען אַנטלאָפֿן אום זייער לעבן. edit</p>	<p>2Ki 7:7 un zei zainen oifgeshtanen un zainen antlofen in ovent, un hoben ibergelozt zeyere getselten, un zeyere ferd un zeyere eizlen, dem lager azoi vi er iz, un zainen antlofen um zeyer leben.</p>	<p>2Ki 7:7 Therefore they arose and fled in the neshef (<i>twilight</i>), and left their ohalim, and their susim, and their chamorim, even the Machaneh just as it was, and fled for their nefesh.</p>
<p>2Ki 7:8 און די דאָזיקע מצורעים זיינען געקומען צום עק לאַגער, און זיינען אַריינגעגאַנגען אין איינ געצעלט, און האָבן געגעסן און געטרונקען, און אַרויסגעטראָגן פֿון דאָרטן זילבער און גאָלד, און בגדים, און זיי זיינען געגאַנגען און האָבן באַהאַלטן; און זיי זיינען צוריקגעקומען און זיינען אַריינגעגאַנגען אין אַן אַנדער</p>	<p>2Ki 7:8 un di dozike metsoro'im zainen gekumen tsum ek lager, un zainen araingegangen in ein getselt, un hoben gegesen un getrunken, un aroisgetrogen fun dorten zilber un gold, un bgdim, un zei zainen gegangen un hoben bahalten; un zei zainen tsurikgekumen un zainen araingegangen in an ander getselt, un hoben aroisgetrogen fun dorten, un zainen gegangen un hoben bahalten.</p>	<p>2Ki 7:8 And when these metzora'im came to the edge of the Machaneh, they went into one ohel, and did eat and drink, and carried from there kesef, and zahav, and begadim, and went off and hid it; and came back, and entered into another ohel, and carried from there also, and went and hid it.</p>

<p>געצעלט, און האָבן אַרויסגעטראָגן פֿון דאָרטן, און זיינען געגאַנגען און האָבן באַהאַלטן. edit</p>		
<p>און זיי האָבן געזאָגט 2Ki 7:9 איינער צום אַנדערן: מיר טוען נישט רעכט; היינטיקער טאָג איז אַ טאָג פֿון בשׁורה, און מיר שווייגן. אַז מיר וועלן וואַרטן ביז ליכט פֿון פֿרימאָרגן, וועט אונדז טרעפֿן אַ שטראָף. דערום קומט אַצונד, און לאָמיר אַריינגיין און דערציילן אין הויז פֿון מלך. edit</p>	<p>2Ki 7:9 un zei hoben gezogt einer tsum anderen: mir tuen nisht recht; haintiker tog iz a tog fun besoire, un mir shvaigen. az mir velen varten biz licht fun frimorgen, vet undz trefen a shtrof. derum kumt atsund, un lomir arangein un dertseilen in hoiz fun melech.</p>	<p>2Ki 7:9 Then they said one to another, We do not right; this day is a Yom Besorah, and we hold our peace; if we tarry till ohr haboker, some avon <i>(punishment for being sinful)</i> will overtake us; now therefore come, that we may go and tell the Bais HaMelech.</p>
<p>זיינען זיי געגאַנגען און 2Ki 7:10 האָבן גערופֿן צו די טויערלייט פֿון שטאָט, און זיי האָבן זיי דערציילט, אַזוי צו זאָגן: מיר זיינען געקומען אין לאָגער פֿון אַרם, ערשט דאָרטן איז נישטאָ קיין מאַן און קיין קול פֿון אַ מענטשן; נאָר די פֿערד זיינען צוגעבונדן, און די איזלען זיינען צוגעבונדן, און די געצעלטן אַזוי ווי זיי זיינען געווען. edit</p>	<p>2Ki 7:10 zainen zei gegangen un hoben gerufen tsu di toierlait fun shtot, un zei hoben zei dertseilt, azoi tsu zogen: mir zainen gekumen in lager fun Aram, ersht dorten iz nishto kein man un kein kol fun a mentshen; nor di ferd zainen tsugebunden, un di eizlen zainen tsugebunden, un di getselten azoi vi zei zainen geven.</p>	<p>2Ki 7:10 So they came and called unto the Sho'er HaIr <i>(Gatekeeper of the City)</i> ; and they told them, saying, We came to the Machaneh Aram, and, hinei, there was no ish there, neither voice of adam, but susim tied, and chamor tied, and the ohalim just as they were.</p>

<p>הָאָבָן דִּי טויערלייט 2KI 7:11 גערופֿן, און מע האָט אַנגעזאָגט אינעווייניק אין מלכס הויז. edit</p>	<p>2KI 7:11 hoben di toierlait gerufen, un me hot ongezogt ineveinik in melech's hoiz.</p>	<p>2KI 7:11 And he called the sho'arim (<i>gatekeepers</i>) ; and they told it to the Bais HaMelech within.</p>
<p>איז דער מלך 2KI 7:12 אויפֿגעשטאַנען אין דער נאַכט, און ער האָט געזאָגט צו זיינע קנעכט: לאָמיר אייך זאָגן וואָס די אַרמים אונדז האָבן דאָ געטאָן: זיי ווייסן אַז מיר זיינען הונגעריקע, דערום זיינען זיי אַרויסגעאַנגען פֿון לאַגער זיך צו באַהאַלטן אין פֿעלד, אַזוי צו זאָגן: ווי זיי וועלן אַרויסגיין פֿון שטאָט, אַזוי וועלן מיר זיי כאַפֿן לעבעדיקערהייט, און מיר וועלן אַריינגיין אין שטאָט. edit</p>	<p>2KI 7:12 iz der melech oifgeshtanen in der nacht, un er hot gezogt tsu zaine knecht: lomir ich zogen vos di Aramim undz hoben do geton: zeI veisen az mir zainen hungerike, derum zainen zeI aroisgegangen fun lager zich tsu bahalten in feld, azoi tsu zogen: vi zeI velen aroisgein fun shtot, azoi velen mir zeI chapen lebedikerheit, un mir velen araingein in shtot.</p>	<p>2KI 7:12 And HaMelech arose in the lailah, and said unto his avadim, I will now show you what the Syrians have done to us. They know that we are starved by famine; therefore are they gone out of the Machaneh to hide themselves in the sadeh, saying, When they come out of the Ir, we shall catch them chayyim (<i>alive</i>) , and get into the Ir.</p>
<p>הָאָט זיך אָנגערופֿן 2KI 7:13 איינער פֿון זיינע קנעכט און הָאָט געזאָגט: טאָ זאָל מען, איך בעט דיך, נעמען פֿינף פֿון די געבליבענע פֿערד וואָס זיינען דאָ געבליבן – זיי זיינען דאָך אַזוי ווי דער גאַנצער המון פֿון ישׂראֵל וואָס גייען אויס – און לאָמיר שיקן און</p>	<p>2KI 7:13 hot zich ongerufen einer fun zaine knecht un hot gezogt: to zol men, ich bet dich, nemen finf fun di geblibene ferd vos zainen do gebliben – zeI zainen doch azoi vi der gantser hamon fun Yisroel vos geyen ois – un lomir shiken un zen.</p>	<p>2KI 7:13 And one of his avadim answered and said, Let some of the men take, now, five of the remaining susim left; behold, they will be like kol hamon Yisroel (<i>the whole multitude of Yisroel</i>) that still survives; they are like the kol hamon Yisroel that has perished already. Let us send and find out.</p>

<p>edit . זען.</p>		
<p>הָאָבֶן זיי גענומען צוויי 2KI 7:14 רייטוועגן מיט פֿערד, און דער מלך האָט זיי געשיקט נאָך דעם חיל פֿון אַרם, אַזוי צו זאָגן: גייט און זעט. edit</p>	<p>2KI 7:14 hoben ze genumen tsvei raitvegen mit ferd, un der melech hot zei geshikt noch dem cheil fun Aram, azoi tsu zogen: geit un zet.</p>	<p>2KI 7:14 They took therefore two chariots of susim; and HaMelech sent after the Machaneh Aram, saying, Go and find out.</p>
<p>זיינען זיי געגאַנגען נאָך זיי 2KI 7:15 ביזן ירדן; ערשט דער גאַנצער וועג איז פֿול מיט בגדים און זאַכן וואָס די אַרמים האָבן אַוועקגעוואָרפֿן אין זייער איילעניש. האָבן די שלוחים זיך אומגעקערט, און האָבן דערציילט דעם מלך. edit</p>	<p>2KI 7:15 zainen ze gegangen noch zei bizen Yarden; ersht der gantser veg iz ful mit bgdim un zachen vos di Aramim hoben avekgevorfen in zeyer ilenish. hoben di shluchim zich umgekert, un hoben dertseilt dem melech.</p>	<p>2KI 7:15 And they went after them as far as Yarden; and, hinei, all the derech was full of begadim and kelim, which the Syrians had cast off in their haste. And the malachim returned, and told the Melech.</p>
<p>איז אַרויסגעגאַנגען דאָס 2KI 7:16 גאַנצע פֿאָלק און זיי האָבן אויסגערויבט דעם לאַגער פֿון אַרם; און אַ סָאָה זעמלמעל איז געווען פֿאַר אַ שקל, און צוויי סָאָה גערשטן פֿאַר אַ שקל, אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון ה'. edit</p>	<p>2KI 7:16 iz aroisgegangen dos gantse folk un zei hoben oisgeroibt dem lager fun Aram; un a saoh zemelmel iz geven far a shkl, un tsvei saoh gershten far a shkl, azoi vi dos vort fun Hashem.</p>	<p>2KI 7:16 And the people went out, and plundered the Machaneh Aram. So a se'ah of solet (<i>fine flour</i>) was sold for a shekel, and two seahs of se'orim for a shekel, according to the Devar HASHEM .</p>
<p>און דער מלך האָט 2KI 7:17 אויפֿגעזעצט דעם הויפטמאַן וואָס ער איז געווען אָנגעלענט אויף זיין האַנט, איבער דעם</p>	<p>2KI 7:17 un der melech hot oifgezetst dem hoiptman vos er iz geven ongelent oif zain hant, iber dem toier. hot im dos folk tsetreten in toier, un er iz geshtorben. azoi vi es hot</p>	<p>2KI 7:17 And HaMelech appointed the officer on whose arm he leaned to have the charge of the Sha'ar; and the people trampled upon him in the Sha'ar, and he died, just as the Ish HaElohim</p>

<p>טויער. האָט אים דאָס פֿאַלק צעטרעטן אין טויער, און ער איז געשטאַרבן. אַזוי ווי עס האָט גערעדט דער מאַן פֿון ג-ט, וואָס ער האָט גערעדט ווען דער מלך האָט אַראָפּגענידערט צו אים. edit</p>	<p>geredt der man fun G-t, vos er hot geredt ven der melech hot aropgenidert tsu im.</p>	<p>had said, who spoke when HaMelech came down to him.</p>
<p>2Ki 7:18 וואָרום עס איז געווען, אַז דער מאַן פֿון ג-ט האָט גערעדט צום מלך, אַזוי צו זאָגן: צוויי סאָה גערשטן וועלן זיין פֿאַר אַ שקל, און אַ סאָה זעמלמעל פֿאַר אַ שקל, מאָרגן אין דער צייט אין טויער פֿון שומרון, edit</p>	<p>2Ki 7:18 vorem es iz geven, az der man fun G-t hot geredt tsum melech, azoi tsu zogen: tsvei saoh gershten velen zain far a shkl, un a saoh zemelmel far a shkl, morgen in der tsait in toier fun Shomron,</p>	<p>2Ki 7:18 And it came to pass as the Ish HaElohim had spoken to HaMelech, saying, Two seahs of se'orim for a shekel, and a seah of solet for a shekel, shall be about this time machar (tomorrow) in the Sha'ar Shomron;</p>
<p>2Ki 7:19 האָט דער הויפטמאַן זיך אַפּגערופֿן צום מאַן פֿון ג-ט, און האָט געזאָגט: און אַפֿילו ה' זאָל מאַכן פֿענצטער אין הימל, קען דען געשען אַזוי ווי די דאָזיקע זאָך? האָט ער געזאָגט: אָט וועסטו זען מיט דיינע אויגן, אָבער עסן דערפֿון וועסטו נישט. edit</p>	<p>2Ki 7:19 hot der hoiptman zich opgerufen tsum man fun G-t, un hot gezogt: un afile Hashem zol machen fentster in himel, ken den geshen azoi vi di dozike zach? hot er gezogt: ot vestu zen mit daine oigen, ober esen derfun vestu nisht.</p>	<p>2Ki 7:19 And that officer answered the Ish HaElohim, and said, Now, hinei, even if HASHEM would make windows in Shomayim, could such a thing happen? And he said, Thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat thereof.</p>
<p>2Ki 7:20 און אים איז אַזוי געשען און דאָס פֿאַלק האָט אים צעטרעטן אין טויער, און ער</p>	<p>2Ki 7:20 un im iz azoi geshen un dos folk hot im tsetreten in toier, un er iz geshtorben.</p>	<p>2Ki 7:20 And so it happened unto him; for the people trampled upon him in the Sha'ar, and he</p>

<p>איז געשטאַרבן. edit</p>		<p>died.</p>
<p>2KI 8:1 און אַלישע האָט גערעדט צו דער פֿרוי וואָס ער האָט לעבעדיק געמאַכט איר זון, אַזוי צו זאָגן: שטיי אויף און גי, דו און דיין הויזגעזינט, און האַלט זיך אויף וווּ דו וועסט זיך אויפהאַלטן, וואָרום ה' האַט גערופֿן אַ הונגער, און ער קומט אויך איבערן לאַנד אויף זיבן יאָר. edit</p>	<p>2KI 8:1 un Elishah hot geredt tsu der froi vos er hot lebedik gemacht ir zun, azoi tsu zogen: shtei oif un gei, du un dain hoizgezint, un halt zich oif vu du vest zich oifhalten, vorem Hashem hot gerufen a hunger, un er kumt oich iberen land oif ziben yor.</p>	<p>2KI 8:1 Then spoke Elishah unto the isha, whose ben he had restored to life, saying, Arise, and go thou and thine bais, and sojourn wheresoever thou canst sojourn; for HASHEM hath called for a ra'av (famine); and it shall also come upon ha'arets sheva shanim.</p>
<p>2KI 8:2 איז די פֿרוי אויפֿגעשטאַנען, און האָט געטאַן אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון דעם מאַן פֿון ג-ט, און זי איז געגאַנגען מיט איר הויזגעזינט, און האָט זיך אויפֿגעהאַלטן אין לאַנד פֿון די פֿלשתיים זיבן יאָר. edit</p>	<p>2KI 8:2 iz di froi oifgeshtanen, un hot geton azoi vi dos vort fun dem man fun G-t, un zi iz gegangen mit ir hoizgezint, un hot zich oifgehalten in land fun di Peleshetim ziben yor.</p>	<p>2KI 8:2 And the isha arose, and did according to the davar Ish HaElohim; she went away and her bais, sojourned in the Eretz Pelishtim sheva shanim.</p>
<p>2KI 8:3 און עס איז געווען צום סוף פֿון די זיבן יאָר, האָט די פֿרוי זיך אומגעקערט פֿון לאַנד פֿון די פֿלשתיים, און זי איז אַרויסגעגאַנגען שרייען צום מלך וועגן איר הויז און וועגן איר פֿעלד. edit</p>	<p>2KI 8:3 un es iz geven tsum sof fun di ziben yor, hot di froi zich umgekert fun land fun di Peleshetim, un zi iz aroisgegangen shraien tsum melech vegen ir hoiz un vegen ir feld.</p>	<p>2KI 8:3 And it came to pass at the end of the sheva shanim, that the isha returned from Eretz Pelishtim; and she went forth to make appeal unto HaMelech for her bais and for her sadeh.</p>

<p>2KI 8:4 און דער מלך האָט גראָד גערעדט צו גִיחזי דעם יונג פֿון דעם מאָן פֿון ג-ט, אַזוי צו זאָגן: דערצייל מיר אַקאַרשט אַלע גרויסע זאַכן וואָס אַלישע האָט געטאָן. edit</p>	<p>2KI 8:4 un der melech hot grod geredt tsu Geichazi dem yung fun dem man fun G-t, azoi tsu zogen: dertseil mir akorsht ale groise zachen vos Elishah hot geton.</p>	<p>2KI 8:4 And HaMelech talked with Geichazi na'ar Ish HaElohim, saying, Tell me, now, all the gedolot (great things) that Elishah hath done.</p>
<p>2KI 8:5 און עס איז געווען ווי ער דערציילט אַזוי דעם מלך, אַז ער האָט לעבעדיק געמאַכט דעם טויטן, ערשט די פֿרוי וואָס ער האָט לעבעדיק געמאַכט איר זון, שרייט צום מלך וועגן איר הויז און וועגן איר פֿעלד. האָט גִיחזי געזאָגט: מיין האָר מלך, דאָס איז די פֿרוי, און דאָס איז איר זון וואָס אַלישע האָט לעבעדיק געמאַכט. edit</p>	<p>2KI 8:5 un es iz geven vi er dertseilt azoi dem melech, az er hot lebedik gemacht dem toiten, ersht di froi vos er hot lebedik gemacht ir zun, shrait tsum melech vegen ir hoiz un vegen ir feld. hot Geichazi gezogt: main Har melech, dos iz di froi, un dos iz ir zun vos Elishah hot lebedik gemacht.</p>	<p>2KI 8:5 And it came to pass, as he was telling HaMelech how he had restored to life hamet (the dead) , that, hinei, the isha, whose ben he had restored to life, cried out her appeal to HaMelech for her bais and for her sadeh. And Geichazi said, Adoni, HaMelech, this is the isha, and this is her ben, whom Elishah restored to life.</p>
<p>2KI 8:6 האָט דער מלך אויסגעפֿרעגט די פֿרוי, און זי האָט אים דערציילט. און דער מלך האָט איר מיטגעגעבן אַ הויפֿדינער, אַזוי צו זאָגן: קער אום אַלץ וואָס איז אירס, און אַלע איינקומענישן פֿון דעם פֿעלד, פֿון דעם טאָג וואָס זי האָט פֿאַרלאָזן דאָס לאַנד און</p>	<p>2KI 8:6 hot der melech oisgefregt di froi, un zi hot im dertseilt. un der melech hot ir mitgegeben a hoifdiner, azoi tsu zogen: ker um alts vos iz irs, un ale inkumenishen fun dem feld, fun dem tog vos zi hot farlozen dos land un biz atsund.</p>	<p>2KI 8:6 And when HaMelech asked the isha, she told him. So HaMelech appointed unto her a certain saris (official) , saying, Restore all that was hers, and all the tevu'ot (increase) of the sadeh since the yom that she left ha'aretz, even until now.</p>

<p>edit ביז אַצונד.</p>		
<p>2KI 8:7 און אַלישע איז געקומען קיין דמשק; און בן-הַדַד דער מלך פֿון אַרם איז געווען קראַנק; איז אים דערציילט געוואָרן, אַזוי צו זאָגן: דער מאַן פֿון ג-ט איז געקומען אַהער. edit</p>	<p>2KI 8:7 un Elishah iz gekumen kein Damascus; un Ben-Hadad der melech fun Aram iz geven krank; iz im dertseilt gevoren, azoi tsu zogen: der man fun G-t iz gekumen aher.</p>	<p>2KI 8:7 And Elishah came to Damascus; and Ben-Hadad Melech Aram choleh (<i>was ill</i>), when it was told him, saying, Ish HaElohim has come here.</p>
<p>2KI 8:8 האָט דער מלך געזאָגט צו חַזאַל: נעם אין דיין האַנט אַ מתנה, און גיי אַנטקעגן דעם מאַן פֿון ג-ט, און זאָלסט פֿרעגן דורך אים ביי ה', אַזוי צו זאָגן: וועל איך גענעזן ווערן פֿון דער דאָזיקער קראַנקשאַפֿט? edit</p>	<p>2KI 8:8 hot der melech gezogt tsu Chazaelen: nem in dain hant a Mattanah, un gei antkegen dem man fun G-t, un zolst fregen durch im bai Hashem, azoi tsu zogen: vel ich genezen veren fun der doziker krankshaft?</p>	<p>2KI 8:8 And HaMelech said unto Chazael, Take a minchah (<i>a present</i>) in thine yad, and go, meet the Ish HaElohim, and inquire of HASHEM through him, saying, Shall I recover of this illness?</p>
<p>2KI 8:9 איז חַזאַל געגאַנגען אים אַנטקעגן; און ער האָט מיטגענומען אַ מתנה אין זיין האַנט, און פֿון אַל דאָס גוטס פֿון דמשק, אַ משא פֿון פֿערציק קעמלען, און ער איז געקומען און האָט זיך געשטעלט פֿאַר אים, און האָט געזאָגט: דיין זון בן-הַדַד דער מלך פֿון אַרם האָט מיך געשיקט צו דיר, אַזוי צו זאָגן:</p>	<p>2KI 8:9 iz Chazael gegangen im antkegen; un er hot mitgenumen a Mattanah in zain hant, un fun al dos guts fun Damascus, a Massa fun fertsik kemlen, un er iz gekumen un hot zich geshtelt far im, un hot gezogt: dain zun Ben-Hadad der melech fun Aram hot mich geshikt tsu dir, azoi tsu zogen: vel ich genezen veren fun der doziker krankshaft?</p>	<p>2KI 8:9 So Chazael went to meet him, and took a minchah (<i>a present</i>) with him, even of every good thing of Damascus, massa (<i>burden, load</i>) of arba'im gamal, and came and stood before him, and said, Binecha Ben-Hadad Melech Aram (<i>Syria</i>) hath sent me to thee, saying, Shall I recover of this illness?</p>

<p>וועל איך גענעזן ווערן פֿון דער דאָזיקער קראַנקשאַפֿט? edit</p>		
<p>האַט אַלישע צו אים 2KI 8:10 געזאָגט: גיי, זאָג צו אים: גענעזן וועסטו גענעזן ווערן; אַבער ה' האָט מיר באַוווּזן אַז שטאַרבן וועט ער שטאַרבן. edit</p>	<p>2KI 8:10 hot Elishah tsu im gezogt: gei, zog tsu im: genezen vestu genezen veren; ober Hashem hot mir bavizen az shtarben vet er shtarben.</p>	<p>2KI 8:10 And Elishah said unto him, Go, say unto him, Thou shalt certainly recover; howbeit HASHEM hath showed me that he shall surely die.</p>
<p>און ער האָט אָנגעשטעלט 2KI 8:11 זיין פנים, און [אים] באַטראַכט ביז ער האָט זיך פֿאַרשעמט; און דער מאַן פֿון ג-ט האָט געוווינט. edit</p>	<p>2KI 8:11 un er hot ongeshtelt zain ponem, un [im] batracht biz er hot zich farshemt; un der man fun G-t hot geveint.</p>	<p>2KI 8:11 And he fixed his gaze steadfastly, and stared at him until he was ashamed; then the Ish HaElohim wept.</p>
<p>האַט חַזאַל געזאָגט: פֿאַר 2KI 8:12 וואָס וויינט מיין האַר? האָט ער געזאָגט: ווייל איך ווייס דאָס בייז וואָס דו וועסט אַנטאָן די קינדער פֿון ישׂראֵל. זייערע פֿעסטונגען וועסטו אַוועקלאָזן אין פֿייער, און זייערע יונגעלייט וועסטו הרגען מיטן שווערד, און זייערע קליינע קינדער וועסטו צעהאַקן, און זייערע טראַגעדיקע וועסטו אויפֿשפּאַלטן. edit</p>	<p>2KI 8:12 hot Chazael gezogt: far vos veint main Har? hot er gezogt: vail ich veis dos beiz vos du vest onton di kinder fun Yisroel. zeyere festungen vestu aveklozen in faier, un zeyere yungelait vestu hrgen miten shverd, un zeyere kleine kinder vestu tsehaken, un zeyere trogedike vestu oifshpalten.</p>	<p>2KI 8:12 And Chazael said, Why weepeth, adoni? And he answered, Because I know the ra'ah (<i>evil, harm</i>) that thou wilt do unto the Bnei Yisroel; their strongholds wilt thou with eish set ablaze, and their bochurim wilt thou slay with the cherev, and wilt dash their olelim, and their women with child thou wilt rip open.</p>

<p>הָאֵט חֲזָאֵל גַּעזְאָגט: 2KI 8:13 אָבער ווער איז דיין קנעכט דער הונט, אַז ער זאָל טאָן די דאָזיקע גרויסע זאָך? הָאֵט אָלישע געזאָגט: ה' הָאֵט מיר געוויזן דיך ווי דער מלך איבער אַרם. edit</p>	<p>2KI 8:13 hot Chazael gezogt: ober ver iz dain knecht der hunt, az er zol ton di dozike groise zach? hot Elishah gezogt: Hashem hot mir gevizen dich vi der melech iber Aram.</p>	<p>2KI 8:13 And Chazael said, But what, is thy eved a kelev (<i>dog</i>), that he should do this davar hagadol (<i>great thing</i>)? And Elishah answered, HASHEM hath showed me that thou shalt be Melech over Aram (<i>Syria</i>).</p>
<p>איז ער אָוועקגעגאַנגען פֿון אָלישען, און איז געקומען צו זײַן האַר; הָאֵט ער אים געפֿרעגט: וואָס הָאֵט אָלישע געזאָגט? הָאֵט ער געזאָגט: ער הָאֵט מיר געזאָגט, גענעזן וועסטו גענעזן ווערן. edit</p>	<p>2KI 8:14 iz er avekgegangen fun Elishahen, un iz gekumen tsu zain Har; hot er im gefregt: vos hot Elishah gezogt? hot er gezogt: er hot mir gezogt, genezen vestu genezen veren.</p>	<p>2KI 8:14 So he departed from Elishah, and came to adonav (<i>his master</i>); who said to him, What said Elishah to thee? And he answered, He told me that thou shouldest surely recover.</p>
<p>און עס איז געווען אויף מאָרגן, הָאֵט ער גענומען דאָס שטריקטוך און איינגעטונקט אין וואַסער, און פֿאַרשפּרייט אויף זײַן פנים, און ער איז געשטאָרבן. און חֲזָאֵל איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2KI 8:15 un es iz geven oif morgen, hot er genumen dos shtriktuch un eingetunkt in vaser, un farshpreit oif zain ponem, un er iz geshtorben. un Chazael iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2KI 8:15 And it came to pass on the next day, that he took hamakhber (<i>the bed-cover</i>), and soaked it in mayim, and spread it on his face, so that he died; and Chazael reigned as Melech in his place.</p>
<p>און אין פֿינפטן יאָר פֿון יזרם דעם זון פֿון אַחאַבֿן, דעם מלך פֿון ישׂראֵל ווען יהושפֿט איז געווען דער מלך פֿון יהודה, איז יהורם דער זון פֿון</p>	<p>2KI 8:16 un in finften yor fun Yoram dem zun fun Achaven, dem melech fun Yisroel ven Yehoshaphat iz geven der melech fun Yehudah, iz Yehoram der zun fun</p>	<p>2KI 8:16 And in the fifth year of Yoram Ben Ach'av Melech Yisroel, Yehoshaphat being then Melech Yehudah, Yehoram Ben Yehoshafat Melech Yehudah began to reign as Melech.</p>

<p>יהושָפָט דעם מלך פֿון יהודה געוואָרן מלך. edit</p>	<p>Yehoshaphat dem melech fun Yehudah gevoren melech.</p>	
<p>צוויי און דרייסיק יאָר איז ער אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און אַכט יאָר האַט ער געקניגט אין ירושָלַיִם. edit</p>	<p>2Ki 8:17 tsvei un draisik yor iz er alt geven, az er iz gevoren melech, un acht yor hot er gekinigt in Yerusholayim.</p>	<p>2Ki 8:17 Thirty and two years old was he when he began to reign as Melech; and he reigned as Melech shmoneh shanah in Yerushalayim.</p>
<p>און ער איז געגאַנגען אין דעם וועג פֿון די מלכים פֿון יִשְׂרָאֵל, אַזוי ווי דאָס הויז פֿון אַחאַב־האַט געטאַן; וואָרום ער האָט געהאַט אַחאַב־ס טאַכטער פֿאַר אַ ווייב; און ער האַט געטאַן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה'. edit</p>	<p>2Ki 8:18 un er iz gegangen in dem veg fun di Molechim fun Yisroel, azoi vi dos hoiz fun Achav hot geton; vorem er hot gehat Achavs tochter far a vaib; un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem.</p>	<p>2Ki 8:18 And he walked in the derech malkhei Yisroel, as did the Bais Ach'av; for the Bat Ach'av was his isha; and he did rah (<i>evil</i>) before the eyes of HASHEM .</p>
<p>אַבער ה' האָט נישט געוואָלט אומברענגען יהודה פֿון זײַן קנעכט דָוִדס וועגן, אַזוי ווי ער האָט אים צוגעזאַגט, צו געבן אים און זײַנע קינדער אַ ליכט אַלע טעג. edit</p>	<p>2Ki 8:19 ober Hashem hot nisht gevolt umbrengen Yehudah fun zain knecht Dovid's vegem, azoi vi er hot im tsugezagt, tsu geben im un zaine kinder a licht ale teg.</p>	<p>2Ki 8:19 Yet HASHEM would not destroy Yehudah for the sake of Dovid His eved, in accordance with His promise to him to give a Ner (<i>Lamp</i>) for him and his banim kol hayamim.</p>
<p>אין זײַנע טעג איז אָדום אַפּגעפֿאַלן פֿון אונטער דער האַנט פֿון יהודה, און זיי האָבן געמאַכט איבער זיך אַ מלך. edit</p>	<p>2Ki 8:20 in zaine teg iz Edom opgefallen fun unter der hant fun Yehudah, un ze hoben gemacht iber zich a melech.</p>	<p>2Ki 8:20 In his yamim Edom pasha (<i>rebelled</i>) from under the yad Yehudah, and set a melech over themselves.</p>

<p>איז יֹרָם 2KI 8:21 אֲרִיבֶרְגַעַגְאֲנָגֶען קײַן צָעִיר און אַלע רײַטװעגן מיט אים, און ער איז אויפֿגעשטאַנען בײַ נאַכט, און האָט געשלאָגן די אַדומים וואָס האָבן אים אַרומגערינגלט, און די הויפטלייט פֿון די רײַטװעגן; און דאָס פֿאַלק איז אַנטלאָפֿן צו זײַנע געצעלטן. edit</p>	<p>2KI 8:21 iz Yoram aribergegangen kein Tzair un ale raitvegen mit im, un er iz oifgeshtanen bai nacht, un hot geshlogen di Adummim vos hoben im arumgeringt, un di hoiptlait fun di raitvegen; un dos folk iz antlofen tsu zaine getselten.</p>	<p>2KI 8:21 So Yoram went over to Tzair, and all the merkavot with him; and he rose by lailah, and attacked Edom who had him surrounded, and the commanders of the merkavot; and the army fled to their ohalim (<i>tents, homes</i>) .</p>
<p>2KI 8:22 אָבער אָדום איז אַפֿגעפֿאַלן פֿון אונטער דער האַנט פֿון יהודה ביז אויף הײַנטיקן טאָג. דענצמאָל אין דער אייגענער צײַט איז אַפֿגעפֿאַלן לִבְנָה. edit</p>	<p>2KI 8:22 ober Edom iz opgefalen fun unter der hant fun Yehudah biz oif haintiken tog. dentsmol in der eigener tsait iz opgefalen Livnah.</p>	<p>2KI 8:22 Yet Edom revolted from under the yad Yehudah unto this day. Then Livnah revolted at the same time.</p>
<p>2KI 8:23 און די איבעריקע זאַכן וועגן יֹרָמֶען, און אַלץ וואָס ער האַט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה. edit</p>	<p>2KI 8:23 un di iberike zachen vegen Yoram, un alts vos er hot geton, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenshen fun di Molechim fun Yehudah.</p>	<p>2KI 8:23 And the rest of the acts of Yoram, and all that he did, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yehudah?</p>
<p>2KI 8:24 און יֹרָם האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן לעבן זײַנע עלטערן אין דָּוִד שטאָט. און זײַן זון אַחַזְיָהוּ איז</p>	<p>2KI 8:24 un Yoram hot zich gelegt mit zaine elteren, un er iz bagroben gevoren leben zaine elteren in Dovid's shtot. un zain zun Achazyahu iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2KI 8:24 And Yoram slept with his avot, and was buried with his avot in Ir Dovid; and Achazyahu bno reigned as Melech in his place.</p>

<p>געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>		
<p>2KI 8:25 אין צוועלפטן יאָר פֿון יוֹרָם דעם זון פֿון אַחאַבֿן, דעם מלך פֿון ישְׂרָאֵל, איז געוואָרן מלך אַחַזְיָהוּ דער זון פֿון יְהוֹרָם דעם מלך פֿון יהודה. edit</p>	<p>2KI 8:25 in tselften yor fun Yoram dem zun fun Achaven, dem melech fun Yisroel, iz gevoren melech Achazyahu der zun fun Yehoram dem melech fun Yehudah.</p>	<p>2KI 8:25 In the twelfth year of Yoram Ben Ach'av Melech Yisroel did Achazyahu Ben Yehoram Melech Yehudah begin to reign as Melech.</p>
<p>2KI 8:26 צוויי און צוואַנציק יאָר איז אַחַזְיָהוּ אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און איין יאָר האָט ער געקניגט אין ירושָׁלַיִם. און דער נאָמען פֿון זיין מוטער איז געווען עֲתַלְיָהוּ די טאַכטער פֿון עֲמֵרִי דעם מלך פֿון ישְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2KI 8:26 tsvei un tsvantsik yor iz Achazyahu alt geven, az er iz gevoren melech, un ein yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven eataliohu di tochter fun Omri dem melech fun Yisroel.</p>	<p>2KI 8:26 Achazyahu was 22 years old when he began to reign as Melech; and he reigned one year in Yerushalayim. And the shem immo was Atalyah Bat Omri Melech Yisroel.</p>
<p>2KI 8:27 און ער איז געגאַנגען אין דעם וועג פֿון אַחאַבֿס הויז, און האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי דאָס הויז פֿון אַחאַבֿ, וואָרום ער איז געווען אַן איידים פֿון אַחאַבֿס הויז. edit</p>	<p>2KI 8:27 un er iz gegangen in dem veg fun Achavs hoiz, un hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, azoi vi dos hoiz fun Achav, vorem er iz geven an eidim fun Achavs hoiz.</p>	<p>2KI 8:27 And he walked in the derech of the Bais Ach'av, and did rah in the eyes of HASHEM , as did the Bais Ach'av: for he was choson (son-in-law) of the Bais Ach'av.</p>
<p>2KI 8:28 און ער איז געגאַנגען מיט יוֹרָם דעם זון פֿון אַחאַבֿן אויף מלחמה מיט חַזַּאֵל דעם מלך פֿון אַרָם, אין רְמוֹת-גִּלְעָד; און די אַרְמִים האָבן פֿאַרווּנְדֶט</p>	<p>2KI 8:28 un er iz gegangen mit Yoram dem zun fun Achaven oif milchome mit Chazael dem melech fun Aram, in Ramot-gilad-Gilad; un di Aramim hoben farvundt Yoramen.</p>	<p>2KI 8:28 And he went with Yoram Ben Ach'av to the milchamah (war) against Chazael Melech Aram in Ramot Gil'ad; and the Aramim wounded Yoram.</p>

<p>יִזְרְמֶעֶן. edit</p>		
<p>און דער מלך יִזְרְם האָט זיך אומגעקערט זיך צו היילן {רפא} אין יִזְרְעָאל פֿון די ווונדן וואָס די אַרַמִים האָבן אים פֿאַרווונדט אין רָמָה, ווען ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט חֲזַאֵל דעם מלך פֿון אַרַם. און אַחַזְיָהוּ דער זון פֿון יִהוֹרָמֶען, דער מלך פֿון יהודה, האָט אַראָפּגענידערט צו זען יִזְרְם דעם זון פֿון אַחַזְבָּן אין יִזְרְעָאל, ווען ער איז געווען קראַנק. edit</p>	<p>2Ki 8:29 un der melech Yoram hot zich umgekert zich tsu heilen in Yizreel fun di vunden vos di Aramim hoben im farvundt in Ramah, ven er hot milchome gehalten mit Chazael dem melech fun Aram. un Achazyahu der zun fun Yehoramen, der melech fun Yehudah, hot aropgenidert tsu zen Yoram dem zun fun Achaven in Yizreel, ven er iz geven krank.</p>	<p>2Ki 8:29 And Yoram HaMelech returned to recover in Yizre'el of the makkim (wounds) which the Aramim (Syrians) had inflicted on him at Ramah, when he fought against Chazael Melech Aram. And Achazyahu Ben Yehoram Melech Yehudah went down to see Yoram Ben Ach'av in Yizre'el, because he was choleh (ill with his wounds) .</p>
<p>און אַלישע דער נביא האָט גערופֿן איינעם פֿון די יונגע נביאים, און האָט צו אים געזאָגט: גורט אָן דייע לענדן, און נעם דאָס דאָזיקע קריגל אייל אין דיין האַנט, און גיי קיין רַמֹת-גִלְעָד. edit</p>	<p>2Ki 9:1 un Elishah der novi hot gerufen einem fun di yunge neviim, un hot tsu im gezogt: gurt on daine lenden, un nem dos dozike krigl eil in dain hant, un gei kein Ramot-gilad-Gilad.</p>	<p>2Ki 9:1 And Elishah HaNavi summoned one of the Bnei HaNevi'im, and said unto him, Gird up thy loins, and take this jar of shemen in thine yad, and go to Ramot Gil'ad:</p>
<p>און אַז דו וועסט קומען אַהין, קוק זיך אַרום אויף יְהוּא דעם זון פֿון יְהוֹשָׁפָט דעם זון פֿון נִמְשִׁי; און זאַלסט אַרְיִינְגִיין, און אים מאַכן אויפֿשטיין פֿון צווישן זיינע</p>	<p>2Ki 9:2 un az du vest kumen ahin, kuk zich arum oif Yehu dem zun fun Yehoshaphat dem zun fun Nimshien; un zolst araingein, un im machen oifshtein fun tsvishen zaine brider, un zolst im arainfieren in</p>	<p>2Ki 9:2 And when thou comest there, look there for Yehu Ben Yehoshaphat Ben Nimshi, and go in, and make him arise up from among his achim, and take him to a cheder becheder (an inner room) ;</p>

<p>ברידער, און זאלסט אים אַרײַנפֿירן אין אַ קאַמער הינטער אַ קאַמער. edit</p>	<p>a kamer hinter a kamer.</p>	
<p>און זאלסט נעמען דאָס קריגל אייל, און אַרױפֿגיסן אויף זײַן קאָפּ, און זאָגן: אַזױ האַט ה' געזאָגט. איך האָב דיך געזאַלֶבט פֿאַר אַ מלך איבער ישׂראֵל. און זאלסט עפֿענען די טיר און אַנטלױפֿן, און נישט וואַרטן. edit</p>	<p>2KI 9:3 un zolst nemen dos krigl eil, un aroifgisen oif zain kop, un zogen: azoi hot Hashem gezogt. ich hob dich gezalbt far a melech iber Yisroel. un zolst efenen di tir un antloifen, un nisht varten.</p>	<p>2KI 9:3 Then take the jar of shemen, and pour it on his rosh, and say, Thus saith HASHEM , Meshachticha (<i>I anoint thee</i>) Melech over Yisroel. Then open the delet, flee; tarry not.</p>
<p>איז דער יונגערמאַן דער יונגער נביא געגאַנגען קיין רַמֹּת-גִּלְעָד. edit</p>	<p>2KI 9:4 iz der yungerman der yunger novi gegangen kein Ramot-gilad-Gilad.</p>	<p>2KI 9:4 So the na'ar, even the na'ar hanavi, went to Ramot Gil'ad.</p>
<p>און ווי ער איז געקומען, ערשט די הויפטלייט פֿון חיל זיצן. האָט ער געזאָגט: איך האָב אַ וואַרט צו דיר, הויפטמאַן. האָט יְהוָה געזאָגט: צו וועמען פֿון אונדז אַלעמען? האָט ער געזאָגט: צו דיר, הויפטמאַן. edit</p>	<p>2KI 9:5 un vi er iz gekumen, ersht di hoiptlait fun cheil zitsen. hot er gezogt: ich hob a vort tsu dir, hoiptman. hot Yehu gezogt: tsu vemen fun undz alemen? hot er gezogt: tsu dir, hoiptman.</p>	<p>2KI 9:5 And when he came, hinei, the sarim of the army were sitting; he said, I have a davar for thee, O sar. And Yehu said, Unto which of all us? And he said, To thee, O sar.</p>
<p>איז ער אויפֿגעשטאַנען, און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין הויז. און ער האָט אַרױפֿגעגאָסן דאָס אייל אויף און ער איז אַרײַנגעגאַנגען אין הויז. און ער האָט אַרױפֿגעגאָסן דאָס אייל אויף</p>	<p>2KI 9:6 iz er oifgeshtanen, un er iz araingegangen in hoiz. un er hot aroifgegosen dos eil oif zain kop, un hot tsu im gezogt: azoi hot gezogt Hashem Elochei Yisroel: ich hob dich gezalbt far</p>	<p>2KI 9:6 And he arose, and went into the bais; and he poured the shemen on his rosh, and said unto him, Thus saith HASHEM Elohei Yisroel, I have anointed thee Melech over Am HASHEM ,</p>

<p>זיין קאָפּ, און האָט צו אים געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט ה' אלוקי ישׂראל: איך האָב דיך געזאָלֶבט פֿאַר אַ מלך איבער דעם פֿאָלק פֿון ג-ט, איבער ישׂראל. edit</p>	<p>a melech iber dem folk fun G-t, iber Yisroel.</p>	<p>even over Yisroel.</p>
<p>און זאָלסט דערשלאָגן 2KI 9:7 דאָס הויז פֿון אַחאָב דיין האַר, כדי איך זאָל זיך נוקם זיין פֿאַר דעם בלוט פֿון מייע קנעכט די נביאים, און פֿאַר דעם בלוט פֿון אַלע קנעכט פֿון ה', פֿון איזבלס האַנט. edit</p>	<p>2KI 9:7 un zolst dershlogen dos hoiz fun Achav dain Har, kedei ich zol zich noikem zain far dem blut fun maine knecht di neviim, un far dem blut fun ale knecht fun Hashem, fun Izevels hant.</p>	<p>2KI 9:7 And thou shalt strike down the Bais Ach'av adoneicha, that I may avenge the dahm of My avadim the Nevi'im, and the dahm of kol avdei HASHEM , shed by Izevel.</p>
<p>און דאָס גאַנצע הויז פֿון אַחאָב זאָל אונטערגיין; און איך וועל פֿאַרשניידן {כרת} פֿון אַחאָבן יעטוועדער מאַנספאַרשוי און קינד און קייט, צווישן ישׂראל. edit</p>	<p>2KI 9:8 un dos gantse hoiz fun Achav zol untergein; un ich vel farshnaiden fun Achaven yetveder mansparshoin un kind un keit, tsvishen Yisroel.</p>	<p>2KI 9:8 For the kol Bais Ach'av shall perish: and I will cut off from Ach'av mashtin b'kir (<i>him that urinates against the wall, i.e., all males</i>) , and him that is atzur (<i>bond</i>) or azuv (<i>free</i>) in Yisroel:</p>
<p>און איך וועל מאַכן דאָס הויז פֿון אַחאָב אַזוי ווי דאָס הויז פֿון ירבעם דעם זון פֿון נבֿטן, און אַזוי ווי דאָס הויז פֿון בַּעשאַ דעם זון פֿון אַחִיהֶן. edit</p>	<p>2KI 9:9 un ich vel machen dos hoiz fun Achav azoi vi dos hoiz fun Yarovam dem zun fun Nevaten, un azoi vi dos hoiz fun Baasha dem zun fun Achiyahen.</p>	<p>2KI 9:9 And I will make the Bais Ach'av like the Bais Yarov'am Ben Nevat, and like the Bais Ba'asha Ben Achiyah:</p>
<p>און די הינט וועלן עסן איזבלען אין דעם שטיק לאַנד 2KI 9:10</p>	<p>2KI 9:10 un di hint velen esen Izevelen in dem shtik land fun Yizreel, un kein bagreber vet</p>	<p>2KI 9:10 And the kelavim shall devour Izevel in the chelek Yizre'el, and there shall be none</p>

<p>פֿון יזרעאל, און קיין באַגרעבער וועט נישט זיין. און ער האָט געעפֿנט די טיר, און איז אַנטלאָפֿן. edit</p>	<p>nisht zain. un er hot geefent di tir, un iz antlofen.</p>	<p>to bury her. And he opened the delet and fled.</p>
<p>2KI 9:11 און יְהוּא איז אַרויסגעגאַנגען צו די קנעכט פֿון זיין האָר; האָט מען צו אים געזאָגט: איז פֿריד? וועגן וואָס איז דער דאָזיקער משוגענער געקומען צו דיר? האָט ער צו זיי געזאָגט: איר קענט דאָך דעם מאַן און זיין רעדן. edit</p>	<p>2KI 9:11 un Yehu iz aroisgegangen tsu di knecht fun zain Har; hot men tsu im gezogt: iz frid? vegen vos iz der doziker mshugener gekumen tsu dir? hot er tsu zei gezogt: ir kent doch dem man un zain reden.</p>	<p>2KI 9:11 Then Yehu came forth to the avadim adonav: and one said unto him, Is all shalom (<i>well</i>) ? Why came this meshuga (<i>crazy fellow</i>) to thee? And he said unto them, Ye know the ish and his babble.</p>
<p>2KI 9:12 האָבן זיי געזאָגט: אַ ליגן! דערצייל אונדז אַקאָרשט. האָט ער געזאָגט: אַזוי און אַזוי האָט ער גערעדט צו מיר, אַזוי צו זאָגן: אַזוי האָט ה' געזאָגט: איך האָב דיר געזאַלֶבֶט פֿאַר אַ מלך איבער יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2KI 9:12 hoben zei gezogt: a ligen! dertseil undz akorsht. hot er gezogt: azoi un azoi hot er geredt tsu mir, azoi tsu zogen: azoi hot Hashem gezogt: ich hob dich gezalbt far a melech iber Yisroel.</p>	<p>2KI 9:12 And they said, It is sheker; tell us now. And he said, Thus and thus spoke he to me, saying, Thus saith HASHEM , Meshachticha (<i>I anoint thee</i>) Melech over Yisroel.</p>
<p>2KI 9:13 האָבן זיי געאַיִלט און גענומען איטלעכער זיין בגד, און אונטערגעלייגט אונטער אים אויף דער אייבערשטער טרעפֿ, און זיי האָבן געבלאָזן אין שופֿר, און געזאָגט: יְהוּא איז מלך! edit</p>	<p>2KI 9:13 hoben zei geailt un genumen itlecher zain beged, un untergeleigt unter im oif der eibershter trep, un zei hoben geblozen in shoifer, un gezogt: Yehu iz melech!</p>	<p>2KI 9:13 Then they hasted, and took every ish his beged, and spread it under him on the top of the ma'alot (<i>stairs</i>) , and blew the shofar, saying, Yehu is Melech.</p>

<p>אָזוי האָט יְהוּא דער זון 2KI 9:14 פֿון יהושָפֿט דעם זון פֿון נִמְשִׁי געמאַכט אַ בונט אויף יוֹרָמען. – און יוֹרָם האָט געהאַט געהיט רָמוֹת-גִּלְעָד פֿון חֲזַאֵל דעם מלך פֿון אַרָם, ער און גאַנץ יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2KI 9:14 azoi hot Yehu der zun fun Yehoshaphat dem zun fun Nimshien gemacht a bunt oif Yoram. – un Yoram hot gehat gehit Ramot-gilad-Gilad fun Chazael dem melech fun Aram, er un gants Yisroel.</p>	<p>2KI 9:14 So Yehu Ben Yehoshaphat Ben Nimshi plotted a keshet against Yoram. (Now Yoram had been shomer over Ramot Gil'ad, he and Kol Yisroel, because of Chazael Melech Aram [Syria]).</p>
<p>און דער מלך יהוֹרָם האָט זיך אומגעקערט זיך צו היילן {רפא} אין יִזְרְעֵאל פֿון די וונדן וואָס די אַרָמִים האָבן אִים פֿאַרווונדט, ווען ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט חֲזַאֵל דעם מלך פֿון אַרָם. – און יְהוּא האָט געזאָגט: אויב דאָס איז אַיִער ווילן, זאל נישט אַרויס אָן אַנטרונענער פֿון שטאָט צו גיין אָנזאָגן אין יִזְרְעֵאל. edit</p>	<p>2KI 9:15 un der melech Yehoram hot zich umgekert zich tsu heilen in Yizreel fun di vunden vos di Aramim hoben im farvundt, ven er hot milchome gehalten mit Chazael dem melech fun Aram. – un Yehu hot gezogt: oib dos iz ier vilen, zol nisht arois an antrunener fun shtot tsu gein onzogen in Yizreel.</p>	<p>2KI 9:15 But Yehoram HaMelech had returned to recover in Yizre'el from the makkim (wounds) which the Aramim (Syrians) had inflicted on him, when he fought against Chazael Melech Aram. And Yehu said, If ye be so minded, then let none slip away nor escape from the Ir to go to tell it in Yizre'el.</p>
<p>און יְהוּא האָט זיך געזעצט אויף אַ רֵיטוואָגן, און איז אַוועק קיין יִזְרְעֵאל, ווייל יוֹרָם איז דאָרטן געלעגן. און אַחֲזִיָּהוּ דער מלך פֿון יהודה האָט אַראָפּגענידערט צו זען יוֹרָמען. edit</p>	<p>2KI 9:16 un Yehu hot zich gezetst oif a raitvogen, un iz avek kein Yizreel, vail Yoram iz dorten gelegen. un Achazyahu der melech fun Yehudah hot aropgenidert tsu zen Yoram.</p>	<p>2KI 9:16 So Yehu rode in a merkavah, and went to Yizre'el; for Yoram lay there. And Achazyah Melech Yehudah was come down to see Yoram.</p>

<p>2KI 9:17 און דער וועכטער איז געשטאַנען אויף דעם טורעם אין יזרעאל, און ער האָט געזען די מחנה פֿון יהואַן ביי זיין אַנקומען. האָט ער געזאָגט: אַ מחנה זע איך. האָט יהוֹרם געזאָגט: נעם אַ רייטער און שיק זיי אַנטקעגן, און זאָל ער זאָגן: איז פֿריד? edit</p>	<p>2KI 9:17 un der vechter iz geshtanen oif dem turem in Yizreel, un er hot gezen di machne fun Yehuen bai zain onkumen. hot er gezogt: a machne ze ich. hot Yehoram gezogt: nem a raiter un shik ze antkegen, un zol er zogen: iz frid?</p>	<p>2KI 9:17 And there stood a tzofeh (<i>sentinel</i>) on the migdal in Yizre'el, and he saw the company of Yehu as he approached, and said, I see a company. Yehoram said, Take a horseman, send to meet them, and let him say, Is it shalom?</p>
<p>2KI 9:18 איז דער רייטער אויפֿן פֿערד אַוועק אים אַנטקעגן, און האָט געזאָגט: אַזוי האָט דער מלך געזאָגט: איז פֿריד? האָט יהואַ געזאָגט: וואָס קערסטו זיך אָן מיט פֿריד? דריי זיך אויס הינטער מיר. האָט דער וועכטער אָנגעזאָגט אַזוי צו זאָגן: דער שָלִיחַ איז אָנגעקומען ביז זיי, אָבער ער קערט זיך נישט צוריק. edit</p>	<p>2KI 9:18 iz der raiter oifen ferd avek im antkegen, un hot gezogt: azoi hot der melech gezogt: iz frid? hot Yehu gezogt: vos kerstu zich on mit frid? drai zich ois hinter mir. hot der vechter ongezogt azoi tsu zogen: der sholiich iz ongekumen biz ze, ober er kert zich nisht tsurik.</p>	<p>2KI 9:18 So there went a rider on the sus to meet him, and said, Thus saith HaMelech, Is it shalom? And Yehu said, What hast thou to do with shalom? Fall in behind me. And the tzofeh told, saying, The malach reached them, but he cometh not back.</p>
<p>2KI 9:19 האָט ער געשיקט אַ צווייטן רייטער אויף אַ פֿערד. און ער איז געקומען צו זיי, און האָט געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט דער מלך: איז פֿריד? האָט יהואַ געזאָגט: וואָס קערסטו זיך אָן מיט פֿריד?</p>	<p>2KI 9:19 hot er geshikt a tsveiten raiter oif a ferd. un er iz gekumen tsu ze, un hot gezogt: azoi hot gezogt der melech: iz frid? hot Yehu gezogt: vos kerstu zich on mit frid? drai zich ois hinter mir.</p>	<p>2KI 9:19 Then he sent out a second on sus, which came to them, and said, Thus saith HaMelech, Is it shalom? And Yehu answered, What hast thou to do with shalom? Fall in behind me.</p>

<p>דריי זיד אויס הינטער מיר. edit</p>		
<p>האָט דער וועכטער 2KI 9:20 אָנגעזאָגט, אַזוי צו זאָגן: ער איז אָנגעקומען ביז צו זיי, אַבער ער קערט זיך נישט צוריק. און דאָס טרייבן איז אַזוי ווי דאָס טרייבן פֿון יהוא דעם זון פֿון נַמְשין, וואָרום ער טרייבט משוגענערווייז. edit</p>	<p>2KI 9:20 hot der vechter ongezogt, azoi tsu zogen: er iz ongekumen biz tsu ze, ober er kert zich nisht tsurik. un dos traiben iz azoi vi dos traiben fun Yehu dem zun fun Nimshien, vorem er traibt mshugenervaiz.</p>	<p>2KI 9:20 And the tzofeh reported, saying, He reached them, and cometh not back: and the driving is like the driving of Yehu Ben Nimshi; for he driveth beshiga'on (<i>like a meshuga, recklessly</i>) .</p>
<p>האָט יהוֹרָם געזאָגט: שפּאַן איין. האָט מען איינגעשפּאַנט זיין רייטוואָגן, און יהוֹרָם דער מלך פֿון יִשְׂרָאֵל און אַחַזְיָהוּ דער מלך פֿון יהודה זיינען אַרויס איטלעכער אין זיין רייטוואָגן, און זיינען אַרויס אַנטקעגן יהוא, און האָבן אים געטראָפֿן אין דעם שטיק לאַנד פֿון נְבוֹת דעם יזרעאלי. edit</p>	<p>2KI 9:21 hot Yehoram gezogt: shpan ein. hot men ingeshpant zain raitvogen, un Yehoram der melech fun Yisroel un Achazyahu der melech fun Yehudah zainen arois itlecher in zain raitvogen, un zainen arois antkegen Yehuen, un hoben im getrofen in dem shtik land fun Navot dem Yizreel.</p>	<p>2KI 9:21 And Yehoram said, Harnasses ready! And his merkavah was harnessed. And Yehoram Melech Yisroel and Achazyahu Melech Yehudah went out, each in his merkavah, and they went out against Yehu, and met him in the chelek of Navot HaYizre'eli.</p>
<p>און עס איז געווען, ווי יהוֹרָם האָט געזען יהוא, אַזוי האָט ער געזאָגט: איז פֿריד, יהוא? האָט ער געענטפֿערט: וואָס פֿאַר פֿריד, ביי די זנותן פֿון דיין מוטער אַיזבלען און אירע פֿיל בישופֿן. edit</p>	<p>2KI 9:22 un es iz geven, vi Yehoram hot gezen Yehuen, azoi hot er gezogt: iz frid, Yehu? hot er geentfert: vos far frid, bai di znuten fun dain muter Izevelen un ire fil kishufen.</p>	<p>2KI 9:22 And it came to pass, when Yehoram saw Yehu, that he said, Is it shalom, Yehu? And he answered, What shalom, so long as the zenunei immecha Izevel (<i>harlotries of your mother Jezebel</i>) and her kheshafim (<i>witchcrafts</i>) are so many?</p>

<p>הָאָט יְהוֹרָם פֶּאָרְקְרִיװעט 2KI 9:23 זײַנע הענט, און איז אַנטלאָפֿן, און ער האָט געזאָגט צו אַחזִיָּהוּן: באַטרוג, אַחזִיָּהוּ! edit</p>	<p>2KI 9:23 hot Yehoram farkrivet zaine hent, un iz antlofen, un er hot gezogt tsu Achazyahuen: batrug, Achazyahu!</p>	<p>2KI 9:23 And Yehoram turned his hands, and fled, and said to Achazyahu, Mirmah (deceit, treachery!) , O Achazyah.</p>
<p>2KI 9:24 און יְהוּא הָאָט אָנגעצױגן מיט זײַן האַנט דעם בוּיגן, און הָאָט געטראָפֿן יְהוֹרָמֶען צװישן זײַנע אָרעמס, און די פֿײַל איז אײַם אַרױסגעאַנגען דורכן האַרצן, און ער האָט זיך אַראָפּגעלאָזן אין זײַן רײַטװאַגן. edit</p>	<p>2KI 9:24 un Yehu hot ongetsoigen mit zain hant dem boigen, un hot getroffen Yehoramen tsvishen zaine orems, un di fail iz im aroisgegangen durchen hartsen, un er hot zich aropgelozen in zain raitvogen.</p>	<p>2KI 9:24 And Yehu drew his keshet, and struck Yehoram between the shoulders, and the khetz (arrow) went out at his lev, and he sunk down in his merkavah.</p>
<p>2KI 9:25 הָאָט ער געזאָגט צו בְּדָקָר זײַן עלטסטן: נעם, וואַרף אײַם אַװעק אין דעם שטיק פֿעלד פֿון נְבוֹת דעם יזרעאַלי. וואַרום געדענק ווי איך און דו זײַנען געריטן בײַנאַנד הינטער זײַן פֿאַטער אַחאַבֿן, און ה' האָט אױפֿגעהױבן אױף אײַם די דאַזיקע נְבוֹאָה: edit</p>	<p>2KI 9:25 hot er gezogt tsu Bidkar zain eltsten: nem, vorf im avek in dem shtik feld fun Navot dem Yizreel. vorem gedenk vi ich un du zainen geriten bainand hinter zain foter Achaven, un Hashem hot oifgehoiben oif im di dozike nevue:</p>	<p>2KI 9:25 Then said Yehu to Bidkar his shalishoh, Take [him] up, and cast him in the chelek of the sadeh of Navot HaYizre'eli; for remember how that, when I and thou rode together after Ach'av Aviv, HASHEM laid this massa (prophetic burden) upon him;</p>
<p>2KI 9:26 פֶּאַר וואַר, איך האָב געכטן געזען דאָס בלוט פֿון נְבוֹתִין, און דאָס בלוט פֿון זײַנע קײַנדער, זאָגט ה', און איך װעל דיר אָפּצאַלן אין דעם דאַזיקן</p>	<p>2KI 9:26 far vor, ich hob nechten gezen dos blut fun Navoten, un dos blut fun zaine kinder, zogt Hashem, un ich vel dir optsolen in dem doziken shtik land, zogt G-t. un atsund nem, vorf im</p>	<p>2KI 9:26 Surely I have seen yesterday the dahm of Navot, and the dahm of his banim, saith HASHEM ; and I will requite thee in this chelek, saith HASHEM . Now therefore take</p>

<p>שטיק לאַנד, זאָגט ג-ט. און אַצונד נעם, וואָרף אים אוועק אין דעם שטיק לאַנד, אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון ה'. edit</p>	<p>avek in dem shtik land, azoi vi dos vort fun Hashem.</p>	<p>and cast him into the chelek, according to the Devar HASHEM .</p>
<p>2KI 9:27 און ווי אַחַזְיָהוּ דער מלך פֿון יהודה האָט דערזען, אַזוי איז ער אַנטלאָפֿן דורך דעם גאַרטנהויז. אָבער יְהוּא האָט אים נאַכגעיאָגט, און האָט געזאָגט: שלאָגט אים אויך אויפֿן רייטוואָגן. [און זיי האָבן אים געשלאָגן] אויף דעם אַרויפֿגאַנג פֿון גור וואָס לעבן יבֿלָעם. און ער איז אַנטלאָפֿן קיין מגדוֹ, און איז דאָרטן געשטאַרבן. edit</p>	<p>2KI 9:27 un vi Achazyahu der melech fun Yehudah hot derzen, azoi iz er antlofen durch dem gortnhoiz. ober Yehu hot im nochgeiogt, un hot gezogt: shlogt im oich oifen raitvogen. [un zei hoben im geschlogen] oif dem aroifgang fun Gur vos leben Yivleam. un er iz antlofen kein Megiddo, un iz dorten geshtorben.</p>	<p>2KI 9:27 But when Achazyah Melech Yehudah saw this, he fled by the derech (way) Bais HaGan. And Yehu pursued after him, and shouted, Strike him down also in the merkavah. And they did so on the way up to Gur, which is by Yivle'am. And he escaped to Megiddo, and died there.</p>
<p>2KI 9:28 און זיינע קנעכט האָבן אים געבראַכט צופֿירן קיין ירושלַיִם, און האָבן אים באַגראָבן אין זיין קבֿר לעבן זיינע עלטערן אין דָּוִדס- שטאָט. edit</p>	<p>2KI 9:28 un zaine knecht hoben im gebracht tsufiren kein Yerusholayim, un hoben im bagroben in zain keyver leben zaine elteren in Dovids-shtot.</p>	<p>2KI 9:28 And his avadim carried him in a merkavah to Yerushalayim and buried him in his kever with his avot in Ir Dovid.</p>
<p>2KI 9:29 און אין עלפֿטן יאָר פֿון יזָרם דעם זון פֿון אַחַזְיָהוּ איז אַחַזְיָה געוואָרן מלך איבער יהודה. edit</p>	<p>2KI 9:29 un in elften yor fun Yoram dem zun fun Achaven iz Achazyah gevoren melech iber Yehudah.</p>	<p>2KI 9:29 And in the eleventh year of Yoram Ben Ach'av began Achazyah to reign as Melech over Yehudah.</p>

<p>2KI 9:30 און יְהוּא איז געקומען קײן יִזְרְעֵאל. און אִיזְבֵּל הָאֵט דערהערט, און זי האָט אַרויפֿגעטאַן פֿאַרב אויף אירע אויגן, און האָט פֿאַרפּוצט איר קאַפּ, און אַרויסגעקוקט דורכן פֿענצטער. edit</p>	<p>2KI 9:30 un Yehu iz gekumen kein Yizreel. un Izevel hot derhert, un zi hot aroifgeton farb oif ire oigen, un hot farputst ir kop, un aroisgekukt durchen fentster.</p>	<p>2KI 9:30 And when Yehu was come to Yizre'el, Izevel heard of it; and she painted her eyes, and adorned her rosh, and looked out at a chalon.</p>
<p>2KI 9:31 און ווי יְהוּא איז אַרײַנגעקומען אין טויער, אַזוי האָט זי געזאָגט: וואָס מאַכט זמרי דער מערדער פֿון זײַן האַר? edit</p>	<p>2KI 9:31 un vi Yehu iz araingekumen in toier, azoi hot zi gezogt: vos macht Zimri der merder fun zain Har?</p>	<p>2KI 9:31 And as Yehu entered in at the sha'ar, she said, Did Zimri have shalom, who slaughtered his adon?</p>
<p>2KI 9:32 האָט ער אויפֿגעהויבן זײַן פנים צום פֿענצטער, און האָט געזאָגט: ווער איז מיט מיר, ווער? האָבן אַרויסגעקוקט צו אים צוויי דרײַ הויפֿדינער. edit</p>	<p>2KI 9:32 hot er oifgehoiben zain ponem tsum fentster, un hot gezogt: ver iz mit mir, ver? hoben aroisgekukt tsu im tsvei drai hoifdiner.</p>	<p>2KI 9:32 And he lifted up his face to the chalon, and said, Who is on my side? Who? And there looked out to him two or three sarisim.</p>
<p>2KI 9:33 האָט ער געזאָגט: שליידערט זי אַראָפּ. און זיי האַבן זי אַראָפּגעשליידערט; און פֿון איר בלוט האָט אַרויפֿגעשפּריצט אויף דער וואַנט און אויף די פֿערד. און מע האָט זי צעטרעטן. edit</p>	<p>2KI 9:33 hot er gezogt: shlaidert zi arop. un zeï hoben zi aropgeschlaidert; un fun ir blut hot aroifgeschpritzt oif der vant un oif di ferd. un me hot zi tsetreten.</p>	<p>2KI 9:33 And he said, Throw her down. So they threw her down; and some of her dahm spattered on the wall, and on the susim; and he trampled her under foot.</p>
<p>2KI 9:34 און ער איז אַרײַנגעגאַנגען, און האָט</p>	<p>2KI 9:34 un er iz araingegangen, un hot gegesen un getrunken, un er hot gezogt: bashtat, ich bet ich,</p>	<p>2KI 9:34 And when he went in, he did eat and drink, and said, Go, see now this arurah (cursed</p>

<p>געגעסן און געטרונקען, און ער האָט געזאָגט: באַשטאַט, איד בעט אייך, די דאָזיקע פֿאַרשאַלטענע, און באַגראָבט זי, וואָרום אַ מלכס טאַכטער edit איז זי.</p>	<p>di dozike farsholtene, un bagrobt zi, vorem a melech's tochter iz zi.</p>	<p>woman), and bury her; for she is a Bat Melech.</p>
<p>2KI 9:35 זיינען זיי געגאַנגען זי באַגראָבן, אָבער זיי האָבן מער פֿון איר נישט געפֿונען, ווי בלויז דעם שאַרבן, און די פֿיס, און די האַנטפֿלעכן. edit</p>	<p>2KI 9:35 zainen zei gegangen zi bagroben, ober zei hoben mer fun ir nisht gefunen, vi bloiz dem sharben, un di fis, un di hantflechen.</p>	<p>2KI 9:35 And they went to bury her; but they found no more of her than the gulgolet (skull), and the raglayim (feet), and the kappot (palms) of her yadayim.</p>
<p>2KI 9:36 האָבן זיי זיך אומגעקערט, און האָבן אים דערציילט. האָט ער געזאָגט: דאָס איז דאָס וואָרט פֿון ה' וואָס ער האָט גערעדט דורך זיין קנעכט אַליהו דעם תּשבי, אַזוי צו זאָגן: אין דעם שטיק לאַנד פֿון יזרעאל וועלן די הינט עסן דאָס פֿלייש פֿון אַיזבלען. edit</p>	<p>2KI 9:36 hoben zei zich umgekert, un hoben im dertseilt. hot er gezogt: dos iz dos vort fun Hashem vos er hot geredt durch zain knecht Eliyahu dem Tishbi, azoi tsu zogen: in dem shtik land fun Yizreel velen di hint esen dos fleish fun Izevelen.</p>	<p>2KI 9:36 Therefore, they came back, and told him. And he said, This is the Devar HASHEM , which He spoke by His eved Eliyahu HaTishbi, saying, In the chelek Yizre'el shall kelavim (dogs) eat the basar Izevel;</p>
<p>2KI 9:37 און דער טויטער לייב פֿון אַיזבלען וועט זיין אויפֿן שטיק לאַנד פֿון יזרעאל אַזוי ווי מיסט אויפֿן פֿרייען פֿעלד, אַז מע וועט קענען זאָגן: דאָס איז אַיזבל. edit</p>	<p>2KI 9:37 un der toiter laib fun Izevelen vet zain oifen shtik land fun Yizreel azoi vi mist oifen freyen feld, az me vet kenen zogen: dos iz Izevel.</p>	<p>2KI 9:37 And the nevelah of Izevel shall be as dung upon the face of the sadeh in the chelek Yizre'el; so that no one will be able to say, This is Izevel.</p>

<p>2KI 10:1 און אַחאַב־האַט געהאַט זיבעציק זין אין שומרון. האָט יְהוָה געשריבן בריוו, און האָט געשיקט קיין שומרון צו די האָרן פֿון יִזְרְעֵאל, די עלטסטע, און צו די וואָס זיינען געווען דערציער ביי אַחאַב־ן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2KI 10:1 un Achav hot gehat zibetsik zin in Shomron. hot Yehu geshriben briv, un hot geshikt kein Shomron tsu di haren fun Yizreel, di eltste, un tsu di vos zainen geven dertsier bai Achaven, azoi tsu zogen:</p>	<p>2KI 10:1 And Ach'av had seventy banim in Shomron. And Yehu wrote sefarim (letters), and sent to Shomron, unto the sarim of Yizre'el, to the zekenim, and to the omenim Ach'av, saying,</p>
<p>2KI 10:2 און אַצונד, ווי עס קומט צו אייך דער דאָזיקער בריוו, אַזוי ווי ביי אייך זיינען די זין פֿון אייער האָר, און ביי אייך זיינען דאָ רייטוועגן און פֿערד, און אַ פֿעסטונגשטאָט און וואָפֿן. edit</p>	<p>2KI 10:2 un atsund, vi es kumt tsu ich der doziker briv, azoi vi bai ich zainen di zin fun ier Har, un bai ich zainen do raitvegen un ferd, un a festungshtot un vafen.</p>	<p>2KI 10:2 Now as soon as this sefer cometh to you, seeing your adon's banim are with you, and there are with you merkavot and susim, a fortified city also, and neshek (weapons);</p>
<p>2KI 10:3 זאָלט איר זען דעם בעסטן און גלייכסטן פֿון אייער האָרס זין, און אַרויפֿזעצן אויף זיין פֿאַטערס טראָן; און האָלט מלחמה פֿאַר אייער האָרס הויז. edit</p>	<p>2KI 10:3 zolt ir zen dem besten un glaichsten fun ier Har's zin, un aroifzetsen oif zain foters tron; un halt milchome far ier Har's hoiz.</p>	<p>2KI 10:3 Look even out the tov (best) and yashar of your adon's banim, and set him on kisse aviv, and fight for the Bais adoneichem.</p>
<p>2KI 10:4 האָבן זיי זייער שטאַרק מורא געקריגן, און זיי האָבן געזאָגט: אָט זיינען די צוויי מלכים נישט באַשטאַנען פֿאַר אים, און ווי וועלן מיר באַשטיין? edit</p>	<p>2KI 10:4 hoben ze zeyer shtark moire gekrigen, un ze hoben gezogt: ot zainen di tsvei Molechim nisht bashtanen far im, un vi velen mir bashtein?</p>	<p>2KI 10:4 But they were exceedingly afraid, and said, Hinei, two melachim stood not before him; how then shall we stand?</p>

<p>2Ki 10:5 און דער וואָס איבער דעם פּאַלאַץ, און דער וואָס איבער דער שטאַט, און די עלטסטע, און די דערציער, האָבן געשיקט צו יהואָן, אַזוי צו זאָגן: דיינע קנעכט זיינען מיר; און אַלץ וואָס דו וועסט אונדז זאָגן, וועלן מיר טאָן. מיר וועלן קיינעם נישט מאַכן פֿאַר אַ מלך. וואָס איז גוט אין דיינע אויגן, טו. edit</p>	<p>2Ki 10:5 un der vos iber dem palats, un der vos iber der shtot, un di eltste, un di dertsier, hoben geshikt tsu Yehuen, azoi tsu zogen: daine knecht zainen mir; un alts vos du vest undz zogen, velen mir ton. mir velen keinem nisht machen far a melech. vos iz gut in daine oigen, tu.</p>	<p>2Ki 10:5 And he that was over the Bais (<i>Palace</i>), and he that was over the Ir, the zekenim also, and the omenim (<i>guardians</i>), sent to Yehu, saying, We are thy avadim, and will do all that thou shalt bid us; we will not appoint any melech; do thou that which is tov in thine eyes.</p>
<p>2Ki 10:6 האָט ער געשריבן צו זיי אַ בריוו אַ צווייט מאל, אַזוי צו זאָגן: אויב איר זייט מיט מיר, און איר ווילט צוהערן צו מיין קול, נעמט די קעפ פֿון די מאַנספאַרשוניען, אייער האַרס זין, און קומט צו מיר מאַרגן אַרום דער צייט קיין יזרעאל. און די זין פֿון מלך, זיבעציק פאַרשוין, זיינען געווען ביי די גרויסע לייט פֿון דער שטאַט, וואָס האָבן זיי אויפֿגעצויגן. edit</p>	<p>2Ki 10:6 hot er geshriben tsu zeï a briv a tsveit mol, azoi tsu zogen: oib ir zeit mit mir, un ir vilt tsuheren tsu main kol, nemt di kef fun di mansparshoinen, ier Har's zin, un kumt tsu mir morgen arum der tsait kein Yizreel. un di zin fun melech, zibetsik parshoin, zainen geven bai di groise lait fun der shtot, vos hoben zeï oifgetsoigen.</p>	<p>2Ki 10:6 Then he wrote a sefer (<i>letter</i>) the second time to them, saying, If ye be mine, and if ye will pay heed unto my voice, take ye the rashei anshei bnei adoneichem (<i>the heads of the male children of your master</i>), and come to me to Yizre'el by tomorrow this time. Now the Bnei HaMelech, being seventy persons, were with the Gedolim of the Ir, who were rearing them.</p>
<p>2Ki 10:7 און עס איז געווען, ווי דער בריוו איז אָנגעקומען צו זיי, אַזוי האָבן זיי גענומען די</p>	<p>2Ki 10:7 un es iz geven, vi der briv iz ongekumen tsu zeï, azoi hoben zeï genumen di zin fun melech, un zeï geshochten,</p>	<p>2Ki 10:7 And it came to pass, when the sefer came to them, that they took the Bnei HaMelech, and slaughtered seventy</p>

<p>זין פֿון מלך, און זיי געשאַכטן, זיבעציק פֿאַרשוין; און זיי האַבן אַרײַנגעטאַן זייערע קעפּ אין קערב, און אַוועקגעשיקט צו אים קיין יזרעאל. edit</p>	<p>zibetsik parshoin; un zeI hoben araingeton zeyere kef in kerb, un avekgeshikt tsu im kein Yizreel.</p>	<p>persons and put their heads in dudim (baskets) and sent him them to Yizre'el.</p>
<p>2Ki 10:8 איז געקומען אַ שְׁלִיחַ, און האַט אים אָנגעזאַגט, אַזוי צו זאָגן: מע האָט געבראַכט די קעפּ פֿון דעם מלכס זין. האָט ער געזאַגט: מאַכט זיי אין צוויי הויפּנס ביים אײַנגאַנג פֿון טויער, ביז אין דער פֿרי. edit</p>	<p>2Ki 10:8 iz gekumen a sholiich, un hot im ongezot, azoi tsu zogen: me hot gebracht di kef fun dem melech's zin. hot er gezot: macht zeI in tsvei hoifns baim ingang fun toier, biz in der peire.</p>	<p>2Ki 10:8 And there came a malach, and told him, saying, They have brought the rashei Bnei HaMelech. And he said, Lay ye them in two tziburim (heaps, piles) at the petach of the sha'ar until the boker.</p>
<p>2Ki 10:9 און עס איז געווען אין דער פֿרי, איז ער אַרויסגעגאַנגען, און האָט זיך אַוועקגעשטעלט, און האָט געזאַגט צום גאַנצן פֿאַלק, איר זײַט אומשולדיק; אַט האָב איך געמאַכט אַ בונט אַקעגן מײַן האָר, און האָב אים געהרגעט. אָבער ווער האָט דערשלאָגן אַלע די דאַזיקע? edit</p>	<p>2Ki 10:9 un es iz geven in der peire, iz er aroisgegangen, un hot zich avekgeshtelt, un hot gezot tsum gantsen folk, ir zeit umshuldik; ot hob ich gemacht a bunt akegen main Har, un hob im geharget. ober ver hot dershlogen ale di dozike?</p>	<p>2Ki 10:9 And it came to pass in the boker, that he went out, and stood, and said to kol haAm, Ye be tzaddikim; hinei, I fomented a kesher against adoni (my master) , and slaughtered him; but who slaughtered all these?</p>
<p>2Ki 10:10 זײַט וויסן דען, אַז גאַרנישט וועט פֿאַלן צו דער ערד פֿון דעם וואָרט פֿון ה' וואָס ג-ט האָט גערעדט אויף</p>	<p>2Ki 10:10 zeit visen den, az gornisht vet falen tsu der erd fun dem vort fun Hashem vos G-t hot geredt oif dem hoiz fun Achav; un G-t hot geton vos er hot</p>	<p>2Ki 10:10 Know now that nothing shall fall [unfulfilled] unto ha'aretz of the Devar HASHEM , which HASHEM spoke against the Bais Ach'av; for HASHEM</p>

<p>דעם הויז פֿון אַחאַב; און ג-ט האַט געטאַן וואָס ער האָט גערעדט דורך זײַן קנעכט אַליהוּן. edit</p>	<p>geredt durch zain knecht Eliyahuen.</p>	<p>hath done that which He spoke by His eved Eliyahu.</p>
<p>און יִהוּא הָאָט 2Ki 10:11 דערשלאָגן אַלע וואָס זײַנען געבליבן פֿון אַחאַב'ס הויז אין יִזְרְעֵאל, און אַלע זײַנע גרויסע לײַט, און זײַנע גוטע פֿרײַנט, און זײַנע כּהנים, ביז ער האָט נישט געלאָזן פֿון אים אַן איבערבלייב. edit</p>	<p>2Ki 10:11 un Yehu hot dershlogen ale vos zainen gebliben fun Achavs hoiz in Yizreel, un ale zaine groise lait, un zaine gute frait, un zaine koyanim, biz er hot nisht gelozen fun im an iberblaib.</p>	<p>2Ki 10:11 So Yehu slaughtered all that remained of the Bais Ach'av in Yizre'el, and all his Gedolim, and his acquaintances, and his kohanim, until he left him no sarid (<i>remnant survivor</i>) .</p>
<p>און ער איז 2Ki 10:12 אויפֿגעשטאַנען און איז אַוועק, און איז געגאַנגען קיין שומרון. ווי ער איז ביים בֵּית־עֶקֶד פֿון די פֿאַסטוכער אין דעם וועג. edit</p>	<p>2Ki 10:12 un er iz oifgeshtanen un iz avek, un iz gegangen kein Shomron. vi er iz baim Beit- eked fun di pastucher in dem veg.</p>	<p>2Ki 10:12 And he arose and departed, and came to Shomron. And as he was at the shearing house for the ro'im (<i>shepherds</i>) baderech (<i>on the road</i>) ,</p>
<p>אַזוי האָט יִהוּא 2Ki 10:13 אַנגעטראָפֿן די ברידער פֿון אַחזיהוּ דעם מלך פֿון יהודה, און ער האָט געזאָגט: ווער זײַט איר? האָבן זיי געזאָגט: די ברידער פֿון אַחזיהוּ זײַנען מיר, און מיר האָבן אַראָפֿגענידערט [צו פֿרעגן] אויף דעם פֿריד פֿון די קינדער</p>	<p>2Ki 10:13 azoi hot Yehu ongetrofen di brider fun Achazyahu dem melech fun Yehudah, un er hot gezogt: ver zeit ir? hoben zei gezogt: di brider fun Achazyahuen zainen mir, un mir hoben aropgenidert [tsu fregen] oif dem frid fun di kinder fun melech un di kinder fun der muter-Milcah.</p>	<p>2Ki 10:13 Yehu met with the achei Achazyahu Melech Yehudah, and said, Who are ye? And they answered, We are the achei Achazyahu; and we go down to give shalom greeting to the Bnei HaMelech and the Bnei HaGevirah.</p>

<p>פֿון מלך און די קינדער פֿון דער מוטער-מלכה. edit</p>		
<p>הָאָט ער געזאָגט: כּאָפּט זיי לעבעדיקערהייט. און מע הָאָט זיי געכאַפּט לעבעדיקערהייט, און זיי געשאַכטן ביי דער ברונעם פֿון דעם בַּיִת־עֵקֶד, צוויי און פֿערציק מאָן. און ער האָט קיינעם פֿון זיי נישט איבערגעלאָזט. edit</p>	<p>2Ki 10:14 hot er gezogt: chapt zei lebedikerheit. un me hot zei gechapt lebedikerheit, un zei geshochten bai der brunem fun dem Beit-eked, tsvei un fertsik man. un er hot keinem fun zei nisht ibergelozt.</p>	<p>2Ki 10:14 And he said, Take them chayyim (alive) . And they took them chayyim, and executed them at the bor (pit) of the shearing house, even 42 ish; neither left he any remnant of them.</p>
<p>2Ki 10:15 און ווי ער איז אָוועקגעגאַנגען פֿון דאָרטן, אָזוי האָט ער אָנגעטראָפֿן יהוֹנָדָב דעם זון פֿון רְכָבָן אים אַנטקעגן. האָט ער אים באַגריסט, און האָט צו אים געזאָגט: איז דיין האַרץ אויפֿריכטיק, אָזוי ווי מיין האַרץ איז צו דיין האַרץ? האָט יהוֹנָדָב געזאָגט: יאָ. [האָט יהוֹנָדָב געזאָגט:] אויב יאָ, גיב דיין האַנט. האָט ער געגעבן זיין האַנט; און ער האָט אים אַרויפֿגענומען צו זיך אויפֿן רייטוואָגן. edit</p>	<p>2Ki 10:15 un vi er iz avekgegangen fun dorten, azoi hot er ongetrofen Yehonadav dem zun fun Rechaven im antkegen. hot er im bagrist, un hot tsu im gezogt: iz dain harts oifrichtik, azoi vi main harts iz tsu dain hartsen? hot Yehonadav gezogt: yo. [hot Yehu gezogt:] oib yo, gib dain hant. hot er gegeben zain hant; un er hot im aroifgenumen tsu zich oifen raitvogen.</p>	<p>2Ki 10:15 And when he was departed from there, he met Yehonadav Ben Rechav approaching to meet him; and he saluted him, and said to him, Is thine lev yashar, as my lev is with thy lev? And Yehonadav answered, It is. If it be, give me thine yad. And he gave him his yad; and he took him up to him into the merkavah.</p>

<p>2KI 10:16 און ער האָט געזאָגט: קום מיט מיר, און זע ווי איך נעם זיך אָן פֿון ה'ס וועגן. און מע האָט אים געפֿירט אין זיין רײַטוואָגן. edit</p>	<p>2KI 10:16 un er hot gezogt: kum mit mir, un ze vi ich nem zich on fun Hashem's vegen. un me hot im gefirt in zain raitvogen.</p>	<p>2KI 10:16 And he said, Come with me, and see my kina (<i>zeal</i>) for HASHEM . So they had him ride in his merkavah.</p>
<p>2KI 10:17 און ער איז געקומען קיין שומרון, און האָט דערשלאָגן אַלע וואָס זיינען געבליבן פֿון אַחאַבֿן אין שומרון. ביז ער האָט אים פֿאַרטיליקט; אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון ה' וואָס ער האָט גערעדט צו אַליהוּן. edit</p>	<p>2KI 10:17 un er iz gekumen kein Shomron, un hot dershlogen ale vos zainen gebliben fun Achaven in Shomron. biz er hot im fartilikt; azoi vi dos vort fun Hashem vos er hot geredt tsu Eliyahuen.</p>	<p>2KI 10:17 And when he came to Shomron, he slaughtered all that remained unto Ach'av in Shomron, till he had destroyed him, according to the Devar HASHEM , which He spoke to Eliyahu.</p>
<p>2KI 10:18 און יְהוּא האָט איינגעזאַמלט דאָס גאַנצע פֿאָלק, און האָט צו זיי געזאָגט: אַחאַבֿ האָט געדינט בַּעַל אַ ביסל, יְהוּא וועט אים דינען פֿיל. edit</p>	<p>2KI 10:18 un Yehu hot ingezamlt dos gantse folk, un hot tsu ze gezogt: Achav hot gedint Baal a bisel, Yehu vet im dinen fil.</p>	<p>2KI 10:18 And Yehu gathered kol HaAm together, and said unto them, Ach'av served Ba'al a little; but Yehu shall serve him much.</p>
<p>2KI 10:19 און אַצונד, רופֿט צו מיר אַלע נביאים פֿון בַּעַל, אַלע זיינע דינער, און אַלע זיינע כהנים; קיינער זאָל נישט פֿעלן; וואָרום אַ גרויסע אַפֿפֿערשלאַכטונג צו בַּעַל איז ביי מיר. קיינער וואָס וועט פֿעלן, וועט נישט בלייבן לעבן. און יְהוּא האָט דאָס געטאָן</p>	<p>2KI 10:19 un atsund, ruft tsu mir ale neviim fun Baal, ale zaine diner, un ale zaine koyanim; keiner zol nisht felen; vorem a groise opfershlachtung tsu Baal iz bai mir. keiner vos vet felen, vet nisht blaiben leben. un Yehu hot dos geton mit batrug, kedei untertsubrenge di diner fun Baal.</p>	<p>2KI 10:19 Now therefore summon unto me all the nevi'im of Ba'al, all his avadim, and all his kohanim; let none be wanting; for I have a zevach gadol to do to Ba'al; whosoever shall be wanting, he shall not live. But Yehu did it be'akbah (<i>in cunning, in deception</i>) , to the intent that he might destroy the ovdei HaBa'al (<i>worshippers of</i></p>

<p>מיט באַטרוג, כדי אונטערצוברענגען די דינער פֿון בעל. edit</p>		<p><i>Ba'al</i> .</p>
<p>2Ki 10:20 און יהוא האָט געזאָגט: הייליקט אַן איינזאַמלונג צו בעל. האָבן זיי עס אויסגערופֿן. edit</p>	<p>2Ki 10:20 un Yehu hot gezogt: heilikt an inzamlung tsu Baal. hoben ze es oisgerufen.</p>	<p>2Ki 10:20 Yehu said, Proclaim an atzeret (<i>a solemn assembly</i>) for Ba'al. They proclaimed it.</p>
<p>2Ki 10:21 און יהוא האָט געשיקט אין גאַנץ ישׂראֵל, און אַלע דינער פֿון בעל זיינען געקומען, און עס איז נישט געבליבן אַ מענטש וואָס איז נישט געקומען. און זיי זיינען אַריינגעגאַנגען אין הויז פֿון בעל; און דאָס הויז פֿון בעל איז געוואָרן אָנגעפֿילט פֿון עק צו עק. edit</p>	<p>2Ki 10:21 un Yehu hot geshikt in gants Yisroel, un ale diner fun Baal zainen gekumen, un es iz nisht gebliben a mentsh vos iz nisht gekumen. un ze zainen araingegangen in hoiz fun Baal; un dos hoiz fun Baal iz gevoren ongefilt fun ek tsu ek.</p>	<p>2Ki 10:21 And Yehu sent through kol Yisroel; and kol ovdei HaBa'al (<i>all the worshippers of Ba'al</i>) came, so that there was not an ish left that came not. And they came into the bais of Ba'al; and the bais of Ba'al was full from end to end.</p>
<p>2Ki 10:22 האָט ער געזאָגט צו דעם מאַן וואָס איבער דער קליידער-קאַמער: גיב אַרויס מלבושים צו אַלע דינער פֿון בעל. און ער האָט זיי אַרויסגעגעבן די מלבושים. edit</p>	<p>2Ki 10:22 hot er gezogt tsu dem man vos iber der kleider-kamer: gib arois malbushem tsu ale diner fun Baal. un er hot ze aroisgegeben di malbushem.</p>	<p>2Ki 10:22 And he said unto him that was over the meltachah (<i>wardrobe</i>) , Bring forth levush (<i>robe</i>) for all the ovdei HaBa'al. And he brought them forth the malbush (<i>vestments, religious robes</i>) .</p>
<p>2Ki 10:23 און יהוא איז אַריינגעגאַנגען מיט יהונָדב דעם זון פֿון רַכָּבָן אין הויז פֿון בעל, און ער האָט געזאָגט צו</p>	<p>2Ki 10:23 un Yehu iz araingegangen mit Yehonadav dem zun fun Rechaven in hoiz fun Baal, un er hot gezogt tsu di diner fun Baal: zucht noch un zet, az do</p>	<p>2Ki 10:23 And Yehu went, and Yehonadav Ben Rechav, into the bais Ba'al, and said unto the ovdei HaBa'al, Search, and look that there be here with you</p>

<p>די דינער פֿון בעל: זוכט נאָך און זעט, אַז דאָ זאָל נישט זיין מיט אייך פֿון די קנעכט פֿון ה', נאָר בלויז בעל-דינער אליין. edit</p>	<p>zol nisht zain mit ich fun di knecht fun Hashem, nor bloiz Baal-diner alein.</p>	<p>none of the avadim of HASHEM , but the ovdei HaBa'al only.</p>
<p>2KI 10:24 און זיי זיינען אַרײַנגעגאַנגען צו מאַכן שלאַכטאָפֿער און בראַנדאָפֿער {עלה}. און יהוא האָט זיך געשטעלט דרויסן אַכציק מאַן, און אַנגעזאָגט: אויב עמעצער וועט אַנטרונען ווערן פֿון די מענטשן וואָס איך גיב איבער אויף אייערע הענט, איז דיין נפֿש פֿאַר יענעם נפֿש. edit</p>	<p>2KI 10:24 un zei zainen araingegangen tsu machen shlachtopfer un brandopfer. un Yehu hot zich geshtelt droisen achtsik man, un ongezogt: oib emetser vet antrunen veren fun di mentshen vos ich gib iber oif eyere hent, iz dain nefesh far yenems nefesh.</p>	<p>2KI 10:24 And when they went in to offer zevakhim and olot, Yehu appointed fourscore ish outside, and said, If any of the anashim whom I have brought into your hands escape, he that letteth him go, his nefesh shall be for the nefesh of him.</p>
<p>2KI 10:25 און עס איז געווען, ווי ער האָט געענדיקט מאַכן דאָס בראַנדאָפֿער {עלה}, אַזוי האָט יהוא געזאָגט צו די לויפֿערס און צו די הויפטלייט: גיט אַרײַן דערשלאָגט זיי; קיינער זאָל נישט אַרויס. האַבן זיי זיי דערשלאָגן מיטן שאַרף פֿון שווערד; און די לויפֿערס און די הויפטלייט האַבן זיי אַרויסגעוואָרפֿן, און</p>	<p>2KI 10:25 un es iz geven, vi er hot geendikt machen dos brandopfer, azoi hot Yehu gezogt tsu di loifers un tsu di hoiptlait: geit arain dershlogt zei; keiner zol nisht arois. hoben ze ze dershlogen miten sharf fun shverd; un di loifers un di hoiptlait hoben ze aroisgevorfen, un zainen avekgegangen tsu der shtot fun Baals hoiz.</p>	<p>2KI 10:25 And it came to pass, as soon as he had made an end of offering the olah (burnt offering) , that Yehu said to the guard and to the shalishim (officers) , Go in, and slay them; let none come forth. And they cut them down with the edge of the cherev; and the guard and the shalishim cast them out, and went to the Ir of the bais of Ba'al.</p>

<p>זיינען אוועקגעגאנגען צו דער שטאָט פֿון בעלס הויז. edit</p>		
<p>און זיי האָבן 2Ki 10:26 אַרויסגענומען די זיילשטיינער פֿון בעלס הויז, און זיי פֿאַרברענט. edit</p>	<p>2Ki 10:26 un zeï hoben aroisgenumen di zailshteiner fun Baals hoiz, un zeï farbrent.</p>	<p>2Ki 10:26 And they brought forth the matzevot out of the bais of Ba'al, and burned them.</p>
<p>און זיי האָבן צעבראַכן דעם זיילשטיין פֿון בעל, און האָבן צעבראַכן דאָס הויז פֿון בעל, און האָבן עס געמאַכט פֿאַר אָפּטריטן ביז אויף היינטיקן טאָג. edit</p>	<p>2Ki 10:27 un zeï hoben tsebrachen dem zailshtein fun Baal, un hoben tsebrachen dos hoiz fun Baal, un hoben es gemacht far optriten biz oif haintiken tog.</p>	<p>2Ki 10:27 And they demolished the matzevot HaBa'al, and broke down the bais of Ba'al, and made it mokharot (<i>latrines</i>) unto this day.</p>
<p>און יְהוּא הָאָט פֿאַרטיליקט בעל פֿון ישׂראֵל. edit</p>	<p>2Ki 10:28 un Yehu hot fartilikt Baal fun Yisroel.</p>	<p>2Ki 10:28 Thus Yehu destroyed Ba'al out of Yisroel.</p>
<p>אַבער פֿון די זינד פֿון ירֵבֶעם דעם זון פֿון נבֿטן, מיט וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראֵל, פֿון הינטער זיי האָט זיך יְהוּא נישט אָפּגעקערט – פֿון די גילדערנע קעלבער וואָס אין בית-אל און וואָס אין דן. edit</p>	<p>2Ki 10:29 ober fun di zind fun Yarovam dem zun fun Nevaten, mit vos er hot gemacht zindiken Yisroel, fun hinter zeï hot zich Yehu nisht opgekert – fun di gilderne kelber vos in beit-El un vos in Dan.</p>	<p>2Ki 10:29 Howbeit from the sins of Yarov'am Ben Nevat, who caused Yisroel to commit sin, Yehu departed not from after them, even, the eglei hazahav that were in Beit-El, and that were in Dan.</p>
<p>און ה' האָט געזאָגט צו יְהוּא: ווייל דו האָסט זיך גוט באַגאַנגען צו טאָן וואָס אין רעכטפֿאַרטיק אין מינע אויגן edit</p>	<p>2Ki 10:30 un Hashem hot gezogt tsu Yehuen: vail du host zich gut bagangen tsu ton vos iz rechtartig in maine oigen – geton tsu Achavs hoiz azoi vi</p>	<p>2Ki 10:30 And HASHEM said unto Yehu, Because thou hast done well in executing that which is yashar in Mine eyes, and hast done unto the bais of Ach'av</p>

<p>– געטאָן צו אַחאַבס הויז אַזוי ווי אַלץ אין מיין האַרצן, וועלן דיר קינדער פֿון פֿירטן דֹור זיצן אויף דעם טראָן פֿון ישׂראַל.</p> <p>edit</p>	<p>alts in main hartsen, velen dir kinder fun firten dor zitsen oif dem tron fun Yisroel.</p>	<p>according to all that was in Mine lev, thy banim of the fourth generation shall sit on the kisse Yisroel.</p>
<p>2Ki 10:31 אָבער יְהוָה האָט נישט געהיט צו גיין אין דער תורה פֿון ה' אלוקי ישׂראַל מיט זיין גאַנצן האַרצן; ער האָט זיך נישט אָפּגעקערט פֿון די זינד פֿון יִרְבֵּעַמֶען, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראַל. edit</p>	<p>2Ki 10:31 ober Yehu hot nisht gehit tsu gein in der ture fun Hashem Elochei Yisroel mit zain gantsen hartsen; er hot zich nisht opgekert fun di zind fun Yarovamen, vos er hot gemacht zindiken Yisroel.</p>	<p>2Ki 10:31 Yet Yehu was not shomer to follow the Torat HASHEM Elohei Yisroel with all his lev; for he departed not from the chattot Yarov'am which he caused Yisroel to commit sin.</p>
<p>2Ki 10:32 אין יענע טעג האָט ה' אָנגעהויבן אָפּצוהאַקן פֿון ישׂראַל. און חֲזַאֵל האָט זיי געשלאָגן אין גאַנצן געמאַרק פֿון ישׂראַל: edit</p>	<p>2Ki 10:32 in yene teg hot Hashem ongehoiben optsuhaken fun Yisroel. un Chazael hot ze geschlogen in gantsen gemark fun Yisroel:</p>	<p>2Ki 10:32 In those days HASHEM began to cut Yisroel down to size; and Chazael struck them down in all the territory of Yisroel;</p>
<p>2Ki 10:33 פֿון ירדן צו זונאוּפּגאַנג, דאָס גאַנצע לאַנד גלעד, די גָדִים, און די ראובֿנים, און די מנָשִׁים, פֿון עֲרוֹעֵר וואָס ביים טאַל אַרְנוֹן-גִלְעָד און בָּשָׁן. edit</p>	<p>2Ki 10:33 fun Yarden tsu zunoifgang, dos gantse land Gilad, di Gadim, un di Reuvenim, un di Menashim, fun Aroer vos baim tal Arnon-Gilad un Bashan.</p>	<p>2Ki 10:33 From Yarden eastward, all Eretz Gil'ad, the Gadi, and the Reuveni, and the Menashi, from Aro'er, which is by the Arnon Valley, even Gil'ad and Bashan.</p>
<p>2Ki 10:34 און די איבעריקע זאַכן וועגן יְהוואָ, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, און זיין גאַנצע גבֿירה־שאַפֿט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די</p>	<p>2Ki 10:34 un di iberike zachen vegen Yehuen, un alts vos er hot geton, un zain gantse gvurhshaft, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di</p>	<p>2Ki 10:34 Now the rest of the acts of Yehu, and all that he did, and all his gevurah, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yisroel?</p>

<p>צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישׂראל. edit</p>	<p>Molechim fun Yisroel.</p>	
<p>און יהוא האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און מע האָט אים באַגראָבן אין שומרון. און זײַן זון יהואַחז איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2KI 10:35 un Yehu hot zich geleigt mit zaine elteren, un me hot im bagroben in Shomron. un zain zun Yehoachaz iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2KI 10:35 And Yehu slept with his avot; and they buried him in Shomron. And Yehoachaz bno reigned as melech in his place.</p>
<p>און די טעג וואָס יהוא האָט געקײניגט איבער ישׂראל אין שומרון, זײַנען געווען אַכט און צוואַנציק יאָר. edit</p>	<p>2KI 10:36 un di teg vos Yehu hot gekinigt iber Yisroel in Shomron, zainen geven acht un tsvantsik yor.</p>	<p>2KI 10:36 And the days that Yehu reigned as melech over Yisroel in Shomron: 28 shanah.</p>
<p>און ווי עַתְלִיָּהּ די מוטער פֿון אַחַזְיָהוּן האָט געזען אַז איר זון איז טויט, אַזוי איז זי אויפֿגעשטאַנען, און האָט אומגעבראַכט דעם גאַנצן קײניגלעכן אָפּשטאַם. edit</p>	<p>2KI 11:1 un vi Atalyah di muter fun Achazyahuen hot gezen az ir zun iz toit, azoi iz zi oifgeshtanen, un hot umgebracht dem gantsen kiniglechen opshtam.</p>	<p>2KI 11:1 And when Atalyah em Achazyahu saw that her ben was dead, she arose and destroyed kol zera hamamlachah.</p>
<p>און יהושֶׁבֶע די טאָכטער פֿון מלך יוֹרָם, אַחַזְיָהוּס שוועסטער, גענומען יֹאָש דעם זון פֿון אַחַזְיָהוּן, און האָט אים אַרויסגעגנבֿעט פֿון צווישן דעם מלכס קינדער וואָס האָבן געזאָלט געטייט ווערן, אים און זײַן נאָם, אין אַ</p>	<p>2KI 11:2 hot Yehosheva di tochter fun melech Yoram, Achazyahus shvester, genumen Yoash dem zun fun Achazyahen, un hot im aroisgegnvet fun tsvishen dem melech's kinder vos hoben gezolt geteit veren, im un zain Nom, in a shlofkamer; un me hot im bahalten fun eataliohun, un er iz nisht geteit gevoren.</p>	<p>2KI 11:2 But Yehosheva Bat HaMelech Yoram, ahot Achazyahu, took Yoash ben Achazyah, and stole him from among the Bnei HaMelech which were being slain; and they hid him, even him and his nurse, in the cheder hamittot (bedroom) from Atalyah, so that he was not slain.</p>

<p>שלא־פֿקאַמער; און מע האָט אים באַהאַלטן פֿון עַתְלִיהוֹן, און ער איז נישט געטייט געוואָרן. edit</p>		
<p>2KI 11:3 און ער איז געווען באַהאַלטן ביי איר אין הויז פֿון ה' זעקס יאָר. און עַתְלִיהוֹן האָט געקיניגט איבערן לאַנד. edit</p>	<p>2KI 11:3 un er iz geven bahalten bai ir in hoiz fun Hashem zeks yor. un Atalyah hot gekinigt iberen land.</p>	<p>2KI 11:3 And he was with her hid in the Beis HASHEM shesh shanim. And Atalyah did reign over HaAretz.</p>
<p>2KI 11:4 און אויפֿן זיבעטן יאָר האָט יהוידע געשיקט און האָט גענומען די הויפטלייט איבער די הונדערטן, פֿון די כָּרִים און פֿון די לויפֿערס, און ער האָט זיי געבראַכט צו זיך אין הויז פֿון ה', און ער האָט מיט זיי געשלאָסן {כרת} אַ בְּרִית, און האָט זיי באַשוואָרן אין הויז פֿון ה', און זיי געוויזן דעם מלכס זון. edit</p>	<p>2KI 11:4 un oifen zibeten yor hot Yehoyada geshikt un hot genumen di hoiptlait iber di hunderten, fun di Karim un fun di loifers, un er hot ze gebracht tsu zich in hoiz fun Hashem, un er hot mit ze geschlossen a bris, un hot ze bashvoren in hoiz fun Hashem, un ze gevizen dem melech's zun.</p>	<p>2KI 11:4 And the seventh year Yehoyada sent and got the commanders of hundreds, with the Kereti and bodyguard [of HaMelech] and brought them to him into the Beis HASHEM , and made a Brit with them, and put them under oath in the Beis HASHEM , and showed them the Ben HaMelech.</p>
<p>2KI 11:5 און ער האָט זיי באַפֿוילן, אַזוי צו זאָגן: דאָס איז די זאַך וואָס איר זאָלט טאָן: אַ דריטל פֿון אייך, די וואָס קומען אַרײַן שבת און היטן די היטונג פֿון דעם מלכס הויז – edit</p>	<p>2KI 11:5 un er hot ze bafailen, azoi tsu zogen: dos iz di zach vos ir zolt ton: a dritel fun ich, di vos kumen arain shbt un hiten di hitung fun dem melech's hoiz –</p>	<p>2KI 11:5 And he commanded them, saying, This is the thing that ye shall do; a third part of you that come on duty on Shabbos shall even be Shomrei Mishmeret Bais HaMelech (<i>Guards on duty at the Royal Palace</i>) ;</p>
<p>2KI 11:6 נאָך אַ דריטל איז געווען</p>	<p>2KI 11:6 noch a dritel iz geven baim toier Sur, un a dritel baim</p>	<p>2KI 11:6 And a third part shall be at the Sha'ar Sur; and a third part</p>

<p>ביים טויער סור, און אַ דריטל ביים טויער הינטער די לויפערס – זאַלט היטן די היטונג פֿון פּאַלאַץ פֿאַר אַן אַפּצאַם. edit</p>	<p>toier hinter di loifers – zolt hiten di hitung fun palats far an optsam.</p>	<p>at the Sha'ar behind the ones guarding: so shall ye keep shomer the mishmeret HaBais for defense.</p>
<p>2Ki 11:7 און צוויי טיילן פֿון אייך, אַלע וואָס גייען אַרויס שבת, זאָלן היטן די היטונג פֿון ה'ס הויז אַרום דעם מלך. edit</p>	<p>2Ki 11:7 un tsvei teilen fun ich, ale vos geyen arois shbt, zolen hiten di hitung fun Hashem's hoiz arum dem melech.</p>	<p>2Ki 11:7 And two companies of all you that go off duty on Shabbos, even they shall keep shomer the mishmeret Beis HASHEM for HaMelech.</p>
<p>2Ki 11:8 און איר זאַלט אַרומרינגלען דעם מלך רונד אַרום, איטלעכער מיט זיינע וואַפֿן אין זיין האַנט. און ווער עס קומט אַריין אין די רייען, זאָל געטייט ווערן. און זייט מיט דעם מלך ביי זיין אַרויסגיין און ביי זיין אַריינגיין. edit</p>	<p>2Ki 11:8 un ir zolt arumringlen dem melech rund arum, itlecher mit zaine vafen in zain hant. un ver es kumt arain in di reyen, zol geteit veren. un zeit mit dem melech bai zain aroisgein un bai zain arangein.</p>	<p>2Ki 11:8 And ye shall surround HaMelech round about, every ish with his weapons in his yad; and he that cometh within the sederot (ranks), let him be slain; and be ye with HaMelech when he goeth out and when he cometh in.</p>
<p>2Ki 11:9 האָבן די הויפטלייט פֿון די הונדערטן געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס יהוידע דער פֿהן האַט באַפֿוילן, און זיי האָבן גענומען איטלעכער זיינע מענטשן, די וואָס קומען אַריין שבת, מיט די וואָס גייען אַרויס שבת, און זיי זיינען געקומען צו יהוידע דעם פֿהן.</p>	<p>2Ki 11:9 hoben di hoiptlait fun di hunderten geton azoi vi alts vos Yehoyada der koyen hot bafuilen, un zeı hoben genumen itlecher zaine mentshen, di vos kumen arain shbt, mit di vos geyen arois shbt, un zeı zainen gekumen tsu Yehoyada dem koyen.</p>	<p>2Ki 11:9 And the commanders of hundreds did according to all things that Yehoyada HaKohen commanded; and they took every ish his anashim that were on duty on Shabbos, with them that should go off duty on Shabbos, and came to Yehoyada HaKohen.</p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p>און דער כהן האָט 2KI 11:10 געגעבן די הויפטלייט פֿון די הונדערטן די שפיזן און די שילדן וואָס פֿון מלך דָּוִד, וואָס אין הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2KI 11:10 un der koyen hot gegeben di hoiptlait fun di hunderten di shpizen un di shilden vos fun melech Dovid, vos in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2KI 11:10 And to the commanders of hundreds did the Kohen give the spears and shields of Dovid HaMelech, that were in the Beis HASHEM .</p>
<p>און די לויפֿערס האָבן זיך 2KI 11:11 געשטעלט איטלעכער מיט זיינע וואָפֿן אין זיין האַנט, פֿון דער רעכטער זייט פֿון הויז ביז דער לינקער זייט פֿון הויז, ביים מזבח, און ביים הויז, לעבן מלך רונד אַרום. edit</p>	<p>2KI 11:11 un di loifers hoben zich geshtelt itlecher mit zaine vafen in zain hant, fun der rechter zeit fun hoiz biz der linker zeit fun hoiz, baim mizbeyeche, un baim hoiz, leben melech rund arum.</p>	<p>2KI 11:11 And the ones guarding stood, every ish with his weapons in his yad, round about HaMelech, from the right side of the Beis to the left side of the Beis, near the Mizbe'ach and the Beis.</p>
<p>און ער האָט 2KI 11:12 אַרויסגעפֿירט דעם מלכס זון, און האָט אָנגעטאָן אויף אים די קרוין און די צייגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה}; און זיי האָבן אים געמאַכט פֿאַר אַ מלך, און האָבן אים געזאַלֶבט; און זיי האָבן געקלאַפֿט די הענט, און געזאַגט: לעבן זאָל דער מלך! edit</p>	<p>2KI 11:12 un er hot aroisgefirt dem melech's zun, un hot ongeton oif im di kroin un di tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh}; un ze hoben im gemacht far a melech, un hoben im gezalbt; un ze hoben geklapt di hent, un gezogt: leben zol der melech!</p>	<p>2KI 11:12 And he brought forth the Ben HaMelech, and put the nezer (crown) upon him, and gave him the Edut; and they proclaimed him Melech, and anointed him; and they clapped their hands, and said, Yechi HaMelech!</p>
<p>און עתֿליה האָט 2KI 11:13 געהערט דעם קול פֿון די לויפֿערס און דעם פֿאַלק, און</p>	<p>2KI 11:13 un Atalyah hot gehert dem kol fun di loifers un dem folk, un zi iz gekumen tsu dem folk in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2KI 11:13 And when Atalyah heard the noise of the ones guarding HaAm, she came to HaAm in the Beis HASHEM .</p>

<p>זי איז געקומען צו דעם פֿאַלק אין הויז פֿון ה'. edit</p>		
<p>2KI 11:14 און זי האָט געזען, ערשט דער מלך שטייט אויף דער בימה, אַזוי ווי דער שטייגער, און די האַרן און די טרומייטערערס לעבן מלך, און דאָס גאַנצע פֿאַלק פֿון לאַנד פֿרייט זיך, און בלאָזט אין טרומייטן; האָט עַתְלִיָּה צעריסן אירע קליידער, און האָט אַרויסגערופֿן: אַ בונט! אַ בונט! edit</p>	<p>2KI 11:14 un zi hot gezen, ersht der melech shteit oif der bime, azoi vi der shteiger, un di haren un di trumeiterers leben melech, un dos gantse folk fun land freit zich, un blozt in trumeiten; hot Atalyah tserisen ire kleider, un hot aroisgerufen: a bunt! a bunt!</p>	<p>2KI 11:14 And when she looked, hinei, HaMelech stood at HaAmmud (<i>the Pillar</i>) according to mishpat, and the sarim and the khatzotzerot (<i>trumpets</i>) beside HaMelech, and kol Am HaAretz were samei'ach (<i>rejoicing</i>) and blowing khatzotzerot; and Atalyah tore her robes, and cried, Keshher, keshher! (<i>conspiracy, treason!</i>)</p>
<p>2KI 11:15 האָט יהוידע דער פֿהן באַפֿוילן די הויפטלייט פֿון די הונדערטן, די אויפֿזעער פֿון חיל, און ער האָט צו זיי געזאָגט: פֿירט זי אַרויס ביז אינעווייניק פֿון די רייען; און דעם וואָס גייט איר נאָך, טייט מיטן שווערד. וואָרום דער פֿהן האָט געזאָגט: זי זאָל נישט געטייט ווערן אין הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2KI 11:15 hot Yehoyada der koyen bafuilen di hoiptlait fun di hunderten, di oifzeer fun cheil, un er hot tsu zei gezogt: firt zi arois biz ineveinik fun di reyen; un dem vos geit ir noch, teit miten shverd. vorem der koyen hot gezogt: zi zol nisht geteit veren in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2KI 11:15 But Yehoyada HaKohen ordered the commanders of hundreds, the officers of the force, and said unto them, Bring her between the sedorot (<i>ranks</i>) ; and him that followeth her kill with the cherev. For the Kohen had said, Let her not be slain in the Beis HASHEM .</p>
<p>2KI 11:16 האָבן זיי געמאַכט פֿאַר איר אַרט, און זי איז אַריינגעגאַנגען דורך דעם</p>	<p>2KI 11:16 hoben zei gemacht far ir ort, un zi iz araingegangen durch dem ferdaingang in melech's hoiz, un iz dorten</p>	<p>2KI 11:16 And they laid hands on her; and she was come to the derech of the entrance HaSusim [by] the Bais HaMelech, and</p>

<p>פֿערדאיינגאַנג אין מלכס הויז, און איז דאָרטן געטייט געוואָרן. edit</p>	<p>geteit gevoren.</p>	<p>there was she slain.</p>
<p>און יהוידע האָט 2KI 11:17 געשלאָסן אַ בְּרִית צווישן ה' און צווישן דעם מלך און דעם פֿאָלק, צו זיין דאָס פֿאָלק פֿון ה'; אויך צווישן דעם מלך און צווישן דעם פֿאָלק. edit</p>	<p>2KI 11:17 un Yehoyada hot geschlosen a bris tsvishen Hashem un tsvishen dem melech un dem folk, tsu zain dos folk fun Hashem; oich tsvishen dem melech un tsvishen dem folk.</p>	<p>2KI 11:17 And Yehoyada made a Brit between HASHEM and HaMelech and HaAm, that they should be the Am HASHEM ; and between HaMelech and HaAm.</p>
<p>און דאָס גאַנצע פֿאָלק 2KI 11:18 פֿון לאַנד איז אַרײַנגעגאַנגען אין הויז פֿון בעל, און זיי האָבן עס אײַנגעוואָרפֿן; זײַנע מזבחות און זײַנע בילדער האָבן זיי גוט צעבראַכן, און מתן דעם פֿהן פֿון בעל האָבן זיי געהרגעט פֿאַר די מזבחות. און דער פֿהן האָט געמאַכט אויפֿזעער איבער דעם הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2KI 11:18 un dos gantse folk fun land iz araingegangen in hoiz fun Baal, un zeı hoben es ingevorfen; zaine mizbeyches un zaine bilder hoben zeı gut tsebrachen, un Mattan dem koyen fun Baal hoben zeı geharget far di mizbeyches. un der koyen hot gemacht oifzeer iber dem hoiz fun Hashem.</p>	<p>2KI 11:18 And kol HaAm HaAretz went into the bais Ba'al, and tore it down; its mizbechot and its tzelem they thoroughly broke in pieces, and slaughtered Mattan kohen HaBaal in front of the mizbechot. And HaKohen assigned the Pekudot (Oversight) over the Beis HASHEM .</p>
<p>און ער האָט גענומען די 2KI 11:19 הויפטלייט פֿון די הונדערטן, און די פֿרים, און די לויפֿערס, און דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿון לאַנד, און זיי האָבן אַראָפֿגעבראַכט דעם מלך פֿון ה'ס הויז, און זיי זײַנען</p>	<p>2KI 11:19 un er hot genumen di hoiptlait fun di hunderten, un di Karim, un di loifers, un dos gantse folk fun land, un zeı hoben aropgebracht dem melech fun Hashem's hoiz, un zeı zainen araingegangen durch dem toier fun di loifers in</p>	<p>2KI 11:19 And he took the commanders of hundreds, and the Kereti and bodyguard [of HaMelech], and kol Am HaAretz; and they brought down HaMelech from the Beis HASHEM , and came by the derech Sha'ar HaRatzim to the</p>

<p>אַרײַנגעגאַנגען דורך דעם טויער פֿון די לויפֿערס אין מלכס הויז. און ער האָט זיך געזעצט אויפֿן טראָן פֿון די מלכים. edit</p>	<p>melech's hoiz. un er hot zich gezetst oifen tron fun di Molechim.</p>	<p>Bais HaMelech. And he sat on the kisse hamelachim.</p>
<p>2KI 11:20 און דאָס גאַנצע פֿאַלק פֿון לאַנד האָט זיך געפֿרייט, און די שטאָט איז געווען רויק. און עתֿליהון האָבן זיי געטייט מיטן שווערד אין מלכס הויז. edit</p>	<p>2KI 11:20 un dos gantse folk fun land hot zich gefreit, un di shtot iz geven roiik. un eataliohun hoben zei geteit miten shverd in melech's hoiz.</p>	<p>2KI 11:20 And kol Am HaAretz rejoiced, and the Ir was sheket; and they slaughtered Atalyah with the cherev in the Bais HaMelech.</p>
<p>2KI 12:1 זיבן יאָר איז יהואש אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך. edit</p>	<p>2KI 12:1 ziben yor iz Yehoash alt geven, az er iz gevoren melech.</p>	<p>2KI 12:1 Shivah shanim was the age of Yehoash when he began to reign.</p>
<p>2KI 12:2 אין זיבעטן יאָר פֿון יהואש איז יהואש געוואָרן מלך, און פֿערציק יאָר האָט ער געקניגט אין ירושלים, און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען צבֿיה פֿון באַר-שֶׁבַע. edit</p>	<p>2KI 12:2 in zibeten yor fun Yehuen iz Yehoash gevoren melech, un fertsik yor hot er gekinigt in Yerusholayim, un der nomen fun zain muter iz geven Tzivyah fun Beer-Sheva.</p>	<p>2KI 12:2 In the seventh year of Yehu, Yehoash (Yoash) began to reign; and arba'im shanah he reigned in Yerushalayim. And shem immo was Tzivyah of Be'er-Sheva.</p>
<p>2KI 12:3 און יהואש האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה' אַלע זײַנע טעג, אַזוי ווי יהוידע דער כהן האָט אים געלערנט. edit</p>	<p>2KI 12:3 un Yehoash hot geton vos iz rechtfartik in di oigen fun Hashem ale zaine teg, azoi vi Yehoyada der koyen hot im gelernt.</p>	<p>2KI 12:3 And Yehoash did that which was yashar in the sight of HASHEM all his days wherein Yehoyada HaKohen instructed him.</p>
<p>2KI 12:4 נאָר די בָּמוֹת זײַנען נישט</p>	<p>2KI 12:4 nor di Bamot zainen nisht opgeton gevoren; dos folk hot</p>	<p>2KI 12:4 But the high places were not removed; HaAm still</p>

<p>אָפּגעטאַן געוואָרן; דאָס פֿאַלק האַט נאָך אַלץ געשלאַכט און גערייכערט אויף די בָּמוֹת. edit</p>	<p>noch alts geschlacht un gereichert oif di Bamot.</p>	<p>sacrificed and burned ketoret at the high places.</p>
<p>2KI 12:5 און יהואש האָט געזאָגט צו די כהנים: אַל דאָס געהייליקטע זילבער וואָס ווערט געבראַכט אין ה'ס הויז אין גאַנגבאַרן געלט, דאָס געלט פֿון נפֿשות לויט איטלעכנס אָפּשאַצונג, אַל דאָס געלט וואָס עמיצן קומט אַרויף אויפֿן האַרצן צו ברענגען אין הויז פֿון ה', edit</p>	<p>2KI 12:5 un Yehoash hot gezogt tsu di koyanim: al dos geheilikte zilber vos vert gebracht in Hashem's hoiz in gangbaren gelt, dos gelt fun nefoshes loit itlechns opshatsung, al dos gelt vos emitsen kumt aroifblikendik oifen hartsen tsu brengen in hoiz fun Hashem,</p>	<p>2KI 12:5 And Yehoash said to the Kohanim, All the kesef of the kadashim (<i>money offered as holy donations</i>) that is brought into the Bais HASHEM , even the kesef of every one numbered in the census, the kesef nafshot of each one's valuation, and all the kesef that cometh from lev ish to bring into the Bais HASHEM ,</p>
<p>2KI 12:6 זאָלן די כהנים נעמען פֿאַר זיך, איטלעכער פֿון זיין געבער; און זיי זאָלן פֿאַרריכטן די צעבראַכענע ערטער פֿון הויז, וווּ נאָר אַ צעבראַכענער אָרט וועט זיך דאָרטן געפֿינען. edit</p>	<p>2KI 12:6 zolen di koyanim nemen far zich, itlecher fun zain geber; un zeï zolen farrichten di tsebroschene erter fun hoiz, vu nor a tsebroschener ort vet zich dorten gefinen.</p>	<p>2KI 12:6 Let the Kohanim receive to them, every Kohen from his donors; and let the Kohanim repair the breaches of the Bais, wheresoever any damage shall be found.</p>
<p>2KI 12:7 אָבער עס איז געווען אין דריי און צוואַנציקסטן יאָר פֿון מלך יהואש, האָבן די כהנים נאָך נישט געהאַט פֿאַרריכט די צעבראַכענע ערטער פֿון הויז. edit</p>	<p>2KI 12:7 ober es iz geven in drai un tsvantsiksten yor fun melech Yehoash, hoben di koyanim noch nisht gehat farricht di tsebroschene erter fun hoiz.</p>	<p>2KI 12:7 But it was so, that in the three and twentieth year of Melech Yehoash, the Kohanim had not repaired the breaches of the Bais.</p>

<p>הָאֵט דער מלך יהואש 2KI 12:8 גערופן יהוידע דעם כהן, און די [אַנדערע] כהנים, און ער הָאֵט צו זיי געזאָגט: פֿאַר וואָס פֿאַרריכט איר נישט די צעבראַכענע ערטער פֿון הויז? און אַצונד, זאָלט איר מער נישט נעמען קיין געלט פֿון אייַערע געבער, נייַערט אויף די צעבראַכענע ערטער פֿון הויז זאָלט איר עס אָפּגעבן. edit</p>	<p>2KI 12:8 hot der melech Yehoash gerufen Yehoyada dem koyen, un di [andere] koyanim, un er hot tsu zei gezogt: far vos farricht ir nisht di tsebrochene erter fun hoiz? un atsund, zolt ir mer nisht nemen kein gelt fun eyere geber, naiert oif di tsebrochene erter fun hoiz zolt ir es opgeben.</p>	<p>2KI 12:8 Then Melech Yehoash summoned Yehoyada HaKohen, and the other Kohanim, and said unto them, Why repair ye not the breaches of the Bais? Now therefore receive no more kesef (<i>silver, money</i>) of your donors, but hand it over for the breaches of the Bais.</p>
<p>הָאָבן די כהנים 2KI 12:9 אייַנגעוויליקט, נישט צו נעמען דאָס געלט פֿון דעם פֿאַלק, און נישט צו פֿאַרריכטן די צעבראַכענע ערטער פֿון הויז. edit</p>	<p>2KI 12:9 hoben di koyanim ingevilikt, nisht tsu nemen dos gelt fun dem folk, un nisht tsu farrichten di tsebrochene erter fun hoiz.</p>	<p>2KI 12:9 And the Kohanim consented to receive no more kesef of HaAm; also not to repair the breaches of the Bais.</p>
<p>2KI 12:10 און יהוידע דער כהן הָאֵט גענומען אַ קאַסטן, און הָאֵט אויסגעשניטן אַ לאַך אין זיין טירל, און הָאֵט אים אַוועקגעשטעלט לעבן מזבח, אויף דער רעכטער זייט ווי מע קומט אַריין אין הויז פֿון ה'; און אַהין פֿלעגן די כהנים וואָס היטן די שוועל, אַרייַנטאָן דאָס גאַנצע געלט וואָס איז</p>	<p>2KI 12:10 un Yehoyada der koyen hot genumen a kasten, un hot oisgeshniten a loch in zain tirl, un hot im avekgeshtelt leben mizbeyeche, oif der rechter zeit vi me kumt arain in hoiz fun Hashem; un ahin flegen di koyanim vos hiten di shvel, arainton dos gantse gelt vos iz gebracht gevoren in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2KI 12:10 But Yehoyada HaKohen took aron echad (<i>a pishkeh</i>), and bored a hole in the lid of it, and placed it beside the Mizbe'ach, on the right side as one cometh into the Bais HASHEM; and the Kohanim that were Shomrei HaSaf (<i>Guards of the Threshold</i>) put therein kol hakesef that was brought into the Bais HASHEM.</p>

<p>געבראַכט געוואָרן אין הויז פֿון ה'. edit</p>		
<p>און עס איז געווען, ווי זיי 2Ki 12:11 האַבן געזען אַז אין קאַסטן איז דאָ פֿיל געלט, אַזוי איז אַרויפֿגעקומען דער שרײַבער פֿון מלך, און דער כּהן-גָדול, און זיי האָבן איינגעבונדן און איבערגעציילט דאָס געלט וואָס האָט זיך געפֿונען אין הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2Ki 12:11 un es iz geven, vi zei hoben gezen az in kasten iz do fil gelt, azoi iz aroifgekumen der shraiber fun melech, un der koyen-godul, un zei hoben ingebunden un ibergetseilt dos gelt vos hot zich gefunen in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2Ki 12:11 And it was so, when they saw that there was much kesef in the aron, that the Sofer HaMelech and the Kohen HaGadol came up, and they put up in bags, and counted the kesef that was found in the Bais HASHEM .</p>
<p>און זיי פֿלעגן איבערגעבן 2Ki 12:12 דאָס אויסגעציילטע געלט אין די הענט פֿון די ווערקמײַנסטערס וואָס זײַנען געווען געשטעלט איבער דעם הויז פֿון ה'; און זיי האָבן עס אויסגעצאָלט צו די האַלצמײַנסטערס און צו די בוימײַנסטערס וואָס האָבן געאַרבעט אין הויז פֿון ה', edit</p>	<p>2Ki 12:12 un zei flegen ibergeben dos oisgetseilte gelt in di hent fun di verkmainsters vos zainen geven geshtelt iber dem hoiz fun Hashem; un zei hoben es oisgetsolt tsu di holtsmainsters un tsu di boimainsters vos hoben gearbet in hoiz fun Hashem,</p>	<p>2Ki 12:12 And they gave the kesef that was weighed out into the hands of the osei hamelachah <i>(workmen)</i> who were hamepekadim <i>(the overseers, supervisors)</i> of the Bais HASHEM ; and they made the outlay to the woodworkers and the bonim <i>(builders)</i> that wrought upon the Bais HASHEM ,</p>
<p>און צו די מויערער, און 2Ki 12:13 צו די שטיינהעקער, און אויף צו קויפֿן האַלץ און געהאַקטע שטיינער, צו פֿאַרריכטן די צעבראַכענע ערטער פֿון ה'ס הויז, און אויף אַלץ וואָס איז</p>	<p>2Ki 12:13 un tsu di moierer, un tsu di shteinheker, un oif tsu koifen holts un gehakte shtainer, tsu farrichten di tsebrochene erter fun Hashem's hoiz, un oif alts vos iz avekgegangen oifen hoiz, tsum farrichten.</p>	<p>2Ki 12:13 And to masons, and stonecutters, and to buy timber and quarried stone to repair the breaches of the Bais HASHEM , and for all the outlay for the Bais HASHEM to repair it.</p>

<p>אָוועקגעגאַנגען אויפֿן הויז, צום פֿאַרריכטן. edit</p>		
<p>אָבער קיין זילבערנע 2KI 12:14 בעקנס, שנייצמעסערס, שפרענגבעקנס, טרומייטן, קיין שום גילדערנע כלי און זילבערנע כלי, פֿלעגט נישט געמאַכט ווערן פֿאַר דעם הויז פֿון ה' פֿון דעם געלט וואָס איז געבראַכט געוואָרן אין הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2KI 12:14 ober kein zilberne bekns, shneitsmesers, shprengbekns, trumeiten, kein shum gilderne keile un zilberne keile, flegt nisht gemacht veren far dem hoiz fun Hashem fun dem gelt vos iz gebracht gevoren in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2KI 12:14 However, for the Bais HASHEM no silver bowls, lamp snuffers, khatzotzerot (trumpets) , vessels of gold or silver, none of these were acquired from the money that was brought into the Bais HASHEM .</p>
<p>נייערט צו די 2KI 12:15 ווערקמיינסטערס פֿלעגט מען עס געבן, און זיי פֿלעגן דערמיט פֿאַרריכטן דאָס הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2KI 12:15 naiert tsu di verkmainsters flegt men es geben, un zeı flegen dermit farrichten dos hoiz fun Hashem.</p>	<p>2KI 12:15 But they gave that money to the oseı hamelachah (workmen) , and repaired therewith the Bais HASHEM .</p>
<p>און מע פֿלעגט זיך נישט 2KI 12:16 רעכענען מיט די מענטשן וואָס מע פֿלעגט געבן דאָס געלט אויף זייער האַנט, אויף צו געבן צו די בעל-מלאַכהס, נייערט אויף נאמנות האָבן זיי געאַרבעט. edit</p>	<p>2KI 12:16 un me flegt zich nisht rechenen mit di mentshen vos me flegt geben dos gelt oif zeyer hant, oif tsu geben tsu di Baal-mlochhs, naiert oif nmnut hoben zeı gearbet.</p>	<p>2KI 12:16 Moreover they audited not the anashim, into whose yad they delivered the kesef to be bestowed on the oseı hamelachah (workmen) ; for they dealt be'emunah (faithfully, honestly) .</p>
<p>דאָס געלט פֿון 2KI 12:17 שולדאַפֿפֿער {אַשם} און דאָס געלט פֿון זינדאַפֿפֿער {קָרָבָן}</p>	<p>2KI 12:17 dos gelt fun shuldopfer un dos gelt fun zindopfer flegt nisht gebracht veren in hoiz fun Hashem; dos flegt gehen tsu</p>	<p>2KI 12:17 The kesef asham (money from the guilt offerings) and the kesef chatta'ot (money from the sin offerings) was not</p>

<p>חֲטָאתָ { פִּלְעָגַט נִישְׁט געבראַכט ווערן אין הויז פֿון ה'; דאָס פֿלעגט געהערן צו די כהנים. edit</p>	<p>di koyanim.</p>	<p>brought into the Bais HASHEM ; it belonged to the Kohanim.</p>
<p>2Ki 12:18 דענצמאל איז אַרויפֿגעגאַנגען חֲזַאֵל דער מלך פֿון אַרם, און האָט געהאַלטן מלחמה אויף גַת, און האָט זי באַצווונגען. און חֲזַאֵל האָט געקערט זײַן פנים אַרויפֿצוגיין אויף ירושלים. edit</p>	<p>2Ki 12:18 dentsmol iz aroifgegangen Chazael der melech fun Aram, un hot gehalten milchome oif Gat, un hot zi batsvungen. un Chazael hot gekert zain ponem aroiftsugein oif Yerusholayim.</p>	<p>2Ki 12:18 Then Chazael Melech Aram (Syria) went up, and fought against Gat, and captured it; and Chazael set his face to go up against Yerushalayim.</p>
<p>2Ki 12:19 האָט יהואש דער מלך פֿון יהודה גענומען אַלע הייליקע זאַכן וואָס יהושפֿט, און יהורם, און אַחזיהו, זײַנע עלטערן, די מלכים פֿון יהודה, האַבן געהייליקט, און זײַנע אייגענע געהייליקטע זאַכן, און דאָס גאַנצע גאָלד וואָס האָט זיך געפֿונען אין די שאַצקאַמערן פֿון ה'ס הויז און פֿון מלכס הויז, און ער האָט עס אַוועקגעשיקט צו חֲזַאֵל דעם מלך פֿון אַרם. און ער האַט אָפּגעצויגן פֿון ירושלים. edit</p>	<p>2Ki 12:19 hot Yehoash der melech fun Yehudah genumen ale heilike zachen vos Yehoshaphat, un Yehoram, un Achazyahu, zaine elteren, di Molechim fun Yehudah, hoben geheilikt, un zaine eigene geheilikte zachen, un dos gantse gold vos hot zich gefunen in di shatskameren fun Hashem's hoiz un fun melech's hoiz, un er hot es avekgeschikt tsu Chazael dem melech fun Aram. un er hot opgetsoigen fun Yerusholayim.</p>	<p>2Ki 12:19 And Yehoash Melech Yehudah took all the kadashim that Yehoshaphat, and Yehoram, and Achazyahu, his avot, Melachim of Yehudah, had dedicated, and his own kadashim, and all the zahav that was found in the otzarot of the Bais HASHEM , and in the Bais HaMelech, and sent them to Chazael Melech Aram; and he withdrew from Yerushalayim.</p>
<p>2Ki 12:20 און די איבעריקע זאַכן</p>	<p>2Ki 12:20 un di iberike zachen</p>	<p>2Ki 12:20 And the rest of the acts of</p>

<p>וועגן יואָשן, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה. edit</p>	<p>vegen Yoashen, un alts vos er hot geton, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yehudah.</p>	<p>Yoash, and all that he did, are they not written in the Sefer of the Divrei HaYamim L'Malchei Yehudah?</p>
<p>2KI 12:21 און זײַנע קנעכט זײַנען אויפֿגעשטאַנען און האָבן געבונטעוועט אַ בונט, און האָבן דערשלאָגן יואָשן אין בֵּית-מְלוּא וואָס נידערט אַראָפֿ צו סלאָ. edit</p>	<p>2KI 12:21 un zaine knecht zainen oifgeshtanen un hoben gebuntevet a bunt, un hoben dershlogen Yoashen in beit-milu vos nidert arop tsu Silla.</p>	<p>2KI 12:21 And his avadim arose, and made a kesher (conspiracy), and assassinated Yoash in the Bais Millo, on the way down to Silla.</p>
<p>2KI 12:22 יוזכר דער זון פֿון שְׁמַעְתָּן, און יִזְבֵּד דער זון פֿון שומרון, זײַנע קנעכט, האָבן אים געשלאָגן, און ער איז געשטאַרבן. און מע האָט אים באַגראָבן לעבן זײַנע עלטערן אין דָּוִד־שטאָט. און זײַן זון אַמְצִיָּה איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2KI 12:22 yozchr der zun fun Shimaten, un Yozavad der zun fun shumren, zaine knecht, hoben im geshlogen, un er iz geshtorben. un me hot im bagroben leben zaine elteren in Dovid's-shtot. un zain zun Amatzyah iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2KI 12:22 For Yozachar ben Shim'at, and Yehozavad ben Shomer, his avadim, struck him down that he died; and they buried him with his avot in Ir Dovid; and Amatzyah bno reigned in his place.</p>
<p>2KI 13:1 אין דרײַ און צוואַנציקסטן יאָר פֿון יואָש דעם זון פֿון אַחַזְיָהוּ, דעם מלך פֿון יהודה, איז יהואַחז דער זון פֿון יהואן געוואָרן מלך איבער ישׂראל אין שומרון, [און האָט געקײניגט] זיבעצן יאָר. edit</p>	<p>2KI 13:1 in drai un tsvantsiksten yor fun Yoash dem zun fun Achazyhuen, dem melech fun Yehudah, iz Yehoachaz der zun fun Yehuen gevoren melech iber Yisroel in Shomron, [un hot gekinig] zibetsen yor.</p>	<p>2KI 13:1 In the three and twentieth shanah (year) of Yoash Ben Achazyahu Melech Yehudah, Yehoachaz Ben Yehu began to reign as melech over Yisroel in Shomron, and reigned seventeen shanah.</p>

<p>2KI 13:2 און ער האָט געטאַן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', און איז געגאַנגען נאָך די זינד פֿון ירְבֵּעַם דעם זון פֿון נבִּטָן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישְׂרָאֵל; ער האָט זיך נישט אָפּגעקערט דערפֿון. edit</p>	<p>2KI 13:2 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, un iz gegangen noch di zind fun Yarovam dem zun fun Nevaten, vos er hot gemacht zindiken Yisroel; er hot zich nisht opgekert derfun.</p>	<p>2KI 13:2 And he did that which was rah before the eyes of HASHEM , and followed after the chattot of Yarov'am Ben Nevat, which he caused Yisroel to sin; he departed not therefrom.</p>
<p>2KI 13:3 און דער צאָרן {אַף} פֿון ה' האָט געגרימט אויף ישְׂרָאֵל, און ער האָט זיי געגעבן אין דער האַנט פֿון חֲזַאֵל דעם מלֶךְ פֿון אַרָם, און אין דער האַנט פֿון בֶּן-הַדָּד דעם זון פֿון חֲזַאֵל, אַלע טעג. edit</p>	<p>2KI 13:3 un der tsoren fun Hashem hot gegrimt oif Yisroel, un er hot zei gegeben in der hant fun Chazael dem melech fun Aram, un in der hant fun Ben-Hadad dem zun fun Chazaelen, ale teg.</p>	<p>2KI 13:3 And the af HASHEM (<i>anger of HASHEM</i>) was kindled against Yisroel, and He delivered them into the yad Chazael Melech Aram (<i>Syria</i>) , and into the yad Ben-Hadad Ben Chazael, all their yamim.</p>
<p>2KI 13:4 האָט יהוֹאָחַז געבעטן צו ה', און ה' האָט צוגעהערט צו אים, וואָרום ער האָט געזען די דריקונג פֿון ישְׂרָאֵל, אַז דער מלֶךְ פֿון אַרָם האָט זיי געדריקט – edit</p>	<p>2KI 13:4 hot Yehoachaz gebeten tsu Hashem, un Hashem hot tsugehert tsu im, vorem er hot gezen di drikung fun Yisroel, az der melech fun Aram hot zei gedrikt –</p>	<p>2KI 13:4 And Yehoachaz besought HASHEM , and HASHEM paid heed unto him; for He saw the lakhatz (<i>oppression</i>) of Yisroel, because Melech Aram (<i>Syria</i>) oppressed them —</p>
<p>2KI 13:5 און ה' האָט געגעבן ישְׂרָאֵל אַ העלפֿער, און זיי זיינען אַרויס פֿון אונטער דער האַנט פֿון אַרָם; און די קינדער פֿון ישְׂרָאֵל זיינען געזעסן אין זייערע געצעלטן אַזוי ווי נעכטן-אייערנעכטן. edit</p>	<p>2KI 13:5 un Hashem hot gegeben Yisroel a helfer, un zei zainen arois fun unter der hant fun Aram; un di kinder fun Yisroel zainen gezesen in zeyere getselten azoi vi nechten-eyernechten.</p>	<p>2KI 13:5 And HASHEM gave Yisroel a moshia (<i>savior</i>) , so that they went out from under the yad Aram; and the Bnei Yisroel dwelt in their ohalim, as formerly.</p>

<p>אָבער זיי האָבן זיך נישט 2KI 13:6 אָפּגעקערט פֿון די זינד פֿון דעם הויז פֿון יִרְבֵּעַמֶּען, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן יִשְׂרָאֵל; זיי זיינען געגאַנגען דערין; און אויך די אַשֶׁרָה איז געבליבן שטיין אין שומרון. – edit</p>	<p>2KI 13:6 ober zei hoben sich nisht opgekert fun di zind fun dem hoiz fun Yarovamen, vos er hot gemacht zindiken Yisroel; ze zainen gegangen derin; un oich di Asherah iz gebliben shtein in Shomron. –</p>	<p>2KI 13:6 Nevertheless they departed not from the chattot of the Bais Yarov'am, who made Yisroel sin, but walked therein; and also there remained standing the Asherah in Shomron —</p>
<p>וואָרום ער האָט נישט 2KI 13:7 איבערגעלאָזן יהואָחז קיין מאַנשאַפֿט, נאָר בלויז פֿופֿציק רייטער, און צען רייטוועגן, און צען טויזנט פֿוסגייער. ווייל דער מלך פֿון אַרם האָט זיי אומגעבראַכט, און זיי געמאַכט אַזוי ווי שטויב צום טרעטן. edit</p>	<p>2KI 13:7 vorem er hot nisht ibergelozen Yehoachazen kein manshaft, nor bloiz fuftsik raiter, un Tzoan raitvegen, un Tzoan toizent fugeyer. vail der melech fun Aram hot ze umgebracht, un ze gemacht azoi vi shtoib tsum treten.</p>	<p>2KI 13:7 For he did leave of the army to Yehoachaz but 50 parashim, and 10 merkavot, and 10,000 foot soldiers; for Melech Aram had destroyed them, and had made them like the aphar for trampling.</p>
<p>און די איבעריקע זאַכן 2KI 13:8 וועגן יהואָחז, און אַלץ וואָס ער האָט געטאַן, און זיין גבֿוֹרַה־שַׂאֲפֵט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2KI 13:8 un di iberike zachen vegen Yehoachazen, un alts vos er hot geton, un zain gvurhshaft, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenishen fun di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>2KI 13:8 Now the rest of the acts of Yehoachaz, and all that he did, and his gevurah, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yisroel?</p>
<p>און יהואָחז האָט זיך 2KI 13:9 געלייגט מיט זיינע עלטערן, און מע האָט אים באַגראָבן אין שומרון. און זיין זון יואָש</p>	<p>2KI 13:9 un Yehoachaz hot zich geleigt mit zaine elteren, un me hot im bagroben in Shomron. un zain zun Yoash iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2KI 13:9 And Yehoachaz slept with his avot; and they buried him in Shomron; and Yoash bno reigned as Melech in his place.</p>

<p>איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>		
<p>2KI 13:10 אין זיבן און דרייסיקסטן יאָר פֿון יואָש דעם מלך פֿון יהודה איז יהואש דער זון פֿון יהואָחזן געוואָרן מלך איבער ישׂראל אין שׁומרון, [און האָט געקיניגט] זעכצן יאָר. edit</p>	<p>2KI 13:10 in ziben un draisiksten yor fun Yoash dem melech fun Yehudah iz Yehoash der zun fun Yehoachazen gevoren melech iber Yisroel in Shomron, [un hot gekinigt] zechtsen yor.</p>	<p>2KI 13:10 In the 37th shanah of Yoash Melech Yehudah began Yehoash Ben Yehoachaz to reign as Melech over Yisroel in Shomron, and reigned as Melech 16 shanah.</p>
<p>2KI 13:11 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה'; ער האָט זיך נישט אָפּגעקערט פֿון אַלע זינד פֿון יר־בָּעם דעם זון פֿון נבֿטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראל; ער איז געגאַנגען דערין. edit</p>	<p>2KI 13:11 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem; er hot zich nisht opgekert fun ale zind fun Yarovam dem zun fun Nevaten, vos er hot gemacht zindiken Yisroel; er iz gegangen derin.</p>	<p>2KI 13:11 And he did that which was rah before the eyes of HASHEM ; he departed not from all the chattot Yarov'am Ben Nevat, who caused Yisroel to commit sin; but he walked therein.</p>
<p>2KI 13:12 און די איבעריקע זאַכן וועגן יואָשן, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, און זיין גבֿורהשאַפֿט, ווי ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט אַמְצִיָּה דעם מלך פֿון יהודה, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צייטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישׂראל. edit</p>	<p>2KI 13:12 un di iberike zachen vegen Yoashen, un alts vos er hot geton, un zain gvurhshaft, vi er hot milchome gehalten mit Amatzyah dem melech fun Yehudah, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>2KI 13:12 And the rest of the acts of Yoash, and all that he did, and his gevurah wherewith he warred against Amatzyah (Amaziah) Melech Yehudah, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yisroel?</p>
<p>2KI 13:13 און יואָש האָט זיך</p>	<p>2KI 13:13 un Yoash hot zich gelegigt mit zaine elteren; un Yarovam</p>	<p>2KI 13:13 And Yoash slept with his avot; and Yarov'am sat upon his</p>

<p>געלייגט מיט זיינע עלטערן; און יִרְבֵּעַם הָאֵט זיך געזעצט אויף זיין טראָן. און יוֹאָשׁ איז באַגראָבן געוואָרן אין שומרון לעבן די מלכים פֿון ישׂראֵל. edit</p>	<p>hot zich gezetst oif zain tron. un Yoash iz bagroben gevoren in Shomron leben di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>kisse: and Yoash was buried in Shomron with the Malkhei Yisroel.</p>
<p>2Ki 13:14 און אֵלִישַׁע איז קראַנק געוואָרן אויף דער קראַנקשאַפֿט וואָס ער האָט געזאַלט פֿון איר שטאַרבן; און יוֹאָשׁ דער מלך פֿון ישׂראֵל האָט אַראָפּגענידערט צו אים, און ער האָט געוויינט אויף זיין פנים, און האָט געזאָגט: פֿאַטער מיינער, פֿאַטער מיינער, רייטוועגן און רייטער פֿון ישׂראֵל! edit</p>	<p>2Ki 13:14 un Elishah iz krank gevoren oif der krankshaft vos er hot gezolt fun ir shtarben; un Yoash der melech fun Yisroel hot aropgenidert tsu im, un er hot geveint oif zain ponem, un hot gezogt: foter meiner, foter meiner, raitvegen un raiter fun Yisroel!</p>	<p>2Ki 13:14 Now Elishah was fallen ill of his illness whereof he would die. And Yoash Melech Yisroel came down unto him, and wept over his face, and said, O Avi, Avi, the merkavah of Yisroel, and the parashim thereof.</p>
<p>2Ki 13:15 האָט אֵלִישַׁע צו אים געזאָגט: ברענג אַ בויגן און פֿיילן. האָט ער אים געבראַכט אַ בויגן און פֿיילן. edit</p>	<p>2Ki 13:15 hot Elishah tsu im gezogt: brenng a boigen un failen. hot er im gebracht a boigen un failen.</p>	<p>2Ki 13:15 And Elishah said unto him, Take keshet and khitzim. And he took unto him keshet and khitzim.</p>
<p>2Ki 13:16 האָט ער געזאָגט צו דעם מלך פֿון ישׂראֵל: לייג אַרויף דיין האַנט אויפֿן בויגן. האָט ער אַרויפֿגעלייגט זיין האַנט, און אֵלִישַׁע האָט אַרויפֿגעטאַן זיינע הענט אויף די הענט פֿון מלך. edit</p>	<p>2Ki 13:16 hot er gezogt tsu dem melech fun Yisroel: leig aroifblikendik dain hant oifen boigen. hot er aroifgeleigt zain hant, un Elishah hot aroifgeton zaine hent oif di hent fun melech.</p>	<p>2Ki 13:16 And he said to Melech Yisroel, Place thine yad upon the keshet. And he put his yad upon it; and Elishah put his hands upon the hands of HaMelech.</p>

<p>און ער האָט געזאָגט: 2KI 13:17 עפֿן דעם פֿענצטער צו מזרח; האָט ער געעפֿנט. האָט אַלישע געזאָגט: שׂים; און ער האָט געשאָסן. האָט ער געזאָגט: אַ פֿייל פֿון ישׁועה פֿון ה', און אַ פֿייל פֿון ישׁועה אַקעגן אַרם; און וועסט שלאָגן אַרם אין אַפֿק ביז צו פֿאַרלענדן. edit</p>	<p>2KI 13:17 un er hot gezogt: efen dem fentster tsu mizrech; hot er geefent. hot Elishah gezogt: shis; un er hot geshosen. hot er gezogt: a fail fun yeshue fun Hashem, un a fail fun yeshue akegen Aram; un vest shlogen Aram in Aphek biz tsu farlenden.</p>	<p>2KI 13:17 And he said, Open the east chalon. And he opened it. Then Elishah said, Shoot. And he shot. And he said, The khetz (arrow) of the teshuah (salvation) unto HASHEM , and the khetz of teshuah against Aram; for thou shalt strike down Aram at Aphek, unto complete destruction.</p>
<p>און ער האָט געזאָגט: 2KI 13:18 נעם די פֿיילן; און ער האָט זיי גענומען. האָט ער געזאָגט צו דעם מלך פֿון ישׂראל: שלאָג אַן דער ערד; און ער האָט געשלאָגן דריי מאָל און האָט זיך אָפּגעשטעלט. edit</p>	<p>2KI 13:18 un er hot gezogt: nem di failen; un er hot zei genumen. hot er gezogt tsu dem melech fun Yisroel: shlog on der erd; un er hot geshlogen drai mol un hot zich opgeshtelt.</p>	<p>2KI 13:18 And he said, Take the khitzim (arrows) . And he took them. And he said unto Melech Yisroel, Strike the ground. And he struck shalosh pe'amim (three times) and stopped.</p>
<p>האָט געזעענט אויף אים 2KI 13:19 דער מאַן פֿון ג-ט, און האָט געזאָגט: געזאָלט שלאָגן פֿינף אַדער זעקס מאָל; דענצמאָל וואָלסטו געשלאָגן אַרם ביז צום פֿאַרלענדן; אָבער אַצונד וועסטו נאָר דריי מאָל שלאָגן אַרם. edit</p>	<p>2KI 13:19 hot getsernt oif im der man fun G-t, un hot gezogt: gezolt shlogen finf oder zeks mol; dentsmol volstu geshlogen Aram biz tsum farlenden; ober atsund vestu nor drai mol shlogen Aram.</p>	<p>2KI 13:19 And the Ish HaElohim was in wrath with him, and said, Thou shouldest have struck chamesh or shesh pe'amim; then hadst thou struck down Aram till thou hadst completely destroyed it; whereas now thou shalt defeat Aram but 3 pe'amim.</p>
<p>און אַלישע איז 2KI 13:20 געשטאַרבן, און מע האָט אים</p>	<p>2KI 13:20 un Elishah iz geshtorben, un me hot im bagroben. un</p>	<p>2KI 13:20 And Elishah died, and they buried him. And the</p>

<p>בַּאֲגָרָאבִן. און באַנדעס פֿון מוֹאָב פֿלעגן קומען אין לאַנד ביים אַנקום פֿון יאָר. edit</p>	<p>bandes fun Moav flegen kumen in land baim onkum fun yor.</p>	<p>raiding parties of Moav would invade the land at the beginning of the shanah.</p>
<p>2Ki 13:21 און עס איז געווען, מע בַּאֲגָרָאבִט אַזוי אַ מענטשן, ערשט זיי דערזען אַ באַנדע. האַבן זיי אַרײַנגעוואַרפֿן דעם מאַן אין אַלישעס קבר. און דער מאַן האָט זיך געקײקלט ביז ער האָט זיך אַנגערירט אָן אַלישעס ביינער, און איז לעבעדיק געוואָרן, און האָט זיך געשטעלט אויף זײנע פֿיס. edit</p>	<p>2Ki 13:21 un es iz geven, me bagrobt azoi a mentshen, ersht zei derzeen a bande. hoben ze araingevorfen dem man in Elishahs keyver. un der man hot zich geaiklt biz er hot zich ongerirt on Elishahs beiner, un iz lebedik gevoren, un hot zich geshtelt oif zaine fis.</p>	<p>2Ki 13:21 And it came to pass, as they were burying an ish, that, hinei, they spotted a raiding party; and they cast the ish into the kever of Elishah; and when the ish was let down, and touched the atzmot of Elishah, he revived, and stood up alive on his raglayim.</p>
<p>2Ki 13:22 און חַזַּאֵל דער מלך פֿון אַרַם האָט געדריקט ישְׂרָאֵל אַלע טעג פֿון יהוֹאָחָז. edit</p>	<p>2Ki 13:22 un Chazael der melech fun Aram hot gedrikt Yisroel ale teg fun Yehoachazen.</p>	<p>2Ki 13:22 But Chazael Melech Aram oppressed Yisroel all days of Yehoachaz.</p>
<p>2Ki 13:23 אָבער ה' האָט זיי געלײטזעליקט און זיך דערבאַרימט אויף זיי, און האַט זיך צוגעקערט צו זיי פֿון וועגן זײַן פֿרײַת מיט אַבְרָהָם, יַצְחָק, און יַעֲקֹב, און ער האָט זיי נישט געוואָלט אומברענגען, און האָט זיי נישט אַוועקגעוואַרפֿן פֿון זײַן פֿנים ביז אַצונד. edit</p>	<p>2Ki 13:23 ober Hashem hot ze gelaitzelikt un zich derbarimt oif ze, un hot zich tsugekert tsu zei fun vegen zain bris mit Avraham, Yitzchak, un Yaakov, un er hot ze nisht gevolt umbrenge, un hot ze nisht avekgevorfen fun zain ponem biz atsund.</p>	<p>2Ki 13:23 And HASHEM was gracious unto them, and had rachamim on them, and showed regard unto them, because of His brit (covenant) with Avraham, Yitzchak, and Ya'akov, and would not destroy them, neither cast He them from His presence up to now.</p>

<p>און חֲזָאֵל דער מלך פֿון 2Ki 13:24 אָרם איז געשטאָרבן. און זײַן זון בֶּן-הַדָּד איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2Ki 13:24 un Chazael der melech fun Aram iz geshtorben. un zain zun Ben-Hadad iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2Ki 13:24 So Chazael Melech Aram died; and Ben-Hadad bno reigned as melech in his place.</p>
<p>און יהואש דער זון פֿון 2Ki 13:25 יהואָחזן האָט צוריקגעקערט פֿון דער האַנט פֿון בֶּן-הַדָּד דעם זון פֿון חֲזָאֵלן די שטעט וואָס ער האָט געהאַט צוגענומען פֿון דער האַנט פֿון זײַן פֿאַטער יהואָחזן אין מלחמה. דרײַ מאל האָט אים יזאָש געשלאָגן, און האָט צוריקגעקערט די שטעט פֿון ישראל. edit</p>	<p>2Ki 13:25 un Yehoash der zun fun Yehoachazen hot tsurikgekert fun der hant fun Ben-Hadad dem zun fun Chazaelen di shtet vos er hot gehat tsugenumen fun der hant fun zain foter Yehoachazen in milchome. drai mol hot im Yoash geshlogen, un hot tsurikgekert di shtet fun Yisroel.</p>	<p>2Ki 13:25 And Yehoash Ben Yehoachaz returned and recaptured out of the yad of Ben-Hadad Ben Chazael the towns, which he had taken out of the yad of Yehoachaz aviv by milchamah (<i>war</i>) . Shalosh times did Yoash defeat him, and recovered the towns of Yisroel.</p>
<p>אין צווייטן יאָר פֿון יזאָש 2Ki 14:1 דעם זון פֿון יזאָחזן, דעם מלך פֿון ישראל, איז אַמְצִיָּהוּ דער זון פֿון יזאָש דעם מלך פֿון יהודה געוואָרן מלך. edit</p>	<p>2Ki 14:1 in tsveiten yor fun Yoash dem zun fun Yehoachazen, dem melech fun Yisroel, iz Amatzyahu der zun fun Yoash dem melech fun Yehudah gevoren melech.</p>	<p>2Ki 14:1 In the second year of Yoash Ben Yehoachaz Melech Yisroel reigned Amatzyahu Ben Yoash Melech Yehudah.</p>
<p>פֿינף און צוואַנציק יאָר 2Ki 14:2 איז ער אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און נײַן און צוואַנציק יאָר האָט ער געקײניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען יהוידָן פֿון ירושלים. edit</p>	<p>2Ki 14:2 finf un tsvantsik yor iz er alt geven, az er iz gevoren melech, un nain un tsvantsik yor hot er gekiniget in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven yhoiodon fun Yerusholayim.</p>	<p>2Ki 14:2 He was twenty and five years old when he began to reign as melech, and reigned twenty and nine shanah in Yerushalayim. And shem immo was Yeho'addin from Yerushalayim.</p>

<p>2KI 14:3 און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה', אָבער נישט אַזוי ווי זיין פֿאַטער דָּוִד; ער האָט געטאָן ווי אַלץ וואָס זיין פֿאַטער יואָש האָט געטאָן. edit</p>	<p>2KI 14:3 un er hot geton vos iz rechtfartik in di oigen fun Hashem, ober nisht azoi vi zain foter Dovid; er hot geton vi alts vos zain foter Yoash hot geton.</p>	<p>2KI 14:3 And he did that which was yashar in the eyes of HASHEM , yet not like Dovid aviv; he did according to all things as Yoash aviv did.</p>
<p>2KI 14:4 נאָר די בָּמוֹת זיינען נישט אָפּגעטאָן געוואָרן; דאָס פֿאַלֶק האָט נאָך אַלץ געשלאַכט און גערייכערט אויף די בָּמוֹת. edit</p>	<p>2KI 14:4 nor di Bamot zainen nisht opgeton gevoren; dos folk hot noch alts geshlacht un gereichert oif di Bamot.</p>	<p>2KI 14:4 Howbeit the high places were not taken away; as yet HaAm did offer zevakhim and burn ketoret on the high places.</p>
<p>2KI 14:5 און עס איז געווען, ווי די מלוכה איז געווען באַפֿעסטיקט אין זיין האַנט, אַזוי האָט ער דערשלאָגן זיינע קנעכט וואָס האָבן דערשלאָגן זיין פֿאַטער דעם מלך. edit</p>	<p>2KI 14:5 un es iz geven, vi di meluche iz geven bafestikt in zain hant, azoi hot er dershlogen zaine knecht vos hoben dershlogen zain foter dem melech.</p>	<p>2KI 14:5 And it came to pass, as soon as the mamlakhah was chazakah in his yad, that he executed his avadim which had slain HaMelech aviv.</p>
<p>2KI 14:6 אָבער די קינדער פֿון די דערשלעגער האָט ער נישט געטייט, אַזוי ווי עס שטייט געשריבן אין בוך פֿון תּוֹרַת-מֹשֶׁה, וואָס ה' האָט באַפֿוילן, אַזוי צו זאָגן: פֿאַטערס זאָלן נישט געטייט ווערן פֿאַר קינדער, און קינדער זאָלן נישט געטייט ווערן פֿאַר פֿאַטערס; נייַערט יעטוועדער פֿאַר זיין זינד זאָל געטייט</p>	<p>2KI 14:6 ober di kinder fun di dershleger hot er nisht geteit, azoi vi es shteit geshriben in buch fun tort-Moshe, vos Hashem hot bafoilen, azoi tsu zogen: foters zolen nisht geteit veren far kinder, un kinder zolen nisht geteit veren far foters; naiert yetveder far zain zind zol geteit veren.</p>	<p>2KI 14:6 But the banim of the makkim (<i>assassins, murderers</i>) he slaughtered not; according unto that which is written in the Sefer Torat Moshe, wherein HASHEM commanded, saying, The avot shall not be put to death for the banim, nor the banim be put to death for the avot; but every ish shall be put to death for his own chet (<i>sin</i>) .</p>

<p>edit .ווערן.</p>		
<p>ער האָט געשלאָגן פֿון אָדום אין טאַל פֿון זאַלץ צען טויזנט, און איינגענומען סֵלַע אין מלחמה, און גערופֿן איר נאָמען יִקְתָּאֵל [ווי זי הייסט] edit ביז אויף היינטיקן טאָג.</p>	<p>2Ki 14:7 er hot geshlogen fun Edom in tal fun zalts Tzoan toizent, un ingenumen Sela in milchome, un gerufen ir nomen Yokteel [vi zi heist] biz oif haintiken tog.</p>	<p>2Ki 14:7 He struck down Edom in the Gey HaMelach 10,000, and took Sela in milchamah (battle) , and called the shem of it Yokte'el unto this day.</p>
<p>דענצמאָל האָט אַמְצִיָּה געשיקט שלוחים צו יהואש דעם זון פֿון יהואָחז דעם זון פֿון יהואן, דעם מלך פֿון ישׂראֵל, אַזוי צו זאָגן: קום לאָמיר זיך אָנקוקן אין פנים. edit</p>	<p>2Ki 14:8 dentsmol hot Amatzyah geschikt shluchim tsu Yehoash dem zun fun Yehoachaz dem zun fun Yehuen, dem melech fun Yisroel, azoi tsu zogen: kum lomir zich onkuken in ponem.</p>	<p>2Ki 14:8 Then Amatzyah sent malachim to Yehoash Ben Yehoachaz Ben Yehu Melech Yisroel, saying, Come, let us face off [in war].</p>
<p>הָאָט יהואש דער מלך פֿון ישׂראֵל געשיקט צו אַמְצִיָּהוּ דעם מלך פֿון יהודה, אַזוי צו זאָגן: דער דאָרן וואָס אין לבָנון האָט געשיקט צו דעם צעדערבוים וואָס אין לבָנון, אַזוי צו זאָגן: גיב דיין טאָכטער צו מיין זון פֿאַר אַ ווייב. איז פֿאַרבייגעגאַנגען אַ ווילדע חיה וואָס אין לבָנון, און הָאָט צעטרעטן דעם דאָרן. edit</p>	<p>2Ki 14:9 hot Yehoash der melech fun Yisroel geschikt tsu Amatzyahu dem melech fun Yehudah, azoi tsu zogen: der Doren vos in Levanon hot geschikt tsu dem tsederboim vos in Levanon, azoi tsu zogen: gib dain tochter tsu main zun far a vaib. iz farbaigegangen a vilde chaye vos in Levanon, un hot tsetreten dem Doren.</p>	<p>2Ki 14:9 And Yehoash Melech Yisroel sent to Amatzyah Melech Yehudah, saying, The thistle that was in Levanon sent to the erez (cedar) that was in Levanon, saying, Give thy bat to beni as isha; and there passed by a wild beast that was in Levanon, and trampled down the thistle.</p>
<p>שלאָגן האָסטו געשלאָגן אָדום, און דיין האַרץ האָט</p>	<p>2Ki 14:10 shlogen hostu geshlogen Edom, un dain harts hot dich</p>	<p>2Ki 14:10 Thou hast indeed struck down Edom, and thine lev hath</p>

<p>דיך דערהויבן; האַלט דיין כְּבֹד, און זיך אין דער היים. און נאָך וואָס זאָלסטו זיך רייצן מיט ביז, און פֿאַלן דו און יהודה מיט דיר? edit</p>	<p>derhoiben; halt dain koved, un zits in der heim. un noch vos zolstu zich reitsen mit beiz, un falen du un Yehudah mit dir?</p>	<p>lifted thee up; let thy honor save face, and tarry at home; for why shouldest thou ask for ra'ah, that thou shouldest fall, even thou, and Yehudah with thee?</p>
<p>2Ki 14:11 אָבער אַמְצִיָּהוּ הָאָט נישט צוגעהערט. און יהואש דער מלך פֿון יִשְׂרָאֵל איז אַרויסגעגאַנגען. און זיי האָבן זיך אָנגעקוקט אין פנים, ער און אַמְצִיָּהוּ דער מלך פֿון יהודה, אין בֵּית-שָׁמֶשׁ וואָס געהערט צו יהודה. edit</p>	<p>2Ki 14:11 ober Amatzyahu hot nisht tsugehert. un Yehoash der melech fun Yisroel iz araisgegangen. un zei hoben zich ongekukt in ponem, er un Amatzyahu der melech fun Yehudah, in Beit-Shemesh vos gehert tsu Yehudah.</p>	<p>2Ki 14:11 But Amatzyah would not listen. Therefore Yehoash Melech Yisroel went up; and he and Amatzyah Melech Yehudah faced off at Beit-Shemesh, which belongeth to Yehudah.</p>
<p>2Ki 14:12 און יהודה איז געשלאָגן געוואָרן פֿאַר יִשְׂרָאֵל. און זיי זיינען אַנטלאָפֿן אַיטלעכער צו זיינע געצעלטן. edit</p>	<p>2Ki 14:12 un Yehudah iz geshlogen gevoren far Yisroel. un zei zainen antlofen itlecher tsu zaine getselten.</p>	<p>2Ki 14:12 And Yehudah went down in defeat before Yisroel; and they fled every ish to his ohel.</p>
<p>2Ki 14:13 און אַמְצִיָּהוּ דעם מלך פֿון יהודה, דעם זון פֿון יהואש דעם זון פֿון אַחֲזִיָּהוּ, הָאָט יהואש דער מלך פֿון יִשְׂרָאֵל געכאַפּט אין בֵּית-שָׁמֶשׁ. און ער איז געקומען קיין ירושלים, און הָאָט דורכגעבראַכן די מויער פֿון ירושלים פֿון דעם טויער פֿון אַפְרַיִם ביז דעם ווינקלטויער, פֿיר הונדערט</p>	<p>2Ki 14:13 un Amatzyahu dem melech fun Yehudah, dem zun fun Yehoash dem zun fun Achazyahuen, hot Yehoash der melech fun Yisroel gechapt in Beit-Shemesh. un er iz gekumen kein Yerusholayim, un hot durchgebrochen di moier fun Yerusholayim fun dem toier fun Ephrayim biz dem vinkltoier, fir hundert ilen.</p>	<p>2Ki 14:13 And Yehoash Melech Yisroel took captive Amatzyah Melech Yehudah Ben Yehoash Ben Achazyahu at Beit- Shemesh, came to Yerushalayim, broke down the chomat Yerushalayim from the Sha'ar Ephrayim unto the Sha'ar HaPinnah — 400 cubits.</p>

<p align="center">edit . איילן.</p>		
<p>און ער האָט צוגענומען 2Ki 14:14 דאָס גאַנצע גאָלד און זילבער, און אַלע כלים, וואָס האָבן זיך געפֿונען אין הויז ה' און אין די שאַצקאַמערן פֿון מלכּס הויז, און משכּון-קינדער, און האָט זיך אומגעקערט קיין שומרון. edit</p>	<p>2Ki 14:14 un er hot tsugenumen dos gantse gold un zilber, un ale keilim, vos hoben zich gefunen in hoiz fun Hashem un in di shatskameren fun melech's hoiz, un mshkun-kinder, un hot zich umgekert kein Shomron.</p>	<p>2Ki 14:14 And he took all the zahav and kesef, and all the kelim (<i>vessels</i>) that were found in the Beis HASHEM , and in the otzarot of the Bais HaMelech, and Bnei HaTa'aruvot (<i>Sons of the Hostages</i>) , and returned to Shomron.</p>
<p>און די איבעריקע זאַכן 2Ki 14:15 פֿון יהואשען וואָס ער האָט געטאָן, און זיין גבורהשאַפֿט, און ווי ער האָט מלחמה געהאַלטן מיט אַמְצִיָּהוּ דעם מלך פֿון יהודה, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צייטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישׂראֵל. edit</p>	<p>2Ki 14:15 un di iberike zachen fun yhushen vos er hot geton, un zain gvurhshaft, un vi er hot milchome gehalten mit Amatzyahu dem melech fun Yehudah, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>2Ki 14:15 Now the rest of the acts of Yehoash which he did, and his gevurah, and how he warred against Amatzyah Melech Yehudah, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yisroel?</p>
<p>און יהואש האָט זיך 2Ki 14:16 געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן אין שומרון לעבן די מלכים פֿון ישׂראֵל. און זיין זון ירָבָעָם איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>2Ki 14:16 un Yehoash hot zich geleigt mit zaine elteren, un er iz bagroben gevoren in Shomron leben di Molechim fun Yisroel. un zain zun Yarovam iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2Ki 14:16 And Yehoash slept with his avot, and was buried in Shomron with the Malkhei Yisroel; and Yarov'am bno reigned in his place.</p>
<p>און אַמְצִיָּהוּ דער זון פֿון 2Ki 14:17 יואשן, דער מלך פֿון יהודה,</p>	<p>2Ki 14:17 un Amatzyahu der zun fun Yoashen, der melech fun</p>	<p>2Ki 14:17 Amatzyah Ben Yoash Melech Yehudah lived after the</p>

<p>הָאָט געלעבט נאָך דעם טויט פֿון יהואש דעם זון פֿון יהואָחזן, דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל, פֿופֿצן יאָר. edit</p>	<p>Yehudah, hot gelebt noch dem toit fun Yehoash dem zun fun Yehoachazen, dem melech fun Yisroel, fuftsens yor.</p>	<p>mot Yehoash Ben Yehoachaz Melech Yisroel 15 shanah.</p>
<p>2Ki 14:18 און די איבעריקע זאכן וועגן אַמְצִיָּהוּן, זיי זיינען שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה. edit</p>	<p>2Ki 14:18 un di iberike zachen vegen Amatzyahuen, ze zainen shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yehudah.</p>	<p>2Ki 14:18 And the rest of the acts of Amatzyah, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yehudah?</p>
<p>2Ki 14:19 און מע האָט געבונטעוועט אויף אים אַ בונט אין ירושלים, און ער איז אַנטלאָפֿן קיין לָכִישׁ; אָבער מע האָט נאָכגעשיקט נאָך אים קיין לָכִישׁ, און מע האָט אים דאַרטן געטייט. edit</p>	<p>2Ki 14:19 un me hot gebuntevet oif im a bunt in Yerusholayim, un er iz antlofen kein Lakhish; ober me hot nochgeshikt noch im kein Lakhish, un me hot im dorten geteit.</p>	<p>2Ki 14:19 Now they plotted keshar against him in Yerushalayim; he fled to Lakhish; but they sent after him to Lakhish, and assassinated him there.</p>
<p>2Ki 14:20 און מע האָט אים געבראַכט אויף פֿערד. און ער איז באַגראָבן געוואָרן אין ירושלים לעבן זיינע עלטערן אין דָּוִד־שטאָט. edit</p>	<p>2Ki 14:20 un me hot im gebracht oif ferd. un er iz bagroben gevoren in Yerusholayim leben zaine elteren in Dovids-shtot.</p>	<p>2Ki 14:20 And they brought him back on susim; and he was buried at Yerushalayim with his avot in Ir Dovid.</p>
<p>2Ki 14:21 און דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿון יהודה האָט גענומען עזריהן, וואָס איז געווען זעכצן יאָר אַלט, און זיי האָבן אים געמאַכט פֿאַר מלך אויפֿן אָרט</p>	<p>2Ki 14:21 un dos gantse folk fun Yehudah hot genumen Azaryahen, vos iz geven zachtsen yor alt, un ze hoben im gemacht far melech oifen ort fun zain foter Amatzyahuen.</p>	<p>2Ki 14:21 And kol Am Yehudah took Azaryah, who was 16 years old, and made him Melech in the place of aviv Amatzyah.</p>

<p>edit פֿון זײַן פֿאַטער אַמְצִיָהוֹן.</p>		
<p>עַר הָאָט אַרומגעבױט 2KI 14:22 אֵילַת און הָאָט זי צוריקגעקערט צו יהודה. נאָך דעם ווי דער מלך הָאָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן. edit</p>	<p>2KI 14:22 er hot arumgeboit Eilat un hot zi tsurikgekert tsu Yehudah. noch dem vi der melech hot zich geleigt mit zaine elteren.</p>	<p>2KI 14:22 He rebuilt Eilat, restored it to Yehudah; after that HaMelech slept with his avot.</p>
<p>אין פֿופֿצנטן יאָר פֿון 2KI 14:23 אַמְצִיָהוֹ דעם זון פֿון יוֹאָשׁ, דעם מלך פֿון יהודה, איז יִרְבֵּעַם דער זון פֿון יוֹאָשׁ דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל געוואָרן מלך אין שׁוֹמְרוֹן, [און הָאָט געקיניגט] איין און פֿערציק יאָר. edit</p>	<p>2KI 14:23 in fuftsnten yor fun Amatzyahu dem zun fun Yoashen, dem melech fun Yehudah, iz Yarovam der zun fun Yoash dem melech fun Yisroel gevoren melech in Shomron, [un hot gekinigt] ein un fertsik yor.</p>	<p>2KI 14:23 In the 15th year of Amatzyah Ben Yoash Melech Yehudah, Yarov'am Ben Yoash Melech Yisroel began to reign as Melech in Shomron, and reigned 41 shanah.</p>
<p>און עַר הָאָט געטאַן וואָס 2KI 14:24 איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה'; עַר הָאָט זיך נישט אַפֿגעקערט פֿון אַלע זינד פֿון יִרְבֵּעַם דעם זון פֿון נֶבַטָן, וואָס עַר הָאָט געמאַכט זינדיקן יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2KI 14:24 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem; er hot zich nisht opgekert fun ale zind fun Yarovam dem zun fun Nevaten, vos er hot gemacht zindiken Yisroel.</p>	<p>2KI 14:24 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM ; he departed not from all the chattot Yarov'am Ben Nevat, who caused Yisroel to commit sin.</p>
<p>עַר הָאָט 2KI 14:25 צוריקגעשטעלט דעם געמאַרק פֿון יִשְׂרָאֵל, פֿון וווּ מע קומט קײַן חֲמַת בײַז דעם ים פֿון פֿלוּיָן, אַזױ ווי דאָס וואָרט פֿון</p>	<p>2KI 14:25 er hot tsurikgeshtelt dem gemark fun Yisroel, fun vu me kumt kein Chammat biz dem yam fun ploin, azoi vi dos vort fun Hashem Elochei Yisroel, vos er hot geredt durch zain knecht Yonah dem zun fun Amittaien,</p>	<p>2KI 14:25 He restored the boundary of Yisroel from the entrance of Chamat unto the yam of the Aravah, according to the Devar HASHEM Elohei Yisroel, which He spoke by the yad of His Eved HaNavi Yonah Ben</p>

<p>ה' אלוקי ישראל, וואָס ער האָט גערעדט דורך זיין קנעכט יזנה דעם זון פֿון אַמֶתִין, דעם נביא, וואָס פֿון גַת-חֶפֶר. edit</p>	<p>dem novi, vos fun Gat-Chepher.</p>	<p>Amittai, who was of Gat HaChefer.</p>
<p>וואָרום ה' האָט געזען די פֿיין פֿון ישראל, אַז זי איז זייער ביטער, און קיין מוטערמענטש איז נישטאָ, און נישטאָ ווער זאָל העלפֿן ישראל. edit</p>	<p>2Ki 14:26 vorem Hashem hot gezen di fain fun Yisroel, az zi iz zeyer biter, un kein mutermentsh iz nishto, un nishto ver zol helfen Yisroel.</p>	<p>2Ki 14:26 For HASHEM saw the oni Yisroel, that it was mar me'od (very bitter) for there was neither atzur (slave) nor azuv (free) , no ozer (helper) at all for Yisroel.</p>
<p>און ה' האָט נישט געוואָלט אויסמעקן דעם נאָמען פֿון ישראל פֿון אונטערן הימל, און ער האָט זיי געהאַלפֿן דורך דער האַנט פֿון ירבעם דעם זון פֿון יואָשן. edit</p>	<p>2Ki 14:27 un Hashem hot nisht gevolt oismeken dem nomen fun Yisroel fun unteren himel, un er hot zei geholfen durch der hant fun Yarovam dem zun fun Yoashen.</p>	<p>2Ki 14:27 And HASHEM had not said that He would blot out the shem of Yisroel from under Shomayim; but He saved them by the yad Yarov'am Ben Yoash.</p>
<p>און די איבעריקע זאַכן וועגן ירבעמען, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, און זיין גבֿורהשאַפֿט, ווי ער האָט מלחמה געהאַלטן, און ווי ער האָט צוריקגעקערט דמשק אום חֶמֶת צו יהודה און ישראל, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צייטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישראל. edit</p>	<p>2Ki 14:28 un di iberike zachen vegen Yarovamen, un alts vos er hot geton, un zain gvurhshaft, vi er hot milchome gehalten, un vi er hot tsurikgekert Damascus um Chammat tsu Yehudah un Yisroel, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenshen fun di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>2Ki 14:28 Now the rest of the acts of Yarov'am, and all that he did, and his gevurah, how he warred, and how he won back Damascus and Chamat from Yehudah for Yisroel, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yisroel?</p>

<p>און ירבעם האָט זיך 2KI 14:29 געלייגט מיט זיינע עלטערן, מיט די מלכים פֿון ישׂראֵל. און זיין זון זכריה איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>2KI 14:29 un Yarovam hot zich geleigt mit zaine elteren, mit di Molechim fun Yisroel. un zain zun Zecharyah iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2KI 14:29 And Yarov'am slept with his avot, even with the malkhei Yisroel; and Zecharyah bno reigned as Melech in his place.</p>
<p>אין זיבן און צוואַנציקסטן 2KI 15:1 יאָר פֿון ירבעם דעם מלך פֿון ישׂראֵל, איז עזריה דער זון פֿון אַמצייה דעם מלך פֿון יהודה געוואָרן מלך. edit</p>	<p>2KI 15:1 in ziben un tsvantsiksten yor fun Yarovam dem melech fun Yisroel, iz Azaryah der zun fun Amatzyah dem melech fun Yehudah gevoren melech.</p>	<p>2KI 15:1 In the 27th shanah of Yarov'am Melech Yisroel began Azaryah Ben Amatzyah Melech Yehudah to reign as melech.</p>
<p>זעכצן יאָר איז ער אַלט 2KI 15:2 געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און צוויי און פֿופֿציק יאָר האָט ער געקניגט אין ירושלים, און דער נאָמען פֿון זיין מוטער איז געווען יכליהו פֿון ירושלים. edit</p>	<p>2KI 15:2 zechtsen yor iz er alt geven, az er iz gevoren melech, un tsvei un fuftsik yor hot er gekinigt in Yerusholayim, un der nomen fun zain muter iz geven Yekholyahu fun Yerusholayim.</p>	<p>2KI 15:2 16 years old was he when he began to reign as melech, and he reigned 52 shanah in Yerushalayim. And shem immo was Yekholyahu of Yerushalayim.</p>
<p>און ער האָט געטאָן וואָס 2KI 15:3 איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי אַלץ וואָס זיין פֿאַטער אַמצייהו האָט געטאָן. edit</p>	<p>2KI 15:3 un er hot geton vos iz rechtbartik in di oigen fun Hashem, azoi vi alts vos zain foter Amatzyah hot geton.</p>	<p>2KI 15:3 And he did that which was yashar in the eyes of HASHEM , according to all that Amatzyah aviv had done;</p>
<p>נאָר די בָּמוֹת זיינען נישט 2KI 15:4 אַפּגעטאָן געוואָרן; דאָס פֿאַלך האָט נאָך אַלץ געשלאַכט און גערייכערט אויף די בָּמוֹת. edit</p>	<p>2KI 15:4 nor di Bamot zainen nisht opgeton gevoren; dos folk hot noch alts geshlacht un gereichert oif di Bamot.</p>	<p>2KI 15:4 However the high places were not removed; the people offered zevakhim and burned ketoret still on the high places.</p>

<p>2KI 15:5 און ה' האָט געפּלאַגט דעם מלך, און ער איז געווען אַ מצורע ביז דעם טאָג פֿון זײַן טױט. און ער איז געזעסן אין דעם אָפּגעזונדערטן הויז. און יוֹתָם דעם מלכס זון איז געווען איבערן פּאַלאַץ; ער האָט געמשפּט דאָס פֿאַלק פֿון לאַנד. edit</p>	<p>2KI 15:5 un Hashem hot geplagt dem melech, un er iz geven a metsoire biz dem tog fun zain toit. un er iz gezesen in dem opgezunderten hoiz. un Yotam dem melech's zun iz geven iberen palats; er hot gemishpet dos folk fun land.</p>	<p>2KI 15:5 And HASHEM plagued HaMelech, so that he was metzorah unto his yom mot, and dwelt in a bais hachafeshit (<i>separate house, leper asylum house</i>) . And Yotam Ben HaMelech was over the Bais (<i>Palace</i>) , shofet (<i>governing</i>) the Am HaAretz.</p>
<p>2KI 15:6 און די איבעריקע זאַכן וועגן עזריהוּ, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה. edit</p>	<p>2KI 15:6 un di iberike zachen vegen Azaryahuen, un alts vos er hot geton, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yehudah.</p>	<p>2KI 15:6 And the rest of the acts of Azaryah, and all that he did, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yehudah?</p>
<p>2KI 15:7 און עזריהּ האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און מע האָט אים באַגראָבן לעבן זײַנע עלטערן אין דְּוִדס-שטאָט. און זײַן זון יוֹתָם איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2KI 15:7 un Azaryah hot zich geleigt mit zaine elteren, un me hot im bagroben leben zaine elteren in Dovid's-shtot. un zain zun Yotam iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2KI 15:7 So Azaryah slept with his avot; and they buried him with his avot in Ir Dovid; Yotam bno reigned in his place.</p>
<p>2KI 15:8 אין אַכט און דרײַסיקסטן יאָר פֿון עזריהּ דעם מלך פֿון יהודה, האָט זכריהּ דער זון פֿון ירְבֵּעִמֶען געקײניגט איבער ישׂראֵל אין שׁוֹמְרוֹן זעקס</p>	<p>2KI 15:8 in acht un draisiksten yor fun Azaryahu dem melech fun Yehudah, hot Zecharyahu der zun fun Yarovamen gekinigt iber Yisroel in Shomron zeks Chodeshim.</p>	<p>2KI 15:8 In the 38th year of Azaryah Melech Yehudah did Zecharyah Ben Yarov'am reign as melech over Yisroel in Shomron six months.</p>

<p>חדשים. edit</p>		
<p>2KI 15:9 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי זיינע עלטערן האָבן געטאָן; ער האָט זיך נישט אָפּגעקערט פֿון די זינד פֿון יר־בָּעם דעם זון פֿון נבֿטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראֵל. edit</p>	<p>2KI 15:9 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, azoi vi zaine elteren hoben geton; er hot zich nisht opgekert fun di zind fun Yarovam dem zun fun Nevaten, vos er hot gemacht zindiken Yisroel.</p>	<p>2KI 15:9 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM , just as his avot had done; he departed not from the chattot Yarov'am Ben Nevat, who caused Yisroel to commit sin.</p>
<p>2KI 15:10 און שלום דער זון פֿון יבֿשן האָט געמאַכט אַ בונט אויף אים, און האָט אים געשלאַגן אַנטקעגן פֿאַרן פֿאַלק, און אים געטייט, און איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>2KI 15:10 un Shallum der zun fun Yaveshen hot gemacht a bunt oif im, un hot im geshlogen antkegen faran folk, un im geteit, un iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2KI 15:10 And Shallum Ben Yavesh plotted a kesher against him, and attacked him in front of the people, and assassinated him, and reigned as melech in his place.</p>
<p>2KI 15:11 און די איבעריקע זאַכן וועגן זכֿריהן, זיי זיינען באַשריבן אין בוך פֿון די צייטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישׂראֵל. edit</p>	<p>2KI 15:11 un di iberike zachen vegen Zecharyahen, zei zainen bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>2KI 15:11 And the rest of the acts of Zecharyah, behold, they are written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yisroel.</p>
<p>2KI 15:12 דאָס איז געווען דאָס וואָרט פֿון ה' וואָס ער האָט גערעדט צו יהואָן, אַזוי צו זאָגן: קינדער ביזן פֿירטן דור וועלן דיר זיצן אויפֿן טראָן פֿון</p>	<p>2KI 15:12 dos iz geven dos vort fun Hashem vos er hot geredt tsu Yehuen, azoi tsu zogen: kinder bizen firten dor velen dir zitsen oifen tron fun Yisroel; un azoi iz geshen.</p>	<p>2KI 15:12 This was the Devar HASHEM which He spoke unto Yehu, saying, Thy banim shall sit on the kisse Yisroel unto the fourth generation. And so it came to pass.</p>

<p>יִשְׂרָאֵל; און אַזוי איז געשען. edit</p>		
<p>שְׁלום דער זון פֿון יָבֶשׁן 2Ki 15:13 איז געוואָרן מלך אין נֵיִן און דרייסיקסטן יאָר פֿון עוזִיָּה דעם מלך פֿון יהודה; און ער האַט געקניגט אַ חודש צײַט אין שומרון. edit</p>	<p>2Ki 15:13 Shallum der zun fun Yaveshen iz gevoren melech in nain un draisiksten yor fun euziioh dem melech fun Yehudah; un er hot gekinigt a choidesh tsait in Shomron.</p>	<p>2Ki 15:13 Shallum Ben Yavesh began to reign as melech in the nine and thirtieth year of Uziah Melech Yehudah; and he reigned for one month in Shomron.</p>
<p>איז אַרױפֿגעגאַנגען 2Ki 15:14 מִנְחֵם דער זון פֿון גָּדִין, פֿון תְּרַצָּה, און ער איז געקומען קײַן שׁוֹמְרוֹן, און האָט געשלאָגן שְׁלום דעם זון פֿון יָבֶשׁן אין שׁוֹמְרוֹן, און האָט אים געטײט, און איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2Ki 15:14 iz aroifgegangen Menachem der zun fun Gadien, fun Tirtzah, un er iz gekumen kein Shomron, un hot geshlogen Shallum dem zun fun Yaveshen in Shomron, un hot im geteit, un iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2Ki 15:14 For Menachem Ben Gadi went up from Tirtzah, and came to Shomron, and attacked Shallum Ben Yavesh in Shomron, and assassinated him, and reigned as melech in his place.</p>
<p>און די איבעריקע זאַכן 2Ki 15:15 וועגן שְׁלומען, און זײַן בונט וואָס ער האָט געבונטעוועט, דאָס איז באַשריבן אין בוך פֿון דײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2Ki 15:15 un di iberike zachen vegen Shallumen, un zain bunt vos er hot gebuntevet, dos iz bashriben in buch fun di tsaitgesheenishen fun di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>2Ki 15:15 And the rest of the acts of Shallum, and his kesher he plotted, behold, they are written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yisroel.</p>
<p>דענצמאָל האָט מִנְחֵם 2Ki 15:16 געשלאָגן תְּפֹסַח מיט אַלע וואָס אין איר, און אירע געמאַרקן פֿון תְּרַצָּה אָן. ווײַל מע האָט אים נישט געעפֿנט.</p>	<p>2Ki 15:16 dentsmol hot Menachem geschlogen Tiphshach mit ale vos in ir, un ire gemarken fun Tirtzah on. vail me hot im nisht geefent. hot er zi geschlogen; ale ire trogedike hot er</p>	<p>2Ki 15:16 Then from Tirtzah Menachem attacked Tiphshach, and all that were therein, and the surrounding area; because they opened not to him, therefore he sacked it; and all</p>

<p>הָאָט ער זי געשלאָגן; אַלע אירע טראָגעדיקע האָט ער אויפגעשפּאַלטן. edit</p>	<p>oifgeshpolten.</p>	<p>the women therein that were with child he ripped open.</p>
<p>אין ניין און דרייסיקסטן יאָר פֿון עזֶרְיָה דעם מלך פֿון יהודה איז מנחם דער זון פֿון גדין געוואָרן מלך איבער ישׂראֵל, [און האָט געקיניגט] צען יאָר אין שומרון. edit</p>	<p>2KI 15:17 in nain un draisiksten yor fun Azaryah dem melech fun Yehudah iz Menachem der zun fun Gadien gevoren melech iber Yisroel, [un hot gekinigt] Tzoan yor in Shomron.</p>	<p>2KI 15:17 In the nine and thirtieth year of Azaryah Melech Yehudah began Menachem Ben Gadi to reign as melech over Yisroel, and reigned ten shanim in Shomron.</p>
<p>און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה'; ער האָט אַלע זיינע טעג זיך נישט אָפּגעקערט פֿון די זינד פֿון ירבעם דעם זון פֿון נבֿטן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראֵל. edit</p>	<p>2KI 15:18 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem; er hot ale zaine teg zich nisht opgekert fun di zind fun Yarovam dem zun fun Nevaten, vos er hot gemacht zindiken Yisroel.</p>	<p>2KI 15:18 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM ; he departed not all his yamim from the chattot Yarov'am Ben Nevat, who caused Yisroel to commit sin.</p>
<p>אז געקומען פול דער מלך פֿון אשור אויפֿן לאַנד. און מנחם האָט געגעבן פולן טויזנט צענטנער זילבער, אַז זיין האַנט זאָל זיין מיט אים צו באַפֿעסטיקן די מלוכה אין זיין האַנט. edit</p>	<p>2KI 15:19 iz gekumen Pul der melech fun Ashur oifen land. un Menachem hot gegeben Pulen toizent tsentner zilber, az zain hant zol zain mit im tsu bafestiken di meluche in zain hant.</p>	<p>2KI 15:19 And Pul Melech Ashur (Assyria) came against HaAretz and Menachem gave Pul a thousand talents of kesef, that his yad might be with him, to make the Mamlakhah chazakah in his yad.</p>
<p>און מנחם האָט אויסגעוואָרפֿן דאָס געלט אויף ישׂראֵל, אויף אַלע</p>	<p>2KI 15:20 un Menachem hot oisgevorfen dos gelt oif Yisroel, oif ale voilfarmegleche, fuftsik shkolim zilber oif yetveder</p>	<p>2KI 15:20 And Menachem exacted the kesef from Yisroel, even of all the wealthy Gibborim, of each man fifty shekels of kesef,</p>

<p>וּוִילְפָּאֲרַמְעִלְעֵכֶּ, פֹּפְצִיק שְׁקָלִים זִלְבֵּעַר אוּיף יעֲטוּוֹעֲדֵעַר מֵאָן. כּדִי צו געבן דעם מלך פֿון אשור. און דער מלך פֿון אשור האָט זיך אומגעקערט, און האָט זיך נישט אָפּגעשטעלט דאָרטן אין לאַנד. edit</p>	<p>man. kedei tsu geben dem melech fun Ashur. un der melech fun Ashur hot zich umgekert, un hot zich nisht opgeshtelt dorten in land.</p>	<p>to give to Melech Ashur. So Melech Ashur withdrew and stayed not there in HaAretz.</p>
<p>און די איבעריקע זאַכן 2Ki 15:21 וועגן מְנַחֲמֵעַן, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישׂראֵל. edit</p>	<p>2Ki 15:21 un di iberike zachen vegen Menachemen, un alts vos er hot geton, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>2Ki 15:21 And the rest of the acts of Menachem, and all that he did, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yisroel?</p>
<p>און מְנַחֵם האָט זיך 2Ki 15:22 געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און זײַן זון פֿקחִיָּה איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2Ki 15:22 un Menachem hot zich geleigt mit zaine elteren, un zain zun Pekachyah iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2Ki 15:22 And Menachem slept with his avot; and Pekachyah bno reigned as melech in his place.</p>
<p>אין פֿופֿציקסטן יאָר פֿון 2Ki 15:23 עֲזַרְיָה דעם מלך פֿון יהודה איז פֿקחִיָּה דער זון פֿון מְנַחֲמֵעַן געוואָרן מלך איבער ישׂראֵל אין שומרון, [און האָט געקיניגט] צוויי יאָר. edit</p>	<p>2Ki 15:23 in fuftsiksten yor fun Azaryah dem melech fun Yehudah iz Pekachyah der zun fun Menachemen gevoren melech iber Yisroel in Shomron, [un hot gekinigt] tsvei yor.</p>	<p>2Ki 15:23 In the fiftieth year of Azaryah Melech Yehudah, Pekachyah Ben Menachem began to reign as melech over Yisroel in Shomron, and reigned two shanim.</p>
<p>און ער האָט געטאָן וואָס 2Ki 15:24 איז שלעכט אין די אויגן פֿון</p>	<p>2Ki 15:24 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem; er hot zich nisht opgekert fun di</p>	<p>2Ki 15:24 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM ; he departed not from the</p>

<p>ה'; ער האָט זיך נישט אָפּגעקערט פֿון די זינד פֿון יִרְבֵּעַם דעם זון פֿון נְבָטָן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>zind fun Yarovam dem zun fun Nevaten, vos er hot gemacht zindikn Yisroel.</p>	<p>chattot Yarov'am Ben Nevat, who caused Yisroel to commit sin.</p>
<p>און זיין הויפטמאַן פֿקח 2Ki 15:25 דער זון פֿון רמליהון האָט געמאַכט אַ בונט אויף אים, און האָט אים דערשלאָגן אין שומרון, אין פּאַלאַץ פֿון מלכס הויז, ביי אַרגֹבֹב און ביי אַריה; און מיט אים זיינען געווען פֿופֿציק מאַן פֿון די גלעדער; און ער האָט אים געטייט, און איז געוואָרן מלך אויף זיין אַרט. edit</p>	<p>2Ki 15:25 un zain hoiptman Pekach der zun fun Remalyahuen hot gemacht a bunt oif im, un hot im dershlogen in Shomron, in palats fun melech's hoiz, bai Argov un bai Aryeh; un mit im zainen geven fuftsik man fun di gileoder; un er hot im geteit, un iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2Ki 15:25 But Pekach Ben Remalyahu, his officer, plotted a kesher against him, and assassinated him in Shomron, in the armon Bais Melech (<i>citadel of the palace of the king</i>), with Argov and Aryeh, and with him chamishim ish (<i>fifty men</i>) of the Bnei Gil'adim; and he killed him, and reigned as melech in his place.</p>
<p>און די איבעריקע זאַכן 2Ki 15:26 וועגן פּקחִיהוּ, און אַלץ וואָס ער האָט געטאַן, דאָס איז באַשריבן אין בוך פֿון די צייטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2Ki 15:26 un di iberike zachen vegen Pekachyahun, un alts vos er hot geton, dos iz bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>2Ki 15:26 And the rest of the acts of Pekachyah, and all that he did, behold, they are written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yisroel.</p>
<p>אין צוויי און פֿופֿציקסטן 2Ki 15:27 יאָר פֿון עזריה דעם מלך פֿון יהודה, איז פֿקח דער זון פֿון רמליהון געוואָרן מלך איבער יִשְׂרָאֵל אין שומרון, [און האָט</p>	<p>2Ki 15:27 in tsvei un fuftsiksten yor fun Azaryah dem melech fun Yehudah, iz Pekach der zun fun Remalyahuen gevoren melech iber Yisroel in Shomron, [un hot gekinigt] tsvantsik yor.</p>	<p>2Ki 15:27 In the two and fiftieth year of Azaryah Melech Yehudah, Pekach Ben Remalyahu began to reign as melech over Yisroel in Shomron, and reigned twenty</p>

<p>געקויניגט [צוואַנציק יאָר. edit</p>		<p>shanah.</p>
<p>און ער האָט געטאָן וואָס 2Ki 15:28 איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה'; ער האָט זיך נישט אָפּגעקערט פֿון די זינד פֿון יִרְבֵּעַם דעם זון פֿון נַבְטָן, וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן ישׂראֵל. edit</p>	<p>2Ki 15:28 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem; er hot zich nisht opgekert fun di zind fun Yarovam dem zun fun Nevaten, vos er hot gemacht zindiken Yisroel.</p>	<p>2Ki 15:28 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM ; he departed not from the chattot Yarov'am Ben Nevat, who caused Yisroel to commit sin.</p>
<p>אין די טעג פֿון פֿקח דעם 2Ki 15:29 מלך פֿון ישׂראֵל, איז געקומען תְּגַלַּת-פִּלְאֶסֶר דער מלך פֿון אשור, און האָט גענומען עֵיוֹן, און אָבֶל-בֵּית-מַעֲכָה, און יְנוּחַ, און קְדָשׁ, און חֲצוֹר, און גִּלְעָד, און גִּלְיָל, דאָס גאַנצע לאַנד נִפְתָּלִי; און ער האָט זיי פֿאַרטריבן קיין אשור. edit</p>	<p>2Ki 15:29 in di teg fun Pekach dem melech fun Yisroel, iz gekumen Tiglat Pileser der melech fun Ashur, un hot genumen Iyon, un Abel, un Yanoach, un Kadesh, un Chatzor, un Gilad, un Galil, dos gantse land Naphtali; un er hot zei fartriben kein Ashur.</p>	<p>2Ki 15:29 In the days of Pekach Melech Yisroel came Tiglat Pileser Melech Ashur (Assyria) , and took Iyon, and Abel Beit- Ma'achah, and Yanoach, and Kedesh, and Chatzor, and Gil'ad, and the Galil, all the Eretz Naphtali, and carried them away into the Golus of Assyria.</p>
<p>און הוֹשֵׁעַ דער זון פֿון 2Ki 15:30 אַלְהֵן האָט געבונטעוועט אַ בונט אויף פֿקח דעם זון פֿון רַמְלִיָּהוּן, און ער האָט אים געשלאָגן און אים געטייט, און איז געוואָרן מלך אויף זיין אַרט, אין צוואַנציקסטן יאָר פֿון יוֹתָם דעם זון פֿון עוֹזִיָּהוּן. edit</p>	<p>2Ki 15:30 un Hoshea der zun fun Elahen hot gebuntevet a bunt oif Pekach dem zun fun Remalyahuen, un er hot im geschlogen un im geteit, un iz gevoren melech oif zain ort, in tsvantsiksten yor fun Yotam dem zun fun euziiohen.</p>	<p>2Ki 15:30 And Hoshea Ben Elah plotted a kesher against Pekach Ben Remalyahu, attacked him, assassinated him, and reigned as melech in his place, in the 20 th year of Yotam Ben Uziyah.</p>

<p>2KI 15:31 און די איבעריקע זאכן וועגן פֿקחן, און אַלץ וואָס ער האַט געטאָן, דאָס איז באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון ישׂראל. edit</p>	<p>2KI 15:31 un di iberike zachen vegen Pekachen, un alts vos er hot geton, dos iz bashriben in buch fun di tsaitgesheenshen fun di Molechim fun Yisroel.</p>	<p>2KI 15:31 And the rest of the acts of Pekach, and all that he did, behold, they are written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yisroel.</p>
<p>2KI 15:32 אין צווייטן יאָר פֿון פֿקח דעם זון פֿון רמליהוּ, דעם מלך פֿון ישׂראל, איז יוֹתם דער זון פֿון עוזיהוּ דעם מלך פֿון יהודה געוואָרן מלך. edit</p>	<p>2KI 15:32 in tsveiten yor fun Pekach dem zun fun Remalyahuen, dem melech fun Yisroel, iz Yotam der zun fun euziiohu dem melech fun Yehudah gevoren melech.</p>	<p>2KI 15:32 In the second year of Pekach Ben Remalyahu Melech Yisroel began Yotam Ben Uziah Melech Yehudah to reign as melech.</p>
<p>2KI 15:33 פֿינף און צוואַנציק יאָר איז ער אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און זעכצן יאָר האַט ער געקניגט אין ירושלַיִם. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען ירושאַ די טאַכטער פֿון צדוקן. edit</p>	<p>2KI 15:33 finf un tsvantsik yor iz er alt geven, az er iz gevoren melech, un zechtsen yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven Yerusha di tochter fun tsodoken.</p>	<p>2KI 15:33 25 old was he when he began to reign as melech, and he reigned 16 shanah in Yerushalayim. And shem immo was Yerusha Bat Tzadok.</p>
<p>2KI 15:34 און ער האָט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה'; ער האָט געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס זײַן פֿאַטער עוזיהוּ האַט געטאָן. edit</p>	<p>2KI 15:34 un er hot geton vos iz rechtbartik in di oigen fun Hashem; er hot geton azoi vi alts vos zain foter euziiohu hot geton.</p>	<p>2KI 15:34 And he did that which was yashar in the eyes of HASHEM ; he did according to all that Uziah aviv had done.</p>
<p>2KI 15:35 נאָר די במות זײַנען נישט אָפּגעטאָן געוואָרן; דאָס פֿאַלק האָט נאָך אַלץ</p>	<p>2KI 15:35 nor di Bamot zainen nisht opgeton gevoren; dos folk hot noch alts geshlacht un gereichert oif di Bamot. er hot</p>	<p>2KI 15:35 Howbeit the high places were not removed; the people offered zevakhim and burned ketoret still in the high places.</p>

<p>געשלאַכט און גערייכערט אויף די בָּמוֹת. ער האָט געבויט דאָס אויבערשטע טויער פֿון ה'ס הויז. edit</p>	<p>geboit dos oibershte toier fun Hashem's hoiz.</p>	<p>He rebuilt the Sha'ar Beis HASHEM HaElyon.</p>
<p>2Ki 15:36 און די איבעריקע זאַכן וועגן יִזְתָּמֶען, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה. edit</p>	<p>2Ki 15:36 un di iberike zachen vegen Yotamen, un alts vos er hot geton, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yehudah.</p>	<p>2Ki 15:36 Now the rest of the acts of Yotam, and all that he did, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yehudah?</p>
<p>2Ki 15:37 אין יענע טעג האָט ה' אַנגעהויבן אָנשיקן אויף יהודה רצין דעם מלך פֿון אַרם, און פֿקח דעם זון פֿון רמליהון. edit</p>	<p>2Ki 15:37 in yene teg hot Hashem ongehoiben onshiken oif Yehudah Retzin dem melech fun Aram, un Pekach dem zun fun Remalyahuen.</p>	<p>2Ki 15:37 In those days HASHEM began to send against Yehudah Retzin Melech Aram, and Pekach Ben Remalyahu.</p>
<p>2Ki 15:38 און יִזְתָּם האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן לעבן זײַנע עלטערן אין זײַן פֿאַטער דָּוִד־שטאָט. און זײַן זון אַחַז איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2Ki 15:38 un Yotam hot zich geleigt mit zaine elteren, un er iz bagroben gevoren leben zaine elteren in zain foter Dovid's- shtot. un zain zun Achaz iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2Ki 15:38 And Yotam slept with his avot, and was buried with his avot in Ir Dovid aviv; and Achaz bno reigned as melech in his place.</p>
<p>2Ki 16:1 אין זיבעצנטן יאָר פֿון פֿקח דעם זון פֿון רמליהון, איז אַחַז דער זון פֿון יִזְתָּם דעם מלך פֿון יהודה געוואָרן מלך. edit</p>	<p>2Ki 16:1 in zibetsnten yor fun Pekach dem zun fun Remalyahuen, iz Achaz der zun fun Yotam dem melech fun Yehudah gevoren melech.</p>	<p>2Ki 16:1 In the seventeenth year of Pekach Ben Remalyahu, Achaz Ben Yotam Melech Yehudah began to reign.</p>

<p>צוואַנציק יאָר איז אַחַז 2KI 16:2 אַלֵט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלֵךְ, און זעכצן יאָר האַט ער געקניגט אין ירושלָיִם. און ער האָט נישט געטאָן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה' זיין ג-ט, אַזוי ווי זיין פֿאַטער דָּוִד. edit</p>	<p>2KI 16:2 tsvantsik yor iz Achaz alt geven, az er iz gevoren melech, un zechtsen yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un er hot nisht geton vos iz rechtfartik in di oigen fun Hashem zain G-t, azoi vi zain foter Dovid.</p>	<p>2KI 16:2 20 years old was Achaz when he began to reign, and reigned 16 shanah in Yerushalayim, and did not that which was yashar in the eyes of HASHEM Elohav, like Dovid Aviv.</p>
<p>נייערט ער איז געגאַנגען 2KI 16:3 אין דעם וועג פֿון די מלכים פֿון ישׂרָאֵל. און ער האָט אויך געמאַכט דורכגיין זיין זון דורכן פֿייער, אַזוי ווי די אומווערדיקייטן פֿון די פֿעלקער וואָס ה' האָט זיי פֿאַרטריבן פֿון פֿאַר די קינדער פֿון ישׂרָאֵל. edit</p>	<p>2KI 16:3 naiert er iz gegangen in dem veg fun di Molechim fun Yisroel. un er hot oich gemacht durchgein zain zun durchen faier, azoi vi di umverdikeiten fun di felker vos Hashem hot zei fartriben fun far di kinder fun Yisroel.</p>	<p>2KI 16:3 But he walked in the derech of the Melachim of Yisroel, and even made bno to pass through the eish, according to the to'avot of the Goyim, whom HASHEM cast out from before the Bnei Yisroel.</p>
<p>און ער האָט געשלאַכט 2KI 16:4 און גערייכערט אויף די בָּמוֹת, און אויף די בערגלעך, און אונטער יעטוועדער צווייגהאַפֿטיקן בוים. edit</p>	<p>2KI 16:4 un er hot geschlacht un gereichert oif di Bamot, un oif di bergelech, un unter yetveder tsvaighaftiken boim.</p>	<p>2KI 16:4 And he sacrificed and burnt ketoret in the high places, and on the geva'ot, and under every spreading tree.</p>
<p>דענצמאָל איז 2KI 16:5 אַרויפֿגעקומען רצין דער מלֵךְ פֿון אַרָם, און פֿקח דער זון פֿון רמליָהוּן, דער מלֵךְ פֿון ישׂרָאֵל, קיין ירושלָיִם אויף</p>	<p>2KI 16:5 dentsmol iz aroifgekumen Retzin der melech fun Aram, un Pekach der zun fun Remalyahuen, der melech fun Yisroel, kein Yerusholayim oif milchome; un zei hoben</p>	<p>2KI 16:5 Then Retzin Melech Aram (Syria) and Pekach Ben Remalyahu Melech Yisroel came up to Yerushalayim for milchamah; and they besieged Achaz, but could not overcome</p>

<p>מלחמה; און זיי האָבן געלעגערט אויף אַחָז, און נישט געקענט בייקומען. edit</p>	<p>gelegert oif Achazen, un nisht gekent baikumen.</p>	<p>him.</p>
<p>2KI 16:6 אין יענער צייט האָט רצין דער מלך פֿון אַרם צוריקגעקערט אילת צו אַרם, און האָט אַרויסגעוואָרפֿן די מענער פֿון יהודה {יהודים} פֿון אילת. און די אַדומים זיינען געקומען קיין אילת, און זיינען דאָרטן געבליבן זיצן ביז אויף היינטיקן טאָג. edit</p>	<p>2KI 16:6 in yener tsait hot Retzin der melech fun Aram tsurikgekert Eilat tsu Aram, un hot aroisgevorfen di mener fun Yehudah fun Eilat. un di Adummim zainen gekumen kein Eilat, un zainen dorten gebliben zitsen biz oif haintiken tog.</p>	<p>2KI 16:6 At that time Retzin Melech Aram (Syria) recovered Eilat for Aram, and drove the Yehudim from Eilat; and the Edomim came to Eilat, and dwelt there unto this day.</p>
<p>2KI 16:7 און אַחָז האָט געשיקט שלוחים צו תגלת-פלאָסר דעם מלך פֿון אשור, אַזוי צו זאָגן: דיין קנעכט און דיין זון בין איך; קום אַרויף און העלף מיר פֿון דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון אַרם, און פֿון דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון ישׂראל, וואָס זיינען אויפֿגעשטאַנען אויף מיר. edit</p>	<p>2KI 16:7 un Achaz hot geshikt shluchim tsu Tiglat Pileser dem melech fun Ashur, azoi tsu zogen: dain knecht un dain zun bin ich; kum aroifblikendik un helf mir fun der hant fun dem melech fun Aram, un fun der hant fun dem melech fun Yisroel, vos zainen oifgeshtanen oif mir.</p>	<p>2KI 16:7 So Achaz sent malachim to Tiglat Pileser Melech Ashur (Assyria) , saying, I am thy eved and thy ben (son, vassal) ; come up, and save me out of the hand of Melech Aram, and out of the hand of Melech Yisroel, which rise up against me.</p>
<p>2KI 16:8 און אַחָז האָט גענומען דאָס זילבער און דאָס גאָלד וואָס האָט זיך געפֿונען אין ה'ס הויז און אין די שאַצקאַמערן פֿון מלכס הויז, און האָט</p>	<p>2KI 16:8 un Achaz hot genumen dos zilber un dos gold vos hot zich gefunen in Hashem's hoiz un in di shatskameren fun melech's hoiz, un hot geshikt tsum melech fun Ashur shochad.</p>	<p>2KI 16:8 And Achaz took the kesef and zahav that was found in the Beis HASHEM , and in the otzerot of the Bais HaMelech, and sent it for a shochad (bribe) to Melech Ashur.</p>

<p>געשיקט צום מלך פֿון אשור שוחד. edit</p>		
<p>און דער מלך פֿון אשור 2Ki 16:9 האָט צוגעהערט צו אים, און דער מלך פֿון אשור איז אַרויפֿגאַנגען אויף דמשק, און האָט זי איינגענומען, און האָט פֿאַרטריבן אירע באַווינער קיין קיר, און רצינען האָט ער געטייט. edit</p>	<p>2Ki 16:9 un der melech fun Ashur hot tsugehert tsu im, un der melech fun Ashur iz aroifgegangen oif Damascus, un hot zi ingenumen, un hot fartriben ire bavoiner kein Kir, un Retzinen hot er geteit.</p>	<p>2Ki 16:9 And Melech of Ashur (Assyria) paid heed unto him; for Melech Ashur (Assyria) went up against Damascus, and captured it, and carried the people of it captive to Kir, and slaughtered Retzin.</p>
<p>און דער מלך אַחז איז 2Ki 16:10 געגאַנגען קיין דמשק אַנטקעגן תּגַלַּת-פֿלאָסֶר דעם מלך פֿון אשור, און ער האָט געזען דעם מזבח וואָס אין דמשק. און דער מלך אַחז האָט געשיקט צו אַורִיָה דעם פֿהן די געשטאַלט פֿון דעם מזבח און זיין געבוי לויט זיין גאַנצער אַרבעט. edit</p>	<p>2Ki 16:10 un der melech Achaz iz gegangen kein Damascus antkegen Tiglat Pileser dem melech fun Ashur, un er hot gezen dem mizbeyeche vos in Damascus. un der melech Achaz hot geshikt tsu Uriyah dem koyen di geshtalt fun dem mizbeyeche un zain geboi loit zain gantser arbet.</p>	<p>2Ki 16:10 And HaMelech Achaz went to Damascus to meet Tiglat Pileser Melech Ashur, and Achaz saw the mizbe'ach that was at Damascus; and HaMelech Achaz sent to Uriyah HaKohen the demut (likeness, sketch) of the mizbe'ach, and the tavnit (pattern, plan) of it, according to all the workmanship thereof.</p>
<p>און אַורִיָה דער פֿהן האָט 2Ki 16:11 אויפֿגעבויט דעם מזבח; אַזוי ווי אַלץ וואָס דער מלך אַחז האָט געשיקט פֿון דמשק. אַזוי האָט אַורִיָה דער פֿהן געמאַכט, איידער דער מלך אַחז איז געקומען פֿון דמשק.</p>	<p>2Ki 16:11 un Uriyah der koyen hot oifgeboit dem mizbeyeche; azoi vi alts vos der melech Achaz hot geshikt fun Damascus. azoi hot Uriyah der koyen gemacht, eider der melech Achaz iz gekumen fun Damascus.</p>	<p>2Ki 16:11 And Uriyah HaKohen built the mizbe'ach according to all that HaMelech Achaz had sent from Damascus; so Uriyah HaKohen constructed it before HaMelech Achaz came from Damascus.</p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p>און אז דער מלך איז 2Ki 16:12 געקומען פֿון דמשק, האָט דער מלך געזען דעם מזבח; און דער מלך האָט גענענט צום מזבח, און האָט אויפֿגעבראַכט אויף אים. edit</p>	<p>2Ki 16:12 un az der melech iz gekumen fun Damascus, hot der melech gezen dem mizbeyeche; un der melech hot genent tsum mizbeyeche, un hot oifgebracht oif im.</p>	<p>2Ki 16:12 And when HaMelech came from Damascus, HaMelech saw the mizbe'ach; and HaMelech approached the mizbe'ach, and went up to it.</p>
<p>און ער האָט געדעמפֿט 2Ki 16:13 זיין בראַנדאָפֿער {עלה} און זיין שפּייזאָפֿער {מנחה}, און געגאָסן זיין גיסאָפֿער {נסך}, און געשפרענגט דאָס בלוט פֿון זיין פֿרידאָפֿער {זבֿח שְׁלָמִים}, אויפֿן מזבח. edit</p>	<p>2Ki 16:13 un er hot gedemft zain brandopfer un zain shpaizopfer, un gegosen zain gisopfer, un geshprengt dos blut fun zain fridopfer, oifen mizbeyeche.</p>	<p>2Ki 16:13 And he burned his olah and his minchah, and poured his nesekh (<i>drink offering</i>), and sprinkled the dahm of his shelamim upon the mizbe'ach.</p>
<p>און דעם קופערנעם 2Ki 16:14 מזבח וואָס פֿאַר ג-ט האָט ער צוגערוקט פֿון פֿאַר דעם הויז, פֿון צווישן דעם מזבח און צווישן דעם הויז פֿון ה', און האָט אים אָוועקגעשטעלט ביים זייט פֿון דעם מזבח צו צפֿון. edit</p>	<p>2Ki 16:14 un dem kupernem mizbeyeche vos far G-t hot er tsugerukt fun far dem hoiz, fun tsvishen dem mizbeyeche un tsvishen dem hoiz fun Hashem, un hot im avekgeshtelt baim zeit fun dem mizbeyeche tsu tsafen.</p>	<p>2Ki 16:14 And he moved also the Mizbe'ach Nechoshet, which was before HASHEM, from the forefront of the Beis, from between [his] mizbe'ach and the Beis HASHEM, and put it on the north side of [his] mizbe'ach.</p>
<p>און דער מלך אַחז האָט 2Ki 16:15 באַפֿוילן אוריה דעם כהן, אַזוי צו זאָגן: אויף דעם גרויסן מזבח דעמף דאָס בראַנדאָפֿער {עלה} פֿון אין</p>	<p>2Ki 16:15 un der melech Achaz hot bafoilen Uriyah dem koyen, azoi tsu zogen: oif dem groisen mizbeyeche demf dos brandopfer fun in der peire, un dos shpaizopfer fun ovent, un dos</p>	<p>2Ki 16:15 And HaMelech Achaz commanded Uriyah HaKohen, saying, Upon the Mizbe'ach HaGadol burn the olat haboker, and the minchat haerev, and the olat HaMelech, and his</p>

<p>דער פֿרי, און דאָס שפּײַזאָפּפֿער {מִנְחָה} פֿון אָװנט, און דאָס בראַנדאָפּפֿער {עֲלֵה} פֿון מלך און זײַן שפּײַזאָפּפֿער {מִנְחָה}, און דאָס בראַנדאָפּפֿער {עֲלֵה} פֿון דעם גאַנצן פֿאַלק פֿון לאַנד, און זײער שפּײַזאָפּפֿער {מִנְחָה} און זײערע גיסאָפּפֿער {נִסְדָּ}; און אײטלעך בלוט פֿון בראַנדאָפּפֿער {עֲלֵה} און אײטלעך בלוט פֿון שלאַכטאָפּפֿער זאַלסטו שפרענגען אויף אים. און װעגן דעם קופּערנעם מזבח װעל אײך דאַרפֿן נאַכקוקן. edit</p>	<p>brandopfer fun melech un zain shpaizopfer, un dos brandopfer fun dem gantsen folk fun land, un zeyer shpaizopfer un zeyere gisopfer; un itlech blut fun brandopfer un itlech blut fun shlachtopfer zolstu shprengen oif im. un vegen dem kupernem mizbeyech vel ich darfen nochkuken.</p>	<p>minchah, with the olat kol Am HaAretz, and their minchah, and their nesakhim; and sprinkle upon it all the dahm of the olah, and all the dahm of the zevach: but the Mizbe'ach HaNechoshet shall be for me to inquire by.</p>
<p>און אורִיָּה דער פֿהן 2Ki 16:16 האָט געטאָן אַזױ װי אַלץ װאָס דער מלך אָחַז האָט באַפֿוילן. edit</p>	<p>2Ki 16:16 un Uriyah der koyen hot geton azoi vi alts vos der melech Achaz hot bafoilen.</p>	<p>2Ki 16:16 Thus did Uriyah HaKohen, according to all that HaMelech Achaz commanded.</p>
<p>און דער מלך אָחַז האָט אָפּגעהאַקט די ראַמען פֿון די געשטעלן, און האָט אָפּגעטאָן פֿון זײ דעם האַנטפֿאַס. און דעם ים האָט ער אַראָפּגענומען פֿון די קופּערנע רינדער װאָס אונטער אים, און</p>	<p>2Ki 16:17 un der melech Achaz hot opgehakt di ramen fun di geshtelen, un hot opgeton fun zei dem hantfas. un dem yam hot er aropgenumen fun di kuperne rinder vos unter im, un hot im avekgeshtelt oif a geflaster fun shtainer.</p>	<p>2Ki 16:17 And HaMelech Achaz cut off the misgerot (bases) of the mekhonot (movable stands or bases), and removed the kiyor from off them; and took down the Yam from off the Bakar HaNechoshet that were under it, and put it upon the Martzepet Avanim.</p>

<p>הָאָט אים אַוועקגעשטעלט אויף אַ געפֿלאַסטער פֿון שטיינער. edit</p>		
<p>און דער איבערדעק פֿאַר שבת וואָס מע האָט אָנגעבויט אַן הויז, און דעם מלכס איינגאַנג דערויסן, האָט ער איבערגעשטעלט אין הויז פֿון ה' וועגן דעם מלך פֿון אשור. edit</p>	<p>2Ki 16:18 un der iberdek far shbt vos me hot ongeboit on hoiz, un dem melech's ingang deroisen, hot er ibergeshtelt in hoiz fun Hashem vegen dem melech fun Ashur.</p>	<p>2Ki 16:18 The musakh for Shabbos that they had built in the Beis, and the outer entrance of HaMelech, he removed from the Beis HASHEM because of Melech Ashur.</p>
<p>און די איבעריקע זאַכן פֿון אַחזן וואָס ער האָט געטאַן, זיי זיינען שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צייטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה. edit</p>	<p>2Ki 16:19 un di iberike zachen fun Achazen vos er hot geton, ze zainen shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yehudah.</p>	<p>2Ki 16:19 Now the rest of the acts of Achaz which he did, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim of the Melachim of Yehudah?</p>
<p>און אַחז האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן לעבן זיינע עלטערן אין דָודס- שטאָט. און זיין זון חזקיהו איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>2Ki 16:20 un Achaz hot zich geleigt mit zaine elteren, un er iz bagroben gevoren leben zaine elteren in Dovid's-shtot. un zain zun Chizkiyah iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2Ki 16:20 And Achaz slept with his Avot, and was buried with his Avot in Ir Dovid; and Chizkiyahu (Hezekiah) bno reigned in his place.</p>
<p>אין צוועלפטן יאָר פֿון אַחז דעם מלך פֿון יהודה, איז הושע דער זון פֿון אֵלהן געוואָרן מלך אין שומרון</p>	<p>2Ki 17:1 in tselvften yor fun Achaz dem melech fun Yehudah, iz Hoshea der zun fun Elahen gevoren melech in Shomron iber Yisroel, [un hot gekinigt]</p>	<p>2Ki 17:1 In the twelfth year of Achaz Melech Yehudah began Hoshea Ben Elah to reign as melech in Shomron over Yisroel nine shanim.</p>

<p>איבער ישראל, [און האָט געקניגט] ניין יאָר. edit</p>	<p>nain yor.</p>	
<p>און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', נאָר נישט אזוי ווי די מלכים פֿון ישראל וואָס זיינען געווען פֿאַר אים. edit</p>	<p>2KI 17:2 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, nor nisht azoi vi di Molechim fun Yisroel vos zainen geven far im.</p>	<p>2KI 17:2 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM , but not as the malkhei Yisroel that were before him.</p>
<p>אויף אים איז אַרויפגעגאַנגען שלמנאָסר דער מלך פֿון אשור, און הוֹשֵׁעַ איז געוואָרן אַ קנעכט צו אים, און אים געצאָלט מִנְחָה. edit</p>	<p>2KI 17:3 oif im iz aroifgegangen Shalmaneser der melech fun Ashur, un Hoshea iz gevoren a knecht tsu im, un im getsolt minche.</p>	<p>2KI 17:3 Against him came up Shalmaneser Melech Ashur; and Hoshea became his eved (<i>vassal</i>) and paid him minchah (<i>tribute</i>) .</p>
<p>און דער מלך פֿון אשור האָט אויסגעפֿונען אין הוֹשֵׁעַ אַ בונט, ווייל ער האָט געשיקט שלוחים צו סוֹא דעם מלך פֿון מצרים, און האָט נישט אַרויפגעבראַכט מִנְחָה צו דעם מלך פֿון אשור אזוי ווי יאָר אין יאָר. און דער מלך פֿון אשור האָט אים פֿאַרהאַלטן, און האָט אים אַריינגעשפֿאַרט אין תּפִּיסָה. edit</p>	<p>2KI 17:4 un der melech fun Ashur hot oisgefunen in Hosheaen a bunt, vail er hot geshikt shluchim tsu So dem melech fun Mitsrayim, un hot nisht aroifgebracht minche tsu dem melech fun Ashur azoi vi yor in yor. un der melech fun Ashur hot im farhalten, un hot im araingeshpart in tfish.</p>	<p>2KI 17:4 And Melech Ashur found kesher in Hoshea; for he had sent malachim to So Melech Mitzrayim, and paid no minchah to Melech Ashur, as he had done shanah b'shanah; therefore Melech Ashur took him in custody, and bound him in the bais keleh.</p>
<p>און דער מלך פֿון אשור איז אַרויפגעגאַנגען אויפֿן גאַנצן לאַנד, און איז</p>	<p>2KI 17:5 un der melech fun Ashur iz aroifgegangen oifen gantsen land, un iz aroifgegangen oif Shomron, un hot gelegert oif ir</p>	<p>2KI 17:5 Then Melech Ashur came up throughout kol HaAretz, and went up to Shomron, and besieged it shalosh shanim.</p>

<p>אַרױפֿגעגאַנגען אויף שױמרון, און האָט געלעגערט אויף איר דריי יאָר. edit</p>	<p>drai yor.</p>	
<p>אין נײַנטן יאָר פֿון הױשען האָט דער מלך פֿון אשור באַצױונגען שױמרון, און האָט פֿאַרטריבן ישׂראַל קײן אשור, און זיי באַזעצט אין חֶלַח, און אין חֶבֶר, בײַם טײַך גֹזָן, און אין די שטעט פֿון מְדֵי. edit</p>	<p>2KI 17:6 in nainten yor fun Hosheaen hot der melech fun Ashur batsvungen Shomron, un hot fartriben Yisroel kein Ashur, un zei bazetst in Chalach, un in Chavor, baim taich Gozan, un in di shtet fun Madai.</p>	<p>2KI 17:6 In the ninth year of Hoshea, Melech Ashur took Shomron, and carried Yisroel away to Ashur, and placed them in Chalach and in Chavor by the river Gozan, and in the cities of the Medes.</p>
<p>און דאָס איז געשען ווייל די קינדער פֿון ישׂראַל האָבן געזינדיקט צו ה' זייער ג-ט וואָס האָט זיי אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מִצְרַיִם, פֿון אונטער דער האַנט פֿון פֿרעה דעם מלך פֿון מִצְרַיִם, און זיי האָבן געפֿאַרכט פֿרעמדע ג-טער. edit</p>	<p>2KI 17:7 un dos iz geshen vail di kinder fun Yisroel hoben gezindikt tsu Hashem zeyer G-t vos hot ze oifgebracht fun land Mitsrayim, fun unter der hant fun Pharaoh dem melech fun Mitsrayim, un zei hoben geforcht fremde G-ter.</p>	<p>2KI 17:7 For so it was, that the Bnei Yisroel had sinned against HASHEM Eloheihem Who had brought them up out of Eretz Mitzrayim, from under the yad of Pharaoh Melech Mitsrayim, had feared elohim acherim,</p>
<p>און זיי זײַנען געגאַנגען אין די געזעצן פֿון די פֿעלקער וואָס ה' האָט פֿאַרטריבן פֿון פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראַל; דעס גלײַכן די מלכים פֿון ישׂראַל, וואָס זיי האָבן געמאַכט. edit</p>	<p>2KI 17:8 un zei zainen gegangen in di gezetsen fun di felker vos Hashem hot fartriben fun far di kinder fun Yisroel; des glaichen di Molechim fun Yisroel, vos zei hoben gemacht.</p>	<p>2KI 17:8 Walked in the chukkot of the Goyim, whom HASHEM cast out from before the Bnei Yisroel, and [in the chukkot] of the Malkhei Yisroel, which they had made up.</p>
<p>און די קינדער פֿון ישׂראַל</p>	<p>2KI 17:9 un di kinder fun Yisroel hoben tsugetracht zachen vos</p>	<p>2KI 17:9 And the Bnei Yisroel did secretly those things that were</p>

<p>הָאָבֶן צוֹגַעֲטֵר אֶכְּט זֶאֶכֶן וּוְאָס נִישֵׁט רִיכְטִיק צוּ ה' זִיעֵר ג-ט, און זיי האָבן זיך געבויט בְּמוֹת אין אַלע זייערע שטעט, פֿון אַ וועכטערטורעם ביז אַ פֿעסטונגשטאַט. edit</p>	<p>nisht richtik tsu Hashem zeyer G-t, un zei hoben zich geboit Bamot in ale zeyere shtet, fun a vechtereurem biz a festungshtot.</p>	<p>not right against HASHEM Eloheihem, and they built for them high places in all their towns, from the migdal of the notzerim (watchmen) to the fortified city.</p>
<p>2Ki 17:10 און זיי האָבן זיך אויפֿגעשטעלט זיילשטיינער און געצנשטאַנגען אויף יעטוועדער הויכן בערגל און אונטער יעטוועדער צווייגהאַפֿטיקן בוים. edit</p>	<p>2Ki 17:10 un zei hoben zich oifgeshtelt zailshteiner un getsnshtangen oif yetveder hoichen bergel un unter yetveder tsvaighaftiken boim.</p>	<p>2Ki 17:10 And they set up for them matzevot and Asherim on every high hill, under every lushly foliated green tree;</p>
<p>2Ki 17:11 און זיי האָבן דאַרטן גערײכערט אויף אַלע בְּמוֹת, אַזוי ווי די פֿעלקער וּוְאָס ה' הָאָט פֿאַרטריבן פֿון פֿאַר זיי; און זיי האָבן געטאַן שלעכטע זאַכן צו דערצערענען ה'. edit</p>	<p>2Ki 17:11 un zei hoben dorten gereichert oif ale Bamot, azoi vi di felker vos Hashem hot fartriben fun far ze; un ze hoben geton shlechte zachen tsu dertserenen Hashem.</p>	<p>2Ki 17:11 And there they burned ketoret in all the high places, as did the Goyim whom HASHEM drove out before them; and wrought devarim ra'im (wicked things) to provoke HASHEM to anger;</p>
<p>2Ki 17:12 און זיי האָבן געדינט די אַפֿגעטער, וּוְאָס ה' האָט זיי אַנגעזאַגט: איר זאַלט נישט טאַן די דאַזיקע זאַך. edit</p>	<p>2Ki 17:12 un zei hoben gedint di opgeter, vos Hashem hot ze ongezogt: ir zolt nisht ton di dozike zach.</p>	<p>2Ki 17:12 For they served the gillulim (idols), whereof HASHEM had said unto them, Ye shall not do this thing.</p>
<p>2Ki 17:13 און ה' האָט געוואָרנט יִשְׂרָאֵל און יהודה דורך איטלעכן נביא, איטלעכן זעער, אַזוי צו זאַגן: קערט אייך</p>	<p>2Ki 17:13 un Hashem hot gevorent Yisroel un Yehudah durch itlechen novi, itlechen zeer, azoi tsu zogen: kert ich um fun eyere shlechte vegen, un hit maine gebot, maine gezetsen,</p>	<p>2Ki 17:13 Yet HASHEM testified warnings against Yisroel, and against Yehudah, by all the nevi'im, and by all the khozer (seers), saying, Turn ye from your derakhim hara'im and be</p>

<p>אום פֿון אייערע שלעכטע וועגן, און היט מיינע געבאָט, מיינע געזעצן, לויט דער גאַנצער תורה וואָס איך האָב באַפֿוילן אייערע עלטערן, און וואָס איך האָב געשיקט צו איין דורך מיינע קנעכט, די נביאים. edit</p>	<p>loit der gantser ture vos ich hob bafoilen eyere elteren, un vos ich hob geshikt tsu ich durch maine knecht, di neviim.</p>	<p>shomer over My mitzvot and My chukkot, according to all the torah which I commanded your Avoteichem, and which I sent to you by My avadim the Nevi'im.</p>
<p>אַבער זיי האָבן נישט צוגעהערט, און זיי האָבן האַרט געמאַכט זייער נאַקן, אַזוי ווי דער נאַקן פֿון זייערע עלטערן וואָס האָבן נישט געגלויבט אין ה' זייער ג-ט. edit</p>	<p>2Ki 17:14 ober zei hoben nisht tsugehert, un zei hoben hart gemacht zeyer naken, azoi vi der naken fun zeyere elteren vos hoben nisht gegloibt in Hashem zeyer G-t.</p>	<p>2Ki 17:14 Notwithstanding they would not listen, but stubbornly stiffened their necks, like the neck of their avot, that did not believe in HASHEM Eloheihem.</p>
<p>און זיי האָבן פֿאַראַכט זיינע געזעצן און זיין בְּרִית וואָס ער האָט געשלאָסן {כרת} מיט זייערע עלטערן, און זיינע וואַרענישן, צייגנים {עדות פֿון עשרת הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה} וואָס ער האָט זיי געוואַרנט, און זיי זיינען געגאַנגען נאָך נישטיקייט און געוואַרן נישטיק, און נאָך די פֿעלקער וואָס רונד אַרום זיי, וואָס ה' האָט זיי באַפֿוילן נישט צו טאָן</p>	<p>2Ki 17:15 un zei hoben faracht zaine gezetsen un zain bris vos er hot geshlossen mit zeyere elteren, un zaine vorenishen, tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh} vos er hot zei gevorent, un zei zainen gegangen noch nishtikeit un gevoren nishtik, un noch di felker vos rund arum zei, vos Hashem hot zei bafoilen nisht tsu ton azoi vi zei.</p>	<p>2Ki 17:15 And they rejected His chukkot, and His brit (covenant) that He made with their avot, and His edot (testimonies, warnings) which He testified against them; and they followed after hevel, and became hevel, and went after the Goyim that were all around them, concerning whom HASHEM had charged them, that they should not do like them.</p>

<p>יענע האָבן געמאַכט. edit</p>		
<p>און ה' האָט פֿאַראַכט 2Ki 17:20 דעם גאַנצן זאַמען פֿון ישְׂרָאֵל, און ער האָט זיי געפֿיניקט, און האָט זיי געגעבן אין דער האַנט פֿון אויסרויבער, ביז ער האָט זיי אַוועקגעוואַרפֿן פֿון זיין פנים. edit</p>	<p>2Ki 17:20 un Hashem hot faracht dem gantsen zomen fun Yisroel, un er hot zei gepainikt, un hot zei gegeben in der hant fun oisroiiber, biz er hot zei avekgevorfen fun zain ponem.</p>	<p>2Ki 17:20 And HASHEM rejected all the zera Yisroel, afflicted them and delivered them into the yad of plunderers, until He had cast them out of His sight.</p>
<p>וואַרום אַז ער האָט 2Ki 17:21 אַפּגעריסן ישְׂרָאֵל פֿון דעם הויז פֿון דָּוִד, און זיי האָבן געמאַכט פֿאַר אַ מלך יִרְבֵּעַם דעם זון פֿון נבֿטן, האָט יִרְבֵּעַם אַפּגעפֿירט ישְׂרָאֵל פֿון הינטער ה', און ער האָט זיי געמאַכט זינדיקן אַ גרויסע זינד. edit</p>	<p>2Ki 17:21 vorem az er hot opgerisen Yisroel fun dem hoiz fun Dovid, un zei hoben gemacht far a melech Yarovam dem zun fun Nevaten, hot Yarovam opgefirt Yisroel fun hinter Hashem, un er hot zei gemacht zindiken a groise zind.</p>	<p>2Ki 17:21 For He tore Yisroel from the Bais Dovid; and they made Yarov'am Ben Nevat melech; and Yarov'am drove Yisroel from following after HASHEM , and caused them to commit a chata'ah gedolah.</p>
<p>און די קינדער פֿון 2Ki 17:22 ישְׂרָאֵל זיינען געגאַנגען אין אַלע זינד פֿון יִרְבֵּעַמען וואָס ער האָט געטאָן; זיי האָבן זיך נישט אַפּגעקערט דערפֿון. edit</p>	<p>2Ki 17:22 un di kinder fun Yisroel zainen gegangen in ale zind fun Yarovamen vos er hot geton; zei hoben zich nisht opgekert derfun.</p>	<p>2Ki 17:22 For the Bnei Yisroel walked in all the chattot Yarov'am which he did; they departed not from them;</p>
<p>ביז ה' האָט אַפּגעטאָן 2Ki 17:23 ישְׂרָאֵל פֿון זיין פנים, אַזוי ווי ער האָט גערעדט דורך אַלע זיינע קנעכט די נבֿיאים, און ישְׂרָאֵל איז פֿאַרטריבן געוואָרן</p>	<p>2Ki 17:23 biz Hashem hot opgeton Yisroel fun zain ponem, azoi vi er hot geredt durch ale zaine knecht di neviim, un Yisroel iz fartriben gevoren fun zain erd kein Ashur oif haintiken tog.</p>	<p>2Ki 17:23 Until HASHEM removed Yisroel out of His sight, as He had said by all His avadim the Nevi'im. So was Yisroel carried away into the Golus out of their own adamah to Ashur (Assyria) unto this day.</p>

<p>פֿון זײַן ערד קײַן אשור אויף הײַנטיקן טאָג. edit</p>		
<p>און דער מלך פֿון אשור האַט געבראַכט מענטשן פֿון בָּבֶל, און פֿון כּוּתָּה, און פֿון עָוָא, און פֿון חַמַּת, און פֿון סֶפְרַוַיִּם, און באַזעצט אין די שטעט פֿון שׁוֹמְרוֹן אַנשטאַט די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. און זײ האַבן געאַרבעט שׁוֹמְרוֹן, און זײַנען געזעסן אין אירע שטעט. edit</p>	<p>2Ki 17:24 un der melech fun Ashur hot gebracht mentshen fun Bavel, un fun Kuthah, un fun Ava, un fun Chammat, un fun Sepharvayim, un bazetst in di shtet fun Shomron anshtot di kinder fun Yisroel. un zei hoben gearbt Shomron, un zainen gezesen in ire shtet.</p>	<p>2Ki 17:24 And Melech Ashur brought men from Babylon, and from Kuthah, and from Ava, and from Chammat, and from Sepharvayim, and placed them in the cities of Shomron in the place of Bnei Yisroel; and they possessed Shomron, and dwelt in the cities thereof.</p>
<p>און עס איז געווען אין אַנהײב פֿון זײַער זיצן דאָרטן, האַבן זײ נישט געפֿאַרכט ה', און ה' האָט אָנגעשיקט אויף זײ לײַבן, און זײ פֿלעגן אויסהרגען צווישן זײ. edit</p>	<p>2Ki 17:25 un es iz geven in onheib fun zeyer zitsen dorten, hoben zei nisht geforcht Hashem, un Hashem hot ongeschikt oif ze leiben, un zei flegen oishrgen tsvishen ze.</p>	<p>2Ki 17:25 And so it was at the beginning of their dwelling there, that they feared not HASHEM ; therefore HASHEM sent among them the arayot which killed some of them.</p>
<p>האַט מען אָנגעזאָגט דעם מלך פֿון אשור, אַזױ צו זאָגן: די פֿעלקער וואָס דו האַסט אַוועקגעפֿירט, און באַזעצט אין די שטעט פֿון שׁוֹמְרוֹן, ווײַסן נישט דעם שטייגער פֿון דעם ג-ט פֿון לאַנד; דערום האָט ער אָנגעשיקט אויף זײ לײַבן, און</p>	<p>2Ki 17:26 hot men ongezagt dem melech fun Ashur, azoi tsu zogen: di felker vos du host avekgefirt, un bazetst in di shtet fun Shomron, veisen nisht dem shteiger fun dem G-t fun land; derum hot er ongeschikt oif ze leiben, un ze, ze teiten ze, azoi vi ze veisen nisht dem shteiger fun dem G-t fun land.</p>	<p>2Ki 17:26 Wherefore they spoke to Melech Ashur, saying, The Goyim which thou hast removed, and placed in the cities of Shomron, know not the mishpat Elohei HaAretz; therefore He hath sent the arayot among them, and, behold, they slew them, because they know not the mishpat Elohei HaAretz.</p>

<p>זע, זיי טייטן זיי, אַזוי ווי זיי ווייסן נישט דעם שטייגער פֿון דעם ג-ט פֿון לאַנד. edit</p>		
<p>האַט דער מלך פֿון 2Ki 17:27 אשור באַפֿוילן, אַזוי צו זאָגן: פֿירט אַוועק אַהין אַינעם פֿון די כַּהנים וואָס איר האָט פֿאַרטריבן פֿון דאָרטן; און זאָלן זיי גיין און זיך באַזעצן דאָרטן, און ער זאָל זיי לערנען דעם שטייגער פֿון דעם ג-ט פֿון לאַנד. edit</p>	<p>2Ki 17:27 hot der melech fun Ashur bafuilen, azoi tsu zogen: firt avek ahin einem fun di koyanim vos ir hot fartriben fun dorten; un zolen zei gein un zich bazetsen dorten, un er zol zei lernen dem shteyger fun dem G-t fun land.</p>	<p>2Ki 17:27 Then Melech Ashur commanded, saying, Carry back there one of the kohanim whom ye brought captive from there; and let them go and dwell there, and let him teach them the mishpat Elohei HaAretz.</p>
<p>איז געקומען איינער פֿון 2Ki 17:28 די כַּהנים וואָס מע האָט געהאַט פֿאַרטריבן פֿון שומרון, און ער האָט זיך באַזעצט אין בֵּית-אֵל, און האָט זיי געלערנט ווי זיי זאָלן פֿאַרכטן ה'. edit</p>	<p>2Ki 17:28 iz gekumen einer fun di koyanim vos me hot gehat fartriben fun Shomron, un er hot zich bazetst in beit-El, un hot zei gelernt vi zei zolen forchten Hashem.</p>	<p>2Ki 17:28 Then one of the kohanim whom they had carried away captive from Shomron came and dwelt in Beit-El, and was moreh (teacher) to them how they should fear HASHEM .</p>
<p>אַבער איטלעך פֿאַלק 2Ki 17:29 פֿלעגט אויך מאַכן זיינע אייגענע ג-טער, און זיי האָבן זיי אַוועקגעשטעלט אין די הייזער פֿון די בָּמוֹת וואָס די שומרונים האָבן געמאַכט; איטלעך פֿאַלק אין זייערע שטעט וואָס זיי זיינען דאָרטן געזעסן. edit</p>	<p>2Ki 17:29 ober itlech folk flegt oich machen zaine eigene G-ter, un zei hoben zei avekgeshtelt in di haizer fun di Bamot vos di Shomronim hoben gemacht; itlech folk in zeyere shtet vos zei zainen dorten gezesen.</p>	<p>2Ki 17:29 Howbeit every goy (nation) made g-ds of their own, and set them up in the batim (houses) of the high places which the Shomronim had made, every goy in their towns wherein they dwelt.</p>

<p>און די מענטשן פֿון בָּבֶל 2KI 17:30 הָאָבֶן גַעמאַכט סוּכּוֹת-בְּנוֹת, און די מענטשן פֿון כּוּת הָאָבֶן געמאַכט נִרְגַל, און די מענטשן פֿון חַמַּת הָאָבֶן גַעמאַכט אַשִּׁמָּא edit</p>	<p>2KI 17:30 un di mentshen fun Bavel hoben gemacht sukot-bnot, un di mentshen fun Kute hoben gemacht Nergal, un di mentshen fun Chammat hoben gemacht Ashima</p>	<p>2KI 17:30 And the men of Babylon made Sukkot Benot, and the men of Kuth made Nergal, and the men of Chamat made Ashima,</p>
<p>און די עוֹיִם הָאָבֶן 2KI 17:31 געמאַכט נְבַחַז און תַּרְתָּק, און די סַפְרֵיִם הָאָבֶן פֿאַרברענט זייערע קינדער אין פֿייער צו אַדְרַמֶּלֶךְ און עֲנַמֶּלֶךְ, די ג-טער פֿון סַפְרֵיִם. edit</p>	<p>2KI 17:31 un di Avim hoben gemacht Nivchaz un Tartak, un di Sepharvayim hoben farbrent zeyere kinder in faier tsu Adramelech un Anammelech, di G-ter fun Sepharvayim.</p>	<p>2KI 17:31 And the Avim made Nivchaz and Tartak, and the Sepharvim burned their banim in eish to Adramelech and Anammelech, the g-ds of Sepharvayim.</p>
<p>דערבײַ פֿלעגן זיי 2KI 17:32 פֿאַרכטן ה', און זיי הָאָבֶן זיך געמאַכט פֿון צווישן זיך כַּהֲנִים פֿון בָּמוֹת, וואָס פֿלעגן מקריב זיין פֿאַר זיי אין די הייזער פֿון די בָּמוֹת. edit</p>	<p>2KI 17:32 derbai flegen zeï forchten Hashem, un zeï hoben zich gemacht fun tsvishen zich koyanim fun Bamot, vos flegen makrev zain far zeï in di haizer fun di Bamot.</p>	<p>2KI 17:32 So they feared HASHEM , and made for themselves of the lowest of them kohanim of the high places, which were officiating for them in beis habamot.</p>
<p>ה' פֿלעגן זיי פֿאַרכטן, אַבער זייערע ג-טער פֿלעגן זיי דינען, אַזוי ווי דער שטייגער פֿון די פֿעלקער וואָס מע האָט זיי פֿון דאַרטן אַוועקגעפֿירט. edit</p>	<p>2KI 17:33 Hashem flegen zeï forchten, ober zeyere G-ter flegen zeï dinen, azoi vi der shteiger fun di felker vos me hot zeï fun dorten avekgefirt.</p>	<p>2KI 17:33 They feared HASHEM , and served their own g-ds, after the mishpat (manner) of the Goyim from which places as exiles they had been carried away.</p>
<p>ביז אויף היינטיקן טאָג 2KI 17:34 טוען זיי אַזוי ווי די פֿריערדיקע שטייגערס; זיי פֿאַרכטן נישט</p>	<p>2KI 17:34 biz oif haintiken tog tuen zeï azoi vi di frierdike shteigers; zeï forchten nisht [in gantsn] Hashem, un zeï tuen nisht azoi</p>	<p>2KI 17:34 Unto this day they do after the mishpatim harishonim (former practices) ; they fear not HASHEM , neither do they</p>

<p>[אין גאַנצן] ה', און זיי טוען נישט אזוי ווי זייערע חוקים און ווי זייער געזעץ, און אזוי ווי די תורה און ווי דאָס געבאָט וואָס ג-ט האָט געבאָטן די קינדער פֿון יעקב, וואָס ער האָט געמאַכט זיין נאָמען ישׂראֵל; edit</p>	<p>vi zeyere chukkim un vi zeyer gezets, un azoi vi di ture un vi dos gebot vos G-t hot geboten di kinder fun Yaakov, vos er hot gemacht zain nomen Yisroel;</p>	<p>after their chukkot, or after their mishpatim, or after the torah and mitzvah which HASHEM commanded the Bnei Ya'akov, whom He named shmo Yisroel;</p>
<p>וואָס ה' האָט מיט זיי 2Ki 17:35 געשלאָסן אַ בְּרִית, און האָט זיי באַפֿוֹילן, אַזוי צו זאָגן: איר זאָלט נישט פֿאַרכטן פֿרעמדע ג-טער, און איר זאָלט זיך נישט בוקן צו זיי, און זיי נישט דינען, און נישט שלאַכטן צו זיי. edit</p>	<p>2Ki 17:35 vos Hashem hot mit zei geschlosen a bris, un hot zei bafuilen, azoi tsu zogen: ir zolt nisht forchten fremde G-ter, un ir zolt zich nisht buken tsu zei, un zei nisht dinen, un nisht shlachten tsu zei.</p>	<p>2Ki 17:35 With whom HASHEM had cut a Brit, and commanded them, saying, Ye shall not fear elohim acherim, nor bow yourselves to them, nor serve them, nor offer zevakhim to them;</p>
<p>נייערט ה' וואָס האָט 2Ki 17:36 אייד אויפֿגעבראַכט פֿון לאַנד מִצְרַיִם מיט גרויס שטאַרקייט, און מיט אַן אויסגעשטרעכטן אַרעם, אים זאָלט איר פֿאַרכטן, און צו אים זאָלט איר זיך בוקן, און צו אים זאָלט איר שלאַכטן. edit</p>	<p>2Ki 17:36 naiert Hashem vos hot ich oifgebracht fun land Mitsrayim mit grois shtarkeit, un mit an oisgeshtrechten orem, im zolt ir forchten, un tsu im zolt ir zich buken, un tsu im zolt ir shlachten.</p>	<p>2Ki 17:36 But HASHEM , Who brought you up out of Eretz Mitzrayim with koach gadol and a stretched out zero'a, Him shall ye fear, and to Him shall ye bow down in worship, and to Him shall ye offer zevakhim.</p>
<p>און די חוקים און די 2Ki 17:37 געזעצען, און די תורה און דאָס געבאָט, וואָס ער האָט פֿאַר</p>	<p>2Ki 17:37 un di chukkim un di gezetsen, un di ture un dos gebot, vos er hot far ich</p>	<p>2Ki 17:37 And the chukkot, and the mishpatim, and the torah, and the mitzvah, which He wrote</p>

<p>איִיךְ געשריבן, זאָלט איר היטן צו טאָן אַלע טאָג; און איר זאָלט נישט פֿאַרכטן פֿרעמדע ג-טער. edit</p>	<p>geshriben, zolt ir hiten tsu ton ale tog; un ir zolt nisht forchten fremde G-ter.</p>	<p>for you, ye shall be shomer over to do kol hayamim; ye shall fear no elohim acherim.</p>
<p>2Ki 17:38 און דעם בְּרִית וואָס איך האָב געשלאָסן מיט אייך, זאָלט איר נישט פֿאַרגעסן; און איר זאָלט נישט פֿאַרכטן פֿרעמדע ג-טער. edit</p>	<p>2Ki 17:38 un dem bris vos ich hob geschlosen mit ich, zolt ir nisht fargesen; un ir zolt nisht forchten fremde G-ter.</p>	<p>2Ki 17:38 And the Brit that I have made with you ye shall not forget; neither shall ye fear elohim acherim.</p>
<p>2Ki 17:39 נייערט ה' אלוקיכם זאָלט איר פֿאַרכטן, און ער וועט אייך מציל זיין פֿון דער האַנט פֿון אַלע אייערע פֿיינט. edit</p>	<p>2Ki 17:39 naiert Hashem Elokeichem zolt ir forchten, un er vet ich matsl zain fun der hant fun ale eyere faint.</p>	<p>2Ki 17:39 But HASHEM Eloheichem ye shall fear; and He shall deliver you out of the yad of all your oyevim.</p>
<p>2Ki 17:40 אָבער זיי האָבן נישט צוגעהערט, נייערט זיי טוען אַזוי ווי זייער פֿריערדיקער שטייגער. edit</p>	<p>2Ki 17:40 ober zei hoben nisht tsugehert, naiert zei tuen azoi vi zeyer frierdiker shtieger.</p>	<p>2Ki 17:40 Howbeit they did not pay heed, but they did after their mishpat harishon (<i>former custom</i>) .</p>
<p>2Ki 17:41 און די דאָזיקע פֿעלקער פֿלעגן פֿאַרכטן ה', אָבער זייערע געצן פֿלעגן זיי דינען; דעס גלייכן זייערע קינדער און זייערע קינדסקינדער – אַזוי ווי זייערע עלטערן האָבן געטאָן, אַזוי טוען זיי ביז אויף היינטיקן טאָג. edit</p>	<p>2Ki 17:41 un di dozike felker flegen forchten Hashem, ober zeyere getsen flegen zei dinen; des glaichen zeyere kinder un zeyere kindsKinder – azoi vi zeyere elteren hoben geton, azoi tuen zei biz oif haintiken tog.</p>	<p>2Ki 17:41 So these Goyim feared HASHEM , and also served their peselim, both their banim, and their bnei banim; as did their avot, so do they unto this day.</p>

<p>2KI 18:1 און עס איז געווען אין דריטן יאָר פֿון הוֹשֵׁעַ דעם זון פֿון אֱלָהִים, דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל, איז חִזְקִיָּה דער זון פֿון אָחָז דעם מלך פֿון יהודה געוואָרן מלך. edit</p>	<p>2KI 18:1 un es iz geven in driten yor fun Hoshea dem zun fun Elahen, dem melech fun Yisroel, iz Chizkiyah der zun fun Achaz dem melech fun Yehudah gevoren melech.</p>	<p>2KI 18:1 Now it came to pass in the third year of Hoshea Ben Elah Melech Yisroel, that Chizkiyah Ben Achaz Melech Yehudah began to reign.</p>
<p>2KI 18:2 פֿינף און צוואַנציק יאָר איז ער אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און ניין און צוואַנציק יאָר האָט ער געקניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פֿון זיין מוטער איז געווען אַבִּי די טאַכטער פֿון זכָּרְיָהוּ. edit</p>	<p>2KI 18:2 finf un tsvantsik yor iz er alt geven, az er iz gevoren melech, un nain un tsvantsik yor hot er gekinigt in Yerushalayim. un der nomen fun zain muter iz geven Avi di tochter fun Zecharyahen.</p>	<p>2KI 18:2 Twenty and five years old was he when he began to reign; and he reigned twenty and nine shanah in Yerushalayim. Shem immo also was Avi Bat Zecharyah.</p>
<p>2KI 18:3 און ער האָט געטאַן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי אַלץ וואָס זיין פֿאַטער דָּוִד האָט געטאַן. edit</p>	<p>2KI 18:3 un er hot geton vos iz rechtfartik in di oigen fun Hashem, azoi vi alts vos zain foter Dovid hot geton.</p>	<p>2KI 18:3 And he did that which was yashar in the sight of HASHEM , according to all that Dovid Aviv did.</p>
<p>2KI 18:4 ער האָט אָפּגעטאַן די בָּמוֹת, און צעבראַכן די זיילשטיינער, און אָפּגעהאַקט די אֲשֵׁרָה. און ער האָט צעהאַקט די קופּערנע שלאַנג וואָס משה האָט געמאַכט; וואָרום ביז יענע טעג פֿלעגן די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל רייכערן צו איר, און מע האָט זי גערופֿן</p>	<p>2KI 18:4 er hot opgeton di Bamot, un tsebrachen di zailshtainer, un opgehakt di Asherah. un er hot tsehakt di kuperne shlang vos Moshe hot gemacht; vorem biz yene teg flegen di kinder fun Yisroel reicheren tsu ir, un me hot zi gerufen nchushton.</p>	<p>2KI 18:4 He removed the high places and smashed the matzevot, and cut down the Asherah, and broke in pieces the nachash nechoshet that Moshe had made; for up to those yamim the Bnei Yisroel did burn ketoret to it; and it was called Nechushtan.</p>

<p>edit .נחישתן.</p>		
<p>2Ki 18:5 ער האָט זיך פֿאַרזיכערט אויף ה' אלוקי ישְׂרָאֵל, און נאָך אים איז נישט געווען אַזאַ ווי ער צווישן אַלע מלכים פֿון יהודה, אויך נישט צווישן די וואָס זיינען געווען פֿאַר אים.</p> <p>edit</p>	<p>2Ki 18:5 er hot zich farzichert oif Hashem Elochei Yisroel, un noch im iz nisht geven aza vi er tsvishen ale Molechim fun Yehudah, oich nisht tsvishen di vos zainen geven far im.</p>	<p>2Ki 18:5 He trusted in HASHEM Elohei Yisroel; so that after him was none like him among all the Melachim of Yehudah, nor any that were before him.</p>
<p>2Ki 18:6 וואָרום ער האָט זיך באַהעפֿט אָן ה', ער האָט זיך נישט אָפּגעקערט פֿון הינטער אים, און ער האָט געהיט זיינע געבאָט וואָס ה' האָט געבאָטן משהן.</p> <p>edit</p>	<p>2Ki 18:6 vorem er hot zich baheft on Hashem, er hot zich nisht opgekert fun hinter im, un er hot gehit zaine gebot vos Hashem hot geboten Mosheen.</p>	<p>2Ki 18:6 For his deveykus was to HASHEM , he departed not from following Him, but was shomer over His mitzvot HASHEM commanded Moshe.</p>
<p>2Ki 18:7 און ה' פֿלעגט זיין מיט אים; אומעטום ווי ער פֿלעגט אַרויסגיין, פֿלעגט ער באַגליקן. און ער האָט ווידערשפעניקט אָן דעם מלך פֿון אשור, און האָט אים נישט געדינט.</p> <p>edit</p>	<p>2Ki 18:7 un Hashem flegt zain mit im; umetum vi er flegt aroisgein, flegt er bagliken. un er hot vidershpenikt on dem melech fun Ashur, un hot im nisht gedint.</p>	<p>2Ki 18:7 And HASHEM was with him; he prospered whithersoever he went forth; he rebelled against Melech Ashur, and served him not.</p>
<p>2Ki 18:8 ער האָט געשלאָגן די פֿלשתים ביז עָזָה און אירע געמאַרקן, פֿון אַ וועכטערטורעם ביז אַ פֿעסטונגשטאָט.</p> <p>edit</p>	<p>2Ki 18:8 er hot geshlogen di Peleshetim biz Uzzah un ire gemarken, fun a vechtertorem biz a festungshot.</p>	<p>2Ki 18:8 He struck down the Pelishtim, even unto Azah (Gaza) , and the territories thereof, from the migdal notzrim to the fortified city.</p>

<p>2KI 18:9 און עס איז געווען אין פֿירטן יאָר פֿון מלך חִזְקִיָּהוּ – דאָס איז דאָס זיבעטע יאָר פֿון הוֹשֵׁעַ דעם זון פֿון אֵלָהוּ, דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל – איז אַרױפֿגעגאַנגען שְׁלֹמֹנָאָס דער מלך פֿון אשור אויף שׁוֹמְרוֹן, און האָט געלעגערט אויף איר. edit</p>	<p>2KI 18:9 un es iz geven in firten yor fun melech Chizkiyahun – dos iz dos zibete yor fun Hoshea dem zun fun Elahen, dem melech fun Yisroel – iz aroifgegangen Shalmaneser der melech fun Ashur oif Shomron, un hot gelegert oif ir.</p>	<p>2KI 18:9 And it came to pass in the fourth year of Melech Chizkiyah, which was the seventh year of Hoshea Ben Elah Melech Yisroel, that Shalmaneser Melech Ashur came up against Shomron, and besieged it.</p>
<p>2KI 18:10 און זיי האָבן זי באַצױונגען צום סוף פֿון דרײַ יאָר; אין זעקסטן יאָר פֿון חִזְקִיָּהוּ – דאָס איז דאָס נײַנטע יאָר פֿון הוֹשֵׁעַ דעם מלך פֿון יִשְׂרָאֵל – איז שׁוֹמְרוֹן באַצױונגען געוואָרן. edit</p>	<p>2KI 18:10 un zeı hoben zı batsvungen tsum sof fun draı yor; in zeksten yor fun Chizkiyahun – dos iz dos nainte yor fun Hoshea dem melech fun Yisroel – iz Shomron batsvungen gevoren.</p>	<p>2KI 18:10 And at the end of three years they captured it; even in the sixth year of Chizkiyah, that is, in the ninth year of Hoshea Melech Yisroel, Shomron was captured.</p>
<p>2KI 18:11 און דער מלך פֿון אשור האָט פֿאַרטריבן יִשְׂרָאֵל קײַן אשור, און האָט זיי אַױעקגעפֿירט אין חֲלַח, און אין חָבּוֹר, בײַם טײַך גּוֹזָן, און אין די שטעט פֿון מְדַי. edit</p>	<p>2KI 18:11 un der melech fun Ashur hot fartriben Yisroel kein Ashur, un hot zeı avekgefirt in Chalach, un in Chavor, baim taich Gozan, un in di shtet fun Madai.</p>	<p>2KI 18:11 And Melech Ashur did carry away Yisroel into Gulus in Assyria, and put them in Chalach and in Chavor by the of Gozan River, and in the cities of the Medes;</p>
<p>2KI 18:12 פֿאַר װאָס זיי האָבן נישט צוגעהערט צו דעם קול פֿון ה' זײער ג-ט, און האָבן אײבערגעטרעטן זײַן בְּרִית, אַלץ װאָס משה דער קנעכט</p>	<p>2KI 18:12 far vos zeı hoben nisht tsugehert tsu dem kol fun Hashem zeyer G-t, un hoben ibergetreten zain bris, alts vos Moshe der knecht fun Hashem hot zeı bafoiln, un zeı hoben</p>	<p>2KI 18:12 Because they obeyed not the voice of HASHEM Eloheihem, but transgressed His Brit, and all that Moshe Eved HASHEM commanded, and would not hear them, nor do</p>

<p>פֿון ה' האָט זיי באַפֿוילן, און זיי האָבן נישט צוגעהערט און נישט געטאָן. edit</p>	<p>nisht tsugehert un nisht geton.</p>	<p>them.</p>
<p>2KI 18:13 און אין פֿערצנטן יאָר פֿון מלך חִזְקִיָּהוּ, איז אַרױפֿגעגאַנגען סַנְחֵרִיב דער מלך פֿון אשור אויף אַלע באַפֿעסטיקטע שטעט פֿון יהודה, און האָט זיי אַײַנגענומען. edit</p>	<p>2KI 18:13 un in fertsnten yor fun melech Chizkiyahn, iz aroifgegangen Sancheriv der melech fun Ashur oif ale bafestikte shtet fun Yehudah, un hot ze ingenumen.</p>	<p>2KI 18:13 Now in the fourteenth year of Melech Chizkiyah did Sancheriv Melech Ashur come up against all the fortified cities of Yehudah, and captured them.</p>
<p>2KI 18:14 האָט חִזְקִיָּהוּ דער מלך פֿון יהודה געשיקט צו דעם מלך פֿון אשור קיין לָכִישׁ, אַזױ צו זאָגן: אײַך האָב געזינדיקט; קער זיך אָפּ פֿון מיר; וואָס דו וועסט אויף מיר אַרױפֿלייגן, וועל אײַך טראָגן. האָט דער מלך פֿון אשור אַרױפֿגעלייגט אויף חִזְקִיָּהוּ דעם מלך פֿון יהודה דריי הונדערט צענטנער זילבער און דרייסיק צענטנער גאָלד. edit</p>	<p>2KI 18:14 hot Chizkiyah der melech fun Yehudah geshikt tsu dem melech fun Ashur kein Lakhish, azoi tsu zogen: ich hob gezindikt; ker zich op fun mir; vos du vest oif mir aroifleigen, vel ich trogen. hot der melech fun Ashur aroifgeleigt oif Chizkiyah dem melech fun Yehudah drai hundert tsentner zilber un draisik tsentner gold.</p>	<p>2KI 18:14 And Chizkiyah Melech Yehudah sent to Melech Ashur at Lakhish, saying, I have offended; withdraw from me; that which thou demandest me will I bear. And Melech Ashur exacted from Chizkiyah Melech Yehudah three hundred talents of kesef and thirty talents of zahav.</p>
<p>2KI 18:15 און חִזְקִיָּהוּ האָט אַװעקגעגעבן דאָס גאַנצע זילבער וואָס האָט זיך געפֿונען אין הויז פֿון ה' און אין די שאַצקאַמערן פֿון מלכּס הויז.</p>	<p>2KI 18:15 un Chizkiyah hot avekgegeben dos gantse zilber vos hot zich gefunen in hoiz fun Hashem un in di shatskameren fun melech's hoiz.</p>	<p>2KI 18:15 And Chizkiyah gave him all the kesef that was found in the Beis HASHEM , and in the otzarot of the Bais HaMelech.</p>

<p style="text-align: right;">edit</p>		
<p>אין יענער צײַט האָט 2KI 18:16 חזקיה אַרומגעהאַקט די טירן פֿון דעם היכל פֿון ה', און די ביישטידלעך וואָס חזקיה דער מלך פֿון יהודה האָט געהאַט איבערגעצויגן [מיט גאָלד], און ער האָט עס געגעבן דעם מלך פֿון אשור. edit</p>	<p>2KI 18:16 in yener tsait hot Chizkiyah arumgehakt di tiren fun dem heichl fun Hashem, un di baishtidlech vos Chizkiyah der melech fun Yehudah hot gehat ibergetsoigen [mit gold], un er hot es gegeben dem melech fun Ashur.</p>	<p>2KI 18:16 At that time did Chizkiyah strip off the zahav from the daletot Heikhal HASHEM , and from the omenot (doorposts) which Chizkiyah Melech Yehudah had overlaid, and gave it to Melech Ashur.</p>
<p>און דער מלך פֿון אשור 2KI 18:17 האָט געשיקט תַּרְתָּנֶען, און רַב־סָרִיסִים, און רַב־שָׁקֵהָן, פֿון לְכִישׁ צום מלך חזקיהוֹן מיט אַ גרױסן חיל קיין ירוּשָׁלַיִם. און זײ זײַנען אַרױפֿגעגאַנגען, אַזױ זײַנען זײ געקומען און האָבן זיך געשטעלט בײַ דעם גראָבן פֿון דעם אויבערשטן טײַך וואָס אויפֿן וועג פֿון וועשערפֿעלד. edit</p>	<p>2KI 18:17 un der melech fun Ashur hot geshikt tartonen, un rv- sorisen, un ravshokehen, fun Lakhish tsum melech Chizkiyahen mit a groisen cheil kein Yerusholayim. un ze zainen aroifgegangen, azoi zainen zei gekumen un hoben zich geshtelt bai dem groben fun dem oibershten taich vos oifen veg fun vesherfeld.</p>	<p>2KI 18:17 And Melech Ashur sent Tartan and Rav Saris and Rav Shakeh from Lakhish to Melech Chizkiyah with a large army against Yerushalayim. And they went up and came to Yerushalayim. And when they were come up, they came and stood by the te'alat haberekhah haelyonah (aqueduct of the Upper Pool) , on the highway of the Sadeh of the Launderer.</p>
<p>און זײ האָבן גערופֿן צום 2KI 18:18 מלך; איז אַרױסגעגאַנגען צו זײ אַלְיָקִים דער זון פֿון חִלְקִיָהוֹן, וואָס איבערן פּאַלאַץ, און שְׁבַנָּא דער שרײַבער, און יוֹאָח דער זון פֿון אַסָפֿן, דער דערמאַנער. edit</p>	<p>2KI 18:18 un zei hoben gerufen tsum melech; iz aroisgegangen tsu zei Elyakim der zun fun Chilkiyahen, vos iberen palats, un Shevna der shraiber, un Yoach der zun fun Asaphen, der dermoner.</p>	<p>2KI 18:18 And when they had called to HaMelech, there came out to them Elyakim Ben Chilkiyah, which was over the Bais (palace) , and Shevna the Sofer, and Yoach Ben Asaph the Mazkir (secretary) .</p>

<p>און רב־שָׁקָה האָט צו זיי 2Ki 18:19 געזאָגט: זאָגט אַקאָרשט צו חִזְקִיָּהוּן אַזוי האָט געזאָגט דער גרויסער מלך, דער מלך פֿון אשור: וואָס איז די דאָזיקע פֿאַרזיכערונג וואָס דו פֿאַרזיכערסט זיך? edit</p>	<p>2Ki 18:19 un ravshokeh hot tsu zei gezogt: zogt akorsht tsu Chizkiyahun azoi hot gezogt der groiser melech, der melech fun Ashur: vos iz di dozike farzicherung vos du farzicherst zich?</p>	<p>2Ki 18:19 And Rav Shakeh said unto them, Speak ye now to Chizkiyah, Thus saith HaMelech Hagadol, Melech Ashur; What bitachon (confidence) is this wherein thou trustest?</p>
<p>2Ki 18:20 מיינסטו הויל ליפגערייד איז אַן עצה און גבֹורה פֿאַר מלחמה? אַצונד, אויף וועמען פֿאַרזיכערסטו זיך, וואָס דו האָסט ווידערשפעניקט אַן מיר? edit</p>	<p>2Ki 18:20 meinstu hoil lipgereid iz an eitse un gevure far milchome? atsund, oif vemen farzicherstu zich, vos du host vidershpenikt on mir?</p>	<p>2Ki 18:20 Thou sayest — but they are mere davar sfatayim (words of lips, vain words) — I have etzah (counsel) and gevurah (strength) for the milchamah. Now on whom dost thou trust, that thou rebellest against me?</p>
<p>2Ki 18:21 אַצונד זע, דו פֿאַרזיכערסט זיך אויף דעם שטעקן פֿון דעם דאָזיקן צעבראַכענעם ראָר – אויף מִצְרַיִם – וואָס אַז אַ מענטש לענט זיך אויף אים אָן, גייט ער אים אַרײַן אין דער האַנט, און לעכערט זי דורך; אַזוי איז פֿרעה דער מלך פֿון מִצְרַיִם פֿאַר אַלע וואָס פֿאַרזיכערן זיך אויף אים. edit</p>	<p>2Ki 18:21 atsund ze, du farzicherst zich oif dem shteken fun dem doziken tsebrochenem ror – oif Mitsrayim – vos az a mentsh lent zich oif im on, geit er im arain in der hant, un lechert zi durch; azoi iz Pharaoh der melech fun Mitsrayim far ale vos farzicheren zich oif im.</p>	<p>2Ki 18:21 Now, hinei, thou trustest upon the mishenet (staff) of this bruised reed, even upon Mitzrayim, on which if a man lean, it will go into his yad, and pierce it; so is Pharaoh Melech Mitzrayim unto all that depend on him.</p>
<p>2Ki 18:22 און אַז איר וועט מיר זאָגן: מיר פֿאַרזיכערן זיך אויף ה' אלוקינו – איז דאָס נישט</p>	<p>2Ki 18:22 un az ir vet mir zogen: mir farzicheren zich oif Hashem Elokeinu – iz dos nisht der vos</p>	<p>2Ki 18:22 But if ye say unto me, We trust in HASHEM Eloheinu; is not that He, whose high places</p>

<p>דער וואָס חִזְקִיָּהוּ הָאָט אָפּגעטאַן זײַנע בָּמוֹת און זײַנע מזבחות, און הָאָט געזאָגט צו יהודה און צו ירושלים: פֿאַר דעם דאַזיקן מזבח זאָלט איר זיך בוקן אין ירושלים? edit</p>	<p>Chizkiyah hot opgeton zaine Bamot un zaine mizbeyches, un hot gezogt tsu Yehudah un tsu Yerusholayim: far dem doziken mizbeyech zolt ir zich buken in Yerusholayim?</p>	<p>and whose mizbechot Chizkiyah hath taken away, and hath said to Yehudah and Yerushalayim, Ye shall worship before this Mizbe'ach in Yerushalayim?</p>
<p>2KI 18:23 און אַצונד, פֿאַרוועט זיך אַקאַרשט מיט מיין האַר דעם מלך פֿון אשור, און איד וועל דיר געבן צוויי טויזנט פֿערד, אויב דו קענסט דיר אַרויפֿזעצן רײַטער אויף זיי. edit</p>	<p>2KI 18:23 un atsund, farvet zich akorsht mit main Har dem melech fun Ashur, un ich vel dir geben tsvei toizent ferd, oib du kenst dir aroifzetsen raiter oif zei.</p>	<p>2KI 18:23 Therefore, now, give pledges to adoni Melech Ashur, and I will deliver thee two thousand susim, if thou be able on thy part to set riders upon them.</p>
<p>2KI 18:24 הײַנט ווי קענסטו אַפּשטויסן דעם פנים פֿון אַ הויפטמאַן, איינעם פֿון די קלענסטע קנעכט פֿון מיין האַר? פֿון דעסט וועגן פֿאַרזיכערסטו זיך אויף מצרים וועגן רײַטוועגן און רײַטער. edit</p>	<p>2KI 18:24 haint vi kenstu opshtoisn dem ponem fun a hoiptman, einem fun di klenste knecht fun main Har? fun dest vegen farzicherstu zich oif Mitsrayim vegen raitvegen un raiter.</p>	<p>2KI 18:24 How then wilt thou turn away the face of one officer of the least of the avadim of adoni, and put thy trust in Mitzrayim for chariots and for parashim?</p>
<p>2KI 18:25 אַצונד, בין איד דען אָן ה' אַרויפֿגעקומען אויף דעם דאַזיקן אָרט, אים צו פֿאַרוויסטן? ה' הָאָט צו מיר געזאָגט: גיי אַרויף אויף דעם דאַזיקן לאַנד, און פֿאַרוויסט עס. edit</p>	<p>2KI 18:25 atsund, bin ich den on Hashem aroifgekumen oif dem doziken ort, im tsu farvisten? Hashem hot tsu mir gezogt: gei aroifblikendik oif dem doziken land, un farvist es.</p>	<p>2KI 18:25 Am I now come up without HASHEM against this makom to destroy it? HASHEM said to me, Go up against this land, and destroy it.</p>

<p>הָאָט אֶלְיָקִים דֵּער זון פֿון 2Ki 18:26 חִלְקִיָּהוּן, און שְׁבַנָּא, און יוֹאָח, געזאָגט צו רַב־שָׁקֵה: רעד, איד בעט דיר, צו דיינע קנעכט אַראַמיש, וואַרום מיר פֿאַרשטיין עס, און רעד נישט צו אונדז יהודיש אין די אויערן פֿון דעם פֿאַלק וואָס אויף דער מויער. edit</p>	<p>2Ki 18:26 hot Elyakim der zun fun Chilkiyahen, un Shevna, un Yoach, gezogt tsu ravshokehen: red, ich bet dich, tsu daine knecht aramish, vorem mir farshtein es, un red nisht tsu undz yhudish in di oieren fun dem folk vos oif der moier.</p>	<p>2Ki 18:26 Then said Elyakim Ben Chilkiyah, and Shevna, and Yoach, unto Rav Shakeh, Speak, now, to thy avadim in Aramit (Aramaic) ; for we understand it; and speak not to us in Yehudit (Hebrew) in the ears of the people that are on the chomah.</p>
<p>הָאָט רַב־שָׁקֵה צו זיי 2Ki 18:27 געזאָגט: הָאָט דען צו דיין האַר און צו דיר מיך געשיקט מיין האַר צו רעדן די דאָזיקע ווערטער, און נישט צו די מענטשן וואָס זיצן אויף דער מויער, צו עסן זייער קויט, און צו טרינקען זייער לייבוואַסער, ביי אײַך? edit</p>	<p>2Ki 18:27 hot ravshokeh tsu zei gezogt: hot den tsu dain Har un tsu dir mich geshikt main Har tsu reden di dozike verter, un nisht tsu di mentshen vos zitsen oif der moier, tsu esen zeyer koit, un tsu trinken zeyer laibvaser, bai ich?</p>	<p>2Ki 18:27 But Rav Shakeh said unto them, Hath adoni sent me to adoneicha, and to thee, to speak these words? Hath he not sent me to the anashim which sit on the chomah, that may eat their own dung, and drink their own urine with you?</p>
<p>און רַב־שָׁקֵה הָאָט זיך 2Ki 18:28 געשטעלט, און הָאָט אויסגערופֿן אויף אַ הויכן קול אויף יהודיש, און הָאָט גערעדט און געזאָגט: הערט דאָס וואָרט פֿון דעם גרויסן מלך, דעם מלך פֿון אשור. edit</p>	<p>2Ki 18:28 un ravshokeh hot zich geshtelt, un hot oisgerufen oif a hoichen kol oif yhudish, un hot geredt un gezogt: hert dos vort fun dem groisen melech, dem melech fun Ashur.</p>	<p>2Ki 18:28 Then Rav Shakeh stood and cried with a kol gadol in Yehudit, and spoke, saying, Hear the word of HaMelech Hagadol, Melech Ashur.</p>
<p>אַזוי הָאָט געזאָגט דער 2Ki 18:29 מלך: זאַל אײַך חזקיהו נישט</p>	<p>2Ki 18:29 azoi hot gezogt der melech: zol ich Chizkiyah nisht</p>	<p>2Ki 18:29 Thus saith HaMelech, Let not Chizkiyah deceive you; for</p>

<p>נֶאֱרָן, וּוְאָרוֹם עַר קַעַן אֵיִךְ נִישְׁט מִצִּיל זַיִן פֿון זַיִן הָאָנֶט. edit</p>	<p>naren, vorem er ken ich nisht matsl zain fun zain hant.</p>	<p>he shall not be able to save you out of his yad;</p>
<p>2Ki 18:30 און זאל אייך חזקיהו נִישְׁט פֿאַרזיכערן אויף ה', אַזוי צו זאָגן: מִצִּיל זַיִן וועט אונדז מִצִּיל זַיִן ה', און די דאָזיקע שטאָט וועט נישט איבערגעבן ווערן אין דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון אשור. edit</p>	<p>2Ki 18:30 un zol ich Chizkiyah nisht farzicheren oif Hashem, azoi tsu zogen: matsl zain vet undz matsl zain Hashem, un di dozike shtot vet nisht ibergeben veren in der hant fun dem melech fun Ashur.</p>	<p>2Ki 18:30 Neither let Chizkiyah make you trust in HASHEM , saying, HASHEM will surely save us, and this city shall not be given into the yad Melech Ashur.</p>
<p>2Ki 18:31 איר זאלט נישט צוהערן צו חזקיהו, וואָרום אַזוי האָט געזאָגט דער מלך פֿון אשור: מאַכט מיט מיר שָׁלוֹם, און קומט אַרויס צו מיר, און עסט איטלעכער פֿון זַיִן וויינישטאַק און איטלעכער פֿון זַיִן פֿייגנבוים, און טרינקט איטלעכער דאָס וואַסער פֿון זַיִן ברונעם. edit</p>	<p>2Ki 18:31 ir zolt nisht tsuheren tsu Chizkiyahen, vorem azoi hot gezogt der melech fun Ashur: macht mit mir shalom, un kumt arois tsu mir, un est itlecher fun zain vainshtok un itlecher fun zain faignboim, un trinkt itlecher dos vaser fun zain brunem.</p>	<p>2Ki 18:31 Pay heed not to Chizkiyah; for thus saith HaMelech Ashur, Make a brocha with me, and come out to me, and then eat ye every man of his own gefen, every one of his te'enah, and drink ye every one the waters of his bor;</p>
<p>2Ki 18:32 ביז איך קום, און וועל אייך נעמען אין אַ לאַנד אַזוי ווי אייער לאַנד, אַ לאַנד פֿון תבואה און וויין, אַ לאַנד פֿון ברויט און וויינגערטנער, אַ לאַנד פֿון איילבערטן און האַניק, כדי איר זאלט לעבן</p>	<p>2Ki 18:32 biz ich kum, un vel ich nemen in a land azoi vi ier land, a land fun tvuh un vain, a land fun broit un vaingertner, a land fun eilberten un honik, kedei ir zolt leben un nisht shtarben; un ir zolt nisht tsuheren tsu Chizkiyahen, az er vet ich inreden, azoi tsu zogen:</p>	<p>2Ki 18:32 Until I come and take you away to an eretz like your own eretz, an eretz dagan and tirosh, an eretz lechem and kramim, a land of zayit yitzhar and of devash, that ye may live, and not die; and pay heed not unto Chizkiyah, when he persuadeth you, saying, HASHEM will save</p>

<p>און נישט שטאַרבן; און איר זאָלט נישט צוהערן צו חזקיהוּן, אַז ער וועט אייך איינרעדן, אַזוי צו זאָגן: ה' וועט אונדז מציל זיין. edit</p>	<p>Hashem vet undz matsl zain.</p>	<p>us.</p>
<p>האַבן מציל דען מציל 2KI 18:33 געווען די ג-טער פֿון די פֿעלקער איטלעכער זיין לאַנד פֿון דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון אשור? edit</p>	<p>2KI 18:33 hoben matsl den matsl geven di G-ter fun di felker itlecher zain land fun der hant fun dem melech fun Ashur?</p>	<p>2KI 18:33 Hath any of the elohei HaGoyim delivered at all his land out of the yad Melech Ashur?</p>
<p>וּוּ זיינען די ג-טער פֿון חַמַּת, און אַרפֿד? וּוּ זיינען די ג-טער פֿון ספֿרוֹים, הֵנַע, און עֵוָה? האַבן זיי דען מציל געווען שומרון פֿון מיין האַנט? edit</p>	<p>2KI 18:34 vu zainen di G-ter fun Chammat, un Arpad? vu zainen di G-ter fun Sepharvayim, Hena, un Ivah? hoben ze den matsl geven Shomron fun main hant?</p>	<p>2KI 18:34 Where are elohei Chamat, and of Arpad? Where are elohei Sepharvayim, Hena, and Ivah? Have they saved Shomron out of mine yad?</p>
<p>ווער זיינען צווישן אַלע ג-טער פֿון די לענדער וואָס האַבן מציל געווען זייער לאַנד פֿון מיין האַנט, אַז ה' זאָל מציל זיין ירושלים פֿון מיין האַנט? edit</p>	<p>2KI 18:35 ver zainen tsvishen ale G-ter fun di lender vos hoben matsl geven zeyer land fun main hant, az Hashem zol matsl zain Yerusholayim fun main hant?</p>	<p>2KI 18:35 Who are they among all the elohim of the lands, that have saved their land out of mine yad, that HASHEM should save Yerushalayim out of mine yad?</p>
<p>האַט דאָס פֿאַלק געשוויגן, און זיי האַבן אים אַ וואָרט נישט געענטפֿערט, וואָרום דער באַפֿעל פֿון מלך איז געווען, אַזוי צו זאָגן: איר</p>	<p>2KI 18:36 hot dos folk geshvigen, un ze hoben im a vort nisht geentfert, vorem der bafel fun melech iz geven, azoi tsu zogen: ir zolt im nisht entfernen.</p>	<p>2KI 18:36 But the people held their peace, and answered him not a davar; for the mitzvot HaMelech was, saying, Answer him not.</p>

<p>זאלט אים נישט ענטפערן. edit</p>		
<p>איז געקומען אַליקים 2Ki 18:37 דער זון פֿון חִלְקִיָהוּ, וואָס איבערן פּאַלאַץ, און שְׁבִנָּא דער שרִיִבֶּעֶר, און יוֹאָח דער זון פֿון אֶסָפֶן, דער דערמאַנער, צו חִזְקִיָהוּ, מיט צערִיסענע קליידער, און זיי האָבן אים דערציילט די ווערטער פֿון רַב־שָׁקָהָן. edit</p>	<p>2Ki 18:37 iz gekumen Elyakim der zun fun Chilkiyahun, vos iberen palats, un Shevna der shraiber, un Yoach der zun fun Asaphen, der dermoner, tsu Chizkiyahun, mit tserisene kleider, un ze hoben im dertseilt di verter fun ravshokehen.</p>	<p>2Ki 18:37 Then came Elyakim Ben Chilkiyah, which was over the Bais (palace) , and Shevna the Sofer, and Yoach Ben Asaph the Mazkir (secretary) , to Chizkiyah with their begadim torn, and told him the words of Rav Shakeh.</p>
<p>און עס איז געווען, ווי דער מלך חִזְקִיָהוּ האָט עס געהערט, אַזוי האָט ער צערִיסן זײַנע קליידער, און זיך צוגעדעקט מיט זאַק, און ער איז געקומען אין הויז פֿון ה' . edit</p>	<p>2Ki 19:1 un es iz geven, vi der melech Chizkiyah hot es gehert, azoi hot er tserisen zaine kleider, un zich tsugedekt mit zak, un er iz gekumen in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2Ki 19:1 And it came to pass, when HaMelech Chizkiyahu (Hezekiah) heard it, that he tore his begadim, and covered himself with sackcloth, and went into the Beis HASHEM .</p>
<p>און ער האָט געשיקט אַליקים וואָס איבערן פּאַלאַץ, און שְׁבִנָּא דעם שרִיִבֶּעֶר, און די עלטסטע פֿון די פֿהנים, צוגעדעקט מיט זאַקליידער, צו ישַׁעְיָהוּ הנְבִיא דעם זון פֿון אָמוּצָן. edit</p>	<p>2Ki 19:2 un er hot geshikt Elyakimen vos iberen palats, un Shevna dem shraiber, un di eltste fun di koyanim, tsugedekt mit zakkleider, tsu Yeshayahu hanovi dem zun fun omutsen.</p>	<p>2Ki 19:2 And he sent Elyakim, who was over the Bais (palace) , and Shevna the Sofer, and the Zekenim of the Kohanim, clothed with sackcloth, to HaNavi Yeshayah Ben Amotz.</p>
<p>און זיי האָבן צו אים געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט חִזְקִיָהוּ: אַ טָאָג פֿון נויט און</p>	<p>2Ki 19:3 un zei hoben tsu im gezogt: azoi hot gezogt Chizkiyah: a tog fun noit un shtrof un shmach iz haintiker</p>	<p>2Ki 19:3 And they said unto him, Thus saith Chizkiyahu, This day is a Yom Tzarah, and of tokhechah (rebuke) , and</p>

<p>שטראָף און שמאָך איז היינטיקער טאָג, וואָרום די קינדער זיינען געקומען צום מוטערמױל, און נישטאָ קיין כוח צו געבערן. edit</p>	<p>tog, vorem di kinder zainen gekumen tsum mutermoil, un nishto kein koiech tsu geben.</p>	<p>ne'atzah (<i>blasphemy, sacrilege</i>) ; for the banim are come to the mashber (<i>crisis of birth</i>) , and there is not ko'ach to bring forth.</p>
<p>2KI 19:4 אַפֿשר וועט ה' דיין ג-ט הערן אַלע ווערטער פֿון רַב־שָׁקֵהוּ, וואָס זיין האַר דער מלך פֿון אשור האָט אים געשיקט צו לעסטערן דעם לעבעדיקן אַלקים, און ער וועט שטראָפֿן פֿאַר די רייד וואָס ה' דיין ג-ט האָט געהערט; דערום זאָלסטו אויפֿהייבן אַ תּפִּילָה פֿאַר דעם איבערבלײב וואָס געפֿינט זיך דאָ. edit</p>	<p>2KI 19:4 efsher vet Hashem dain G-t heren ale verter fun ravshokehen, vos zain Har der melech fun Ashur hot im geschikt tsu lesteren dem lebediken Elokim, un er vet shtrofen far di reid vos Hashem dain G-t hot gehert; derum zolstu oifheiben a tfile far dem iberblaib vos gefint zich do.</p>	<p>2KI 19:4 It may be HASHEM Eloheicha will hear all the words of Rav Shakeh, whom Melech Ashur adonav hath sent to reproach the Elohim Chai; and will rebuke the devarim which HASHEM Eloheicha hath heard; therefore lift up thy tefillah for the she'erit that are left surviving.</p>
<p>2KI 19:5 און ווי די קנעכט פֿון מלך חזקיהוּן זיינען געקומען צו ישעיהוּן, edit</p>	<p>2KI 19:5 un vi di knecht fun melech Chizkiyahen zainen gekumen tsu Yeshayahuen,</p>	<p>2KI 19:5 So the avadim of HaMelech Chizkiyah came to Yeshayah.</p>
<p>2KI 19:6 האָט ישׁעיהוּ צו זיי געזאָגט: אַזוי זאָלט איר זאָגן צו אייער האַר: אַזוי האָט ה' געזאָגט: זאָלסט נישט מורא האַבן פֿאַר די ווערטער וואָס דו האָסט געהערט, מיט וואָס די יונגען פֿון דעם מלך פֿון</p>	<p>2KI 19:6 hot Yeshayahu tsu zei gezogt: azoi zolt ir zogen tsu ier Har: azoi hot Hashem gezogt: zolst nisht moire hoben far di verter vos du host gehert, mit vos di yungen fun dem melech fun Ashur hoben mich geschendt.</p>	<p>2KI 19:6 And Yeshayah said unto them, Thus shall ye say unto adoneichem, Thus saith HASHEM , Be not afraid of the words which thou hast heard, wherewith the na'arei Melech Ashur have made gidduf against Me.</p>

<p>אשור האָבן מיך געשענדט. edit</p>		
<p>2KI 19:7 זע, איד גיב אַרײַן אין אים אַ גײַסט, און ער וועט הערן אַ הערונג, און וועט זיך אומקערן צו זײַן לאַנד; און איד וועל אים מאַכן פֿאַלן דורכן שווערד אין זײַן לאַנד. edit</p>	<p>2KI 19:7 ze, ich gib arain in im a Gaist, un er vet heren a herung, un vet zich umkeren tsu zain land; un ich vel im machen falen durchen shverd in zain land.</p>	<p>2KI 19:7 Hineni, I will put a ruach in him, and he shall hear a shemuah (report), and shall return to his own land; and I will cause him to fall by the cherev in his own land.</p>
<p>2KI 19:8 און רבֿשָׁקָה האָט זיך אומגעקערט, און האָט געפֿונען דעם מלך פֿון אשור מלחמה האַלטנדיק אויף לבֿנָה; וואָרום ער האָט געהאַט געהערט אַז ער האָט אַוועקגעצויגן פֿון לָכִישׁ. edit</p>	<p>2KI 19:8 un ravshokeh hot zich umgekert, un hot gefunen dem melech fun Ashur milchome haltendik oif Livnah; vorem er hot gehat gehert az er hot avekgetsoigen fun Lakhish.</p>	<p>2KI 19:8 So Rav Shakeh left [Yerushalayim], and found Melech Ashur warring against Livnah; for he had heard that he was departed from Lakhish.</p>
<p>2KI 19:9 און [סַנְחֵרִיב] האָט געהערט אויף תִּרְחָקָה דעם מלך פֿון כּוּשׁ, אַזוי צו זאָגן: ער איז אַרויסגעגאַנגען מלחמה צו האַלטן מיט דיר. און ער האָט ווידער געשיקט שלוחים צו חִזְקִיָּהוּן, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2KI 19:9 un [Sancheriv] hot gehert oif Tirhakah dem melech fun Kush, azoi tsu zogen: er iz aroisgegangen milchome tsu halten mit dir. un er hot vider geshikt shluchim tsu Chizkiyahen, azoi tsu zogen:</p>	<p>2KI 19:9 And he heard concerning Tirhakah Melech Kush, Hinei, he is come forth to make war with thee; and when he heard it, he sent malachim again unto Chizkiyah, saying,</p>
<p>2KI 19:10 אַזוי זאָלט איר זאָגן צו חִזְקִיָּהוּן דעם מלך פֿון יהודה, אַזוי צו זאָגן: זאָל דײַך נישט נאַרן דײַן ג-ט, וואָס דו פֿאַרזיכערסט זיך אויף אים, edit</p>	<p>2KI 19:10 azoi zolt ir zogen tsu Chizkiyahen dem melech fun Yehudah, azoi tsu zogen: zol dich nisht naren dain G-t, vos du farzicherst zich oif im, azoi tsu zogen: Yerusholayim vet nisht ibergegeben veren in der</p>	<p>2KI 19:10 Thus shall ye speak to Chizkiyah Melech Yehudah, saying, Let not Eloheicha, in Whom thou trustest, deceive thee, saying, Yerushalayim shall not be delivered into the yad Melech Ashur.</p>

<p>אַזוי צו זאָגן: ירוּשָׁלַיִם וועט נישט איבערגעגעבן ווערן אין דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון אשור. edit</p>	<p>hant fun dem melech fun Ashur.</p>	
<p>אַט האָסטו געהערט 2Ki 19:11 וואָס די מלכים פֿון אשור האַבן געטאָן צו אַלע לענדער, זיי צו פֿאַרוויסטן, און דו וילסט ניצול ווערן? edit</p>	<p>2Ki 19:11 ot hostu gehert vos di Molechim fun Ashur hoben geton tsu ale lender, zeı tsu farvisten, un du vilst nitsl veren?</p>	<p>2Ki 19:11 Hinei, thou hast heard what the melachim of Ashur have done to all lands, by destroying them utterly; and shalt thou be saved?</p>
<p>האַבן די ג-טער פֿון די 2Ki 19:12 פֿעלקער מציל געווען די וואָס מיינע עלטערן האָבן צעשטערט, גוֹזָן, און חָרָן, און רָצָף, אויף די קינדער פֿון עֵדֶן וואָס אין תּלְשָׁר? edit</p>	<p>2Ki 19:12 hoben di G-ter fun di felker matsl geven di vos maine elteren hoben tseshtert, Gozan, un Charan, un Retzepe, oif di kinder fun Eden vos in Telassar?</p>	<p>2Ki 19:12 Have the elohei HaGoyim delivered them which my avot have destroyed; as Gozan, and Charan, and Retzeph, and the Bnei Eden which were in Telassar?</p>
<p>וואו איז דער מלך פֿון 2Ki 19:13 חַמָּת, און דער מלך פֿון אַרְפַּד, און דער מלך פֿון דער שטאַט סַפְרוֹיִם, פֿון הֵנֶע, און עֵוָה? edit</p>	<p>2Ki 19:13 vu iz der melech fun Chammatt, un der melech fun Arpad, un der melech fun der shtot Sepharvayim, fun Hena, un Ivah?</p>	<p>2Ki 19:13 Where is Melech Chamat, and Melech Arpad, and the Melech of the Ir of Sepharvayim, Hena, and Ivah?</p>
<p>האַט חזקיהו צוגענומען 2Ki 19:14 דעם בריוו פֿון דער האַנט פֿון די שלוחים, און האָט אים איבערגעלייענט; און ער איז אַרויפֿגעגאַנגען אין הויז פֿון ה'; און חזקיהו האָט אים אויסגעשפּרייט פֿאַר ג-ט. edit</p>	<p>2Ki 19:14 hot Chizkiyah tsugenumen dem briv fun der hant fun di shluchim, un hot im ibergeleyent; un er iz aroifgegangen in hoiz fun Hashem; un Chizkiyah hot im oisgeshpreit far G-t.</p>	<p>2Ki 19:14 And Chizkiyah received the sefarim (letters) from the yad hamalachim, and read it; and Chizkiyah went up into the Beis HASHEM , and spread it before HASHEM .</p>

<p>2KI 19:15 און חזקיהו האט מתפלל געווען צו ג-ט, און האט געזאגט: ה' דו אלוקי ישראל וואס זיצט איבער די ברובים, דו אליין ביסט דער ג-ט איבער אלע קיניגרייכן פון דער ערד; דו האסט געמאכט די הימעלען און די ערד. edit</p>	<p>2KI 19:15 un Chizkiyah hot mispalel geven tsu G-t, un hot gezogt: Hashem du Elochei Yisroel vos zitst iber di Keruvim, du alein bist der G-t iber ale kinigraichen fun der erd; du host gemacht di himlen un di erd.</p>	<p>2KI 19:15 And Chizkiyah davened before HASHEM , saying, HASHEM Elohei Yisroel, that dwellest between the keruvim, Thou art HaElohim, even Thou alone, of kol mamlechet ha'aretz; Thou hast made Shomayim and HaAretz.</p>
<p>2KI 19:16 ניג, ה', דיין אויער, און הער; עפן, ה', דינע אויגן און זע; און הער די ווערטער פון סנחריבן וואס האט אים געשיקט צו לעסטערן דעם לעבעדיקן אלקים. edit</p>	<p>2KI 19:16 neig, Hashem, dain oier, un her; efen, Hashem, daine oigen un ze; un her di verter fun Sancheriven vos hot im geshikt tsu lesteren dem lebediken Elokim.</p>	<p>2KI 19:16 Incline Thine ear, HASHEM , and hear; open, HASHEM , Thine eyes, and see; and hear the words of Sancheriv, which he sent to insult the Elohim Chai (Living G-d) .</p>
<p>2KI 19:17 אמת, ה', די מלכים פון אשור האבן חרוב געמאכט די פעלקער און זייער לאַנד, edit</p>	<p>2KI 19:17 emes, Hashem, di Molechim fun Ashur hoben chorev gemacht di felker un zeyer land,</p>	<p>2KI 19:17 Truly, HASHEM , the melachim of Ashur have laid waste the Goyim and their lands,</p>
<p>2KI 19:18 און זיי האבן איבערגעגעבן זייערע ג-טער צום פֿייער; וואָרום זיי זיינען קיין ג-טער נישט געווען; נאָר בלויז דאָס ווערק פֿון אַ מענטשנס האַנט, האַלץ און שטיין; דערום האַבן זיי זיי אונטערגעבראַכט. edit</p>	<p>2KI 19:18 un zei hoben ibergegeben zeyere G-ter tsum faier; vorem zei zainen kein G-ter nisht geven; nor bloiz dos verk fun a mentshns hant, holts un shtein; derum hoben ze ze untergebracht.</p>	<p>2KI 19:18 And have cast eloheihem into the eish; for they were no elohim, but the ma'aseh yedei adam, etz and even (stone) ; therefore they have destroyed them.</p>
<p>2KI 19:19 און אַצונד, ה' אלוקינו,</p>	<p>2KI 19:19 un atsund, Hashem Elokeinu, helf undz, ich bet</p>	<p>2KI 19:19 Now therefore, HASHEM Eloheinu, save us from his yad,</p>

<p>העלף אונדז, איך בעט דײך, פֿון זײן האַנט, און זאָלן אַלע קײניגרייכן פֿון דער ערד וויסן, אַז דו ה' אַליין ביסט אַלקים.</p> <p>edit</p>	<p>dich, fun zain hant, un zolen ale kinigraichen fun der erd visen, az du Hashem alein bist Elokim.</p>	<p>that kol mamlechet ha'aretz may know that Thou art HASHEM , even Thou only.</p>
<p>2KI 19:20 האָט ישׁעיהו דער זון פֿון אַמוצן געשיקט צו חִזְקִיָּהוּ, אַזוי צו זאָגן: אַזוי האָט געזאָגט ה' אַלוקי יִשְׂרָאֵל: וואָס דו האָסט מתפלל געווען צו מיר וועגן סַנְחַרִּיב־דַּעַם מֶלֶךְ פֿון אשור, האָב איך צוגעהערט. edit</p>	<p>2KI 19:20 hot Yeshayahu der zun fun omutsen geshikt tsu Chizkiyahan, azoi tsu zogen: azoi hot gezogt Hashem Elochei Yisroel: vos du host mispalel geven tsu mir vegen Sancheriv dem melech fun Ashur, hob ich tsugehert.</p>	<p>2KI 19:20 Then Yeshayah Ben Amotz sent unto Chizkiyah, saying, Thus saith HASHEM Elohei Yisroel, Whereas thou hast davened to Me against Sancheriv Melech Ashur, I have heard.</p>
<p>2KI 19:21 דאָס איז דאָס וואָרט וואָס ה' האָט וועגן אים גערעדט: עס פֿאַראַכט דײך, עס שפּאַט פֿון דיר די יונגפֿרוי טאַכטער צײִן; עס שאַקלט דעם קאַפּ הינטער דיר די טאַכטער ירושלים. edit</p>	<p>2KI 19:21 dos iz dos vort vos Hashem hot vegen im geredt: es faracht dich, es shpot fun dir di yungfroi tochter Tsiyon; es shoklt dem kop hinter dir di tochter Yerusholayim.</p>	<p>2KI 19:21 This is the davar that HASHEM hath spoken concerning him: The Betulat Bat Tziyon hath despised thee, and laughed thee to scorn; the Bat Yerushalayim hath shaken her head at thee.</p>
<p>2KI 19:22 וועמען האָסטו געלעסטערט און געשענדט? און אויף וועמען האָסטו דײַן קול אויפֿגעהויבן? יאָ, האָסטו געהויבן דײַנע אויגן אין דער הייך אַקעגן דעם הייליקן פֿון יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2KI 19:22 vemen hostu gelestert un geshendt? un oif vemen hostu dain kol oifgehoiben? yo, host gehoiben daine oigen in der heich akegen dem heiliken fun Yisroel.</p>	<p>2KI 19:22 Whom hast thou insulted and made gidduf against? And against whom hast thou raised thy voice, and lifted up thine eyes marom? Even against Kadosh Yisroel.</p>

<p>דורך דיִינע שלוחים 2KI 19:23 האַסטו געלעסטערט אַדְנִי, און געזאַגט: מיט מײַנע פֿיל רײַטוועגן בין איך צו דער הייך פֿון די בערג אַרויף, צו די ווינקלען פֿון לְבָנוֹן; און איך האַק {כרת} אָפּ זײַנע הויכע צעדערן, זײַנע געקליבענע ציפרעסביימער; און איך קום צו זײַן עקסטן האַרבערק, צום וואַלד פֿון זײַן פֿרוכטגאַרטן. edit</p>	<p>2KI 19:23 durch daine shluchim hostu gelestert Adonoi, un gezogt: mit maine fil raitvegen bin ich tsu der heich fun di berg aroifblikendik, tsu di vinklen fun Levanon; un ich hak op zaine hoiche tsederen, zaine geklibene tsipresbeimer; un ich kum tsu zain eksten harberik, tsum vald fun zain fruchtgarten.</p>	<p>2KI 19:23 By thy avadim hast thou insulted Adonoi, and hast said, With the multitude of my chariots am I come up to marom harim, to the heights of Levanon, and I will cut down the tall cedars thereof, and the choice pine trees thereof; and I will enter into its most remote height, and the ya'ar (forest) of its fruitful land.</p>
<p>איך האָב געגראָבן און געטרונקען וואַסערן פֿרעמדע, און טריקן אויס מיט מײַנע פֿוסטריט אַלע טײַכן פֿון מַצְרַיִם. edit</p>	<p>2KI 19:24 ich hob gegroben un getrunken vaseren fremde, un triken ois mit maine fustrit ale taichen fun Mitsrayim.</p>	<p>2KI 19:24 I have dug and drunk mayim zarim, and with the sole of my feet have I dried up all the streams of the besieged places.</p>
<p>האַסטו דען נישט געהערט? פֿון לאַנג אָן האָב איך עס צוגעגרייט, פֿון אַלטע טעג האָב איך עס געפֿורעמט; אַצונד האָב איך עס געבראַכט עס זאָל געשען, כדי צו פֿאַרוויסטן אויף חורבַּה- הויפֿנס באַפֿעסטיקטע שטעט. edit</p>	<p>2KI 19:25 hostu den nisht gehert? fun lang on hob ich es tsugegreit, fun alte teg hob ich es gefuremt; atsund hob ich es gebracht es zol geshen, kedei tsu farvisten oif churve-hoifns bafestikte shtet.</p>	<p>2KI 19:25 Hast thou not heard long ago, how I have done it, and of yemei kedem (days of old), that I have formed it? Now have I brought it to pass, that thou shouldest be to lay waste fortified cities into ruinous heaps.</p>
<p>דערום זײַנען זײַערע 2KI 19:26</p>	<p>2KI 19:26 derum zainen zeyere bavoiner kurtsmachtik, zei</p>	<p>2KI 19:26 Therefore their inhabitants were of small</p>

<p>בְּאוֹוֹינֶעֶר קוֹרִצְמֶאכְטִיק, זײ זײַנען צעבראַכֶן און פֿאַרשעמט; זײ זײַנען געוואָרן גראָז און פֿעלד, און קרײטעכץ גרײנע, מאַך פֿון די דעכער, און תּבֹואה פֿאַרדאַרט אײדער אויפֿגעוואַקסן. edit</p>	<p>zainen tsebrachen un farshemt; zei zainen gevoren groz un feld, un kraitechts grine, mach fun di decher, un tvuh fardart eider oifgevaksen.</p>	<p>power, they were dismayed and put to shame; they were as the esev of the sadeh, and as the green herb, as the khasir (<i>grass</i>) on the gagot (<i>rooftops</i>) is sun-scorched before it is grown up.</p>
<p>אָבער אײך ווײס דײן זיצן, און דײן גײן און דײן קומען, און דײן שטורעמען קעגן מיר. edit</p>	<p>2Ki 19:27 ober ich veis dain zitsen, un dain gein un dain kumen, un dain shturemen kegen mir.</p>	<p>2Ki 19:27 But I know thy sitting, and thy going out, and thy coming in, and thy rage against Me.</p>
<p>ווייל דײן שטורעמען קעגן מיר און דײן ליאַרעם איז אַרויף אין מײנע אויערן, דערום, וועל אײך אַרײנטאָן מײן רינג אין דײן נאַז, און מײן צאַם אין דײנע ליפֿן, און אײך וועל דײך אומקערן אויף דעם וועג וואָס דו ביסט געקומען אויף אים. edit</p>	<p>2Ki 19:28 vail dain shturemen kegen mir un dain liarem iz aroifblikendik in maine oieren, derum, vel ich arainton main ring in dain noz, un main tsam in daine lipen, un ich vel dich umkeren oif dem veg vos du bist gekumen oif im.</p>	<p>2Ki 19:28 Because thy rage against Me and thy insolence is come up into Mine ears, therefore I will put My hook in thy nose, and My Bit in thy sfatayim (<i>lips</i>) , and I will turn thee back by the derech by which thou camest.</p>
<p>און דאָס וועט דיר זײן דער צײכן: איר וועט עסן הײיאָר נאַכוויקס, און אויפֿן צווייטן יאָר ווידערוויקס; און אויפֿן דריטן יאָר, זײט און שניידט, און פֿלאַנצט ווײנגערטנער, און עסט זײער</p>	<p>2Ki 19:29 un dos vet dir zain der tseichen: ir vet esen haiior nochvuks, un oifen tseiten yor vidervuks; un oifen driten yor, zeit un shnaidt, un flantst vaingertner, un est zeyer frucht.</p>	<p>2Ki 19:29 And this shall be HaOt (<i>the Sign</i>) unto thee, Ye shall eat this year such that growth of itself, and the second year that which springeth from the same; and in the third year sow ye, and reap, and plant kramim (<i>vineyards</i>) and eat the fruit</p>

<p>edit פֶּרוּכֵט.</p>		<p>thereof.</p>
<p>און דער אַנטרוֹנענער איבערבלייב פֿון דעם הויז פֿון יהודה וועט ווידער וואַרצלען אונטן, און טראָגן פֿרוּכֵט edit אויבן.</p>	<p>2KI 19:30 un der antrunener iberblaib fun dem hoiz fun Yehudah vet vider vortselen unten, un trogen frucht oiben.</p>	<p>2KI 19:30 And the remnant that is escaped of the Bais Yehudah shall yet again take shoresh (root) downward, and bear pri upward.</p>
<p>וואַרום פֿון ירוּשָׁלַיִם וועט אַרויסקומען אַן איבערבלייב, און אַן אַנטרינונג פֿון באַרג צײַז; דאָס אָננעמען זיך פֿון ה' edit צבֿאות וועט דאָס טאָן.</p>	<p>2KI 19:31 vorem fun Yerusholayim vet aroiskumen an iberblaib, un an antrining fun barg Tsiyon; dos onnemen zich fun Hashem tsboot vet dos ton.</p>	<p>2KI 19:31 For out of Yerushalayim shall go forth She'erit (Remnant) and they that escape out of Mt Tziyon; the zeal of HASHEM Tzva'os shall accomplish this.</p>
<p>פֿאַר וואַר, אַזוי האָט ה' געזאָגט אויפֿן מלך פֿון אשור: ער וועט נישט אַרײַנקומען אין דער דאָזיקער שטאָט, און נישט אַרײַנשיסן אַהין אַ פֿײַל, און נישט קומען פֿאַר איר מיט אַ שילד, און נישט אָנשיטן אַרום איר אַן ערדוואַל. edit</p>	<p>2KI 19:32 far vor, azoi hot Hashem gezogt oifen melech fun Ashur: er vet nisht arainkumen in der doziker shtot, un nisht arainshisen ahin a fail, un nisht kumen far ir mit a schild, un nisht onshiten arum ir an erdval.</p>	<p>2KI 19:32 Therefore thus saith HASHEM concerning Melech Ashur, He shall not come into this city, nor shoot khetz (an arrow) there, nor come before it with mogen, nor cast a siege ramp against it.</p>
<p>אויף דעם וועג וואָס ער איז געקומען, אויף אים וועט ער זיך אומקערן, און אין דער דאָזיקער שטאָט וועט ער נישט אַרײַנקומען, זאָגט ה'. edit</p>	<p>2KI 19:33 oif dem veg vos er iz gekumen, oif im vet er zich umkeren, un in der doziker shtot vet er nisht arainkumen, zogt Hashem.</p>	<p>2KI 19:33 By the derech that he came, by the same shall he return, and shall not come into this city, saith HASHEM .</p>
<p>און איך וועל 2KI 19:34</p>	<p>2KI 19:34 un ich vel bashiremen di dozike shtot, zi tsu helfen, fun</p>	<p>2KI 19:34 For I will defend this city, to save it, for Mine Own sake,</p>

<p>באַשירעמען די דאָזיקע שטאָט, זי צו העלפֿן, פֿון מיינעט וועגן און פֿון מייִן קנעכט דָודס וועגן. edit</p>	<p>mainet vegen un fun main knecht Dovids vegen.</p>	<p>and for the sake of Dovid Avdi.</p>
<p>2Ki 19:35 און עס איז געווען אין יענער נאַכט, איז אַרויסגעגאַנגען אַ מלאַך פֿון ה' און האָט געשלאָגן אין לאַגער פֿון אשור הונדערט און פֿינף און אַכציק טויזנט. און אַז מע האָט זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, ערשט זיי זיינען אַלע טויטע פֿגרים. edit</p>	<p>2Ki 19:35 un es iz geven in yener nacht, iz aroisgegangen a malech fun Hashem un hot geschlogen in lager fun Ashur hundert un finf un achtsik toizent. un az me hot zich gefedert in der peire, ersht zei zainen ale toite pgorim.</p>	<p>2Ki 19:35 And it came to pass that that night, that the Malach HASHEM went forth, and struck down in the Machaneh Ashur a hundred and fourscore and five elef; and when they arose early in the boker, hinei, they were all pegarim mesim (<i>dead corpses</i>).</p>
<p>2Ki 19:36 און סנחריב דער מלך פֿון אשור האָט אַוועקגעצויגן, און איז געגאַנגען און האָט זיך אומגעקערט; און ער איז געבליבן אין נינוּה. edit</p>	<p>2Ki 19:36 un Sancheriv der melech fun Ashur hot avekgetsoigen, un iz gegangen un hot zich umgekert; un er iz gebliben in Nineveh.</p>	<p>2Ki 19:36 So Sancheriv Melech Ashur departed, and went and returned, and dwelt in Nineveh.</p>
<p>2Ki 19:37 און עס איז געווען, ווי ער בוקט זיך אין הויז פֿון זיין ג-ט נְסֵרוֹךְ, אַזוי האָבן זיינע זין אַדְרַמֶּלֶךְ און שַׂרְאֶצֶר אים דערשלאָגן מיטן שווערד; און זיי זיינען אַנטרונען געוואָרן אין לאַנד אַרְרַט. און זיין זון אַסֶר- חַדּוֹן איז געוואָרן מלך אויף זיין אַרט. edit</p>	<p>2Ki 19:37 un es iz geven, vi er bukt zich in hoiz fun zain G-t nisruch, azoi hoben zaine zin Adramelech un Sar-Etzer im dershlogen miten shverd; un zei zainen antrunen gevoren in land Ararat. un zain zun Esar- Chaddon iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2Ki 19:37 And it came to pass, as he was worshiping in the Bais Nisroch elohav, that Adramelech and Saretzer his banim cut him down with the cherev; and they escaped into Eretz Ararat. And Esar-Chaddon bno reigned in his place.</p>

<p>2KI 20:1 אין יענע טעג איז חזקיהו קראַנק געוואָרן צום שטאַרבן; איז צו אים געקומען ישעיהו הנביא דער זון פֿון אַמוצן, און האָט צו אים געזאָגט: אַזוי האָט ה' געזאָגט: מאַך דיין צוואָה וועגן דיין הויזגעזינט, וואָרום דו שטאַרבסט, און וועסט נישט גענעזן ווערן. edit</p>	<p>2KI 20:1 in yene teg iz Chizkiyah krank gevoren tsum shtarben; iz tsu im gekumen Yeshayahu hanovi der zun fun omutsen, un hot tsu im gezogt: azoi hot Hashem gezogt: mach dain tsvah vegen dain hoizgezint, vorem du shtarbst, un vest nisht genezen veren.</p>	<p>2KI 20:1 In those days was Chizkiyahu (Hezekiah) sick unto mot (death) . And HaNavi Yeshayah Ben Amotz came to him, and said unto him, Thus saith HASHEM , Set thine bais in order; for thou shalt die, and not live.</p>
<p>2KI 20:2 האָט ער אומגעדרייט זיין פנים צו דער וואַנט, און האָט מתפלל געווען צו ה', אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2KI 20:2 hot er umgedreit zain ponem tsu der vant, un hot mispalel geven tsu Hashem, azoi tsu zogen:</p>	<p>2KI 20:2 Then he turned his face to the kir (wall) , and davened unto HASHEM , saying,</p>
<p>2KI 20:3 איך בעט דיך, ה', געדענק ווי איך בין געגאַנגען פֿאַר דיר מיט אמת, און מיט אַ גאַנצן האַרצן, און וואָס איז גוט אין דייןע אויגן האָב איך געטאַן. און חזקיהו האָט געוויינט אַ גרויס געוויין. edit</p>	<p>2KI 20:3 ich bet dich, Hashem, gedenk vi ich bin gegangen far dir mit emes, un mit a gantsen hartsen, un vos iz gut in daine oigen hob ich geton. un Chizkiyah hot geveint a grois gevain.</p>	<p>2KI 20:3 Remember now, HASHEM , how I have walked before Thee in emes and with a lev shalem, and have done that which is hatov in Thy sight. And Chizkiyahu (Hezekiah) wept with bekhi gadol (great weeping) .</p>
<p>2KI 20:4 און עס איז געווען, ווען ישעיהו איז נאָך נישט געווען אַרויסגעגאַנגען פֿון דעם מיטלסטן הויף, איז דאָס וואָרט פֿון ה' געווען צו אים, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2KI 20:4 un es iz geven, ven Yeshayahu iz noch nisht geven aroisgegangen fun dem mitlsten hoif, iz dos vort fun Hashem geven tsu im, azoi tsu zogen:</p>	<p>2KI 20:4 And it came to pass, before Yeshayah was gone out from the middle courtyard, that the Devar HASHEM came to him, saying,</p>

<p>2KI 20:5 קער זיך אום, און זאָלסט זאָגן צו חזקיהו דעם פֿירשט פֿון מיין פֿאַלק: אַזוי האָט געזאָגט ה' דער ג-ט פֿון דיין פֿאַטער דָּודן: איד האָב געהערט דיין תפילה, איד האָב געזען דיין טרער; זע, איד הייל {רפא} דיך; אויפֿן דריטן טאָג וועסטו אַרויפֿגיין אין הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2KI 20:5 ker zich um, un zolst zogen tsu Chizkiyah dem firsh fun main folk: azoi hot gezogt Hashem der G-t fun dain foter Doviden: ich hob gehert dain tfile, ich hob gezen dain trer; ze, ich heil dich; oifen driten tog vestu aroifgein in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2KI 20:5 Shuv (return) , and say to Chizkiyahu (Hezekiah) the Nagid Ami, Thus saith HASHEM Elohei Dovid Avicha, I have heard thy tefillah, I have seen thy tears; hineni, I will heal thee; on Yom HaShelishi thou shalt go up unto the Beis HASHEM .</p>
<p>2KI 20:6 און איד וועל צולייגן צו דיינע טעג פֿופֿצן יאָר, און פֿון דער האַנט פֿון דעם מלך פֿון אשור וועל איד דיך און די דאָזיקע שטאָט מציל זיין, און איד וועל באַשירעמען די דאָזיקע שטאָט פֿון מיינעט וועגן און פֿון מיין קנעכט דָּודס וועגן. edit</p>	<p>2KI 20:6 un ich vel tsuleigen tsu daine teg fuftsen yor, un fun der hant fun dem melech fun Ashur vel ich dich un di dozike shtot matsl zain, un ich vel bashiremen di dozike shtot fun mainet vegen un fun main knecht Dovids vegen.</p>	<p>2KI 20:6 And I will add unto thy days fifteen shanah; and I will save thee and this city out of the palm of Melech Ashur (Assyria) ; and I will defend this city for Mine Own sake, and for the sake of Dovid Avdi.</p>
<p>2KI 20:7 און ישעיהו האָט געזאָגט: נעם געפרעסטע פֿייגן. און זיי האָבן גענומען און אַרויפֿגעטאָן אויפֿן אויסשלאָג, און ער איז גענעזן געוואָרן. edit</p>	<p>2KI 20:7 un Yeshayahu hot gezogt: nem gepreste faigen. un ze hoben genumen un aroifgeton oifen oisshlog, un er iz genezen gevoren.</p>	<p>2KI 20:7 And Yeshayah said, Take a develet te'enim. And they took and laid it on the shechin (boil, inflamed spot) and he recovered.</p>
<p>2KI 20:8 און חזקיהו האָט געזאָגט צו ישעיהו: וואָס איז דער צייכן אַז ג-ט וועט מיך היילן</p>	<p>2KI 20:8 un Chizkiyah hot gezogt tsu Yeshayahuen: vos iz der tseichen az G-t vet mich heilen ,</p>	<p>2KI 20:8 And Chizkiyahu (Hezekiah) said unto Yeshayah, What shall be the Ot (Sign) that</p>

<p>{רפא} , און איך וועל אָרויפֿגיין אויפֿן דריטן טאָג אין הויז פֿון ה'?</p> <p>edit</p>	<p>un ich vel aroifgein oifen driten tog in hoiz fun Hashem?</p>	<p>HASHEM will heal me, and that I shall go up into the Beis HASHEM on the Yom HaShelishi?</p>
<p>2KI 20:9 האָט ישׁעיהו געזאָגט: דאָס וועט דיר זיין דער צייכן פֿון ה' , אַז ה' וועט טאָן די זאַך וואָס ער האָט גערעדט: זאָל דער שאַטן גיין צען שטאַפֿלען ווייטער, אָדער זיך אומקערן צען שטאַפֿלען?</p> <p>edit</p>	<p>2KI 20:9 hot Yeshayahu gezogt: dos vet dir zain der tseichen fun Hashem, az Hashem vet ton di zach vos er hot geredt: zol der shoten gein Tzoan shtaplen vaiter, oder zich umkeren Tzoan shtaplen?</p>	<p>2KI 20:9 And Yeshayah said, This Ot (Sign) shalt thou have from HASHEM , that HASHEM will do the thing that He hath spoken: shall the tzel (shadow) go forward eser ma'alot (ten steps) , or go backward eser ma'alot?</p>
<p>2KI 20:10 האָט יחזקיהו געזאָגט: גרינג איז דעם שאַטן זיך אַראָפֿצוגיין צען שטאַפֿלען; ניין, נייערט דער שאַטן זאָל זיך אומקערן אויף צוריק צען שטאַפֿלען.</p> <p>edit</p>	<p>2KI 20:10 hot Yechizkiyahu gezogt: gring iz dem shoten zich aroptsugein Tzoan shtaplen; nain, naiert der shoten zol zich umkeren oif tsurik Tzoan shtaplen.</p>	<p>2KI 20:10 And Yechizkiyahu (Chizkiyahu, Hezekiah) answered, It is a simple matter for the tzel to go forward eser ma'alot; no, but let the tzel return backward eser ma'alot.</p>
<p>2KI 20:11 האָט ישׁעיהו הנביא גערופֿן צו ה' , און ער האָט אומגעקערט דעם שאַטן צען שטאַפֿלען צוריק אויף די שטאַפֿלען וואָס ער האָט געהאַט אַראָפֿגענידערט אויף די שטאַפֿלען פֿון אַחז.</p> <p>edit</p>	<p>2KI 20:11 hot Yeshayahu hanovi gerufen tsu Hashem, un er hot umgekert dem shoten Tzoan shtaplen tsurik oif di shtaplen vos er hot gehat aropgenidert oif di shtaplen fun Achazen.</p>	<p>2KI 20:11 And Yeshayah HaNavi cried out unto HASHEM ; and He brought the tzel (shadow) eser ma'alot backward, by which it had gone on the ma'alot Achaz (sundial of Ahaz) .</p>
<p>2KI 20:12 אין יענער צייט האָט בראַדד-באַלאַדן דער זון פֿון באַלאַדנען, דער מלך פֿון בבל,</p>	<p>2KI 20:12 in yener tsait hot brdach- balaadon der zun fun balaadonen, der melech fun Bavel, geshikt a briv un a</p>	<p>2KI 20:12 At that time Berodakh Baladan Ben Baladan Melech Bavel sent sefarim and a minchah unto Chizkiyahu</p>

<p>געשיקט אַ בריוו און אַ מתנה צו חִזְקִיָּהוּ, וואָרום ער האָט געהערט אַז חִזְקִיָּהוּ איז געווען קראַנק. edit</p>	<p>Mattanah tsu Chizkiyahun, vorem er hot gehert az Chizkiyah iz geven krank.</p>	<p>(Hezekiah) ; for he had heard that Chizkiyahu had been ill.</p>
<p>2KI 20:13 און חִזְקִיָּהוּ האָט זיי צוגעהערט, און ער האָט זיי געוויזן זיין גאַנץ שאַצהויז, דאָס זילבער און דאָס גאַלד, און די בשמים, און דאָס גוטע אייל, און דאָס גאַנצע הויז פֿון זיינע וואַפֿן, און אַלץ וואָס האָט זיך געפֿונען אין זיינע שאַצקאַמערן; נישט געווען אַ זאַך אין זיין הויז, און אין זיין גאַנצער געוועלטיקייט, וואָס חִזְקִיָּהוּ האָט זיי נישט געוויזן. edit</p>	<p>2KI 20:13 un Chizkiyah hot zei tsugehert, un er hot zei gevizen zain gants shatshoiz, dos zilber un dos gold, un di b'shomaim, un dos gute eil, un dos gantse hoiz fun zaine vafen, un alts vos hot zich gefunen in zaine shatskameren; nisht geven a zach in zain hoiz, un in zain gantser geveltikeit, vos Chizkiyah hot zei nisht gevizen.</p>	<p>2KI 20:13 And Chizkiyahu (Hezekiah) paid heed unto them, and showed them kol Bais Nekhotoh (Treasure House) , the kesef, and the zahav, and the spices, and the shemen hatov, and all the Bais Keli of his, and all that was found in his otzerot; there was nothing in his Bais (palace) , nor in all his memshalet, that Chizkiyahu showed them not.</p>
<p>2KI 20:14 איז ישעיהו הנביא געקומען צום מלך יחזקיהו, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס האַבן די דאָזיקע מענטשן געזאָגט? און פֿון וואַנען קומען זיי צו דיר? האָט חִזְקִיָּהוּ געזאָגט: פֿון אַ ווייטן לאַנד זיינען זיי געקומען, פֿון בָּבֶל. edit</p>	<p>2KI 20:14 iz Yeshayahu hanovi gekumen tsum melech Yechizkiyahu, un hot tsu im gezogt: vos hoben di dozike mentshen gezogt? un fun vanen kumen zei tsu dir? hot Chizkiyah gezogt: fun a veiten land zainen zei gekumen, fun Bavel.</p>	<p>2KI 20:14 Then came Yeshayah HaNavi unto HaMelech Chizkiyahu, and said unto him, What said these anashim? And from whence came they unto thee? And Chizkiyah said, They are come from an eretz rekhokah (a far country) , even from Babylon.</p>
<p>2KI 20:15 האָט ער געזאָגט: וואָס האַבן זיי געזען אין דיין הויז?</p>	<p>2KI 20:15 hot er gezogt: vos hoben zei gezen in dain hoiz? hot Chizkiyah gezogt: alts vos iz in</p>	<p>2KI 20:15 And he said, What have they seen in thine Bais (palace) ? And Chizkiyahu answered, All</p>

<p>הָאֵט חִזְקִיָּהוּ גַעזְאָגט: אַלֶּךְ וּוָאס איז אין מיין הויז האָבן זיי געזען: נישט געווען אַ זאַךְ אין מיינע שאַצקאַמערן וּוָאס איך הָאָב זיי נישט געוויזן. edit</p>	<p>main hoiz hoben ze gezen: nisht geven a zach in maine shatskameren vos ich hob ze nisht gevizen.</p>	<p>the things that are in mine Bais (<i>palace</i>) have they seen; there is nothing among my otzerot (<i>treasures</i>) that I have not showed them.</p>
<p>2Ki 20:16 הָאֵט יִשְׁעִיָּהוּ גַעזְאָגט צו חִזְקִיָּהוּ: הֵעֵר דָּאָס וּוָאָרט פֿון ה': edit</p>	<p>2Ki 20:16 hot Yeshayahu gezogt tsu Chizkiyahen: her dos vort fun Hashem:</p>	<p>2Ki 20:16 And Yeshayah said unto Chizkiyahu, Hear the Devar HASHEM .</p>
<p>2Ki 20:17 זע, טעג קומען, און אַלֶּךְ וּוָאס אין דיין הויז, און וּוָאָס דיינע עלטערן האָבן אַנגעקליבן ביז היינטיקן טאָג, וועט אַוועקגעטראָגן ווערן קיין בָּבֶל; קיין זאַךְ וועט נישט איבערבלייבן, זאָגט ה'. edit</p>	<p>2Ki 20:17 ze, teg kumen, un alts vos in dain hoiz, un vos daine elteren hoben ongekliben biz haintiken tog, vet avekgetrogen veren kein Bavel; kein zach vet nisht iberblaiBen, zogt Hashem.</p>	<p>2Ki 20:17 Hinei, the days come, that all that is in thine Bais, and that which Avoteicha have laid up in store unto this day, shall be carried into Babylon; nothing shall be left, saith HASHEM .</p>
<p>2Ki 20:18 און פֿון דיינע זין וּוָאָס וועלן אַרויסגיין פֿון דיר, וּוָאָס דו וועסט געבערן, וועט מען נעמען, און זיי וועלן זיין הויפֿדינער אין פֿאַלאַץ פֿון דעם מלך פֿון בָּבֶל. edit</p>	<p>2Ki 20:18 un fun daine zin vos velen aroisgein fun dir, vos du vest geberen, vet men nemen, un ze velen zain hoifdiner in palats fun dem melech fun Bavel.</p>	<p>2Ki 20:18 And of thy Banim that shall issue from thee, which thou shalt father, shall they take away; and they shall be sarisim in the Heikhal Melech Bavel.</p>
<p>2Ki 20:19 הָאֵט חִזְקִיָּהוּ גַעזְאָגט צו יִשְׁעִיָּהוּ: גוט איז דָּאָס וּוָאָרט פֿון ה' וּוָאָס דו האָסט גערעדט. און ער האָט געזאָגט. פֿאַר וואָר, אויב שָׁלוֹם און</p>	<p>2Ki 20:19 hot Chizkiyah gezogt tsu Yeshayahuen: gut iz dos vort fun Hashem vos du host geredt. un er hot gezogt. far vor, oib shalom un zicherkeit vet zain in maine teg!</p>	<p>2Ki 20:19 Then said Chizkiyahu unto Yeshayah, Tov is the Devar HASHEM which thou hast spoken. And he said, Is it not good, if shalom and emes be in my days?</p>

<p>זיכערקייט וועט זיין אין מיניע טעג! edit</p>		
<p>און די איבעריקע זאכן 2Ki 20:20 וועגן חזקיהו, און זיין גאנצע גבורהשאַפֿט, און ווי ער האָט געמאַכט דעם טייד און דעם גראָבן, און אַריינגעבראַכט וואַסער אין שטאַט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צייטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה. edit</p>	<p>2Ki 20:20 un di iberike zachen vegen Chizkiyahen, un zain gantse gvurhshaft, un vi er hot gemacht dem taich un dem grogen, un araingebracht vaser in shtot, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenen fun di Molechim fun Yehudah.</p>	<p>2Ki 20:20 And the rest of the acts of Chizkiyahu, and all his gevurah, and how he made HaBerekhah (<i>the Pool</i>) and the Te'alah (<i>Tunnel</i>), and brought mayim into the city, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim of the Melachim of Yehudah?</p>
<p>און חזקיהו האָט זיך געלייגט מיט זיינע עלטערן, און זיין זון מנשה איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>2Ki 20:21 un Chizkiyah hot zich geleigt mit zaine elteren, un zain zun Menasheh iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2Ki 20:21 And Chizkiyahu slept with his avot; and Menasheh bno reigned in his place.</p>
<p>צוועלף יאָר איז מנשה אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און פֿינף און פֿופֿציק יאָר האָט ער געקייניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פֿון זיין מוטער איז געווען חֶפְצִי-בָהּ. edit</p>	<p>2Ki 21:1 tself yor iz Menasheh alt geven, az er iz gevoren melech, un finf un fuftsik yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven Cheftzi-Vah.</p>	<p>2Ki 21:1 Menasheh was twelve years old when he began to reign as melech, and reigned fifty and five years in Yerushalayim. And shem immo was Cheftzi-Vah.</p>
<p>און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי די אומווערדיקייטן פֿון די פֿעלקער וואָס ג-ט האָט</p>	<p>2Ki 21:2 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, azoi vi di umverdikeiten fun di felker vos G-t hot fartriben fun far di kinder fun Yisroel.</p>	<p>2Ki 21:2 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM, after the to'avot of the Goyim, whom HASHEM drove out before the Bnei Yisroel.</p>

<p>פֿאַרטריבן פֿון פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראָל. edit</p>		
<p>און ער האָט אָפּגעבויט די בָּמוֹת וואָס זײַן פֿאַטער חִזְקִיָּהוּ האָט צעשטערט, און ער האָט אויפֿגעשטעלט מזבחות צו בַּעַל, און האָט געמאַכט אַן אֲשֵׁרָה, און ווי אַחאַב דער מלך פֿון ישׂראָל האָט געטאַן, און ער האָט זיך געבוקט צום גאַנצן חיל פֿון הימל, און זיי געדינט. edit</p>	<p>2Ki 21:3 un er hot opgeboit di Bamot vos zain foter Chizkiyah hot tshert, un er hot oifgeshtelt mizbeyches tsu Baal, un hot gemacht an Asherah, un vi Achav der melech fun Yisroel hot geton, un er hot zich gebukt tsum gantsen cheil fun himel, un zei gedint.</p>	<p>2Ki 21:3 For he built up again the high places which Chizkiyah aviv had destroyed; and he reared up mizbechot for Ba'al, and made Asherah, as did Ach'av Melech Yisroel; and bowed down in worship to kol Tzava HaShomayim, and served them.</p>
<p>און ער האָט געבויט מזבחות אין הויז פֿון ה', וואָס ג-ט האָט געזאָגט: אין ירושלַיִם וועל איך טאַן מיין נאַמען. edit</p>	<p>2Ki 21:4 un er hot geboit mizbeyches in hoiz fun Hashem, vos G-t hot gezogt: in Yerusholayim vel ich ton main nomen.</p>	<p>2Ki 21:4 And he built mizbechot in the Beis HASHEM , of which HASHEM said, In Yerushalayim will I put Shmi (My Name) .</p>
<p>און ער האָט געבויט מזבחות צום גאַנצן חיל פֿון הימל אין ביידע הויפֿן פֿון ה'ס הויז. edit</p>	<p>2Ki 21:5 un er hot geboit mizbeyches tsum gantsen cheil fun himel in beide hoifen fun Hashem's hoiz.</p>	<p>2Ki 21:5 And he built mizbechot for kol Tzava HaShomayim in the two khatzerot (courtyards) of the Beis HASHEM .</p>
<p>און ער האָט געמאַכט דורכגיין זײַן זון דורכן פֿייער, און האָט געברויכט צײַכנזעריי און געצויבערט, און איינגעשאַפֿט</p>	<p>2Ki 21:6 un er hot gemacht durchgein zain zun durchen faier, un hot gebroicht tseichnzeerai un getsoibert, un ingeshaft gaisterzeer un toitnbashverer; er hot gemert tsu ton shlechts in di oigen fun</p>	<p>2Ki 21:6 And he made bno pass through the eish, and practiced sorcery, and witchcraft, and dealt with familiar spirits and spiritists; he wrought much rah in the eyes of HASHEM , to provoke Him to anger.</p>

<p>גייסטערזעער און טויטנבאשווערער; ער האָט געמערט צו טאָן שלעכטס אין די אויגן פֿון ה', צו דערצערענען. edit</p>	<p>Hashem, tsu dertserenen.</p>	
<p>און ער האָט 2Ki 21:7 אַרײַנגעשטעלט דעם געץ פֿון דער אַשֶׁרָה וואָס ער האָט געמאַכט, אין דעם הויז וואָס ה' האָט געזאָגט צו דָוִד און צו זײַן זון שלמה: אין דעם דאָזיקן הויז און אין ירושָׁלַיִם וואָס אײַך האָב אויסדערווילט פֿון אַלע שְׁבֵטִים פֿון יִשְׂרָאֵל, וועל אײַך טאָן מײַן נאָמען אויף אײַביק, edit</p>	<p>2Ki 21:7 un er hot arangeshtelt dem gets fun der Asherah vos er hot gemacht, in dem hoiz vos Hashem hot gezogt tsu Doviden un tsu zain zun Salmonen: in dem doziken hoiz un in Yerusholayim vos ich hob oisderveilt fun ale shvotim fun Yisroel, vel ich ton main nomen oif eibik,</p>	<p>2Ki 21:7 And he set a pesel HaAsherah he had made in the Beis HASHEM of which HASHEM said to Dovid, and to Sh'lomo bno, In this Beis, and in Yerushalayim, which I have chosen out of all Shivtei Yisroel, will I put Shmi (My Name) l'olam;</p>
<p>און אײַך וועל מער נישט פֿאַרוואַגלען דעם פֿוס פֿון יִשְׂרָאֵל פֿון דער ערד וואָס אײַך האָב געגעבן זייערע עלטערן, אויב זיי וועלן נאָר היטן צו טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס אײַך האָב זיי באַפֿוילן, און לויט דער גאַנצער תּוֹרָה וואָס מײַן קנעכט משה האָט זיי באַפֿוילן. edit</p>	<p>2Ki 21:8 un ich vel mer nisht farvoglen dem fus fun Yisroel fun der erd vos ich hob gegeben zeyere elteren, oib zei velen nor hiten tsu ton azoi vi alts vos ich hob zei bafailen, un loit der gantser ture vos main knecht Moshe hot zei bafailen.</p>	<p>2Ki 21:8 Neither will I make the regel Yisroel move any more out of ha'adamah (the land) which I gave their avot; only if they will be shomer to do according to all that I have commanded them, and according to all the torah that avdi Moshe commanded them.</p>

<p>אָבער זיי האָבן נישט 2KI 21:9 צוגעהערט; און מַנְשֶׁה האָט זיי פֿאַרפֿירט צו טאָן מער שלעכטס ווי די פֿעלקער וואָס ה' האָט פֿאַרטיליקט פֿון פֿאַר די קינדער פֿון יִשְׂרָאֵל. edit</p>	<p>2KI 21:9 ober zei hoben nisht tsugehert; un Menasheh hot ze farfirt tsu ton mer shlechts vi di felker vos Hashem hot fartilikt fun far di kinder fun Yisroel.</p>	<p>2KI 21:9 But they paid heed not; and Menasheh seduced them to do rah more than did the Goyim whom HASHEM destroyed before the Bnei Yisroel.</p>
<p>און ה' האָט גערעדט דורך זיינע קנעכט די נבִיאים, אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2KI 21:10 un Hashem hot geredt durch zaine knecht di neviim, azoi tsu zogen:</p>	<p>2KI 21:10 And HASHEM spoke by His avadim the Nevi'im, saying,</p>
<p>ווייל מַנְשֶׁה דער מלך פֿון יהודה האָט געטאָן די דאָזיקע אומווערדיקייטן, איז באַגאַנגען ערגערס ווי אַלץ וואָס די אַמורִים וואָס פֿאַר אים האָבן געטאָן, און האָט אויך געמאַכט זינדיקן יהודה מיט זיינע אַפּגעטער, edit</p>	<p>2KI 21:11 vail Menasheh der melech fun Yehudah hot geton di dozike umverdikeiten, iz bagangen ergers vi alts vos di Omarim vos far im hoben geton, un hot oich gemacht zindiken Yehudah mit zaine opgeter,</p>	<p>2KI 21:11 Because Menasheh Melech Yehudah hath done these to'avot, hath done wickedly more than all that HaEmori did, which were before him, hath made Yehudah also to sin with his gillulim <i>(idols)</i> ;</p>
<p>דערום האָט אַזוי געזאָגט ה' אלוֹקֵי יִשְׂרָאֵל: זע, איד ברענג אַן אומגליק אויף ירושָׁלַיִם אין יהודה, אַז איטלעכער וואָס הערט עס, וועלן קלינגען זיינע ביידע אויערן. edit</p>	<p>2KI 21:12 derum hot azoi gezogt Hashem Elochei Yisroel: ze, ich brenge an umglik oif Yerusholayim in Yehudah, az itlecher vos hert es, velen klingen zaine beide oieren.</p>	<p>2KI 21:12 Therefore thus saith HASHEM Elohei Yisroel, Hineni, I am bringing such ra'ah upon Yerushalayim and Yehudah, that whosoever heareth of it, both his oznayim shall tingle.</p>
<p>און איד וועל ציען אויף ירושָׁלַיִם די מעסטשנור פֿון</p>	<p>2KI 21:13 un ich vel tsien oif Yerusholayim di mestshnur fun Shomron, un di vogshnur fun</p>	<p>2KI 21:13 And I will stretch over Yerushalayim the measuring line of Shomron, and the</p>

<p>שׁוּמְרוֹן, און די וואָגשנור פֿון אֶחָאֵבֶס הוּיז; און איד וועל אויסווישן ירושָׁלַיִם, אַזוי ווי מע ווישט אויס אַ שיסל, אויסגעווישט און אומגעקערט אויף איר פנים. edit</p>	<p>Achavs hoiz; un ich vel oisvishen Yerusholayim, azoi vi me visht ois a shisel, oisgevisht un umgekert oif ir ponem.</p>	<p>plumbline of the Bais Ach'av; and I will wipe Yerushalayim as a man wipeth a dish, wiping it, and turning it upside down.</p>
<p>2KI 21:14 און איד וועל אָוועקוואַרפֿן דעם איבערבלייב פֿון מיין אַרב, און וועל זיי געבן אין דער האַנט פֿון זייערע פֿיינט, און זיי וועלן זיין צו רויב און צו אויסרויבונג פֿאַר אַלע זייערע פֿיינט. edit</p>	<p>2KI 21:14 un ich vel avekvarfen dem iberblaib fun main Arav, un vel zei geben in der hant fun zeyere faint, un zei velen zain tsu roib un tsu oisroibung far ale zeyere faint.</p>	<p>2KI 21:14 And I will forsake the She'erit of Mine nachalah, and deliver them into the yad of their oyevim; and they shall become a prey and a plunder to all their oyevim;</p>
<p>2KI 21:15 ווייל זיי האָבן געטאָן וואָס איז שלעכט אין מיין אויגן, און האָבן מיך דערצערנט פֿון דעם טאָג וואָס זייערע עלטערן זיינען אַרויסגעגאַנגען פֿון מצרים און ביז אויף היינטיקן טאָג. edit</p>	<p>2KI 21:15 vail zei hoben geton vos iz shlecht in maine oigen, un hoben mich dertsernt fun dem tog vos zeyere elteren zainen araisgegangen fun Mitsrayim un biz oif haintiken tog.</p>	<p>2KI 21:15 Because they have done that which was rah (<i>evil</i>) in My eyes, and have provoked Me to anger, since the day their avot came forth out of Mitzrayim, even unto this day.</p>
<p>2KI 21:16 און אויך אומשולדיק בלוט האָט מנשה פֿאַרגאַסן זייער פֿיל, ביז ער האָט אַנגעפֿילט ירושָׁלַיִם פֿון עק צו עק; אַחוץ זיין זינד וואָס ער האָט געמאַכט זינדיקן יהודה, צו טאָן וואָס איז שלעכט אין</p>	<p>2KI 21:16 un oich umshuldik blut hot Menasheh fargosen zeyer fil, biz er hot ongefilt Yerusholayim fun ek tsu ek; achuts zain zind vos er hot gemacht zindiken Yehudah, tsu ton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem.</p>	<p>2KI 21:16 Moreover Menasheh was guilty of much shefach dahm of the innocent, till he had filled Yerushalayim from one end to another; besides his chattot wherewith he caused Yehudah to commit sin, in doing that which was rah in the eyes of</p>

<p>די אויגן פֿון ה'. edit</p>		<p>HASHEM .</p>
<p>און די איבעריקע זאכן 2Ki 21:17 וועגן מַנְשֶׁה, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, און זײַן זינד וואָס ער האָט געזינדיקט, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה. edit</p>	<p>2Ki 21:17 un di iberike zachen vegen Menashehen, un alts vos er hot geton, un zain zind vos er hot gezindikt, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yehudah.</p>	<p>2Ki 21:17 Now the rest of the acts of Menasheh, and all that he did, and his chattot that he sinned, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yehudah?</p>
<p>און מַנְשֶׁה האָט זיך געלייגט מיט זײַנע עלטערן, און ער איז באַגראָבן געוואָרן אין דעם גאַרטן פֿון זײַן הויז, אין דעם גאַרטן פֿון עוזאַן. און זײַן זון אָמון איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2Ki 21:18 un Menasheh hot zich geleigt mit zaine elteren, un er iz bagroben gevoren in dem gorten fun zain hoiz, in dem gorten fun euzon. un zain zun Amon iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2Ki 21:18 And Menasheh slept with his avot, and was buried in the gan of his own Bais, in the gan of Uzza; and Amon bno reigned as melech in his place.</p>
<p>צוויי און צוואַנציק יאָר איז אָמון אַלט געווען. אַז ער איז געוואָרן מלך, און צוויי יאָר האָט ער געקײניגט אין ירושלים. און דער נאַמען פֿון זײַן מוטער איז געווען משולמת די טאַכטער פֿון חרוצן, פֿון יטבֿה. edit</p>	<p>2Ki 21:19 tsvei un tsvantsik yor iz Amon alt geven. az er iz gevoren melech, un tsvei yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven mshulemet di tochter fun Charutzen, fun Yotbah.</p>	<p>2Ki 21:19 Amon was 22 years old when he began to reign as melech, and he reigned 2 shanim in Yerushalayim. And shem immo was Meshulemet Bat Charutz of Yotbah.</p>
<p>און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי זײַן פֿאַטער מַנְשֶׁה</p>	<p>2Ki 21:20 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, azoi vi zain foter Menasheh hot geton.</p>	<p>2Ki 21:20 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM , just as Menasheh aviv did.</p>

<p>הָאָט גֵּטְאָן. edit</p>		
<p>און ער איז געגאנגען אין אל דעם וועג וואָס זײַן פֿאַטער איז געגאנגען, און ער האָט געדינט די אָפּגעטער וואָס זײַן פֿאַטער האָט געדינט, און האָט זיך צו זיי געבוקט. edit</p>	<p>2Ki 21:21 un er iz gegangen in al dem veg vos zain foter iz gegangen, un er hot gedint di opgeter vos zain foter hot gedint, un hot zich tsu zeigebukt.</p>	<p>2Ki 21:21 And he walked in all the derech that aviv walked in, and served the gillulim that aviv served, and bowed down in worship to them;</p>
<p>און ער האָט פֿאַרלאָזן ה' דעם ג-ט פֿון זײַנע עלטערן, און איז נישט געגאנגען אין דעם וועג פֿון ה'. edit</p>	<p>2Ki 21:22 un er hot farlozen Hashem dem G-t fun zaine elteren, un iz nisht gegangen in dem veg fun Hashem.</p>	<p>2Ki 21:22 And he forsook HASHEM Elohei Avotav, and walked not in the Derech HASHEM .</p>
<p>און די קנעכט פֿון אָמוֹנען האָבן געמאַכט אַ בונט אויף אים, און האָבן געטייט דעם מלך אין זײַן הויז. edit</p>	<p>2Ki 21:23 un di knecht fun Amonen hoben gemacht a bunt oif im, un hoben geteit dem melech in zain hoiz.</p>	<p>2Ki 21:23 And the avadim of Amon plotted a kesher against him, and assassinated HaMelech in his own Bais (<i>palace</i>) .</p>
<p>און דאָס פֿאַלק פֿון לאַנד האָט דערשלאָגן אלע וואָס האָבן געמאַכט דעם בונט אויף דעם מלך אָמוֹן. און דאָס פֿאַלק פֿון לאַנד האָט געמאַכט זײַן זון יאַשׂיהוֹן פֿאַר מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2Ki 21:24 un dos folk fun land hot dershlogen ale vos hoben gemacht dem bunt oif dem melech Amon. un dos folk fun land hot gemacht zain zun Yoshiyahun far melech oif zain ort.</p>	<p>2Ki 21:24 And the Am HaAretz slaughtered all them that had plotted a kesher against HaMelech Amon; and the Am HaAretz made Yoshiyah bno Melech in his place.</p>
<p>און די איבעריקע זאַכן פֿון אָמוֹנען וואָס ער האָט געטאַן, זיי זײַנען שוין באַשריבן אין בוך פֿון די</p>	<p>2Ki 21:25 un di iberike zachen fun Amonen vos er hot geton, zeizainen shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yehudah.</p>	<p>2Ki 21:25 Now the rest of the acts of Amon which he did, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim L'Malkhei Yehudah?</p>

<p>צײַטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה. edit</p>		
<p>און מע האָט אים 2KI 21:26 באַגראָבן אין זײַן קבֿר, אין דעם גאַרטן פֿון עוזאַן. און זײַן זון יאַשׂיהוּ איז געוואָרן מלך אויף זײַן אָרט. edit</p>	<p>2KI 21:26 un me hot im bagroben in zain keyver, in dem gorten fun euzon. un zain zun Yoshiyah iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2KI 21:26 And he was buried in his kever in the gan (garden) of Uzza; and Yoshiyah bno reigned as melech in his place.</p>
<p>2KI 22:1 אַכט יאָר איז יאַשׂיהוּ אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און איין און דרייסיק יאָר האָט ער געקײניגט אין ירושלים. און דער נאַמען פֿון זײַן מוטער איז געווען ידִידָה די טאָכטער פֿון עֲדִיהֶן, פֿון בְּצַקַּת. edit</p>	<p>2KI 22:1 acht yor iz Yoshiyah alt geven, az er iz gevoren melech, un ein un draisik yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven Yedidah di tochter fun Adayahen, fun Botzkat.</p>	<p>2KI 22:1 Yoshiyah was 8 years old when he began to reign, and he reigned 31 shanah in Yerushalayim. And shem immo was Yedidah Bat Adayah of Botzkat.</p>
<p>2KI 22:2 און ער האָט געטאַן וואָס איז רעכטפֿאַרטיק אין די אויגן פֿון ה', און ער איז געגאַנגען אין אַל דעם וועג פֿון זײַן פֿאַטער דָּוִד, און האָט זיך נישט אָפּגעקערט רעכטס אַדער לינקס. edit</p>	<p>2KI 22:2 un er hot geton vos iz rechtbartik in di oigen fun Hashem, un er iz gegangen in al dem veg fun zain foter Doviden, un hot zich nisht opgekert rechts oder links.</p>	<p>2KI 22:2 And he did that which was yashar in the eyes of HASHEM , and walked in kol derech Dovid Aviv, and turned not aside to the yamin or smol.</p>
<p>2KI 22:3 און עס איז געווען אין אַכצנטן יאָר פֿון מלך יאַשׂיהוּ, האָט דער מלך געשיקט שָׁפָן דעם זון פֿון אַצְלִיהוּ, דעם זון</p>	<p>2KI 22:3 un es iz geven in achtsnten yor fun melech Yoshiyah, hot der melech geshikt Shaphan dem zun fun Atzalyahu, dem zun fun mshulomen, dem shraiber, in hoiz fun Hashem,</p>	<p>2KI 22:3 And it came to pass in the 18th year of Melech Yoshiyah, that HaMelech sent Shaphan Ben Atzalyahu Ben Meshullam, the Sofer, to the Beis HASHEM , saying,</p>

<p>פֿון משולֿמען, דעם שרײַבער, אין הויז פֿון ה', אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>azoi tsu zogen:</p>	
<p>2KI 22:4 גיי אַרויף צו חלקיהו דעם כהן-גדול, און זאָל ער צונויפֿציילן דאָס געלט וואָס איז געבראַכט געוואָרן אין הויז פֿון ה', וואָס די שוועלהיטערס האַבן געזאַמלט פֿון פֿאַלק. edit</p>	<p>2KI 22:4 gei aroifblikendik tsu Chilkiyah dem koyen-godul, un zol er tsunoiftseilen dos gelt vos iz gebracht gevoren in hoiz fun Hashem, vos di shvelhitters hoben gezamlt fun folk.</p>	<p>2KI 22:4 Go up to Chilkiyahu the Kohen HaGadol, that he may count the kesef which is brought into the Beis HASHEM , which the Shomrei HaSaf (<i>the Doorkeepers</i>) have collected of the people;</p>
<p>2KI 22:5 און זאָל מען עס געבן אויף דער האַנט פֿון די ווערקמיינסטערס וואָס זיינען געשטעלט איבער דעם הויז פֿון ה'; און זיי זאָלן עס געבן צו די בעל-מלאַכות, וואָס אין הויז פֿון ה', אויף צו פֿאַרריכטן די צעבראַכענע ערטער פֿון הויז; edit</p>	<p>2KI 22:5 un zol men es geben oif der hant fun di verkmainsters vos zainen geshtelt iber dem hoiz fun Hashem; un zei zolen es geben tsu di Baal-meloches, vos in hoiz fun Hashem, oif tsu farrichten di tsebrochene erter fun hoiz;</p>	<p>2KI 22:5 And let them entrust it into the yad oseh hamelachah (<i>hand of the master workmen</i>) , that have the mufkadim (<i>oversight</i>) of the Beis HASHEM ; and let them pay it to the workmen that wrought in the Beis HASHEM , to repair and restore HaBeis,</p>
<p>2KI 22:6 צו די האַלצמיינסטערס, און צו די בוימיינסטערס, און צו די מויערער, און אויף צו קויפֿן האַלץ און געהאַקטע שטיינער, צו פֿאַרריכטן דאָס הויז. edit</p>	<p>2KI 22:6 tsu di holtsmainsters, un tsu di boimainsters, un tsu di moierer, un oif tsu koifen holts un gehakte shtainer, tsu farrichten dos hoiz.</p>	<p>2KI 22:6 Unto kharashim (<i>craftsmen, artisans</i>) and bonim (<i>builders</i>) and goderim (<i>masons</i>) , and to purchase etzim (<i>timber</i>) and quarried stone to repair HaBeis.</p>
<p>2KI 22:7 און מע זאָל זיך נישט רעכענען מיט זיי וועגן דעם געלט וואָס ווערט געגעבן אויף</p>	<p>2KI 22:7 un me zol zich nisht rechenen mit zeı vegen dem gelt vos vert gegeben oif zeyer hant, naiert oif nmnut zolen zeı</p>	<p>2KI 22:7 Howbeit there was no accounting made with them of the kesef that was entrusted into their yad, because they</p>

<p>זייער האַנט, נייערט אויף נאמנות זאָלן זיי אַרבעטן. edit</p>	<p>arbeiten.</p>	<p>dealt be'emunah (<i>faithfully</i>) .</p>
<p>און חלקיהו דער כהן- גדול האָט געזאָגט צו שפָן דעם שרייבער: דאָס בוך פֿון דער תורה האָב איך געפֿונען אין הויז פֿון ה'. און חלקיהו האָט געגעבן דאָס בוך צו שפָנען, און ער האָט עס איבערגעלייענט. edit</p>	<p>2KI 22:8 un Chilkiyah der koyen- godul hot gezogt tsu Shaphan dem shraiber: dos buch fun der ture hob ich gefunen in hoiz fun Hashem. un Chilkiyah hot gegeben dos buch tsu Shaphanen, un er hot es ibergeleyent.</p>	<p>2KI 22:8 And Chilkiyahu the Kohen HaGadol said unto Shaphan the Sofer, I have found the Sefer HaTorah in the Beis HASHEM . And Chilkiyahu gave the Sefer to Shaphan, and he read it.</p>
<p>און שפָן דער שרייבער איז געקומען צום מלך, און האָט געבראַכט דעם מלך אַן ענטפֿער, און האָט געזאָגט: דיינע קנעכט האָבן אויסגעשאָטן דאָס געלט וואָס האָט זיך געפֿונען אין הויז, און זיי האָבן עס געגעבן אויף דער האַנט פֿון די ווערקמיינסטערס וואָס זיינען געשטעלט איבער דעם הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2KI 22:9 un Shaphan der shraiber iz gekumen tsum melech, un hot gebracht dem melech an entfer, un hot gezogt: daine knecht hoben oisgeshoten dos gelt vos hot zich gefunen in hoiz, un zei hoben es gegeben oif der hant fun di verkmainsters vos zainen geshtelt iber dem hoiz fun Hashem.</p>	<p>2KI 22:9 And Shaphan the Sofer came to HaMelech, brought HaMelech word again, and said, Thy avadim have emptied out the kesef that was found in HaBeis, and have entrusted it into the yad osei hamelachah, that have the mufkadim of the Beis HASHEM .</p>
<p>און שפָן דער שרייבער האָט דערציילט דעם מלך, אַזוי צו זאָגן: חלקיהו דער כהן האָט מיר געגעבן אַ בוך. און שפָן האָט עס געלייענט פֿאַרן מלך. edit</p>	<p>2KI 22:10 un Shaphan der shraiber hot dertseilt dem melech, azoi tsu zogen: Chilkiyah der koyen hot mir gegeben a buch. un Shaphan hot es geleyent faran melech.</p>	<p>2KI 22:10 And Shaphan the Sofer showed HaMelech, saying, Chilkiyah the Kohen hath delivered unto me a Sefer (<i>Scroll</i>) . And Shaphan read it before HaMelech.</p>

<p>און עס איז געווען, ווי 2KI 22:11 דער מלך האָט געהערט די ווערטער פֿון דעם בוך פֿון דער תורה, אַזוי האָט ער צעריסן זײַנע קליידער. edit</p>	<p>2KI 22:11 un es iz geven, vi der melech hot gehert di verter fun dem buch fun der ture, azoi hot er tserisen zaine kleider.</p>	<p>2KI 22:11 And it came to pass, when HaMelech had heard the Divrei Sefer HaTorah, that he tore his garments.</p>
<p>און דער מלך האָט 2KI 22:12 באַפֿוילן חלקיהו דעם כהן, און אַחיקם דעם זון פֿון שפֿנען, און עכבור דעם זון פֿון מיכיה, און שפֿן דעם שרייבער, און עשׂיה דעם מלכס דינער אַזוי צו זאָגן: edit</p>	<p>2KI 22:12 un der melech hot bafoilen Chilkiyah dem koyen, un Achikam dem zun fun Shaphanen, un Achbor dem zun fun Michayah, un Shaphan dem shraiber, un Asayah dem melech's diner azoi tsu zogen:</p>	<p>2KI 22:12 And HaMelech commanded Chilkiyah HaKohen, and Achikam Ben Shaphan, and Achbor Ben Michayah, and Shaphan the Sofer, and Asayah Eved HaMelech, saying,</p>
<p>גײט פֿרעגט בײַ ה' פֿאַר 2KI 22:13 מיר, און פֿאַר דעם פֿאַלק, און פֿאַר גאַנץ יהודה, וועגן די ווערטער פֿון דעם דאָזיקן געפֿונענעם בוך, וואָרום גרויס איז דער גרימצאָרן פֿון ה' וואָס איז אָנגעצונדן אויף אונדז, פֿאַר וואָס אונדזערע עלטערן האָבן נישט צוגעהערט צו די ווערטער פֿון דעם דאָזיקן בוך, צו טאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס איז אָנגעשריבן פֿאַר אונדז. edit</p>	<p>2KI 22:13 geit fregt bai Hashem far mir, un far dem folk, un far gants Yehudah, vegen di verter fun dem doziken gefunenem buch, vorem grois iz der grimtsoren fun Hashem vos iz ongetsunden oif undz, far vos undzere elteren hoben nisht tsugehert tsu di verter fun dem doziken buch, tsu ton azoi vi alts vos iz ongeschriben far undz.</p>	<p>2KI 22:13 Go ye, inquire of HASHEM for me, and for HaAm, and for kol Yehudah, concerning the Divrei HaSefer that is found; for gedolah is chamat HASHEM that is kindled against us, because Avoteinu have not paid heed unto the Divrei HaSefer Hazeh, to do according unto all that which is written concerning us.</p>
<p>איז געגאַנגען חלקיהו 2KI 22:14 דער כהן, און אַחיקם, און</p>	<p>2KI 22:14 iz gegangen Chilkiyah der koyen, un Achikam, un Achbor,</p>	<p>2KI 22:14 So Chilkiyahu HaKohen, and Achikam, and Achbor, and</p>

<p>עַכְבוֹר, און שָׁפָן, און עֲשִׂיָהּ, צו חולֶּדָה דער נְבִיאָה, דער ווייב פֿון שָׁלוֹם דעם זון פֿון תְּקוּהָ דעם זון פֿון חַרְחָסֵן, דעם קליידער-היטער – און זי האָט געוויינט אין ירוּשָׁלַיִם, אין צווייטן שטאַטפֿערטל – און זיי האַבן גערעדט צו איר. edit</p>	<p>un Shaphan, un Asayah, tsu chuldoh der neviye, der vaib fun Shallum dem zun fun Tikvah dem zun fun Charchasen, dem kleider-hiter – un zi hot gevoint in Yerusholayim, in tsveiten shtotfertil – un zei hoben geredt tsu ir.</p>	<p>Shaphan, and Asayah, went unto Chuldah the neviah, the wife of Shallum ben Tikvah, ben Charchas, Shomer HaBegadim (<i>Keeper of the Wardrobe</i>) ; (now she dwelt in Yerushalayim in the Mishneh); and they spoke with her.</p>
<p>הָאָט זי צו זיי געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט ה' אַלוקי יִשְׂרָאֵל: זאָגט צו דעם מאַן וואָס האָט אַיך געשיקט צו מיר: edit</p>	<p>2KI 22:15 hot zi tsu zeि gezogt: azoi hot gezogt Hashem Elohei Yisroel: zogt tsu dem man vos hot ich geshikt tsu mir:</p>	<p>2KI 22:15 And she said unto them, Thus saith HASHEM Elohei Yisroel, Tell the ish that sent you to me,</p>
<p>אַזוי האָט ה' געזאָגט: זע, איך ברענג אַן אומגליק אויף דעם דאָזיקן אָרט און אויף זיינע באַוויינער – אַלע ווערטער פֿון דעם בוך וואָס דער מלך פֿון יהודה האָט געלייענט; edit</p>	<p>2KI 22:16 azoi hot Hashem gezogt: ze, ich breng an umglik oif dem doziken ort un oif zaine bavoiner – ale verter fun dem buch vos der melech fun Yehudah hot geleyent;</p>	<p>2KI 22:16 Thus saith HASHEM , Hineni, I will bring ra'ah upon this makom (<i>place</i>) , and upon the inhabitants thereof, even kol Divrei HaSefer which Melech Yehudah hath read;</p>
<p>דערפֿאַר וואָס זיי האָבן מיך פֿאַרלאָזן, און האָבן גערייכערט צו פֿרעמדע ג-טער, כדי מיך צו דערצערענען מיט אַלע מעשים פֿון זייערע הענט, דערום וועט מיין גרימצאָרן זיך אָנצינדן</p>	<p>2KI 22:17 derfar vos zeि hoben mich farlozen, un hoben gereichert tsu fremde G-ter, kedei mich tsu dertserenen mit ale maisim fun zeyere hent, derum vet main grimtsoren zich ontsinden oif dem doziken ort, un vet nisht farloshen veren.</p>	<p>2KI 22:17 Because they have forsaken Me, and have burned ketoret unto elohim acherim, that they might provoke Me to anger with all the works of their hands; therefore My wrath shall be kindled against this makom (<i>place</i>) , and shall not</p>

<p>אויף דעם דאָזיקן אָרט, און וועט נישט פֿאַרלאָשן ווערן. edit</p>		<p>be quenched.</p>
<p>2KI 22:18 און צו דעם מלך פֿון יהודה וואָס שיקט אייך פֿרעגן ביי ג-ט, צו אים זאָלט איר אַזוי זאָגן: אַזוי האָט געזאָגט ה' אלוקי ישְׂרָאֵל: וועגן די ווערטער וואָס דו האָסט געהערט, edit</p>	<p>2KI 22:18 un tsu dem melech fun Yehudah vos shikt ich fregen bai G-t, tsu im zolt ir azoi zogen: azoi hot gezogt Hashem Elochei Yisroel: vegen di verter vos du host gehert,</p>	<p>2KI 22:18 But to Melech Yehudah which sent you to inquire of HASHEM , thus shall ye say to him, Thus saith HASHEM Elohei Yisroel, As touching the words which thou hast heard;</p>
<p>2KI 22:19 איז, ווייל דיין האַרץ איז ווייך געוואָרן, און ביסט געוואָרן אונטערטעניק פֿאַר ה' ווען דו האָסט געהערט וואָס איך האָב גערעדט אויף דעם דאָזיקן אָרט און אויף זיינע באַווינער, אַז זיי וועלן ווערן פֿאַר אַ שרעק און פֿאַר אַ קללה, און האָסט צעריסן דיינע קליידער, און האָסט געוויינט פֿאַר מיר, האָב איך אויך צוגעהערט, זאָגט ה'. edit</p>	<p>2KI 22:19 iz, vail dain harts iz veich gevoren, un bist gevoren untertenik far Hashem ven du host gehert vos ich hob geredt oif dem doziken ort un oif zaine bavoiner, az zei velen veren far a shrek un far a klole, un host tserisen daine kleider, un host geveint far mir, hob ich oich tsugehert, zogt Hashem.</p>	<p>2KI 22:19 Because thine lev was tender, and thou hast humbled thyself before HASHEM , when thou heardest what I spoke against this place, and against the inhabitants thereof, that they should become a desolation and a klalah (curse) , and hast torn thy garments, and wept before Me; I also have heard thee, saith HASHEM .</p>
<p>2KI 22:20 דערום זע, איך זאַמל דיך איין צו דיינע עלטערן, און וועסט איינגעזאַמלט ווערן אין דיין קבֿר בשלום, און דיינע אויגן וועלן נישט זען דאָס</p>	<p>2KI 22:20 derum ze, ich zaml dich ein tsu daine elteren, un vest ingezamlt veren in dain keyver besholem, un daine oigen velen nisht zen dos gantse beiz vos ich breng oif dem doziken ort.</p>	<p>2KI 22:20 Hineni, therefore, I will gather thee unto Avoteicha, and thou shalt be gathered into thy kevarot in shalom; and thine eyes shall not see kol hara'ah which I will bring upon this</p>

<p>גאַנצע בייז וואָס איך ברענג אויף דעם דאַזיקן אָרט. און זיי האַבן געבראַכט צום מלך דעם ענטפֿער. edit</p>	<p>un zei hoben gebracht tsum melech dem entfer.</p>	<p>place. And they brought back word to HaMelech.</p>
<p>2KI 23:1 און דער מלך האָט געשיקט, און מע האָט איינגעזאַמלט צו אים אַלע עלטסטע פֿון יהודה און ירושלִים. edit</p>	<p>2KI 23:1 un der melech hot geshikt, un me hot ingezamlt tsu im ale eltste fun Yehudah un Yerusholayim.</p>	<p>2KI 23:1 And HaMelech sent, and they gathered unto him kol Ziknei Yehudah and of Yerushalayim.</p>
<p>2KI 23:2 און דער מלך איז אַרויפֿגעגאַנגען אין פֿון ה', און אַלע מענער פֿון יהודה און אַלע באַוווּינער פֿון ירושלִים מיט אים, און די כהנים, און די נביאים, און דאָס גאַנצע פֿאַלק פֿון קליין ביז גרויס. און ער האָט געלייענט אין זייערע אויערן אַלע ווערטער פֿון דעם בוך פֿון בְּרִית וואָס איז געפֿונען געוואָרן אין פֿון ה'. edit</p>	<p>2KI 23:2 un der melech iz aroiufigegangen in hoiz fun Hashem, un ale mener fun Yehudah un ale bavoiner fun Yerusholayim mit im, un di koyanim, un di neviim, un dos gantse folk fun klein biz grois. un er hot geleyent in zeyere oieren ale verter fun dem buch fun bris vos iz gefunen gevoren in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2KI 23:2 And HaMelech went up into the Beis HASHEM , and kol ish Yehudah and all the inhabitants of Yerushalayim with him, and the Kohanim, and the Nevi'im, and kol HaAm, both katon and gadol; and he read in their ears all the Divrei Sefer HaBrit which was found in the Beis HASHEM .</p>
<p>2KI 23:3 און דער מלך האָט זיך געשטעלט אויף אַ בימה, און ער האָט געשלאָסן {כרת} אַ בְּרִית פֿאַר ה', צו גיין נאָך ה', און צו היטן זיינע געבאָט און זיינע צייגנים {עדות פֿון עשרת</p>	<p>2KI 23:3 un der melech hot zich geshtelt oif a bime, un er hot geschlosen a bris far Hashem, tsu gein noch Hashem, un tsu hiten zaine gebot un zaine tseignim {eides fun eshrt hdbrim, shd, tseige, Iddo htbieh} un zaine</p>	<p>2KI 23:3 And HaMelech stood by HaAmmud, and cut HaBrit before HASHEM , to walk after HASHEM , and to be shomer mitzvot over His commandments and His edot and His chukkot with all their</p>

<p>הדברים, סהדא, צייגע, עד התביעה} און זיינע געזעצן מיטן גאַנצן האַרצן און מיט דער גאַנצער זעל, מקיים צו זיין די ווערטער פֿון דעם דאָזיקן בְּרִית וואָס שטייען געשריבן אין דעם דאָזיקן בוך. און דאָס גאַנצע פֿאַלק איז צוגעשטאַנען צו דעם בְּרִית.</p> <p style="text-align: right;">edit</p>	<p>gezetsen miten gantsen hartsen un mit der gantser zel, mekaiem tsu zain di verter fun dem doziken bris vos shteyen geschriben in dem doziken buch. un dos gantse folk iz tsugeshtanen tsu dem bris.</p>	<p>lev and all their nefesh, to carry out these Divrei HaBrit that were written in this Sefer. And kol HaAm stood [under oath] to HaBrit.</p>
<p>2KI 23:4 און דער מלך האָט באַפֿוילן חלקיהו דעם כהן- גדול, און די אונטער-כהנים, און די שוועלהיטערס, אַרויסצוטראָגן פֿון דעם היכל פֿון ה' אַלע כלים וואָס זיינען געמאַכט געוואָרן פֿאַר בעל, און פֿאַר דער אַשְׁרָה, און פֿאַר דעם גאַנצן חיל פֿון הימל; און ער האָט זיי פֿאַרברענט דרויסן פֿון ירושלים אין די פֿעלדער פֿון קדרון, און האָט אַוועקגעטראָגן זייער אַש קיין בית-אל. edit</p>	<p>2KI 23:4 un der melech hot bafuilen Chilkiyah dem koyen-godul, un di unter-koyanim, un di shvelhitters, aroistsutrogen fun dem heichl fun Hashem ale keilim vos zainen gemacht gevoren far Baal, un far der Asherah, un far dem gantsen cheil fun himel; un er hot ze farbrent droisen fun Yerusholayim in di felder fun Kidron, un hot avekgetrogen zeyer ash kein beit-El.</p>	<p>2KI 23:4 And HaMelech commanded Chilkiyahu HaKohen HaGadol, and the Kohanei HaMishneh, and the Shomrei HaSaf, to bring forth out of the Heikhal HASHEM all the kelim that were made for Ba'al, and for Asherah, and for all the Tzeva HaShomayim; and he burned them outside Yerushalayim in the fields of the Kidron, and carried the ashes of them unto Beit-El.</p>
<p>2KI 23:5 און ער האָט אָפּגעשאַפֿט די פּריסטער וואָס די מלכים פֿון יהודה האָבן אויפֿגעזעצט,</p>	<p>2KI 23:5 un er hot opgeshaft di prister vos di Molechim fun Yehudah hoben oifgezetst, un vos hoben gereichert oif di</p>	<p>2KI 23:5 And he did away with hakemarim (<i>the idol priests</i>), whom the Melachim of Yehudah had ordained to burn</p>

<p>און וואָס האָבן גערייכערט אויף די בָּמוֹת, אין די שטעט פֿון יהודה און אין די אַרומיקע ערטער פֿון ירושָׁלַיִם; און די וואָס האָבן גערייכערט צו בַּעַל, צו דער זון, און צו דער לְבָנָה, און צו די מזלות, און צום גאַנצן חיל פֿון הימל. edit</p>	<p>Bamot, in di shtet fun Yehudah un in di arumike erter fun Yerusholayim; un di vos hoben gereichert tsu Baal, tsu der zun, un tsu der Livnah, un tsu di mzlut, un tsum gantsen cheil fun himel.</p>	<p>ketoret in the high places in the towns of Yehudah, and in the places around Yerushalayim; them also that burned ketoret unto Ba'al, to the shemesh, and to the yarei'ach, and to the mazalot (constellations) and to all the Tzeva HaShomayim.</p>
<p>און ער האָט 2KI 23:6 אַרויסגעטראָגן די אֲשֵׁרָה פֿון דעם הויז פֿון ה' דרויסן פֿון ירושָׁלַיִם צום טײַך קדרון, און האָט זי פֿאַרברענט ביים טײַך קדרון, און צעמאַלן אויף שטויב, און צעוואַרפֿן איר שטויב אויף די קברים פֿון די קינדער פֿון פֿאַלק. edit</p>	<p>2KI 23:6 un er hot aroisgetrogen di Asherah fun dem hoiz fun Hashem droisen fun Yerusholayim tsum taich Kidron, un hot zi farbrent baim taich Kidron, un tsemolen oif shtoib, un tsevarfen ir shtoib oif di kvorim fun di kinder fun folk.</p>	<p>2KI 23:6 And he took out the Asherah from the Beis HASHEM , outside Yerushalayim, unto the Kidron Valley, and burned it in the Kidron Valley, and ground it to powder, and cast its aphar upon the keverim of the Bnei HaAm.</p>
<p>און ער האָט צעבראַכן די היזער פֿון די שאַנדמענער וואָס אין הויז פֿון ה', וואָס די ווייבער פֿלעגן דאַרטן וועבן צודעקן פֿאַר דער אֲשֵׁרָה. edit</p>	<p>2KI 23:7 un er hot tsebrachen di haizer fun di shandmener vos in hoiz fun Hashem, vos di vaiber flegen dorten veben tsudeken far der Asherah.</p>	<p>2KI 23:7 And he tore down the batim (houses) of hakedeshim (the male and female cult prostitutes) that were in the Beis HASHEM , where the nashim were weaving hangings for Asherah.</p>
<p>און ער האָט 2KI 23:8 צונויפֿגעבראַכט אַלע כַּהֲנִים פֿון די שטעט פֿון יהודה, און האָט פֿאַראומרייניקט די</p>	<p>2KI 23:8 un er hot tsunoifgebracht ale koyanim fun di shtet fun Yehudah, un hot farumreinikt di Bamot vos di koyanim hoben dorten gereichert, fun Geva biz</p>	<p>2KI 23:8 And he brought all the Kohanim out of the towns of Yehudah, and made tameh the high places where the kohanim had burned ketoret, from Geva</p>

<p>בְּמוֹת וּוְאִם דִּי כְּהֲנִים הָאֲבָן דָּאָרְטֵן גַּעֲרִיכֶעֶרְט, פֿון גַּבֵּעַ בִּיז בְּאֵר-שֶׁבַע; און ער האָט צֶעבראַכֵן דִּי בְּמוֹת פֿון דִּי טויערן וּוְאִם בֵּיִם טויעראַיִנגאַנג פֿון יְהוֹשׁוּעַ דַּעַם שְׁטאַטְהאַר, וּוְאִם אויף דַּעַר לִינקער זײַט פֿון דַּעַם וּוְאִם קומט אַרײַן אין שְׁטאַטטויער. edit</p>	<p>Beer-Sheva; un er hot tsebrachen di Bamot fun di toieren vos baim toieraingang fun Yehoshua dem shtothar, vos oif der linker zeit fun dem vos kumt arain in shtottoier.</p>	<p>to Be'er-Sheva, and broke down the high places at the she'arim (gates) that were at the entrance of the Sha'ar Yehoshua sar Ir, which were on one's left at the Sha'ar HaIr.</p>
<p>אָבער דִּי כְּהֲנִים פֿון דִּי בְּמוֹת זײַנען נישט אַרויפֿגעגאַנגען צום מזבח פֿון ה' אין ירושָׁלַיִם; נײַערט זײ הָאָבֵן גַעגֶעסן דָּאָס אומגעזײַערטע ברויט צווישן זײַערע ברידער. edit</p>	<p>2KI 23:9 ober di koyanim fun di Bamot zainen nisht aroiifgegangen tsum mizbeyeich fun Hashem in Yerusholayim; naiert zei hoben gegesen dos umgezaierte broit tsvishen zeyere brider.</p>	<p>2KI 23:9 Nevertheless the kohanim of the high places came not up to the Mizbe'ach HASHEM in Yerushalayim, only they did eat of the matzot among their achim.</p>
<p>און ער האָט פֿאַראומרײַניקט תּוֹפֶת וּוְאִם אין טאַל פֿון בֶּן-הַנּוֹם, אַז קײַנער זאַל נישט מאַכן דורכגיין זײַן זון אָדער זײַן טאַכטער דורכן פֿײַער צו מִוֶלֶךְ. edit</p>	<p>2KI 23:10 un er hot farumreinikt Tophet vos in tal fun ben- hinom, az keiner zol nisht machen durchgein zain zun oder zain tochter durchen faier tsu Molech.</p>	<p>2KI 23:10 And he made tameh Tophet, which is in the Gey of the ben Hinnom, that no ish might make his ben or his bat to pass through the eish to Molech.</p>
<p>און ער האָט אַפֿגעשאַפֿט דִּי פֿערד וּוְאִם דִּי מלכים פֿון יהודה האָבֵן גַעגֶעבֵן</p>	<p>2KI 23:11 un er hot opgeshaft di ferd vos di Molechim fun Yehudah hoben gegeben tsu der</p>	<p>2KI 23:11 And he took away the susim that the Melachim of Yehudah had dedicated to the</p>

<p> צו דער זון ביים איינגאַנג פֿון דעם הויז פֿון ה', לעבן דער קאַמער פֿון נַתן-מלך דעם הויפֿדינער, וואָס אין די פֿאַרהויפֿן; און די רייטוועגן פֿון דער זון האָט ער פֿאַרברענט אין פֿייער. edit </p>	<p> zun baim ingang fun dem hoiz fun Hashem, leben der kamer fun natan-melech dem hoifdiner, vos in di forhoifen; un di raitvegen fun der zun hot er farbrent in faier. </p>	<p> shemesh, at the entrance of the Beis HASHEM , by the chamber of Natan-Melech the saris, which was in the colonnades, and set eish to merkevot hashemesh. </p>
<p> און די מזבחות וואָס 2KI 23:12 אויפֿן דאָך פֿון אַחזעס אויבערשטוב, וואָס די מלכים פֿון יהודה האָבן געמאַכט, און די מזבחות וואָס מנשה האָט געמאַכט אין ביידע הויפֿן פֿון ה'ס הויז, האָט צעבראַכן דער מלך און צעהאַקט פֿון דאַרטן, און אַריינגעוואָרפֿן זייער שטויב אין טייך קדרון. edit </p>	<p> 2KI 23:12 un di mizbeyches vos oifen doch fun ochozes oibershtub, vos di Molechim fun Yehudah hoben gemacht, un di mizbeyches vos Menasheh hot gemacht in beide hoifen fun Hashem's hoiz, hot tsebrachen der melech un tsehakt fun dorten, un araingevorfen zeyer shtoib in taich Kidron. </p>	<p> 2KI 23:12 And the mizbechot that were on the roof of the upper chamber of Achaz, which the Melachim of Yehudah had made, and the mizbechot which Menasheh had made in the two khatzerot of the Beis HASHEM , did HaMelech pull down, and remove them from there, and cast the apha of them into the Kidron Valley. </p>
<p> אויך די בָּמוֹת וואָס פֿאַר 2KI 23:13 ירושלַיִם, וואָס אויף דער רעכטער זייט פֿון דעם באַרג פֿון פֿאַרדאַרבער, וואָס שלמה דער מלך פֿון ישׂראֵל האָט געבויט צו עֲשֵׁתֶרֶת, דער אומווערדיקייט פֿון די צידונים, און צו כְּמוֹשׁ, דער אומווערדיקייט פֿון מוֹאָב, און צו מְלֻכּוֹם, דער </p>	<p> 2KI 23:13 oich di Bamot vos far Yerusholayim, vos oif der rechter zeit fun dem barg fun fardarber, vos Shelomo der melech fun Yisroel hot geboit tsu Ashtarot, der umverdikeit fun di Tzidonim, un tsu Kemosh, der umverdikeit fun Moav, un tsu milkum, der umverdikeit fun di kinder fun Ammon, hot der melech farumreinikt. </p>	<p> 2KI 23:13 And the high places that were before Yerushalayim, which were on the right of the Har HaMashchit, which Sh'lomo Melech Yisroel had built for Ashtoret shikkutz Tzidonim, and for Kemosh shikkutz Moav, and for Milkom to'avat Bnei Ammon, did HaMelech make tameh. </p>

<p>אומווערדיקייט פֿון די קינדער פֿון עֲמוֹן, האָט דער מלך פֿאַראומרייניקט. edit</p>		
<p>2KI 23:14 און ער האָט צעבראַכן די זיילשטיינער, און אַפּגעהאַקט די געצנביימער, און אָנגעפֿילט זייער אָרט מיט ביינער פֿון מענטשן. edit</p>	<p>2KI 23:14 un er hot tsebrachen di zailshteiner, un opgehakt di getsnbeimer, un ongefilt zeyer ort mit beiner fun mentshen.</p>	<p>2KI 23:14 And he broke in pieces the matzevot, and cut down the Asherim, and filled their makom with the atzmot adam.</p>
<p>2KI 23:15 און אויך דעם מזבח וואָס אין בית-אל, די בָּמָה וואָס יִרְבֵּעַם דער זון פֿון נְבָטָן וואָס האָט געמאַכט זינדיקן ישׂרָאֵל, האָט געמאַכט, אויך יענעם מזבח און די בָּמָה האָט ער צעבראַכן; און ער האָט פֿאַרברענט די בָּמָה, און צעמאַלן אויף שטויב; און ער האָט פֿאַרברענט די אֲשֵׁרָה. edit</p>	<p>2KI 23:15 un oich dem mizbeyeche vos in beit-El, di bomoh vos Yarovam der zun fun Nevaten vos hot gemacht zindikn Yisroel, hot gemacht, oich yenem mizbeyeche un di bomoh hot er tsebrachen; un er hot farbrent di bomoh, un tsemolen oif shtoib; un er hot farbrent di Asherah.</p>	<p>2KI 23:15 Moreover the mizbe'ach that was at Beit-El, and the high place which Yarov'am ben Nevat, who caused Yisroel to sin, had made, both that mizbe'ach and the high place did he break down, burn the high place, did grind it to powder, did burn the Asherah.</p>
<p>2KI 23:16 און ווי יאַשִׁיהוּ האָט זיך אומגעדרייט, אַזוי האָט ער געזען די קבֿרים וואָס דאַרטן אויפֿן באַרג, און ער האָט געשיקט, און האָט אַרויסגענומען די ביינער פֿון די קבֿרים, און פֿאַרברענט אויפֿן מזבח, און האָט אים</p>	<p>2KI 23:16 un vi Yoshiyah hot zich umgedreit, azoi hot er gezen di kvorim vos dorten oifen barg, un er hot geshikt, un hot aroisgenumen di beiner fun di kvorim, un farbrent oifen mizbeyeche, un hot im farumreinikt, azoi vi dos vort fun Hashem vos es hot oisgerufen der man fun G-t vos</p>	<p>2KI 23:16 And as Yoshiyah turned, he saw the keverim that were there in the har, and sent, and took the atzmot out of the keverim, and burned them upon the mizbe'ach, and made it tameh, according to the Devar HASHEM which the Ish HaElohim preached, who proclaimed these words.</p>

<p>פֿאַראַומרייניקט, אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון ה' וואָס עס האָט אויסגערופֿן דער מאַן פֿון ג-ט וואָס האָט אויסגערופֿן די דאָזיקע זאַכן. edit</p>	<p>hot oisgerufen di dozike zachen.</p>	
<p>2KI 23:17 און ער האָט געזאָגט: וואָס איז יענער צייכן וואָס איך זע? האָבן די מענטשן פֿון שטאָט צו אים געזאָגט: דאָס איז דער קבֿר פֿון דעם מאַן פֿון ג-ט וואָס איז געקומען פֿון יהודה, און האָט אויסגערופֿן די דאָזיקע זאַכן וואָס דו האָסט געטאָן צו דעם דאָזיקן מזבח אין בית-אֵל. edit</p>	<p>2KI 23:17 un er hot gezogt: vos iz yener tseichen vos ich ze? hoben di mentshen fun shtot tsu im gezogt: dos iz der keyver fun dem man fun G-t vos iz gekumen fun Yehudah, un hot oisgerufen di dozike zachen vos du host geton tsu dem doziken mizbeyeche in beit-El.</p>	<p>2KI 23:17 Then he said, What tziyyun (<i>monument, tombstone</i>) is that that I see? And the anshei HaIr told him, It is the kever of the Ish HaElohim, which came from Yehudah, and proclaimed these things that thou hast done against the mizbe'ach of Beit-El.</p>
<p>2KI 23:18 האָט ער צו זיי געזאָגט: לאַזט אים אין רו; קיינער זאָל נישט רירן זיינע ביינער. האָבן זיי אויסגעלאַזט זיינע ביינער מיט די ביינער פֿון דעם נביא וואָס איז אַרויסגעקומען פֿון שומרון. edit</p>	<p>2KI 23:18 hot er tsu zei gezogt: lozt im in ru; keiner zol nisht riren zaine beiner. hoben zei oisgelozt zaine beiner mit di beiner fun dem novi vos iz aroisgekumen fun Shomron.</p>	<p>2KI 23:18 And he said, Let him alone; let no ish disturb his atzmot. So they left his atzmot undisturbed, with the atzmot of the navi that came out of Shomron.</p>
<p>2KI 23:19 און אויך אַלע הייזער פֿון די בָּמוֹת וואָס אין די שטעט פֿון שומרון, וואָס די מלכים פֿון ישׂראֵל האָבן געמאַכט צו דערצערענען [ג-ט], האָט</p>	<p>2KI 23:19 un oich ale haizer fun di Bamot vos in di shtet fun Shomron, vos di Molechim fun Yisroel hoben gemacht tsu dertserenen [G-t], hot Yoshiyah opgeton, un er hot geton tsu zei</p>	<p>2KI 23:19 And all the batim (<i>houses, shrines</i>) also of the high places that were in the towns of Shomron, which the Melachim of Yisroel had made to provoke HASHEM to anger,</p>

<p>יאַשְׁיָהוּ אָפֶגַעטָאָן, און ער האַט געטאָן צו זיי אַזוי ווי אַלע טוונגען וואָס ער האָט געטאָן אין בֵּית-אֵל. edit</p>	<p>azoi vi ale tuungen vos er hot geton in beit-El.</p>	<p>Yoshiyah removed, and did to them according to all the ma'asim that he had done in Beit-El.</p>
<p>2KI 23:20 און ער האָט געשלאַכט אַלע כַּהֲנִים פֿון די בָּמוֹת וואָס זײַנען דאָרטן געווען, אויף די מזבחות, און האָט פֿאַרברענט ביינער פֿון מענטשן אויף זיי. און ער האָט זיך אומגעקערט קײן ירושָׁלַיִם. edit</p>	<p>2KI 23:20 un er hot geschlacht ale koyanim fun di Bamot vos zainen dorten geven, oif di mizbeyches, un hot farbrent beiner fun mentshen oif ze. un er hot zich umgekert kein Yerusholayim.</p>	<p>2KI 23:20 And he slaughtered all the kohanim of the high places that were there upon the mizbechot, and burned atzmot adam upon them, and returned to Yerushalayim.</p>
<p>2KI 23:21 און דער מלך האָט באַפֿוילן דעם גאַנצן פֿאָלק, אַזוי צו זאָגן: מאַכט אַ קֶרְבֵּן- פֶּסַח צו ה' אַלוקיכס, אַזוי ווי עס שטייט געשריבן אין דעם דאָזיקן בוך פֿון בְּרִית. edit</p>	<p>2KI 23:21 un der melech hot bafoilen dem gantsen folk, azoi tsu zogen: macht a korben- pesach tsu Hashem Elokeichem, azoi vi es shteit geshriben in dem doziken buch fun bris.</p>	<p>2KI 23:21 And HaMelech commanded kol HaAm, saying, Make Pesach unto HASHEM Eloheichem, as it is written in the Sefer HaBrit HaZeh.</p>
<p>2KI 23:22 וואָרום אַזאַ ווי דער דאָזיקער קֶרְבֵּן-פֶּסַח איז נישט געמאַכט געוואָרן פֿון די טעג פֿון די שׁוֹפְטִים וואָס האָבן געמשפּט יִשְׂרָאֵל, און אין אַלע טעג פֿון די מלכים פֿון יִשְׂרָאֵל, און די מלכים פֿון יהודה. edit</p>	<p>2KI 23:22 vorem aza vi der doziker korben-pesach iz nisht gemacht gevoren fun di teg fun di Shaphatim vos hoben gemishpet Yisroel, un in ale teg fun di Molechim fun Yisroel, un di Molechim fun Yehudah.</p>	<p>2KI 23:22 Surely there was not kept such a Pesach from the days of the Shofetim that judged Yisroel, nor in all the days of the Melachim of Yisroel, nor of the Melachim of Yehudah;</p>
<p>2KI 23:23 נאָר אין אַכצנטן יאָר פֿון מלך יאַשְׁיָהוּן איז געמאַכט</p>	<p>2KI 23:23 nor in achtsnten yor fun melech Yoshiyahun iz gemacht gevoren der doziker korben-</p>	<p>2KI 23:23 But in the eighteenth year of Melech Yoshiyah, wherein this Pesach was kept to</p>

<p>געוואָרן דער דאָזיקער קרָבן- פֿסַח צו ה' אין ירוּשָׁלַיִם. edit</p>	<p>pesach tsu Hashem in Yerusholayim.</p>	<p>HASHEM in Yerushalayim.</p>
<p>און אויך די 2KI 23:24 גייסטערזעער און די טויטנבאַשווערער, און די תְּרָפִים, און די אָפּגעטער, און אַלע אומווערדיקייטן, וואָס זיינען געזען געוואָרן אין לאַנד יהודה און אין ירוּשָׁלַיִם, האָט יאֲשֵׁיהוּ אויסגעראַמט, כדי מקיים צו זיין די ווערטער פֿון דער תּוֹרָה וואָס שטייען געשריבן אין דעם בוך וואָס חִלְקִיָּהוּ דער כּהֵן בֵּהֵן האָט געפֿונען אין הויז פֿון ה'. edit</p>	<p>2KI 23:24 un oich di gaisterzeer un di toitnbashverer, un di trofim, un di opgeter, un ale umverdikeiten, vos zainen gezen gevoren in land Yehudah un in Yerusholayim, hot Yoshiyah oisgeramt, kedei mekaiem tsu zain di verter fun der ture vos shteyen geshriben in dem buch vos Chilkiyah der koyen hot gefunen in hoiz fun Hashem.</p>	<p>2KI 23:24 Moreover the mediums with familiar spirits, and the yidanim (<i>spiritists</i>), and the terafim, and the gillulim (<i>idols</i>) , and all the shikkutzim that were seen in Eretz Yehudah and in Yerushalayim, did Yoshiyah put away, that he might confirm the Divrei HaTorah which were written in the Sefer that Chilkiyah HaKohen found in the Beis HASHEM .</p>
<p>און אַזאַ ווי ער איז נישט 2KI 23:25 געווען קיין מלך פֿאַר אים, וואָס זאָל זיך אומקערן צו ה' מיט זיין גאַנצן האַרצן און מיט זיין גאַנצער זעל און מיט זיין גאַנצן כּוֹחַ, לויט דער גאַנצער תּוֹרָה פֿון משה; און נאָך אים איז נישט אויפֿגעשטאַנען אַזאַ ווי ער. edit</p>	<p>2KI 23:25 un aza vi er iz nisht geven kein melech far im, vos zol zich umkeren tsu Hashem mit zain gantsen hartsen un mit zain gantser zel un mit zain gantsen koiech, loit der gantser ture fun Mosheen; un noch im iz nisht oifgeshtanen aza vi er.</p>	<p>2KI 23:25 And like him was there no Melech before him, that turned to HASHEM with all his lev, and with all his nefesh, and with all his me'od (<i>strength</i>), according to all the Torat Moshe; neither after him arose there any like him.</p>
<p>אַבער ה' האָט זיך נישט 2KI 23:26 אָפּגעקערט פֿון זיין גרויסן גרימצאָרן ווען זיין צאָרן {אַף}</p>	<p>2KI 23:26 ober Hashem hot zich nisht opgekert fun zain groisen grimtsoren ven zain tsoren hot</p>	<p>2KI 23:26 Notwithstanding HASHEM turned not from the fierceness of His af hagadol (<i>great wrath</i>)</p>

<p>הָאָט געגרימט אויף יהודה, פֿאַר אַלע דערצערענונגען וואָס מַנְשֶׁה האָט אים דערצערנט. edit</p>	<p>gegrimt oif Yehudah, far ale dertserenungen vos Menasheh hot im dertsernt.</p>	<p>, wherewith His anger was kindled against Yehudah, because of all the provocations with which Menasheh had provoked him.</p>
<p>2Ki 23:27 און ה' האָט געזאָגט: אויך יהודה וועל איך אָפּטאַן פֿון מיין פנים, אַזוי ווי איך האָב אָפּגעטאַן יִשְׂרָאֵל; און איך וועל פֿאַראַכטן די דאָזיקע שטאָט וואָס איך האָב אויסדערוויילט, ירושלים, און דאָס הויז וואָס איך האָב געזאָגט: מיין נאָמען זאָל דאָרטן זיין. edit</p>	<p>2Ki 23:27 un Hashem hot gezogt: oich Yehudah vel ich opton fun main ponem, azoi vi ich hob opgeton Yisroel; un ich vel farachten di dozike shtot vos ich hob oisderveilt, Yerusholayim, un dos hoiz vos ich hob gezogt: main nomen zol dorten zain.</p>	<p>2Ki 23:27 And HASHEM said, I will remove Yehudah also out of My presence, as I have removed Yisroel, and will cast off this ir Yerushalayim which I have chosen, and the Beis of which I said, Shmi sham.</p>
<p>2Ki 23:28 און די איבעריקע זאַכן וועגן יאַשִׁיָּהוּ, און אַלץ וואָס ער האָט געטאַן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צײַטגעשעענישען פֿון די מלכים פֿון יהודה. edit</p>	<p>2Ki 23:28 un di iberike zachen vegen Yoshiyahun, un alts vos er hot geton, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenenishen fun di Molechim fun Yehudah.</p>	<p>2Ki 23:28 Now the rest of the acts of Yoshiyah, and all that he did, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim of the Melachim of Yehudah?</p>
<p>2Ki 23:29 אין זײַנע טעג איז אַרויפֿגעגאַנגען פֿרעה-נכו דער מלך פֿון מצרים אויף דעם מלך פֿון אשור, ביים טײַך פֿרת, און דער מלך יאַשִׁיָּהוּ איז אים געגאַנגען אַקעגן; און ער האָט אים געטייט אין מגדו,</p>	<p>2Ki 23:29 in zaine teg iz aroiifgegangen Pharaoh-Nekho der melech fun Mitsrayim oif dem melech fun Ashur, baim taich Parah, un der melech Yoshiyah iz im gegangen akegen; un er hot im geteit in Megiddo, vi er hot im derzen.</p>	<p>2Ki 23:29 In his days Pharaoh Nekho Melech Mitzrayim went up against Melech Ashur to the river Euphrates; and Melech Yoshiyah went out against him; and he slaughtered him at Megiddo, when he saw him.</p>

<p>ווי ער האָט אים דערזען. edit</p>		
<p>האָבן זײַנע קנעכט אים אָוועקגעפֿירט אַ טױטן פֿון מגדו, און זיי האָבן אים געבראַכט קיין ירושלים, און האָבן אים באַגראָבן אין זײַן קבר. און דאָס פֿאַלק פֿון לאַנד האָט גענומען יהוֹאַחַז דעם זון פֿון יאַשִׁיהוּ, און זיי האָבן אים געזאַלֶבט, און אים געמאַכט פֿאַר מלך אויף זײַן פֿאַטערס אַרט. edit</p>	<p>2KI 23:30 hoben zaine knecht im avekgefirt a toiten fun Megiddo, un zeï hoben im gebracht kein Yerusholayim, un hoben im bagroben in zain keyver. un dos folk fun land hot genumen Yehoachaz dem zun fun Yoshiyahun, un zeï hoben im gezalbt, un im gemacht far melech oif zain foters ort.</p>	<p>2KI 23:30 And his avadim carried him in a merkavah dead from Megiddo, and brought him to Yerushalayim, and buried him in his own kever. And the Am HaAretz took Yehoachaz Ben Yoshiyah, and anointed him, and made him Melech in place of Aviv.</p>
<p>דריי און צוואַנציק יאָר איז יהוֹאַחַז אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און דריי חדשים האָט ער געקיניגט אין ירושלים. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען חמוטל, די טאָכטער פֿון ירמיהוּ, פֿון לִבְנָה. edit</p>	<p>2KI 23:31 drai un tsvantsik yor iz Yehoachaz alt geven, az er iz gevoren melech, un drai Chodeshim hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven Chamutal, di tochter fun Yirmeyahun, fun Livnah.</p>	<p>2KI 23:31 Yehoachaz was twenty and three years old when he began to reign; and he reigned shloshah chodashim in Yerushalayim. And shem immo was Chamutal Bat Yirmeyahu of Livnah.</p>
<p>און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי אַלץ וואָס זײַנע עלטערן האָבן געטאָן. edit</p>	<p>2KI 23:32 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, azoi vi alts vos zaine elteren hoben geton.</p>	<p>2KI 23:32 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM , according to all that his Avot had done.</p>
<p>און פֿרעה-נכו האָט אים איינגעשפּאַרט אין רבֿלה, אין</p>	<p>2KI 23:33 un Pharaoh-Nekho hot im ingeshport in Rivlah, in land Chammat, az er zol nisht</p>	<p>2KI 23:33 And Pharaoh Nekho put him in chains at Rivlah in Eretz Chamat, that he might not reign</p>

<p>לֹאֲנָד חֶמֶת, אַז ער זאל נישט קיניגן אין ירושלים. און ער האַט אַרויפֿגעלייגט אַ שטראַף אויפֿן לאַנד, הונדערט צענטנער זילבער, און אַ צענטנער גאַלד. edit</p>	<p>kinigen in Yerusholayim. un er hot aroifgeleigt a shtrof oifen land, hundert tsentner zilber, un a tsentner gold.</p>	<p>in Yerushalayim; and put HaAretz to an ogesh (<i>tribute, fine</i>) of 100 talents of kesef, and a talent of zahav.</p>
<p>2KI 23:34 און פֿרעה-נכו האָט געמאַכט אַליקים דעם זון פֿון יאשיהוּן פֿאַר מלך אויף דעם אַרט פֿון זיין פֿאַטער יאשיהוּן, און ער האָט אומגעביטן זיין נאָמען אויף יהויקים. און יהואַחזן האָט ער אוועקגענומען; און ער איז געקומען קיין מצרים, און איז דאַרטן געשטאַרבן. edit</p>	<p>2KI 23:34 un Pharaoh-Nekho hot gemacht Elyakim dem zun fun Yoshiyahun far melech oif dem ort fun zain foter Yoshiyahun, un er hot umgebitten zain nomen oif Yhoyakim. un Yehoachazen hot er avekgenumen; un er iz gekumen kein Mitsrayim, un iz dorten geshtorben.</p>	<p>2KI 23:34 And Pharaoh Nekho made Elyakim Ben Yoshiyah Melech in the place of Yoshiyah Aviv, and changed shmo to Y'hoyakim, and took Yehoachaz away; and he went to Mitzrayim, and died there.</p>
<p>2KI 23:35 און דאָס זילבער און דאָס גאַלד האָט יהויקים געגעבן צו פֿרעהן; אָבער ער האַט אָפּגעשאַצט דאָס לאַנד, כדי צו געבן דאָס געלט לויט דעם באַפֿעל פֿון פֿרעהן; פֿון איטלעכן לויט זיין אָפּשאַצונג האַט ער אויפֿגעמאַנט דאָס זילבער און דאָס גאַלד פֿון דעם פֿאַלק פֿון לאַנד, כדי צו געבן צו פֿרעה-נכון. edit</p>	<p>2KI 23:35 un dos zilber un dos gold hot Yhoyakim gegeben tsu Pharaohen; ober er hot opgeshatst dos land, kedei tsu geben dos gelt loit dem bafel fun Pharaohen; fun itlechen loit zain opshatsung hot er oifgemant dos zilber un dos gold fun dem folk fun land, kedei tsu geben tsu Pharaoh- nchun.</p>	<p>2KI 23:35 And Y'hoyakim gave the kesef and the zahav to Pharaoh; but he taxed HaAretz to give the kesef according to the order of Pharaoh; he exacted the kesef and the zahav of the Am HaAretz of every one according to his tax assessment, to give it unto Pharaoh Nekho.</p>

<p>2KI 23:36 פִּינָף און צוואַנציק יאָר איז יהוֹיָקִים אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און עלף יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלָיִם. און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען זבֹּדָה די טאָכטער פֿון פּדָיָה, פֿון רוּמָה. edit</p>	<p>2KI 23:36 finf un tsvantsik yor iz Yhoyakim alt geven, az er iz gevoren melech, un elf yor hot er gekinigt in Yerushalayim. un der nomen fun zain muter iz geven Zevudah di tochter fun Pedayah, fun Rumah.</p>	<p>2KI 23:36 Y'hoyakim was 25 years old when he began to reign; and he reigned 11 shanah in Yerushalayim. And shem immo was Zevudah Bat Pedayah of Rumah.</p>
<p>2KI 23:37 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי אַלץ וואָס זײַנע עלטערן האָבן געטאָן. edit</p>	<p>2KI 23:37 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, azoi vi alts vos zaine elteren hoben geton.</p>	<p>2KI 23:37 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM , according to all that his Avot had done.</p>
<p>2KI 24:1 אין זײַנע טעג איז אַרויפֿגעגאַנגען נבֹּכַדְנֶצַר דער מלך פֿון בָּבֶל, און יהוֹיָקִים איז געווען אַ קנעכט צו אים דרײַ יאָר; דערנאָך האָט ער זיך אַפֿגעקערט און האָט ווידערשפעניקט אָן אים. edit</p>	<p>2KI 24:1 in zaine teg iz aroifgegangen nvuchadnetsar der melech fun Bavel, un Yhoyakim iz geven a knecht tsu im drai yor; dernoeh hot er zich opgekert un hot vidershpenikt on im.</p>	<p>2KI 24:1 In his yamim Nevukhadnetzar Melech Bavel came up, and Y'hoyakim became his eved (<i>servant,</i> <i>vassal</i>) shalosh shanim; then he turned and rebelled against him.</p>
<p>2KI 24:2 און ג-ט האָט אָנגעשיקט אויף אים באַנדעס פֿון כּשׁדִים, און באַנדעס פֿון אַרָם, און באַנדעס פֿון מוֹאָב, און באַנדעס פֿון די קינדער פֿון עַמּוֹן; און ער האָט זײַ אָנגעשיקט אויף יהודה, כדי עס אונטערצוברענגען, אַזוי ווי</p>	<p>2KI 24:2 un G-t hot ongeschikt oif im bandes fun Kesedim, un bandes fun Aram, un bandes fun Moav, un bandes fun di kinder fun Ammon; un er hot zei ongeschikt oif Yehudah, kedei es untertsubrengen, azoi vi dos vort fun Hashem vos er hot geredt durch zaine knecht di neviim.</p>	<p>2KI 24:2 And HASHEM sent against him gedudim (<i>soldiers of the</i> <i>army</i>) of the Kasdim, and gedudim of Aram (<i>Syria</i>) and gedudim of Moav and gedudim of Bnei Ammon, and sent them against Yehudah to destroy it, according to the Devar HASHEM , which He spoke by His avadim the Nevi'im.</p>

<p>דאָס וואָרט פֿון ה' וואָס ער האַט גערעדט דורך זיינע קנעכט די נביאים. edit</p>		
<p>נאָר לויט דעם מויל פֿון 2KI 24:3 ה' איז דאָס געווען אויף יהודה, כדי זיי אָפּצוטאָן פֿון זיין פנים, פֿאַר די זינד פֿון מנשהן, לויט אַלץ וואָס ער האַט געטאָן. edit</p>	<p>2KI 24:3 nor loit dem moil fun Hashem iz dos geven oif Yehudah, kedei zei optsuton fun zain ponem, far di zind fun Menashehen, loit alts vos er hot geton.</p>	<p>2KI 24:3 Surely at the command of HASHEM came this upon Yehudah, to remove them out of His sight, for the chattot of Menasheh, according to all that he did;</p>
<p>און אויך פֿאַר דעם 2KI 24:4 אומשולדיקן בלוט וואָס ער האַט פֿאַרגאָסן, ביז ער האָט אַנגעפֿילט ירושלים מיט אומשולדיק בלוט; און ה' האָט נישט געוואָלט פֿאַרגעבן. edit</p>	<p>2KI 24:4 un oich far dem umshuldiken blut vos er hot fargosen, biz er hot ongefilt Yerushalayim mit umshuldik blut; un Hashem hot nisht gevolt fargeben.</p>	<p>2KI 24:4 And also for the dahm hanaki (<i>innocent blood</i>) that he shed; for he filled Yerushalayim with dahm naki; which HASHEM would not pardon.</p>
<p>און די איבעריקע זאַכן 2KI 24:5 וועגן יהויקימען, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן, דאָס איז שוין באַשריבן אין בוך פֿון די צייטגעשעענישן פֿון די מלכים פֿון יהודה. edit</p>	<p>2KI 24:5 un di iberike zachen vegen Yhoyakimen, un alts vos er hot geton, dos iz shoin bashriben in buch fun di tsaitgesheenishen fun di Molechim fun Yehudah.</p>	<p>2KI 24:5 Now the rest of the acts of Y'hoyakim, and all that he did, are they not written in the Sefer Divrei HaYamim of the Melachim of Yehudah?</p>
<p>און יהויקים האָט זיך 2KI 24:6 געלייגט מיט זיינע עלטערן, און זיין זון יהויכין איז געוואָרן מלך אויף זיין אָרט. edit</p>	<p>2KI 24:6 un Yhoyakim hot zich geleigt mit zaine elteren, un zain zun Yhoyakhin iz gevoren melech oif zain ort.</p>	<p>2KI 24:6 So Y'hoyakim slept with his Avot; and Y'hoyakhin bno reigned in his place.</p>
<p>און דער מלך פֿון מצרים 2KI 24:7</p>	<p>2KI 24:7 un der melech fun</p>	<p>2KI 24:7 And Melech Mitzrayim</p>

<p>איז מער ווידער נישט אַרויסגעגאַנגען פֿון זײַן לאַנד, וואָרום דער מלך פֿון בבל האָט צוגענומען, פֿון דעם באַך פֿון מצרים ביז דעם טײַך פֿרת, אַלץ וואָס געהערט צום מלך פֿון מצרים. edit</p>	<p>Mitsrayim iz mer vider nisht aroisgegangen fun zain land, vorem der melech fun Bavel hot tsugenumen, fun dem bach fun Mitsrayim biz dem taich Parah, alts vos gehert tsum melech fun Mitsrayim.</p>	<p>came not again any more out of his land; for Melech Bavel had taken from the Wadi Mitzrayim unto Nahar Euphrates all that belonged to Melech Mitsrayim.</p>
<p>2KI 24:8 אַכצן יאָר איז יהויכין אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און דרײַ חדשים האָט ער געקײניגט אין ירושלים און דער נאָמען פֿון זײַן מוטער איז געווען נחושטאָ די טאָכטער פֿון אַלנאָנען, פֿון ירושלים. edit</p>	<p>2KI 24:8 achtsen yor iz Yhoyakhin alt geven, az er iz gevoren melech, un drai Chodeshim hot er gekinigt in Yerusholayim un der nomen fun zain muter iz geven nchushto di tochter fun Elnatanen, fun Yerusholayim.</p>	<p>2KI 24:8 Y'hoyakhin was 18 years old when he began to reign, and he reigned in Yerushalayim 3 chodashim. And shem immo was Nechushta Bat Elnatan of Yerushalayim.</p>
<p>2KI 24:9 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי אַלץ וואָס זײַן פֿאַטער האָט געטאָן. edit</p>	<p>2KI 24:9 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, azoi vi alts vos zain foter hot geton.</p>	<p>2KI 24:9 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM , according to all that his Aviv had done.</p>
<p>2KI 24:10 אין יענער צײַט זײַנען די קנעכט פֿון נבֿוכדנאָצר דעם מלך פֿון בבל אַרויפֿגעגאַנגען אויף ירושלים, און די שטאָט איז געקומען אין באַלעגערונג. edit</p>	<p>2KI 24:10 in yener tsait zainen di knecht fun Nevukhadnetzar dem melech fun Bavel aroifgegangen oif Yerusholayim, un di shtot iz gekumen in balegerung.</p>	<p>2KI 24:10 At that time the avadim of Nevukhadnetzar Melech Bavel came up against Yerushalayim, and the Ir was besieged.</p>
<p>2KI 24:11 און נבֿוכדנאָצר דער מלך פֿון בבל איז געקומען</p>	<p>2KI 24:11 un Nevukhadnetzar der melech fun Bavel iz gekumen</p>	<p>2KI 24:11 Nevukhadnetzar Melech Bavel came against the Ir, and</p>

<p>אויף דער שטאָט, בעת זיינע קנעכט האָבן געלעגערט אויף איר. edit</p>	<p>oif der shtot, beis zaine knecht hoben gelegert oif ir.</p>	<p>his avadim did besiege it.</p>
<p>2KI 24:12 איז יהויכין דער מלך פֿון יהודה אַרויסגעגאַנגען צו דעם מלך פֿון בבל, ער, און זיין מוטער, און זיינע קנעכט, און זיינע האָרן, און זיינע הויפֿדינער; און דער מלך פֿון בבל האָט אים אַוועקגענומען אין אַכטן יאָר פֿון זיין מלוכה. edit</p>	<p>2KI 24:12 iz Yhoyakhin der melech fun Yehudah aroisgegangen tsu dem melech fun Bavel, er, un zain muter, un zaine knecht, un zaine haren, un zaine hoifdiner; un der melech fun Bavel hot im avekgenumen in achten yor fun zain meluche.</p>	<p>2KI 24:12 And Y'hoyakhin Melech Yehudah went out to Melech Bavel, he, and immo, and his avadim, and his sarim, and his sarisim; and Melech Bavel took him in the 8th year of his reign.</p>
<p>2KI 24:13 און ער האָט אַרויסגעצויגן פֿון דאָרטן אַלע אוצרות פֿון ה'ס הויז, און די אוצרות פֿון מלכס הויז; און ער האָט צעהאַקט אַלע גילדערנע פֿלים וואָס שלמה דער מלך פֿון ישׂראל האָט געמאַכט אין דעם היכל פֿון ה' – אַזוי ווי ה' האָט אָנגעזאָגט. edit</p>	<p>2KI 24:13 un er hot aroisgetsoigen fun dorten ale oitseres fun Hashem's hoiz, un di oitseres fun melech's hoiz; un er hot tsehakt ale gilderne keilim vos Shelomo der melech fun Yisroel hot gemacht in dem heichl fun Hashem – azoi vi Hashem hot ongezogt.</p>	<p>2KI 24:13 And he carried off there all the otzerot of the Beis HASHEM , and the otzerot of the Bais HaMelech, and cut in pieces kol kelei hazahav which Sh'lomo Melech Yisroel had made in the Heikhal HASHEM , as HASHEM had said.</p>
<p>2KI 24:14 און ער האָט פֿאַרטריבן גאַנץ ירושלים, און אַלע האָרן, און אַלע העלדישע גבורים, צען טויזנט געפֿאַנגענע, און אַלע מיינסטערס און שלעסערס; קיינער איז נישט</p>	<p>2KI 24:14 un er hot fartriben gants Yerusholayim, un ale haren, un ale heldishe gvurim, Tzoan toizent gefangene, un ale mainsters un shlesers; keiner iz nisht gebliben achuts di orimste fun dem folk fun land;</p>	<p>2KI 24:14 And he carried away into the Golus all Yerushalayim, and all the sarim, and all the gibborei hachayil, even ten thousand Golus captives, and all the charash and masger (<i>smiths, artisans</i>); none remained, except the dalat am</p>

<p>געבליבן אַחוץ די אַרימסטע פֿון דעם פֿאַלק פֿון לאַנד; edit</p>		<p>ha'aretz (<i>poor people of the land</i>) .</p>
<p>און ער האָט פֿאַרטריבן 2KI 24:15 יהויכִינען קיין בָּבֶל; אויך דעם מלכס מוטער, און דעם מלכס ווייבער, און זיינע הויפֿדינער, און די פֿני פֿון לאַנד, האָט ער אָוועקגעפֿירט אין גלות פֿון ירושלִים קיין בָּבֶל. edit</p>	<p>2KI 24:15 un er hot fartriben Yhoyakhinen kein Bavel; oich dem melech's muter, un dem melech's vaiber, un zaine hoifdiner, un di pnei fun land, hot er avekgefirt in goles fun Yerusholayim kein Bavel.</p>	<p>2KI 24:15 And he carried away Y'hoyakhin to Bavel, and the Em HaMelech, and the nashim of HaMelech, and his sarisim, and the leading men of HaAretz, those he carried into the Golus from Yerushalayim to Babylon.</p>
<p>און אַלע חילס-לייט, זיבן טויזנט, און די מיינסטערס און די שלעסערס, טויזנט, אַלע, גבורים וואָס טויגן צו מלחמה, זיי האָט דער מלך פֿון בָּבֶל געבראַכט אין גלות קיין בָּבֶל. edit</p>	<p>2KI 24:16 un ale chils-lait, ziben toizent, un di mainsters un di shlesers, toizent, ale, gvurim vos toigen tsu milchome, ze hot der melech fun Bavel gebracht in goles kein Bavel.</p>	<p>2KI 24:16 And all the anshei hachayil, even shivat alafim, and a thousand charash and masger, all that were gibborim for making milchamah, even them Melech Bavel took into the Golus to Babylon.</p>
<p>און דער מלך פֿון בָּבֶל האָט געמאַכט פֿאַר מלך אַנשטאַט אים זיין פֿעטער מתַנְיָהוּ, און ער האָט אומגעביטן זיין נאָמען אויף צְדַקְיָהוּ. edit</p>	<p>2KI 24:17 un der melech fun Bavel hot gemacht far melech anshtot im zain feter Matanyahen, un er hot umgebitten zain nomen oif Tzidkiyah.</p>	<p>2KI 24:17 And Melech Bavel made Matanyah dodo (his uncle) Melech in his place, and changed shmo to Tzidkiyahu (<i>Zedekiah</i>) .</p>
<p>איינ און צוואַנציק יאָר איז צְדַקְיָהוּ אַלט געווען, אַז ער איז געוואָרן מלך, און עלף יאָר האָט ער געקיניגט אין ירושלִים. און דער נאָמען פֿון</p>	<p>2KI 24:18 ein un tsvantsik yor iz Tzidkiyah alt geven, az er iz gevoren melech, un elf yor hot er gekinigt in Yerusholayim. un der nomen fun zain muter iz geven Chamutal di tochter fun</p>	<p>2KI 24:18 Tzidkiyahu (<i>Zedekiah</i>) was twenty and one shanah when he began to reign, and he reigned eleven shanah in Yerushalayim. And shem immo was Chamutal Bat Yirmeyahu of</p>

<p>זיין מוטער איז געווען חמוטל די טאכטער פֿון ירמיהוּן, פֿון לִבְנָה. edit</p>	<p>Yirmeyahen, fun Livnah.</p>	<p>Livnah.</p>
<p>2KI 24:19 און ער האָט געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון ה', אַזוי ווי אַלץ וואָס יהוֹיָקִים האָט געטאָן. edit</p>	<p>2KI 24:19 un er hot geton vos iz shlecht in di oigen fun Hashem, azoi vi alts vos Yhoyakim hot geton.</p>	<p>2KI 24:19 And he did that which was rah in the eyes of HASHEM , according to all that Y'hoyakim had done.</p>
<p>2KI 24:20 פֿאַר וואָר, פֿון וועגן דעם צאָרן פֿון ה' איז דאָס געשען אויף ירושָׁלַיִם און יהודה, ביז ער האָט זיי אַוועקגעוואָרפֿן פֿון זיין פנים. און צדקיהוּ האָט וידערשפעניקט אָן דעם מלך פֿון בָּבֶל. edit</p>	<p>2KI 24:20 far vor, fun vegen dem tsoren fun Hashem iz dos geshen oif Yerusholayim un Yehudah, biz er hot ze avekgevorfen fun zain ponem. un Tzidkiyah hot vidershpenikt on dem melech fun Bavel.</p>	<p>2KI 24:20 For through the anger of HASHEM this came about in Yerushalayim and Yehudah, until He cast them out from His presence. And Tzidkiyahu (Zedekiah) rebelled against Melech Bavel.</p>
<p>2KI 25:1 און עס איז געווען אין ניינטן יאָר פֿון זיין מלוכה, אין צענטן חודש, אין צענטן טאָג פֿון חודש, איז געקומען נבֿוכַדְנֶאֶצַר דער מלך פֿון בָּבֶל, ער און זיין גאַנצער חיל, אויף ירושָׁלַיִם, און ער האָט געלעגערט אויף איר, און זיי האָבן געבויט באַלעגער־ווערק רונד אַרום איר. edit</p>	<p>2KI 25:1 un es iz geven in nainten yor fun zain meluche, in tsenten choidesh, in tsenten tog fun choidesh, iz gekumen Nevukhadnetzar der melech fun Bavel, er un zain gantser cheil, oif Yerusholayim, un er hot gelegert oif ir, un ze hoben geboit balegerverk rund arum ir.</p>	<p>2KI 25:1 And it came to pass in the ninth year of his reign, in the tenth month, in the tenth day of the month, that Nevukhadnetzar Melech Bavel came, he, and all his army, against Yerushalayim, and encamped against it; and built sievege works against it round about.</p>
<p>2KI 25:2 און די שטאָט איז געווען אין באַלעגערונג ביזן עלפֿטן</p>	<p>2KI 25:2 un di shtot iz geven in balegerung bizen elften yor fun melech Tzidkiyah.</p>	<p>2KI 25:2 And HaIr remained under sievege unto the eleventh year of Melech Tzidkiyah.</p>

<p>יאָר פֿון מלך צְדָקִיָהוּ. edit</p>		
<p>אין נײַנטן טאָג פֿון [פֿירטן] חודש האָט זיך געשטאַרקט דער הונגער אין שטאָט, און עס איז נישט געווען קיין ברויט פֿאַר דעם פֿאַלק פֿון לאַנד. edit</p>	<p>2Ki 25:3 in nainten tog fun [firtn] choidesh hot zich geshtarkt der hunger in shtot, un es iz nisht geven kein broit far dem folk fun land.</p>	<p>2Ki 25:3 And on the ninth day of the fourth month the ra'av (<i>famine</i>) was severe in the Ir, and there was no lechem for the Am HaAretz.</p>
<p>און די שטאָט איז אײַנגעבראַכן געוואָרן, און אַלע מלחמה-לײַט [זײַנען אַנטלאָפֿן] בײַ נאַכט דורך דעם טויער צווישן די צוויי מויערן וואָס בײַם מלכס גאַרטן – און די פֿשדים זײַנען געווען רונד אַרום דער שטאָט – און [דער מלך] איז אַוועק מיטן וועג פֿון פלויין. edit</p>	<p>2Ki 25:4 un di shtot iz ingebrochen gevoren, un ale milchome-lait [zainen antlofen] bai nacht durch dem toier tsvishen di tsvei moieren vos baim melech's gorten – un di Kesedim zainen geven rund arum der shtot – un [der melech] iz avek miten veg fun ploin.</p>	<p>2Ki 25:4 And the Ir was broken through, and all the anshei hamilchamah fled by lailah by the way of the gate between two walls, which was near the Gan HaMelech; (now the Kasdim were surrounding the Ir); and HaMelech fled by the derech HaAravah.</p>
<p>אַבער דער חיל פֿון די פֿשדים האָט נאַכגעיאָגט דעם מלך, און זײ האָבן אים אַנגעיאָגט אין די פלוינען פֿון יריחו; און זײַן גאַנצער חיל איז צעלויפֿן פֿון אים. edit</p>	<p>2Ki 25:5 ober der cheil fun di Kesedim hot nochgeiagt dem melech, un zeı hoben im ongiagt in di ploinen fun Yericho; un zain gantser cheil iz tseloifen fun im.</p>	<p>2Ki 25:5 And the army of the Kasdim pursued after HaMelech, and overtook him in the plains of Yericho; and all his army was separated from him and scattered.</p>
<p>און זײ האָבן געכאַפֿט דעם מלך, און האָבן אים אַרױפֿגעבראַכט צום מלך פֿון</p>	<p>2Ki 25:6 un zeı hoben gechapt dem melech, un hoben im aroigebracht tsum melech fun Bavel kein Rivlah; un me hot</p>	<p>2Ki 25:6 So they captured HaMelech, and carried him up to Melech Bavel to Rivlah; and they pronounced mishpat upon</p>

<p>בְּבֶל קִיּוֹן רְבֵלָה; און מע האָט אַרויסגעזאָגט אויף אים אַ משפט. edit</p>	<p>aroisgezogt oif im a mishpot.</p>	<p>him.</p>
<p>און צדקיהוס זין האָט 2KI 25:7 מען געשאַכטן פֿאַר זיינע אויגן; און צדקיהוס אויגן האָט ער בלינד געמאַכט, און ער האָט אים געשמידט אין קופערנע קייטן, און געבראַכט קייִן בְּבֶל. edit</p>	<p>2KI 25:7 un Tzidkiyahs zin hot men geshochten far zaine oigen; un Tzidkiyahs oigen hot er blind gemacht, un er hot im geshmidt in kuperne keiten, un gebracht kein Bavel.</p>	<p>2KI 25:7 And they slaughtered the Bnei Tzidkiyah before his eyes, and put out the eyes of Tzidkiyah, and bound him with shackles of nechoshet, and carried him to Babylon.</p>
<p>און אין פֿינפֿטן חודש, אין 2KI 25:8 זיבעטן טאָג פֿון חודש – דאָס איז דאָס ניינצנטע יאָר פֿון מלך נבֿוכַדנֿאַצַּר דעם מלך פֿון בְּבֶל – איז געקומען נבֿוזַרְאַדָּן דער הויפט פֿון דעם לייב-חיל, דער קנעכט פֿון דעם מלך פֿון בְּבֶל, קייִן ירושָׁלַיִם. edit</p>	<p>2KI 25:8 un in finften choidesh, in zibeten tog fun choidesh – dos iz dos naintsnte yor fun melech Nevukhadnetzar dem melech fun Bavel – iz gekumen Nevuzaradan der hoipt fun dem laib-cheil, der knecht fun dem melech fun Bavel, kein Yerusholayim.</p>	<p>2KI 25:8 And in the fifth month, on the seventh day of the month, which is the nineteenth year of Melech Nevukhadnetzar Melech Bavel, came Nevuzaradan, captain of the guard, an eved of Melech Bavel, unto Yerushalayim;</p>
<p>און ער האָט פֿאַרברענט 2KI 25:9 דאָס הויז פֿון ה', און דאָס הויז פֿון מלך; אויך אַלע הייזער פֿון ירושָׁלַיִם, וווּ נאָר אַ הויז פֿון אַ גרויסן מאַן, האָט ער פֿאַרברענט אין פֿייער. edit</p>	<p>2KI 25:9 un er hot farbrent dos hoiz fun Hashem, un dos hoiz fun melech; oich ale haizer fun Yerusholayim, vu nor a hoiz fun a groisen man, hot er farbrent in faier.</p>	<p>2KI 25:9 And he set fire to the Beis HASHEM , and the Bais HaMelech (<i>the palace</i>) , and all the batim (<i>houses</i>) of Yerushalayim, and every bais hagadol he burned with eish.</p>
<p>און די מויערן פֿון 2KI 25:10 ירושָׁלַיִם רונד אַרום האָט דער</p>	<p>2KI 25:10 un di moieren fun Yerusholayim rund arum hot der gantser cheil fun di Kesedim</p>	<p>2KI 25:10 And all the army of the Kasdim (<i>Chaldeans</i>) , that were with the captain of the guard,</p>

<p>גאַנצער חיל פֿון די כּשדים וואָס מיט דעם הויפט פֿון דעם לייב-חיל איינגעוואָרפֿן. edit</p>	<p>vos mit dem hoipt fun dem laib- cheil ingevorfen.</p>	<p>broke down the chomot (<i>walls</i>) around Yerushalayim.</p>
<p>און דעם רעשט פֿון 2KI 25:11 פֿאַלק וואָס איז געבליבן אין שטאָט, און די אַריבערגעלאָפֿענע וואָס זיינען אַריבערגעלאָפֿן צו דעם מלך פֿון בָּבֶל, און דעם רעשט פֿון המון, האָט נבֿוזראָדן דער הויפט פֿון דעם לייב-חיל פֿאַרטריבן. edit</p>	<p>2KI 25:11 un dem resht fun folk vos iz gebliben in shtot, un di aribergelofene vos zainen aribergelofen tsu dem melech fun Bavel, un dem resht fun hamon, hot Nevuzaradan der hoipt fun dem laib-cheil fartriben.</p>	<p>2KI 25:11 Now the remainder of the people that were left in the Ir, and the deserters that fell away to Melech Bavel, with the remnant of the multitude, did Nevuzaradan the captain of the guard carry away.</p>
<p>און דער הויפט פֿון דעם לייב-חיל איבערגעלאָזן פֿאַר וויינגערטנירער און פֿאַר אַקערלייט עטלעכע פֿון די אַרעם מענטשן. edit</p>	<p>2KI 25:12 un der hoipt fun dem laib-cheil ibergelozen far vaingertnirer un far akerlait etleche fun di orem mentshen.</p>	<p>2KI 25:12 But the captain of the guard left certain of the poor of the land to be koremim and farmers.</p>
<p>און די קופּערנע זיילן וואָס אין הויז פֿון ה', און די געשטעלן, און דעם קופּערנעם ים וואָס אין הויז פֿון ה', האָבן די כּשדים צעבראַכן, און אוועקגעטראָגן דאָס קופּער דערפֿון קיין בָּבֶל. edit</p>	<p>2KI 25:13 un di kuperne zailen vos in hoiz fun Hashem, un di geshtelen, un dem kupernem yam vos in hoiz fun Hashem, hoben di Kesedim tsebrachen, un avekgetrogen dos kuper derfun kein Bavel.</p>	<p>2KI 25:13 And the pillars of bronze that were in the Beis HASHEM , and the moveable stands, and the Yam Hanechoshet that was in the Beis HASHEM , the Kasdim (<i>Chaldeans</i>) broke in pieces, and carried all the bronze to Babylon.</p>
<p>אויך די טעפּ, און די שופּלען, און די</p>	<p>2KI 25:14 oich di tef, un di shuflen, un di shneitsmesers, un di Shealen, un ale kuperne keilim</p>	<p>2KI 25:14 And the caldrons, and the shovels, and the snuffers, and the basins and all the klei</p>

<p>שנייצמעסערס, און די שאָלן, און אַלע קופערנע כלים וואָס מע פֿלעגט דינען מיט זיי, האַבן זיי צוגענומען. edit</p>	<p>vos me flegt dinen mit ze, hoben ze tsugenumen.</p>	<p>hanechoshet wherewith they ministered, they took away.</p>
<p>2KI 25:15 אויך די פֿייערפֿאַנען, און די שפרענגבעקנס, וואָס גאַלד, גאַלד, און וואָס זילבער, זילבער, האָט דער הויפט פֿון דעם לייב-חיל צוגענומען. edit</p>	<p>2KI 25:15 oich di faierfanen, un di shprengbekns, vos gold, gold, un vos zilber, zilber, hot der hoipt fun dem laib-cheil tsugenumen.</p>	<p>2KI 25:15 And the firepans [for incense], and the bowls, and such things as were made of zahav, and of kesef, the captain of the guard carried away.</p>
<p>2KI 25:16 די צוויי זיילן, דעם איין ים, און די געשטעלן, וואָס שלמה האָט געמאַכט פֿאַר ה'ס הויז – דאָס קופער פֿון אַלע די דאָזיקע כלים איז נישט געווען אָפּצוועגן. edit</p>	<p>2KI 25:16 di tsvei zailen, dem ein yam, un di geshtelen, vos Shelomo hot gemacht far Hashem's hoiz – dos kuper fun ale di dozike keilim iz nisht geven optsuvegen.</p>	<p>2KI 25:16 The two Ammudim, one Yam, and the Stands which Sh'lomo had made for the Beis HASHEM ; the bronze of all these vessels was beyond weight.</p>
<p>2KI 25:17 אַכצן איילן איז געווען די הייד פֿון איין זייל און אַ קופערנע קרוין איז געווען אויף אים; און די הייד פֿון דער קרוין איז געווען דריי איילן; און אַ נעצווערק פֿון מילגרוימען זיינען געווען אויף דער קרוין רונד אַרום, אַלץ פֿון קופער; און דעם גלייכן צום צווייטן זייל, איבער דעם נעצווערק. edit</p>	<p>2KI 25:17 achtsen ilen iz geven di heich fun ein zail un a kuperne kroin iz geven oif im; un di heich fun der kroin iz geven drai ilen; un a netsverk fun milgroimen zainen geven oif der kroin rund arum, alts fun kuper; un des glaichen tsum tsveiten zail, iber dem netsverk.</p>	<p>2KI 25:17 The height of the one ammud was eighteen cubits, and the capital upon it was nechoshet; and the height of the capital three cubits; and the netting, and pomegranates upon the capital round about, all of nechoshet; and similar unto these had the second pillar with netting.</p>

<p>און דער הויפט פֿון דעם 2Ki 25:18 לייב-חיל האָט גענומען שְׂרָיָה דעם כהן-גדול, און צפֿניה דעם צווייטן כהן, און די דריי שוועלהיטערס; edit</p>	<p>2Ki 25:18 un der hoipt fun dem laib-cheil hot genumen Serayah dem koyen-godul, un Tzephanyah dem tsveiten koyen, un di drai shvelhitters;</p>	<p>2Ki 25:18 And the captain of the guard took Serayah the Kohen HaRosh, and Tzephanyah the second kohen, and the three keepers of the door;</p>
<p>און פֿון שטאַט האָט ער 2Ki 25:19 גענומען איין הויפֿדינער וואָס איז געווען דער אויפֿזעער איבער די מלחמה-לייט, און פֿינף מענער פֿון די וואָס פֿלעגן זען דעם מלכס פנים, וואָס האָבן זיך געפֿונען אין שטאַט, און דעם שרייבער פֿון דעם חיל-לידער וואָס האָט אויפֿגענומען אין חיל דאָס פֿאַלק פֿון לאַנד, און זעכציק מאַן פֿון דעם פֿאַלק פֿון לאַנד וואָס האָבן זיך געפֿונען אין שטאַט. edit</p>	<p>2Ki 25:19 un fun shtot hot er genumen ein hoifdiner vos iz geven der oifzeer iber di milchome-lait, un finf mener fun di vos flegen zen dem melech's ponem, vos hoben zich gefunen in shtot, un dem shraiber fun dem cheil-lider vos hot oifgenumen in cheil dos folk fun land, un zechtsik man fun dem folk fun land vos hoben zich gefunen in shtot.</p>	<p>2Ki 25:19 And out of the Ir he took an officer that was set over the anshei hamilchamah, and five men of them that were royal advisers, which were found in the Ir, and the Sofer who was the chief officer in charge of conscripting the Am HaAretz, and threescore men of the Am HaAretz, that were found in the Ir;</p>
<p>און נבֿוזראַדן דער הויפט 2Ki 25:20 פֿון דעם לייב-חיל האָט זיי גענומען, און האָט זיי אַוועקגעפֿירט צו דעם מלך פֿון בבֿל קיין רבֿלה. edit</p>	<p>2Ki 25:20 un Nevuzaradan der hoipt fun dem laib-cheil hot ze genumen, un hot zei avekgefirt tsu dem melech fun Bavel kein Rivlah.</p>	<p>2Ki 25:20 And Nevuzaradan, captain of the guard, took these, and brought them to Melech Bavel to Rivlah;</p>
<p>און דער מלך פֿון בבֿל 2Ki 25:21 האָט זיי געשלאָגן און געטייט אין רבֿלה אין לאַנד חַמַּת. אַזוי</p>	<p>2Ki 25:21 un der melech fun Bavel hot ze geshlogen un geteit in Rivlah in land Chammat. azoi iz</p>	<p>2Ki 25:21 And Melech Bavel struck them, and slaughtered them at Rivlah in Eretz Chammat. So</p>

<p>איז יהודה אַוועק אין גלות פֿון זיין לאַנד. edit</p>	<p>Yehudah avek in goles fun zain land.</p>	<p>Yehudah was carried away captive out of their land.</p>
<p>און דאָס פֿאַלק וואָס איז געבליבן אין לאַנד יהודה, וואָס נבֿוכדנאַצר דער מלך פֿון בָּבֶל האָט איבערגעלאָזן – איבער זיי האָט ער אויפֿגעזעצט גדליהו דעם זון פֿון אַחיקם דעם זון פֿון שָׁפָנען. edit</p>	<p>2KI 25:22 un dos folk vos iz gebliben in land Yehudah, vos Nevukhadnetzar der melech fun Bavel hot ibergelozen – iber ze hot er oifgezetst Gedalyahu dem zun fun Achikam dem zun fun Shaphanen.</p>	<p>2KI 25:22 And as for the people that remained in Eretz Yehudah, whom Nevukhadnetzar Melech Bavel had left behind, even over them he made Gedalyahu ben Achikam ben Shaphan ruler.</p>
<p>און ווי אַלע הויפטלייט פֿון חיל, זיי מיט די מענטשן, האָבן געהערט, אַז דער מלך פֿון בָּבֶל האָט אויפֿגעזעצט גדליהו, אַזוי זיינען זיי געקומען צו גדליהו קיין מצפֿה: און ישמעאל דער זון פֿון נתניהו, און יוחנן דער זון פֿון קרחו, און שרִיָה דער זון פֿון תנחומתן, פֿון נטופֿה, און יאַזַנְיָהוּ דער זון פֿון דעם מַעֲכָתִי, זיי מיט זייערע מענטשן. edit</p>	<p>2KI 25:23 un vi ale hoiptlait fun cheil, ze mit di mentshen, hoben gehert, az der melech fun Bavel hot oifgezetst Gedalyahuen, azoi zainen zei gekumen tsu Gedalyahuen kein Mitzpah: un Yishmael der zun fun Netanyahen, un Yochanan der zun fun Korachen, un Serayah der zun fun tanchumten, fun Netophah, un Yaazanyahu der zun fun dem Maakhati, ze mit zeyere mentshen.</p>	<p>2KI 25:23 And when all the officers of the armies, they and their anashim, heard that Melech Bavel had made Gedalyahu governor, there came to Gedalyahu to Mitzpah, even Yishmael ben Netanyah, and Yochanan ben Kareach, and Serayah ben Tanchumet the Netophati, and Ya'azanyahu the ben of a Ma'akhati, they and their men.</p>
<p>און גדליהו האָט געשוואָרן זיי און זייערע מענטשן, און האָט צו זיי געזאָגט: איר זאָלט נישט מורא האָבן פֿאַר די קנעכט פֿון די</p>	<p>2KI 25:24 un Gedalyahu hot geshvoren ze un zeyere mentshen, un hot tsu ze gezogt: ir zolt nisht moire hoben far di knecht fun di Kesedim; zitst in land, un dint dem melech fun</p>	<p>2KI 25:24 And Gedalyahu took an oath to them, and to their men, and said unto them, Fear not to be the avadim of the Kasdim; dwell in the land, and serve Melech Bavel; and it shall be</p>

<p>כְּשָׂדִים; זִיצַט אִין לֶאָנְד, און דינט דעם מלך פֿון בָּבֶל, און אײַך וועט גוט זײַן. edit</p>	<p>Bavel, un ich vet gut zain.</p>	<p>well with you.</p>
<p>2KI 25:25 אָבער עס איז געווען אין זיבעטן חודש, איז געקומען יִשְׁמָעֵאל דער זון פֿון נְתַנְיָה דעם זון פֿון אֶלִישָׁמָעוֹן, פֿון קיניגלעכן אָפֿשטאַם, און צען מענטשן מיט אים, און זיי הָאַבן געשלאָגן גְּדַלְיָהוּ, און ער איז געשטאָרבן; אויך די מענער פֿון יהודה {יְהוּדִים} און די כְּשָׂדִים וואָס זײַנען געווען מיט אים אין מִצְפָּה. edit</p>	<p>2KI 25:25 ober es iz geven in zibeten choidesh, iz gekumen Yishmael der zun fun Netanyah dem zun fun Elishamaen, fun kiniglechen opshtam, un Tzoan mentshen mit im, un zei hoben geschlogen Gedalyahuen, un er iz geshtorben; oich di mener fun Yehudah un di Kesedim vos zainen geven mit im in Mitzpah.</p>	<p>2KI 25:25 But it came to pass in the seventh month, that Yishmael ben Netanyah, ben Elishama, of royal blood, came, and ten men with him, and assassinated Gedalyahu, that he died, along with the Yehudim and the Kasdim that were with him at Mitzpah.</p>
<p>2KI 25:26 און דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿון קלײַן ביז גרויס, און די הויפטלייט פֿון חיל, זײַנען אויפֿגעשטאַנען און זײַנען אַוועק קײַן מִצְרַיִם, וואָרום זיי הָאַבן מורא געהאַט פֿאַר די כְּשָׂדִים. edit</p>	<p>2KI 25:26 un dos gantse folk fun klein biz grois, un di hoiptlait fun cheil, zainen oifgeshtanen un zainen avek kein Mitsrayim, vorem zei hoben moire gehat far di Kesedim.</p>	<p>2KI 25:26 And kol haAm, both katon and gadol, and the officers of the armies, arose, and went to Mitsrayim; for they were afraid of the Kasdim.</p>
<p>2KI 25:27 און עס איז געווען אין זיבן און דרייסיקסטן יאָר נאָך דעם גלות פֿון יהוֹיָכִין דעם מלך פֿון יהודה, אין צוועלפֿטן חודש, אין זיבן און צוואַנציקסטן טאָג פֿון חודש,</p>	<p>2KI 25:27 un es iz geven in ziben un draisiksten yor noch dem goles fun Yhoyakhin dem melech fun Yehudah, in tsvelften choidesh, in ziben un tsvantsiksten tog fun choidesh, hot eviil-mrudach der melech fun Bavel, in dem</p>	<p>2KI 25:27 And it came to pass in the seven and thirtieth year of the Golus of Y'hoyakhin Melech Yehudah, in the twelfth month, on the seven and twentieth day of the month, that Eveel- Merodach Melech Bavel in the</p>

<p>הָאָט אָיִל-מְרוּדָךְ דער מלך פֿון בָּבֶל, אין דעם יאָר וואָס ער איז געוואָרן מלך, אויפֿגעהויבן דעם קאָפּ פֿון יהוֹיָכִין דעם מלך פֿון יהודה, פֿון תּפִּיסה. edit</p>	<p>yor vos er iz gevoren melech, oifgehoiben dem kop fun Yhoyakhin dem melech fun Yehudah, fun tfish.</p>	<p>year that he began to reign did lift up the head of Y'hoyakhin Melech Yehudah out of the bais hakeleh;</p>
<p>2KI 25:28 און ער האָט גערעדט צו אים פֿרײַנטלעך, און האָט געשטעלט זײַן שטול איבער די שטולן פֿון די מלכים וואָס בײַ אים אין בָּבֶל. edit</p>	<p>2KI 25:28 un er hot geredt tsu im fraindlech, un hot geshtelt zain shtul iber di shtulen fun di Molechim vos bai im in Bavel.</p>	<p>2KI 25:28 And he spoke kindly to him, and set his throne above the kisse of the melachim that were with him in Babylon;</p>
<p>2KI 25:29 און ער האָט אומגעביטן זײַנע תּפִּיסה-קליידער, און ער האָט געגעסן בײַ אים ברויט תּמיד אַלע טעג פֿון זײַן לעבען. edit</p>	<p>2KI 25:29 un er hot umgebitten zaine tfish-kleider, un er hot gegesen bai im broit tmid ale teg fun zain leben.</p>	<p>2KI 25:29 And changed his prison garments; and he did eat lechem continually before him all the days of his life.</p>
<p>2KI 25:30 און זײַן אויסקומעניש, אַ שטענדיקע אויסקומעניש, איז אים געגעבן געוואָרן פֿון מלך טאָגטעגלעך אַלע טעג פֿון זײַן לעבן. edit</p>	<p>2KI 25:30 un zain oiskumenish, a shtendike oiskumenish, iz im gegeben gevoren fun melech togteglech ale teg fun zain leben.</p>	<p>2KI 25:30 And his allowance was a continual allowance given him of the Melech, a daily portion for every day, all the days of his life.</p>